

495.9184

93150

Y. 3

การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน และเจตคติต่อการอ่านภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้แนะ
กับการสอนอ่านตามคู่มือครู

ปริญญาพนธ์

ของ

จรรย์ ปิ่นทองน้อย

- 5 เลข. 2537,

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา

ตุลาคม 2536

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

188054

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการมัธยมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... สิทธี..... รุ่งเรือง..... ประธาน
(ผศ.สมานัน รุ่งเรืองธรรม)
..... ทวีรัตน์..... กรรมการ
(รศ.พวงรัตน์ ทวีรัตน์)

คณะกรรมการสอบ

..... สิทธี..... รุ่งเรือง..... ประธาน
(ผศ.สมานัน รุ่งเรืองธรรม)
..... ทวีรัตน์..... กรรมการ
(รศ.พวงรัตน์ ทวีรัตน์)
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผศ.จันทิมา พรหมโชติกุล)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... ศิริยา..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริยา นวลสุวรรณ)

วันที่...5...เดือน.....ตุลาคม.....พ.ศ 2536
1

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์
สุมานัน รุ่งเรืองธรรม รองศาสตราจารย์พวงรัตน์ ทวีรัตน์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์จันทิมา
พรหมโชติกุล ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความมีน้ำใจ และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
ไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ดร.สุรศักดิ์ หลาบมาลา ดร.มาลี นิสสัยสุข และ อาจารย์นิศศิริ
กมลเวช ที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูล และให้คำแนะนำในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนโคกล่าโรงวิทยา คณะครู-อาจารย์ โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งอาจารย์หมวดภาษาไทย ตลอดจนนักเรียนโรงเรียนโคกล่าโรงวิทยาที่ได้อำนวยความสะดวก
และให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณอาจารย์วิไล ทองแผ่ และเพื่อนนิสิตปริญญาโท เอกการมัธยมศึกษา
ปีการศึกษา 2534 ที่เป็นกำลังใจ และให้ความช่วยเหลือแนะนำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ
ลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ คุณน้า และน้อง ๆ ที่ให้กำลังใจมาโดยตลอด

คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ จากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ
คุณพ่อ คุณแม่ ครู-อาจารย์ที่ช่วยอบรมสั่งสอน และชี้แนะแนวทางการศึกษาแก่ผู้วิจัยตลอดมา

จารณัส ปิ่นทองน้อย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า.....	10
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน.....	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนอ่านแบบชี้แนะ.....	26
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการอ่าน.....	62
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	69
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	70
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	70
เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง.....	71
การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	71
การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล.....	75
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83

5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	86
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า.....	86
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	86
วิธีดำเนินการค้นคว้า.....	86
สรุปผลการทดลอง.....	88
อภิปรายผล.....	88
ข้อเสนอแนะ.....	90
บรรณานุกรม.....	92
ภาคผนวก.....	103
ภาคผนวก ก.....	104
ภาคผนวก ข.....	108
ภาคผนวก ค.....	122
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	243

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แบบแผนการทดลอง...	75
2	ผลการเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม. ...	84
3	ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการอ่านวิชาภาษาไทย ของกลุ่มทดลอง และ กลุ่มควบคุม.....	85

บทนำ

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้ความรู้ล้ำสมัยได้เร็วขึ้น มนุษย์จำเป็นต้องศึกษาอยู่ตลอดเวลา เพื่อจะได้ปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง การอ่านเป็นกิจกรรมสำคัญในการแสวงหาความรู้ ช่วยขยายประสบการณ์ทั้งปวงและยังช่วยเพิ่มพูนให้ชีวิตมีความสุขมากขึ้น การอ่านทำให้คนเป็นคนโดยสมบูรณ์ บุคคลผู้อ่านมากย่อมรู้มาก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงบรรยายถึงความสำคัญของการอ่านหนังสือในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี พ.ศ. 2530 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ว่า "การอ่านหนังสือทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่าการศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีอื่น ๆ" การอ่านจึงนับว่าเป็นกิจกรรมหลักที่สำคัญยิ่งในชีวิตประจำวัน และเป็นกุญแจสำหรับไขหาความรู้ที่มีอยู่มากมายในโลก เมื่อพิจารณาถึงกิจกรรมการเรียนในโรงเรียนจะพบว่า กิจกรรมต่าง ๆ ต้องอาศัยทักษะการอ่านเป็นส่วนใหญ่ คือประมาณร้อยละ 80 ถึง 90 (Strang. 1940 : 11) การอ่านจึงมีความสำคัญและเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่นักเรียนใช้สำหรับเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ รอบตัว ไม่ว่านักเรียนจะเรียนวิชาใดต้องอาศัยทักษะการอ่านทั้งสิ้น หากมีทักษะในการอ่านดีแล้ว การเรียนวิชาอื่น ๆ จะบังเกิดผลอย่างรวดเร็วกว่า การอ่านมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนของนักเรียน แต่ทั้งนี้ นักเรียนจะต้องมีทักษะในการอ่าน นั้นหมายถึง เมื่ออ่านแล้วนักเรียนสามารถเข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ โดยการแปลความ ตีความ ขยายความ และจับใจความสำคัญของเรื่อง การอ่านลักษณะนี้เรียกว่าการอ่านเพื่อความเข้าใจ ความเข้าใจเป็นจุดหมายปลายทางของการอ่านทุกชนิด เพียงมีความเข้าใจแจ่มแจ้งอย่างเดียวก็เพียงพอแก่การรวบรวมความคิดในสิ่งที่อ่าน (Tinker. 1952 : 15) การอ่านนั้นต้องอาศัยเวลาในการพัฒนาการไตร่ตรอง แล้วเก็บความรอบรู้ โดยการใช้กระบวนการในการอ่านหลายขั้นตอน แล้วนำความรู้ที่ได้เหล่านั้นมาหลอมรวมเป็นความคิดของตนเอง จึงจะได้รับประโยชน์มาก (บันลือ พงกษะวัน. 2529 : 8)

นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีประสบการณ์ในการอ่านมาพอสมควร น่าจะอ่านหนังสือได้ดี แต่ก็ยังประสบปัญหาในการอ่าน เพราะนักเรียนอ่านแล้วจับใจความสำคัญไม่ได้ เนื่องจากมีทักษะในการอ่านไม่เพียงพอ (บันลือ นฤกษ์. 2529 : 7) นักเรียนจดจำสิ่งที่เรียนหรืออ่านไปแล้วไม่ได้ ทำให้มีผลกระทบต่อการเรียนวิชาต่าง ๆ เพราะนักเรียนต้องอ่านเนื้อหา อ่านคำสั่งและอ่านโจทย์ปัญหาจากหนังสือแบบเรียน แบบฝึกหัดและจากตำราต่าง ๆ ถ้าอ่านแล้วไม่เข้าใจ นักเรียนจะเกิดความเบื่อหน่ายการอ่าน ไม่รักที่จะอ่าน ซึ่งเป็นเหตุให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

จากการศึกษาโครงสร้างของหลักสูตรภาษาไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับพุทธศักราช 2521 จุดประสงค์สำคัญประการหนึ่งที่หลักสูตรต้องการคือให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความและอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และยังกำหนดให้มีวิชาเลือกเสรีที่เกี่ยวกับการฝึกทักษะการอ่าน 2 รายวิชา คือ รายวิชา ท 221 การอ่านและนิจรรณานหนังสือกับ รายวิชา ท 322 การอ่านงานประพันธ์เฉพาะเรื่อง แต่จากผลการสำรวจ และงานวิจัยของนักวิชาการหลายท่านพบว่า การอ่านเป็นปัญหาสำคัญสำหรับนักเรียน มานิต บุญประเสริฐ ได้กล่าวถึงผลการวิจัยไว้ว่า เด็กวัย 15 - 25 ปี (ระดับมัธยมศึกษาถึงอุดมศึกษา) ทักษะการอ่านไม่ดีพอ อ่านแล้วจับประเด็นสำคัญไม่ได้ ได้แต่เพียงข้อปลีกย่อย (เดลินิวส์ หน้า 10 วันที่ 23 กันยายน 2528) และจากรายงานการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ประสิทธิ์ภาพ โรงเรียนมัธยมศึกษา. 2531 : 56) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของนักเรียนในทุกเขตการศึกษาทั่วประเทศ สอบไล่ได้ไม่ถึงครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม สอดคล้องกับคะแนนเฉลี่ยของวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของนักเรียนทั่วประเทศมีคะแนนไม่ถึงครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็มเช่นเดียวกันคือได้คะแนน 28.41 จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน ในปี พ.ศ. 2530 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ได้วิจัยตรวจสอบคุณภาพทางการศึกษพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6 สอบได้คะแนนต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม ในขณะเดียวกัน สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 6 ได้ทำการวิจัยกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สอบได้คะแนนในรายวิชาภาษาไทย โดยมีคะแนนเฉลี่ยไม่ถึงครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็มคือ ได้คะแนน 28.05 จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน

เมื่อพิจารณาจากผลการเรียนภาษาไทยดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่าเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงเป็นอย่างยิ่งสำหรับเยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไปในอนาคต เมื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยอยู่ในเกณฑ์ต่ำ จะทำให้นักเรียนมีเจตคติต่อวิชาที่ต่ำไปด้วยกระบวนการเรียนการสอนจึงไม่บรรลุจุดประสงค์ตามที่หลักสูตรต้องการ ผู้ที่สามารถช่วยได้ คือ ครูผู้สอน แต่สภาพการเรียนการสอนโดยทั่วไป ครูไม่เข้าใจและไม่สนใจนวัตกรรมการสอนแบบใหม่ ๆ ขาดความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่จะสอน ลักษณะการสอนของครูเป็นการสอนวิชาไม่ใช่สอนคน ครูยังเน้นการสอนเนื้อหาวิชามากกว่าที่จะสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดรู้จักใช้เหตุผลตนเอง (ก่อ สวัสดิพานิช. 2526 : 11-12) ครูใช้วิธีการบรรยายและอธิบาย นักเรียนเป็นผู้รับฟังมากกว่าวิธีอื่น วิชาภาษาไทยเป็นวิชาทักษะทางภาษา ที่จะต้องได้รับการฝึกปฏิบัติอย่างมีระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการอ่าน การที่ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยยังไม่พัฒนาวิธีสอนของตนเช่นนี้ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายการเรียน มองไม่เห็นความสำคัญของการอ่านและไม่รักที่จะอ่าน (ชาญชัย สมมติษฐ์. 2532 : 37) จอห์น ดิวอี้ (บันลือ นฤกษะวัน. 2529 : 6 ; อ้างอิงมาจาก John Dewey. ม.ป.ป.) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนทั้งหลายหาได้อยู่ที่นักเรียนเรียนรู้อะไร มากหรือน้อยเท่าไรเท่านั้นไม่ แต่สิ่งสำคัญน่าจะอยู่ที่เจตคติ ความสนใจ และประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับจากสิ่งที่เรียนเป็นสำคัญ เมื่อผู้เรียนมีเจตคติต่อสิ่งที่เรียนดี ย่อมสนใจในสิ่งที่เรียนมากขึ้น เพราะเล็งเห็นประโยชน์ และคุณค่าของสิ่งที่เรียน ด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้วนี้ ครูจึงมีหน้าที่และบทบาทสำคัญในการปลูกฝังให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน ส่งเสริมให้สนใจอ่าน และให้มันส์รักการอ่านให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดีแก่นักเรียนต่อไป

จากการศึกษาค้นคว้าของนักการศึกษาที่พยายามค้นคว้าหาวิธีการสอนหรือหาวัตกรรมการมาช่วยพัฒนาและเป็นแนวทางในการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายการเรียน และมีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน หรือต่อการสอนวิชาภาษาไทย อันจะเป็นผลทำให้นักเรียนมีทักษะ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นนั้นมีหลายวิธีด้วยกัน คือ การสอนแบบสืบสวนสอบสวน (สมนึก พ่วงกลิ่น. 2530) การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา (สุรศักดิ์ กาญจนการณ. 2531) การสอนโดยใช้ชุดการเรียน (วราภา โนธิ์สัทธา. 2532) การสอนแบบ อาร์ เอส เอ็ม (นฤนาถ ดวงมณีสิทธิ์. 2532) การสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส (ขจรศรี ชาทิกานนท์. 2533) การสอนโดย

ใช้เทคนิคการสอนแบบ PANORAMA (รัชนิดา รัชนิลัดดาจิต. 2533) เป็นต้น จากผลการวิจัย ด้วยการสอนเหล่านี้แล้ว พบว่า นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าวิธีหนึ่งที่ยังไม่มีผู้นำมาใช้กับการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย และเป็นวิธีที่ผู้วิจัยคาดว่าจะเป็นแนวทางส่งเสริมให้นักเรียน มีความเข้าใจในการอ่าน อ่านแล้วนักเรียนสามารถแปลความ ตีความ ขยายความ จับใจความ และสรุปความจากเรื่องที่อ่านได้ และเกิดเจตคติที่ดีต่อการอ่านรักที่จะอ่าน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นนั้น คือการสอนอ่านแบบชี้แนะ (Direct Instruction) ซึ่งเป็นวิธีที่คณะผู้วิจัย แห่ง มหาวิทยาลัยโอเรกอน สหรัฐอเมริกาทดลองสอนเกี่ยวกับการอ่านเพื่อความเข้าใจ กับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้ฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ความรู้เกี่ยวกับเค้าโครงเรื่อง (Story grammar) แล้วพบว่าการสอนอ่านแบบชี้แนะ ส่งผลทำให้นักเรียนมีความ เข้าใจในการอ่านสูงขึ้นกว่าเดิมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (สุรศักดิ์ หลาบมาลา.

2531 : 21-25 ; อ้างอิงมาจาก Russell Gersten and Douglas Carnine. 1986 : 70 - 78) จากการศึกษากระบวนการเรียนการสอนอ่านแบบชี้แนะ ที่ฝึกความเข้าใจในการอ่าน ความรู้เกี่ยวกับเค้าโครงเรื่องนี้พบว่า เป็นการสอนที่ครูและนักเรียนมีกิจกรรมการเรียนการสอน ร่วมกันอย่างมีระบบ เป็นการสอนที่ฝึกให้นักเรียนรู้จักคิดและดำเนินกิจกรรมด้วยตนเองได้ โดยเริ่ม ด้วยครูเป็นผู้นำก่อน ต่อมาครูและนักเรียนจะมีกิจกรรมร่วมกัน และสุดท้ายนักเรียนจะต้องดำเนิน กิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งแต่ละขั้นตอนครูจะเป็นผู้คอยช่วยเหลือ และแก้ไขข้อบกพร่องตลอดเวลา ด้วยกระบวนการดังกล่าว ผู้วิจัยคาดว่าจะ เป็นกระบวนการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพและเป็นแนวทางใน การเรียนการสอน การอ่าน ให้แก่ครูและนักเรียนและผลการฝึกการอ่าน จนกลายเป็นกระบวนการ ที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติด้วยการสอนอ่านแบบชี้แนะนี้จะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การอ่านภาษาไทยสูงขึ้น เมื่อนักเรียนเห็นประโยชน์ และเห็นคุณค่าของการสอนอ่านด้วยวิธีนี้แล้ว เจตคติที่ดีต่อการอ่านก็จะเกิดขึ้น และทำให้มีความรักในการอ่านต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียน โดยการสอนอ่านแบบชี้แนะ กับการสอนอ่านตามคู่มือครู

2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำ กับการสอนอ่านตามคู่มือครู

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับครู ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนเกี่ยวกับการสอนอ่านและจะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการอ่านภาษาไทย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาภาษาไทย ท 101 โรงเรียนโคกสำโรงวิทยา อำเภอกอกสำโรง จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2536 จำนวน 10 ห้องเรียน รวมนักเรียน 420 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโคกสำโรงวิทยา อำเภอกอกสำโรง จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2536 ซึ่งได้มาด้วยวิธีการดังนี้

2.1 สุ่มห้องเรียนด้วยวิธีจับฉลากมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง 2 ห้องเรียน จากประชากร 10 ห้องเรียน

2.2 สุ่มห้องเรียน เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิธีจับฉลาก กลุ่มทดลองเรียนด้วยการสอนอ่านแบบชี้นำ กลุ่มควบคุมเรียนด้วยการสอนอ่านตามคู่มือครู

3. เนื้อหาวิชาที่ใช้ในการทดลอง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้เนื้อเรื่องที่ศึกษาค้นคว้ามานจากหนังสือทาน วารสาร และนิตยสารต่าง ๆ โดยนำเนื้อเรื่องที่คัดมาไปพิจารณาคัดเลือกอีกครั้งหนึ่ง กับอาจารย์ผู้ควบคุมปริชานินพนธ์ และครูผู้สอนภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อีก 3 คน เพื่อให้ได้เนื้อเรื่องที่มี

สำนวนภาษาเหมาะสมกับวัยและเป็นเนื้อเรื่องที่ตรงกับความสนใจของนักเรียนด้วย เนื้อเรื่องที่คัดมานี้ใช้สอนกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การศึกษาครั้งนี้ ใช้เวลาในการสอนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 คาบ คาบละ 50 นาที รวม 16 คาบ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2536 ผู้วิจัยเป็นผู้สอนเองทั้ง 2 กลุ่ม

5. ตัวแปรที่ศึกษา

5.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีสอนอ่าน ซึ่งแบ่งเป็น 2 แบบ คือ

5.1.1 การสอนอ่านแบบชี้นำ

5.1.2 การสอนอ่านตามคู่มือครู

5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

5.2.1 ความเข้าใจในการอ่าน

5.2.2 เจตคติต่อการอ่าน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การสอนอ่านแบบชี้นำ (Direct Instruction) หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนการอ่าน ที่ครูเป็นผู้บอก สาธิต หรือแสดงวิธีการคิดค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถคิดหาได้ด้วยตนเองอย่างเป็นระบบและถูกต้อง โดยใช้คำถาม 4 คำถามในการค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง ซึ่งในงานวิจัยเรื่องนี้กำหนดว่าเมื่อนักเรียนอ่านแล้วต้องตอบคำถามให้ได้ว่าใครเป็นตัวละครสำคัญของเรื่อง ตัวละครตัวนั้นทำอะไร ผลที่เกิดขึ้นกับตัวละครตัวนั้นเป็นอย่างไร และเรื่องจบลงอย่างไรดังมีกิจกรรมการเรียนการสอนตามขั้นตอนการสอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นแจ้งจุดประสงค์ ครูบอกให้นักเรียนทราบจุดประสงค์ของการเรียนการสอน

ขั้นที่ 2 ขั้นแนะนำ ครูบอกให้นักเรียนทราบว่าครูเตรียมเนื้อเรื่องมา 3 เรื่อง สำหรับให้อ่านพร้อมทั้งบอกวิธีการค้นหาสาระสำคัญของเรื่องว่า ในการอ่านแต่ละเรื่องจะต้อง

ตอบคำถาม 4 ข้อ คือ

1. ใครเป็นตัวละครสำคัญของเรื่อง
2. ตัวละครตัวนั้นทำอะไร
3. ผลที่เกิดขึ้นกับตัวละครตัวนั้นเป็นอย่างไร
4. เรื่องจบลงอย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นการให้ตัวอย่างประกอบ ครูยกตัวอย่างเนื้อหาสั้น ๆ ที่มีลักษณะทำนองเดียวกับเรื่องที่เตรียมจะให้นักเรียนอ่าน หรืออาจเป็นเรื่องที่นักเรียนเคยอ่าน แล้วแสดงวิธีการค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง

ขั้นที่ 4 ขั้นการเสนอเนื้อหาบทเรียนแบบชี้นำ ครูจะเป็นผู้ออก สาธิต หรือแสดงวิธีการคิดค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง โดยครูจะเป็นผู้อ่านเรื่องแรก และสนทนากลุ่มนักเรียนด้วยคำถาม 4 ข้อ เมื่อเสร็จแล้วให้นักเรียนย่อเรื่องตามแนวการตอบคำถาม

ขั้นที่ 5 ขั้นการทำแบบฝึกหัดหัดควบคุม ครูให้ตัวแทนนักเรียนอ่านเรื่องที่สอง เมื่ออ่านจบแล้ว ครูแบ่งกลุ่มให้นักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง ครูคอยดูแลอย่างใกล้ชิด เมื่อครูพบข้อบกพร่องต้องรีบแก้ไขทันที จากนั้นให้นักเรียนย่อเรื่องเช่นเดียวกับขั้นที่ 4

ขั้นที่ 6 ขั้นการทำแบบฝึกหัดอิสระ ครูให้นักเรียนแต่ละคนอ่านเรื่องที่สาม โดยอ่านในใจ แล้วค้นหาสาระสำคัญของเรื่องด้วยตนเอง และย่อเรื่องหลังจากอ่านจบแล้ว

2. การสอนอ่านตามคู่มือครู หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ดำเนินการตามรูปแบบ หรือแผนการสอนของหน่วยงานใดก็ได้ กรมสามัญศึกษา อาจใช้การบรรยาย อภิปรายซักถามหรือจัดกิจกรรมอื่น ๆ ตามความเหมาะสมซึ่งมีลำดับกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ คือการทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในบทเรียนเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดแก่ผู้เรียน โดยครูอาจใช้วิธีเร้าใจ สนทนา หรือใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นการนำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นที่ 2 แจกจุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนทราบจุดหมายปลายทางของการเรียนการสอน

ขั้นที่ 3 ให้แนวทางการเรียนรู้ เป็นการแนะแนวทางหรือนำทางให้นักเรียนในการอ่านเนื้อเรื่อง โดยสอนวิธีการอ่านเพื่อความเข้าใจ ซึ่งได้แก่ การแปลความ การตีความ การขยายความ การจับใจความ และการสรุปสาระสำคัญของเรื่องให้นักเรียนทราบ

ขั้นที่ 4 ให้เนื้อหาแก่นักเรียน แล้วให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาตามแนวทางการเรียนรู้ที่ครูสอนให้

ขั้นที่ 5 การประเมินผลการอ่าน เป็นการประเมินผลการอ่านของนักเรียนว่าได้ผลตรงตามจุดประสงค์ของบทเรียนเพียงใด ทำได้โดยการให้ย่อความจากเรื่องที่อ่านให้ทำแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมอื่นที่เหมาะสม

ขั้นที่ 6 ส่งเสริมความแม่นยำ เป็นการสรุปย่อ ทบทวนการเรียนรู้ที่ผ่านมาเพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่แน่นขึ้น อาจจะเป็นการบ้าน หรือให้ทำกิจกรรมที่เหมาะสมเพิ่มเติม เป็นต้น

3. ความเข้าใจในการอ่าน หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนสามารถแสดงออกได้หลังจากศึกษาบทเรียนแล้ว พฤติกรรมที่บ่งถึงความเข้าใจ มีดังนี้

3.1 การแปลความ หมายถึง ความสามารถแปลความหมายของสิ่งต่าง ๆ โดยแปลตามลักษณะและนัยของเรื่อง ซึ่งเป็นความหมายที่ถูกต้องและใช้ได้ตรงกับเรื่องราวนั้น ๆ โดยเฉพาะ

3.2 การตีความ หมายถึง ความสามารถในการสรุปความตามความหมายของข้อความหรือเรื่องราว โดยพิจารณาจากการแปลความของแต่ละข้อความหรือแต่ละส่วนของเรื่องมาประกอบกัน

3.3 การขยายความ หมายถึง ความสามารถในการขยายเรื่องหรือเหตุการณ์ตามนัยของเรื่อง

3.4 การจับใจความ หมายถึง การสรุปสาระสำคัญของเรื่อง ความสำคัญของเรื่อง เหตุผลหรือการสรุปหลักเกณฑ์ของเรื่อง

3.5 การสรุปความ หมายถึง ความสามารถในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของข้อความ โดยพิจารณาจากความหมายที่ซ่อนอยู่ในข้อความ ซึ่งจะเป็นส่วนที่ช่วยให้สามารถสรุปความได้อย่างถูกต้อง

ซึ่งพิจารณาจากความก้าวหน้าของคะแนนการทำแบบทดสอบ วัดความเข้าใจในการอ่าน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามจุดประสงค์ และได้ทดสอบหาคุณภาพแล้ว

4. เจตคติต่อการอ่าน หมายถึง ท่าที ความรู้สึก ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการอ่านภาษาไทย ก่อนและหลังการสอนอ่านแบบชี้นำ กับการสอนอ่านตามคู่มือครู ซึ่งวัดได้จากคะแนนของการตอบแบบวัดเจตคติต่อการอ่าน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวิธีของ เรนีส ลิเคอร์ท และได้ทดสอบหาคุณภาพเรียบร้อยแล้ว

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำเนินการวิจัย โดยแยกกล่าวตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน
 - 1.1 ความหมายของการอ่าน
 - 1.2 จุดมุ่งหมายของการอ่าน
 - 1.3 ความสำคัญของการอ่าน
 - 1.4 ความเข้าใจในการอ่าน
 - 1.5 ระดับความเข้าใจในการอ่าน
 - 1.6 ความเข้าใจในเนื้อเรื่อง
 - 1.7 ทฤษฎีโครงสร้างประสบการณ์เดิม (Schema Theory) กับการสอนอ่าน
 - 1.8 ความสนใจในการอ่านของเด็กวัย 11-14 ปี
 - 1.9 ลักษณะของเรื่องสั้น
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนอ่านแบบชี้นำ
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการอ่าน
 - 3.1 ความหมายของเจตคติ
 - 3.2 องค์ประกอบของเจตคติ
 - 3.3 ประโยชน์ของเจตคติ
 - 3.4 การเปลี่ยนแปลงเจตคติ
 - 3.5 การสร้างเครื่องมือวัดเจตคติ
 - 3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการอ่าน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นกิจกรรมที่สำคัญและจำเป็นของมนุษย์ โดยเฉพาะปัจจุบันการอ่านเป็นสิ่งที่ช่วยขยายประสบการณ์ และทำให้ก้าวไปได้ทันกับความเจริญอย่างรวดเร็วของสังคม นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการอ่านไว้หลายท่าน ดังนี้

เปลื้อง ณ นคร (2511 : 12) อธิบายความหมายของการอ่านว่า คือการถ่ายทอดความคิดจากหนังสือของผู้ประพันธ์ไปยังผู้อ่าน ด้วยผู้ประพันธ์ต้องการให้ผู้อ่านได้เห็นความคิดความรู้สึกของตน ถ้าผู้อ่านสามารถตีความหมายของหนังสือได้ และสามารถรู้จุดหมายหมายของผู้ประพันธ์ได้ ก็จะเชื่อได้ว่า "อ่านหนังสือเป็น"

มานิต นุชประเสริฐ (2526 : 9) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า คือ การสื่อความหมายระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน โดยมีข้อเขียนเป็นสื่อกลาง หน้าที่ของผู้อ่านคือ การค้นหาความหมายจากผู้เขียนนั้น ผู้อ่านจะเข้าใจข้อความมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น ลักษณะของเรื่องที่อ่าน ประสบการณ์ร่วมระหว่างผู้อ่านกับผู้เขียน ความสามารถทางด้านภาษา เป็นต้น

ฉวีลักษณ์ นุชยะกาญจน์ (2524 : 2-3) กล่าวว่า การอ่าน หมายถึง การแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นถ้อยคำ แล้วนำความคิดนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ตัวอักษรเป็นเพียงเครื่องหมายแทนคำพูด และคำพูดก็เป็นเพียงเสียงที่ใช้แทนของจริงอีกทอดหนึ่ง เพราะฉะนั้นหัวใจของการอ่าน จึงอยู่ที่การเข้าใจความหมายของคำที่ปรากฏอยู่ในความนั้น

บอนด์ และทิงเกอร์ (Bond and Tinker. 1957 : 19) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นการจำสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นสิ่งเร้าให้ผู้อ่านนึกถึงความหมายของคำที่ผ่านมา ความหมายใหม่จะเกิดจากการผสมผสานของสิ่งกับที่ผู้อ่านมีอยู่ หรืออาจจะกล่าวได้ว่า การอ่านคือการที่ผู้อ่านทำความเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านทราบ และสามารถตีความ หรือประเมินค่าจากความหมายที่อ่านได้

บุช และเฮิบนอร์ (Bush and Huebner. 1970 : 4) ได้กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการในการตีความ ในสิ่งที่ผู้เขียนเขียนขึ้น หรือพิมพ์แทนคำพูด

จากคำจำกัดความของความหมายการอ่านดังกล่าวแล้ว พอสรุปได้ว่า การอ่านเป็น กระบวนการค้นหาความหมายที่สลับซับซ้อน ซึ่งนอกจากจะค้นหาความหมายของคำหรือข้อความแล้ว ผู้อ่านยังจะต้องใช้ความสามารถในด้านความคิด ความรู้สึก จินตนาการ และประสบการณ์เดิมของ ผู้อ่านเข้าไปพิจารณาหรือตีความในการอ่าน เพื่อให้รู้และเข้าใจจุดมุ่งหมายที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อ จึงจะเรียกว่าเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการอ่าน

จุดมุ่งหมายของการอ่าน

การอ่านหนังสือนั้น แต่ละคนมีจุดมุ่งหมายในการอ่านแตกต่างกัน สนิท ตั้งทวี (2526 :

- 1 - 2) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ดังนี้
 1. เพื่อศึกษาหาความรู้ในเรื่องต่าง ๆ โดยละเอียด
 2. เพื่อศึกษาหาความรู้ในเรื่องต่าง ๆ โดยย่อ
 3. เพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็น หรือความสงสัย
 4. เพื่อต้องการข่าวสารข้อเท็จจริง
 5. เพื่อการศึกษาค้นคว้า
 6. เพื่อเป็นที่ขอมริบในวงสังคม และสามารถปรับตัว วางตัวเข้ากับคนอื่นได้
 7. เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน

ชุดิมา สัจจนันท์ (2525 : 8-15) กล่าวว่า วัตถุประสงค์อันเป็นพื้นฐานของการอ่าน

ได้แก่

1. เพื่อฆ่าเวลา
2. เพื่อปฏิบัติตามหน้าที่
3. เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์
4. เพื่อสนองความพอใจส่วนตัว
5. เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
6. เพื่อขยายความรู้รอบรู้ในแขนงชีวิต
7. เพื่อส่งเสริมความสนใจในทางวิชาการ

8. เพื่อความเป็นพลเมืองดี
9. เพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาตน

ความสำคัญของการอ่าน

ทวีป อภิลิทธิ (2526 : 53-54) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์จำลองเพิ่มเติมให้กับผู้อ่านยิ่งขึ้น จากข้อเท็จจริงนั้นพบว่า ตลอดช่วงชีวิตของเรา และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นโดยตรงกับตัวบุคคลอาจมีไม่มากนัก ผู้ใฝ่อ่านมากผู้นั้นย่อมรู้มาก และประสบการณ์กว้างไกล เกิดความคิดที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ และสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ที่ดีกว่าเดิมเพิ่มขึ้น

มาลินี นิมเสมอ (2523 : 26) กล่าวว่า การอ่านจะช่วยพัฒนาสติปัญญาให้สูงขึ้น ถ้ารู้จักเลือกอ่านอย่างถูกวิธี สามารถวินิจฉัยความถูกต้องของเรื่องราวที่อ่านได้อย่างมีเหตุผล มีหลักเกณฑ์กับปัญหาต่าง ๆ ได้จับใจ เนื่องจากประสบการณ์จากการอ่านทำให้เป็นผู้ที่สามารถเข้าใจสถานการณ์ที่เผชิญได้อย่างรวดเร็วและสามารถนำมาแก้ไขเหตุการณ์ได้ทันทั่วทั้งที่ ช่วยขยายความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เกิดความจรรโลงใจ ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน เป็นการพัฒนาค่าชีวิต

จะเห็นได้ว่า การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมาก ไม่ว่าสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปเช่นไร การอ่านก็จะทำให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงนั้นได้ ซึ่งมีผลทำให้ชีวิตมีความสุข เพราะสามารถปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตให้ทันต่อเหตุการณ์ได้อย่างฉลาด และทันทั่วทั้งที่

ความเข้าใจในการอ่าน

ความเข้าใจในการอ่าน เป็นหัวใจสำคัญของการอ่านเลสลีย์ เดียร์ ทิงเกอร์ (Tinker. 1952 : 15) กล่าวว่า ความเข้าใจเป็นจุดหมายปลายทางของการอ่านทุกชนิด ความเข้าใจแจ่มแจ้งเพียงอย่างเดียว ก็เพียงพอแก่การที่จะรวมความคิดในสิ่งที่อ่านมาได้ ฉะนั้นความเข้าใจในการอ่าน จึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อกระบวนการอ่าน แลปป์ และฟลัด (Lapp and Flood. 1983 : 161) กล่าวว่า หากความเข้าใจไม่เกิดขึ้น การอ่านก็ไม่เกิดขึ้นเช่นกัน เพราะการอ่าน คือ

ความเข้าใจ ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งต่อครูผู้สอนที่จะต้องทราบถึงองค์ประกอบพื้นฐานบางประการของการอ่าน เพื่อจะได้ฝึกให้นักเรียนมีทักษะการอ่านที่ถูกต้อง

บอนด์ และทิงเกอร์ (Bond and Tinker. 1957 : 235) ได้กล่าวว่า ความสามารถในการอ่านจะต้องอาศัยพื้นฐานความเข้าใจในด้านต่อไปนี้ คือ

1. การเข้าใจความหมายของคำ (Word meaning) ถือว่าเป็นทักษะพื้นฐานของการอ่าน ถ้านักเรียนรู้ความหมายของคำไม่เพียงพอ นักเรียนจะไม่สามารถเข้าใจประโยคอนุเจต (Paragraph) และไม่สามารถเข้าใจสิ่งที่อ่านได้

2. การเข้าใจความหมายของหน่วยความคิด (Thought units) นักเรียนจะเข้าใจความหมายของกลุ่มคำได้ก็ต่อเมื่อ นักเรียนรู้จักอ่านเป็นหน่วยความคิด และอ่านทีละคำจะไม่ช่วยให้ให้นักเรียนเข้าใจ

3. การเข้าใจประโยค (Sentence comprehension) เมื่อนักเรียนเข้าใจความหมายของคำ และรู้จักอ่านเป็นหน่วยความคิดแล้ว นักเรียนจะต้องมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างคำและกลุ่มคำในประโยคด้วย

4. ความเข้าใจอนุเจต (Paragraph) นักเรียนจะเข้าใจอนุเจตได้ก็ต่อเมื่อ มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างประโยคในอนุเจต หากนักเรียนขาดความสามารถในด้านนี้ นักเรียนจะไม่สามารถเข้าใจเรื่องที่อ่านได้

5. การเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างอนุเจต หรือการเข้าใจเนื้อความทั้งหมด (Comprehension of Larger Units) คือ ต้องเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างข้อความสำคัญในแต่ละตอน ๆ ก็จะทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องทั้งหมดได้

ชวาล แพร่สกุล (2520 : 134) ให้ความหมายของความเข้าใจในการอ่านว่าเป็นความสามารถในการผสมผสานแล้วขยายความรู้ ความจำให้ได้ไกลออกไปจากเดิมอย่างสมเหตุผล ซึ่งจะต้องมีคุณสมบัติ 4 ประการ คือ

1. รู้ความหมายและรายละเอียดย่อย ๆ ของเรื่องนั้นมาก่อนแล้ว
2. รู้ความเกี่ยวข้อง ความสัมพันธ์ระหว่างขั้นความรู้ย่อย ๆ เหล่านั้น
3. สามารถอธิบายสิ่งเหล่านั้นด้วยภาษาของตนเอง

4. เมื่อพบสิ่งอื่นใด ที่มีสภาพทำนองเดียวกัน ที่เคยเรียนรู้มาแล้วก็สามารถตอบและอธิบายได้

ความเข้าใจสามารถแสดงออกได้ดังนี้

1. การแปลความ (Translation) คือ สามารถแปลความหมายของสิ่งต่าง ๆ ได้ โดยการแปลตามลักษณะและนัยของเรื่องราว ซึ่งเป็นความหมายที่ถูกต้อง และใช้ได้ดีสำหรับ เรื่องราวนั้น ๆ โดยเฉพาะ

2. การตีความ (Interpretation) คือ สามารถจับความสัมพันธ์ระหว่างชิ้นส่วนย่อย ๆ ของเรื่องนั้นจนสามารถนำมากล่าวอีกนัยหนึ่งได้

3. การขยายความ (Extrapolation) คือ ความสามารถขยายความหมายและนัยของเรื่องนั้น ให้กว้างไกลไปจากสภาพข้อเท็จจริงเดิมได้

คิลเนอร์ และอลสัน (Dillner and Olson. 1977 : 68) ได้กล่าวว่า ในการอ่านเพื่อความเข้าใจ นอกจากการแปลความ การตีความ การขยายความ การจับใจความสำคัญแล้ว นักเรียนหรือผู้อ่านควรมีความสามารถในการสรุปความด้วย ซึ่งหมายถึง การที่ผู้อ่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของข้อเท็จจริง ที่ผู้เขียนกล่าวไว้อย่างชัดเจน และจากความหมายที่ซ่อนอยู่ในข้อความที่อ่าน รวมทั้งผู้อ่านจะต้องรู้ว่าข้อเท็จจริงใดในข้อความที่มีส่วนช่วยให้เกิดการสรุปที่ถูกต้อง

เกทส์ (ปริณญา เกื้อหนุน. 2519 : 3 ; อ้างอิงมาจาก Gates. 1947 : 356) มีความเห็นว่าความเข้าใจในการอ่าน ควรพิจารณาได้จากลักษณะดังต่อไปนี้

1. ชนิดของความเข้าใจในการอ่าน (Type of Reading Comprehension) มีหลายชนิด คือ

- 1.1 อ่านเพื่อเก็บใจความสำคัญ หรือเก็บใจความทั่ว ๆ ไป
- 1.2 อ่านเพื่อศึกษารายละเอียดที่สำคัญ
- 1.3 อ่านเพื่อคาดการณ์ว่าเรื่องจะจบอย่างไร
- 1.4 อ่านเพื่อรวบรวมเรื่องหรือย่อคือนำมาเขียนใหม่
- 1.5 อ่านเพื่อศึกษาคำแนะนำต่าง ๆ เช่น การใช้เครื่องมือ

1.6 อ่านเพื่อเปรียบเทียบ

1.7 อ่านเพื่อจำความ

2. พิสัยของความเข้าใจในการอ่าน (Range of Reading Comprehension)

เด็กจะอ่านได้ดีเพียงไรนั้น ขึ้นอยู่กับความสั้นยาวของเรื่องที่อ่าน และขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญา ชนิดของประสบการณ์เก่า และความยากง่ายของข้อความที่อ่าน

3. ระดับความเข้าใจของการอ่าน (Levels of Reading Comprehension)

ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น สติปัญญา ความสามารถในการอ่าน ความเข้าใจศัพท์ที่อ่าน และวิธีการพิเศษเฉพาะตัวผู้อ่านแต่ละคน

4. ระดับความรวดเร็วในการเข้าใจสิ่งที่อ่าน (Speed of Reading Comprehension)

ต้องอาศัยความเข้าใจศัพท์ ความสามารถในการฝึกเห็นภาพที่อ่าน

สรุปได้ว่า ความเข้าใจในการอ่านนั้นมีความสำคัญมาก เพราะความเข้าใจเป็นจุดหมายสูงสุดของการอ่าน ทั้งนี้ ผู้อ่านจะต้องมีความสามารถในการเข้าใจคำ วลี ประโยค อนุเจต ตลอดจนเข้าใจความสัมพันธ์ของเรื่องราวทั้งหมดที่อ่าน และสามารถจับใจความสำคัญ ขอบรายละเอียดของเรื่อง เรียงลำดับ และสรุปความได้ ผู้ที่จะมีความเข้าใจในการอ่านดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับ การฝึกฝนทักษะในการอ่าน ประสบการณ์เดิม สติปัญญา และความสามารถเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล

ระดับความเข้าใจในการอ่าน

ระดับความเข้าใจในการอ่านนั้นขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของผู้อ่าน ผู้อ่านแต่ละคนมีจุดประสงค์ของการอ่านแตกต่างกัน ดังนั้น ระดับความเข้าใจในการอ่านจึงแตกต่างกันไปด้วย

นพรัตน์ สรวรสวรรณ (2527 : 123) ได้อ้างถึงระดับความเข้าใจในการอ่านตามแนวคิดของ เบอร์มิสเตอร์ (Burmister) โดยอาศัยแนวคิดพื้นฐานของ แซนเดอร์ (Sanders) ซึ่งได้ดัดแปลงมาจาก Bloom's Taxonomy ซึ่งกล่าวถึงระดับต่าง ๆ ของความเข้าใจในการอ่าน ดังนี้

1. ระดับความจำ (Memory) คือ การที่ผู้อ่านจำในสิ่งที่ผู้เขียนกล่าวไว้ ซึ่งได้แก่ การจำ หรือเข้าใจเกี่ยวกับข้อเท็จจริง วันที่ คำจำกัดความ คำสำคัญของเรื่อง คำสั่งหรือลำดับเหตุการณ์ในเรื่องที่อ่าน

2. ระดับแปลความ (Translation) คือ การนำเอาข้อความหรือสิ่งที่เข้าใจไปแปลเป็นรูปอื่น เช่น การแปลภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง การถอดข้อความจากคำจำกัดความ หรือข้อความจากการนำใจความสำคัญของเรื่อง ไปแปลเป็นรูปแผนที่ แผนภูมิ เป็นต้น

3. ระดับการตีความ (Interpretation) คือ การอ่านที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนไม่ได้เขียนไว้ เช่น เมื่อได้เหตุผลแล้วสามารถหาผลได้ สามารถทำนายเหตุการณ์ต่อไปได้ ใจความของเรื่องได้ หรือสรุปความจากสิ่งที่กล่าวโดยทั่ว ๆ ไป และสามารถมองเห็นเป็นภาพหนึ่งในสิ่งที่อ่านได้

4. ระดับการประยุกต์ใช้ (Application) เป็นการเข้าใจหรือมองเห็นหลักการแล้ว นำหลักการไปประยุกต์ใช้จนประสบความสำเร็จได้

5. ระดับการวิเคราะห์ (Analysis) คือ ความสามารถในการอ่าน แยกแยะส่วนประกอบย่อย ๆ ที่ประกอบกันเข้าเป็นส่วนใหญ่ได้ ได้แก่ การวิเคราะห์ การโฆษณาชวนเชื่อ แยกแยะบทประพันธ์ ตรวจสอบการให้เหตุผลผิด ๆ และความเห็นในสิ่งที่อ่านได้

6. ระดับการสังเคราะห์ (Synthesis) คือ การนำความคิดเห็นที่ได้จากการอ่านมา ผสมผสานกัน แล้วจัดเรียบเรียงใหม่ได้

7. ระดับการประเมินผล (Evaluation) คือ ความสามารถในการวางเกณฑ์และตัดสินสิ่งที่อ่าน โดยอาศัยหลักเกณฑ์ที่ตั้งไว้เป็นบรรทัดฐาน เช่น เรื่องราวที่อ่านอะไรบ้างที่เป็นจริง (Facts) และอะไรบ้างที่เป็นจินตนาการ (Fantasy) อะไรบ้างที่เป็นความคิดเห็น (Opinion) และอะไรบ้างที่เป็นความเชื่อของเรื่องที่อ่าน เป็นต้น

เมื่อพิจารณาการแบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านแล้ว จะเห็นได้ว่า จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องกำหนดระดับให้ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดจุดประสงค์ของการสอบและการสอน สำหรับการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะความสามารถในการอ่านระดับแปลความ ตีความ ขยายความ ใจความสำคัญ และสรุปความเท่านั้น

ความเข้าใจในเนื้อเรื่อง

การอ่านอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องมีประสิทธิภาพในด้านความเร็ว การเก็บใจความสำคัญ การย่อ หรือสรุปใจความสำคัญ ๆ ของเรื่อง (Broom. 1951 : 4) และต้องมีความเข้าใจในเนื้อเรื่องที่อ่าน ปัญหาเรื่องอ่านแล้วไม่เข้าใจ ไม่สามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องได้นั้น นับว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ผู้อ่านส่วนมากประสบอยู่

ดอว์สัน (Dawson. 1959 : 177) ได้ให้แนวการอ่านเพื่อให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องดังนี้

1. สอนให้นักเรียนเข้าใจคำ กลุ่มคำ ประโยค และข้อความสั้น ๆ
2. ฝึกให้นักเรียนสามารถจับความคิดสำคัญได้ โดยการตั้งคำถามให้นักเรียนคิดถึงเรื่องที่อ่านไปแล้วทั้งหมด เช่น เรื่องนี้เกี่ยวกับอะไร สอนว่าอย่างไร
3. ฝึกให้อ่านเพื่อคาดการณ์ที่จะเกิดขึ้นต่อไป หรือแก้ปัญหาโดยการเล่าเรื่อง แล้วตั้งท้ายให้นักเรียนทายต่อไปว่าจะเป็นอย่างไร หรือดำเนินเรื่องให้ถึงจุด ๆ หนึ่งแล้วให้นักเรียนคิดวิเคราะห์วิจารณ์ หรือแก้ปัญหาเองจะช่วยให้จับใจความได้ดี
4. ฝึกให้อ่านโดยกำหนดให้ว่า ต้องการให้รู้เรื่องอะไรบ้าง
5. ฝึกให้อ่านเพื่อหามีจินตนาการเพิ่มขึ้น โดยให้ดูภาพ หรือสิ่งอื่นที่ได้ผ่านประสาททั้งห้า
6. ฝึกให้อ่านเพื่อทราบการจัดระเบียบ หรือแนวการจัดลำดับความของผู้เขียน
7. ฝึกให้อ่านเพื่อสังเกตรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดให้อ่านและวิเคราะห์วิจารณ์สิ่งที่อ่าน

รัสเซล (Russell. 1961 : 198 - 199) กล่าวว่า การอ่านเพื่อทำความเข้าใจเนื้อเรื่องนั้น ครูจะมีวิธีฝึกดังนี้

1. ให้นักเรียนหาข้อความหรือประโยคที่เป็นใจความสำคัญของย่อหน้านั้น
2. ให้เลือกคำบอกลำดับเหตุการณ์ตามที่เกิดขึ้น
3. กำหนดแนวทางที่ต้องการให้นักเรียนก่อนที่จะให้นักเรียนอ่าน
4. รวบรวมความคิดจากเรื่องที่อ่านแล้วเขียน โดยใช้คำพูดของนักเรียน

วิธีฝึกทั้ง 4 นี้ ครูสามารถฝึกให้นักเรียนอ่านได้อย่างมีจุดหมาย จับใจความสำคัญได้ ลำดับเรื่องได้และสรุปความได้ เพื่อเป็นการช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ครูควรช่วย ดังนี้

1. สอนให้นักเรียนเข้าใจความหมายของคำ วลี และประโยค
2. สอนให้นักเรียนรวบรวมข้อความที่อ่านได้
3. สอนให้นักเรียนสามารถจับใจความสำคัญในแต่ละย่อหน้า และให้นักเรียนสามารถแยกได้ว่า ข้อความใดเป็นความจริง และข้อความใดเป็นความเห็นของผู้เขียน

เนห์ซีรี รังสิยากุล (2528 : 124) กล่าวถึง การอ่านเพื่อเกิดความเข้าใจ ต้องตั้งจุดหมายในการอ่านก่อน แล้วปรับอัตราความเร็วในการอ่านให้เหมาะสมกับจุดหมายที่ตั้งไว้ ต่อมาควรพยายามตั้งคำถามถามตัวเองอยู่ตลอดเวลา ความเข้าใจในเนื้อเรื่องจะเกิดขึ้นได้ต้องมีพื้นฐานมาจากการตั้งคำถามที่ขึ้นต้นด้วย ใคร อะไร เมื่อไร ที่ไหน ทำไม และอย่างไร คำถามที่ขึ้นต้นด้วย 4 ตัวแรก จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจในสิ่งที่ เป็นจริงตามเนื้อเรื่อง ส่วนคำถามว่า ทำไมและอย่างไร เป็นคำถามที่ช่วยให้ผู้อ่านตีความหมายข้อเท็จจริงให้กระจ่าง เพื่อจะได้สรุปหาคำตอบต่อไป

ความจำเป็นอย่างยิ่งในการตั้งคำถาม คือ การทำชื่อเรื่อง หัวข้อย่อต่าง ๆ ประโยค ขอบแล้ว เปลี่ยนเป็นคำถามให้หมด จากนั้นจึงเริ่มอ่านเรื่องจริงจึง เพื่อหาคำตอบที่ตัวตั้งคำถามไว้ในขั้นการฝึกเบื้องต้น ระยะแรก อาจเริ่มใช้คำถามใช่ ไม่ใช่ หรือ คำถามที่ให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อจะได้ดำเนินเรื่องได้รวดเร็วยิ่งขึ้น นักอ่านที่ดีจะไม่เป็นนักอ่านที่อยู่นิ่งเฉยหรืออ่านไปเรื่อย ๆ หากไม่พยายามตั้งคำถาม ถามตัวเองแล้ว จะทำให้ขาดความตั้งใจในการอ่านได้

ปริญญ์ เกื้อหนุน (2529 : 33-34) กล่าวว่า การอ่านโดยการตั้งคำถามเพื่อทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน ในนวนิยาย หรือเรื่องสั้นบางเรื่อง เมื่อผู้อ่านไม่สามารถที่จะเข้าใจเรื่องได้ดี หรือแม้ว่าผู้อ่านสามารถเข้าใจเรื่องได้ ก็สมควรที่จะมีคำถามอยู่ในใจขณะที่อ่าน เพราะจะทำให้เข้าใจเรื่องได้ชัดเจนยิ่งขึ้น คำถามเหล่านี้ ได้แก่

- ใคร คำถามนี้ให้คำตอบแก่ผู้อ่านว่า ใครเป็นตัวละครสำคัญในเรื่อง มีบุคลิกลักษณะนิสัยอย่างไร และเป็นคนชนิดใด

- เมื่อไร คำถามนี้ให้คำตอบแก่ผู้อ่านว่า เวลาในเรื่องเป็นเวลาใด ยุคสมัยใด ช่วงใด ของปี อดีต ปัจจุบัน หรืออนาคต หรือช่วงใดของวัน เพราะถ้าสามารถตอบคำถามเหล่านี้ได้จะทำให้เข้าใจเหตุการณ์ บรรยากาศ ความเชื่อต่าง ๆ ได้ดีขึ้น เพราะยุคสมัยต่างกัน ความเชื่อ วิธีการดำเนินชีวิตจะแตกต่างกันไป และทำให้ผู้อ่านพอจะจินตนาการเหตุการณ์บางอย่างของตัวละครได้

- ที่ไหน คำถามนี้ให้คำตอบกับผู้อ่านในเรื่องสถานที่ว่า เป็นสถานที่ที่คุ้นเคยหรือว่าเป็นสถานที่แปลก เป็นสถานที่ในประเทศ หรือต่างประเทศ หรือเป็นสถานที่นอกโลก เป็นสถานที่เมืองหรือชนบท เป็นสถานที่ในบ้านหรือนอกบ้าน ชนิดของเนื้อบ้านและชุมชนเป็นอย่างไร ทั้งคำถาม Where และ When จะตอบคำถามเกี่ยวกับ บรรยากาศ ประเพณี วัฒนธรรม ชนชาติ ศาสนาและสภาพสังคมว่าเป็นอย่างไร

- อะไร คำถามนี้ให้คำตอบเกี่ยวกับปัญหาและเหตุการณ์ในเรื่องคือเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับอะไร มีความขัดแย้งในเรื่องอย่างไร ผู้อ่านต้องหาความขัดแย้งให้ได้ และติดตามว่าความขัดแย้งนั้นพัฒนาไปอย่างไร โดยทั่วไปแล้ว ความขัดแย้งมีอยู่ 3 ประเภท คือ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับอำนาจภายนอก อันได้แก่ ธรรมชาติ สังคม ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์ด้วยกันเอง และความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในใจของมนุษย์เอง จากการค้นหาความขัดแย้งในเรื่องจะทำให้ผู้อ่านรู้ว่าเรื่องนั้นเป็นโศกนาฏกรรม หรือเรื่องสนุกเพลิดเพลิน เรื่องตลก หรือซาบซึ้งประทับใจ

เมื่อผู้อ่านตอบคำถามเหล่านี้ได้ ก็จะได้ข้อมูลจากการอ่านอย่างมีระบบ และสามารถเข้าใจเรื่องได้ทุกแง่มุม

นอกจากแนวการสอนอ่านเพื่อให้เข้าใจเนื้อเรื่องดังกล่าวแล้ว วิธีหนึ่งที่จะช่วยให้เพิ่มความเข้าใจและความจำได้ดียิ่งขึ้นคือการจดบันทึก เมื่อผู้อ่านมีความเชี่ยวชาญในการอ่าน หากไม่มีการจดบันทึก อาจจะได้ข้อมูลที่ผิดพลาดหรือตกหล่นได้ เบทตี้ (Betty, 1983 : 111 - 112) เสนอให้มีการเขียนเค้าโครงเรื่องหลังการอ่าน โดยครูจะเป็นผู้ช่วยเหลือแนะนำ เพื่อช่วยให้เห็นความสัมพันธ์อย่างเด่นชัดระหว่างใจความสำคัญ และรายละเอียดปลีกย่อย

เบอร์มิสเตอร์ (Burmister. 1974 : 314) กล่าวว่า ถ้าผู้อ่านอ่านพบคำตอบจากเรื่องที่อ่านแล้ว ควรจดข้อความที่อ่านไว้ เพื่อเตือนความจำของตนเอง การจดบันทึกนี้อาจจะดำเนินไปพร้อมกับการอ่านได้ เพื่อสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น อาจจะใช้รูปแบบการขีดเส้นใต้ข้อความสำคัญ หรือรายละเอียดปลีกย่อยด้วยหมึกสีต่าง ๆ กัน ดังที่ เอ็ดเวิร์ดส์ (Edwards. 1973 : 132-135) กล่าวไว้ เช่น กำหนดให้สีแดงแทนความสำคัญ สีน้ำเงินแทนวันที่ ตัวเลข สีเหลืองใช้แทนข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่กำลังค้นหาอยู่ หรืออาจทำเครื่องหมายต่าง ๆ ลงในเรื่องที่อ่านนั้นเลย ถ้าไม่ต้องการเขียนข้อความใด ๆ ลงในเรื่องนั้น ๆ ก็ควรมีสมาคมจดบันทึกไว้ เพื่อจดบันทึกพร้อมทำเครื่องหมายต่าง ๆ เช่น วงกลม ดอกจัน กากบาท หรือเครื่องหมายหน้าข้อความที่แสดงว่าเป็นใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน

มิลเลอร์ (Miller. 1972 : 332) กล่าวว่า การทบทวนความจำ ควรทบทวนจากบันทึกย่อ จากเค้าโครงเรื่อง หรือจากบทสรุปที่ผู้อ่านบันทึกไว้หลังการอ่าน หรือสังเกตจากเครื่องหมายต่าง ๆ ที่ทำไว้ในขณะที่อ่าน ในขณะที่ทบทวนความคิดสำคัญ ๆ ของเรื่อง ในขั้นการใช้ความจำนี้

วอลเตอร์ (Walter. 1962 : 6) กล่าวว่า จะเป็นการช่วยให้ความรู้ที่อยู่ในสมอง จึงควรทบทวนความจำโดยอาจจะดูเพียงตัวอักษรย่อต่าง ๆ แล้วค่อย ๆ นึกเรื่องตามตัวอักษรย่อนั้น ๆ จะทำให้เข้าใจเรื่องได้ดีขึ้น

จะเห็นได้ว่าความเข้าใจในเนื้อเรื่องที่อ่านนั้น ผู้อ่านจะเข้าใจได้ดี จะต้องได้รับการส่งเสริมให้มีทักษะอ่านที่ดี และสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับผู้อ่านในการช่วยเตือนความจำ คือ การเขียนบันทึกย่อ ดังงานวิจัยของ นอร์มัน (Norman. 1968) พบว่า การที่จะช่วยให้ผู้อ่านเกิดความจำได้ในระยะสั้นและความจำในระยะยาว ผู้อ่านจะต้องได้รับการพัฒนาการอ่าน โดยรู้จักถอดความจากสัญลักษณ์ต่าง ๆ ได้ และ เซอร์แมค (Cermak. 1972) มีความเห็นว่า การบันทึกย่อนี้มีความจำเป็นสำหรับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งควรจะต้องได้รับการฝึกฝน

ทฤษฎีโครงสร้างประสบการณ์เดิม (Schema Theory)

ทฤษฎีโครงสร้างประสบการณ์เดิม เป็นทฤษฎีที่ชี้ให้เห็นความสำคัญของความรู้เดิม โดยอิงทฤษฎีภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา (Carrell and Eisterhold. 1987 : 218) โครงสร้างประสบการณ์เดิม หมายถึง โครงสร้างของความรู้เดิม ซึ่งบันทึกไว้ในส่วนความจำของสมองในลักษณะเป็นลำดับขั้น และเกี่ยวโยงซึ่งกันและกัน ทฤษฎีโครงสร้างประสบการณ์เดิมมีแนวความคิดว่าในการทำความเข้าใจกับบทความนั้นต้องอาศัยความรู้เดิมของผู้อ่าน มาปฏิสัมพันธ์กับบทความ เข้าใจในการอ่านจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยความสามารถในการโยงสิ่งที่อ่านให้สัมพันธ์กับความรู้เดิมที่ผู้อ่านมี การทำความเข้าใจในคำ ประโยค หรือบทความทั้งหมด เป็นเพียงการทำความเข้าใจ โดยใช้ความรู้เชิงภาษาศาสตร์เท่านั้น สำหรับกระบวนการของการตีความนั้น ต้องอาศัยหลักการของการนำสิ่งที่อ่านมาพิจารณาคิดทบทวนกับความรู้เดิม และการนำความรู้เดิมมาใช้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับข้อมูลที่มีอยู่ในบทความ

จากกฎดังกล่าว สามารถเขียนแบบแผนของกระบวนการตีความหมายสิ่งที่อ่านตามทฤษฎีโครงสร้างประสบการณ์เดิมได้ 2 แบบ คือ

1. กระบวนการจากล่างขึ้นบน (bottom up process) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากการนำข้อมูลภายในที่มีอยู่ในบทความ มาใช้ในการคิดตัดสินใจเพื่อตีความสิ่งที่อ่าน ในกระบวนการนี้ข้อมูลจากสิ่งที่อ่านจะเป็นตัวดึงความคิด หรือกระตุ้นให้เกิดกระบวนการอ่านขึ้น จึงเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า กระบวนการยึดบทความเป็นหลัก (text-based processing)

2. กระบวนการจากบนลงล่าง (top down process) เป็นกระบวนการที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับกระบวนการจากล่างขึ้นบน คือ กระบวนการนี้จะใช้ความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน เกี่ยวกับสิ่งที่อ่านหรือเนื้อหาในบทความมาช่วยในการตีความ โดยเป็นตัวนำให้เกิดกระบวนการอ่านขึ้น จึงเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า กระบวนการยึดความรู้เป็นหลัก (knowledge-based processing)

ปัญหาการอ่านอยู่ตรงที่ว่า ความหมายตามความรู้เดิมที่มีอยู่ของผู้อ่านไม่ตรงกับความหมายที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อ (Carrell and Eisterhold. 1987 : 222) ทำให้ผู้อ่านประสบปัญหาในการเลือกข้อมูลที่เหมาะสมจากความรู้เดิมที่มีอยู่มาใช้ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่วนหนึ่งมาจากผู้เขียน

ไม่ได้ให้ตัวชี้แนะไว้อย่างเพียงพอ จากทฤษฎีโครงสร้างประสบการณ์เดิม (Schema Theory) พอสรุปได้ว่าในการอ่าน ความเข้าใจจะเกิดขึ้นได้ต้องมีองค์ประกอบเหล่านี้ คือ

1. ความรู้ทางภาษา
2. ประสบการณ์ความรู้ทั่วไป ซึ่งรวมถึงความรู้และความพร้อมในเนื้อหาของผู้อ่านที่มีต่อสิ่งที่อ่าน
3. ความสมบูรณ์ของเนื้อเรื่องหรือข้อเขียนนั้น ๆ
4. โครงสร้างของข้อเขียน

ความสนใจในการอ่านของเด็กวัย 11-14 ปี

ัญญวณ อินทรกำแหง (2517 : 96 - 97) ได้จำแนกความสนใจในการอ่านของเด็กวัยรุ่นตามลำดับอายุดังต่อไปนี้

อายุ 11 ปี เด็กชายยังคงชอบเรื่องผจญภัยลึกลับ และเพิ่มความสนใจในการค้นคว้าประดิษฐ์ และวิทยาศาสตร์มากขึ้น หนังสือเกี่ยวกับเครื่องยนต์กลไก หนังสือการ์ตูนยังคงเป็นที่ถูกใจอยู่ แต่บางคนจะลดความสนใจในเรื่องสัตว์ไปบ้าง ส่วนเด็กหญิงชอบเรื่องเกี่ยวกับชีวิตในบ้าน สัตว์เลี้ยง เรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติ และเริ่มชอบเรื่องเกี่ยวกับรัก ๆ ใคร่ ๆ บางทีก็ชอบนิยายผจญภัยอย่างเด็กชายเหมือนกัน

อายุ 12 ปี เด็กชายชอบเรื่องที่มีการจบอย่างสมเหตุสมผลไว้ให้คิด ชอบอ่านหนังสือเกือบทุกชนิด ผจญภัย ประวัติศาสตร์ ชีวประวัติ กีฬา ฯลฯ ส่วนเด็กหญิงส่วนมากยังคงชอบเรื่องเกี่ยวกับชีวิตในบ้าน ในโรงเรียน ชอบเรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ มากขึ้น เรื่องผจญภัยยังคงชอบอยู่ และเริ่มอ่านนวนิยายสำหรับผู้ใหญ่ และบางทีก็ชอบเรื่องเกี่ยวกับอาชญากรรม ในวัยนี้เด็กหญิงเริ่มอ่านทุกอย่างเหมือนกัน

อายุ 13 ปี เด็กชายยังคงชอบเรื่องเครื่องยนต์กลไก แต่ให้ยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้น ชอบเรื่องเกี่ยวกับงานอดิเรก การเพาะปลูก ความงามของร่างกาย เป็นต้น ส่วนเด็กหญิงยังคงอ่านนิยายผู้ใหญ่ต่อไป ไม่ชอบหนังสือที่เป็นหลักวิชาจนเกินไป เริ่มชอบหนังสือคำประพันธ์ บทละคร เรื่องเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงก็ยังคงชอบอยู่

อายุ 14 ปี เป็นวัยเข้าสู่วัยรุ่นเต็มที่ ระยะนี้จะอ่านหนังสือน้อยลง แต่ชอบนิยายสารมากขึ้น เด็กชายชอบอ่านชีวประวัติ ประวัติศาสตร์ การเดินทาง เครื่องยนต์กลไกต่าง ๆ ชอบหนังสือที่มีแผนผังแบบแปลน เด็กหญิงชอบเรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ ที่สะท้อนอารมณ์ มักสนใจเรื่องราวที่แต่งเกินจริงแต่ง่าย ๆ บางคนอาจสนใจหนังสือเกี่ยวกับอาชีพมากขึ้น และยังสนใจตัวละครคำประพันธ์ด้วย

วรรณิ์ สุนทรเวช (2510 : 110-118) ได้สำรวจความสนใจ และความต้องการในการอ่านของนักเรียนอายุ 11-16 ปี โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ อายุ 11-13 ปี และอายุ 14-16 ปี กลุ่มอายุ 11-13 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุใกล้เคียงกับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นั้น วรรณิ์ สุนทรเวช ได้สรุปไว้ว่าชอบอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ จากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้

1. หนังสือเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ นิทาน นิยาย

วิทยาศาสตร์ ชอบอ่านเรื่องสัตว์ รองลงไปได้แก่ การประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อวกาศ การสำรวจทะเล มหาสมุทร ดวงดาว เครื่องจักรวาล ลมฟ้าอากาศ พืช ดิน หิน แร่ และอื่น ๆ

นิทาน นิยาย เด็กหญิงชอบอ่านนิทานพื้นเมือง และนิทานที่มีคติสอนใจ เด็กชายชอบนิทานโบราณคดี และนิทานที่แปลมาจากภาษาต่างประเทศ

2. หนังสือพิมพ์ และหนังสือเรียน

3. วรรณคดี ชอบอ่านสังข์ทอง ขุนช้าง-ขุนแผน มากที่สุด รองลงไปได้แก่ พระอภัยมณี รามเกียรติ์ พระร่วง เป็นต้น

4. สารคดี ชอบเรื่องประวัติบุคคลสำคัญ รองลงไปคือ ประวัติศาสตร์

5. นิยายสาร

6. เรื่องแปล

จะเห็นได้ว่า ความสนใจในการอ่านของเด็กแต่ละวัยและแต่ละเพศนั้น มีความแตกต่างกัน ดังนั้น การเลือกเรื่องที่จะนำมาให้นักเรียนอ่านเพื่อฝึกทักษะในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ตลอดจนการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสนใจ มีนิสัยรักการอ่านและเป็นการปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการอ่านนั้นจะต้องเป็นเรื่องสั้น ๆ ง่าย ๆ อยู่ในความสนใจของนักเรียน รวมทั้งสำนวนภาษาก็จะต้องให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียนด้วย

เรื่องสั้น

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การคัดเลือกเนื้อเรื่องที่เป็นเรื่องสั้น (Short Story) ประเภทร้อยแก้ว ของ ประภาพันธุ์ กรโกสิยกาจ (2527 : 386-391) ดังนี้
ส่วนประกอบของเรื่องสั้น ประกอบด้วย

1. การขึ้นต้นเรื่อง หรือการเริ่มเรื่อง

การเริ่มเรื่องที่ต้นนั้นมีลักษณะดังนี้

1.1 วิธีเริ่มต้นที่ที่จะต้องเริ่มต้นด้วยบทสนทนา

1.2 จะต้องเร้าความสนใจหรือล่อให้ผู้อ่านอยากติดตามเรื่องต่อไป

1.3 ควรเป็นข้อความที่สั้นและให้รายละเอียดได้มากที่สุด

1.4 จะต้องนำให้ผู้อ่านทราบว่าอะไรจะเกิดขึ้นต่อไป

1.5 จะต้องไม่ให้ผู้อ่านเดาเรื่องตอนจบได้ง่ายเกินไป

นอกจากการเริ่มเรื่องจะมีลักษณะดังกล่าวแล้ว การขึ้นต้นเรื่องนั้นพอผู้อ่านเริ่มอ่านได้ 1-3 ประโยคแรกก็จะสามารถทราบสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้คือ

1. ชื่อตัวละครเอก

2. ปัญหา ความมุ่งหมาย หรือความต้องการของตัวละครเอก

2. ตัวละครเอก

ตัวละครเอกจะต้องมีลักษณะเด่นชัดที่จะทำให้ผู้อ่านสนใจที่จะติดตามเรื่องของตัวเองไปเรื่อย ๆ ด้วยความกระหายใคร่รู้

3. การดำเนินเรื่อง

การดำเนินเรื่องนั้นจะต้องให้ตัวละครมีปฏิริยาสนใจผู้อ่านให้อยากติดตามเรื่อง และทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับตัวละคร ปัญหาหรืออุปสรรคที่ใช้ในการดำเนินเรื่องนั้น เรื่องหนึ่ง ๆ ควรสร้างปัญหาให้สัก 3 ปัญหา โดยเรียงจากปัญหาง่าย ปัญหาปานกลางไปถึงปัญหายากในที่สุด ซึ่งปัญหาหรืออุปสรรคนั้นควรมีลักษณะดังนี้

- เป็นปัญหาที่สำคัญ มีความหมายและมีคุณค่าต่อตัวละครเอกนั้น

- ปัญหาหรืออุปสรรคของเรื่องนั้นจะต้องช่วยนำไปสู่การกระทำต่าง ๆ ของตัวละครเอก

เพื่อตัวละครเอกจะได้ชัยชนะอุปสรรคต่าง ๆ และไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

- สถานการณ์ของเรื่องจะต้องประกอบความขัดแย้ง มีอุปสรรคขวากหนามและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ต้องเผชิญ ตัวละครเอกจะต้องต่อสู้อย่างมากมาใช้ในการแก้ปัญหาหรืออุปสรรคด้วยตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย สถานการณ์ของเรื่องจะต้องเป็นเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่า ตัวละครนั้นไม่สามารถจะผ่านพ้นอุปสรรคสำคัญากล้นนั้นได้ สิ่งนี้จะนำไปสู่จุดเด่นของเรื่อง คือ ตัวละครเอกสามารถประสบความสำเร็จเอาชนะอุปสรรคที่ยากแค้นนั้นไปได้ในที่สุด

4. การจบเรื่อง ตัวละครเอกจะต้องบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนอ่านแบบชี้นำ

จากการศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัย พบว่า มีนักการศึกษาที่ให้ความสนใจแปลและเรียบเรียงการสอนแบบ Direct Instruction ไว้ 2 ท่าน คือ มาลี นิสสัยสุข โดยได้ให้ความหมายของ Direct Instruction ตามรูปศัพท์ว่า การสอนแบบตรง และอีกท่านหนึ่ง คือ สุรศักดิ์ หลายมาลา ซึ่งแปลว่า การสอนแบบชี้นำ จากการสอบถามความคิดเห็น ท่านกล่าวว่า ได้แปลไปตามกระบวนการของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยเห็นด้วยกับคำกล่าวของ สุรศักดิ์ หลายมาลา และได้นำวิธีการสอนนี้ไปใช้สอนการอ่าน จึงใช้ว่าการสอนอ่านแบบชี้นำ

นักการศึกษาทั้ง 2 ท่าน แปลและเรียบเรียงการสอนอ่านแบบชี้นำไว้พอสรุปกล่าวได้ดังนี้
มาลี นิสสัยสุข (2535 : 378-384, 411-431) แปลและเรียบเรียงไว้ดังนี้

หลักการของวิธีสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยการรับอย่างมีความหมาย

ออสเบล (David P. Ausubel) เป็นนักจิตวิทยาผู้สนับสนุนการใช้ทฤษฎีและผลการวิจัยการเรียนรู้ตามทฤษฎีปัญญานิยมเป็นสิ่งที่กำหนดหลักการสอน ออสเบล ไม่เห็นด้วยกับการนำหลักการของจิตวิทยานิตติกรรมนิยม มาใช้ในการเรียนการสอนในชั้นเรียน แต่เห็นพ้องกับ บรูเนอร์ (Bruner)

เสนอแนะข้อประยุกต์สำหรับใช้ในการเรียนการสอน และเรียกการเรียนลักษณะนี้ว่า การเรียนรู้ โดยการรับอย่างมีความหมาย ออสเบล เห็นด้วยกับ บรูเนอร์ ในการใช้กระบวนการภูมิปัญญา เป็นหลักการของการเรียนการสอน แต่ก็ไม่เห็นด้วยกับวิธีสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยการค้นพบด้วยตนเอง โดยมีความเห็นว่า ทั้ง การเรียนรู้ด้วยการค้นพบด้วยตนเองไม่สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ได้อย่างได้ผลดี สอง วิธีการเรียนรู้ ดังกล่าวยังขาดหลักฐาน และข้อมูลที่พิสูจน์ ตามกระบวนการวิทยาศาสตร์มาสนับสนุนคำอธิบายเกี่ยวกับประโยชน์ของวิธีการเรียนรู้นี้ และสาม แม้แต่ในบางสถานการณ์ซึ่งวิธีการเรียนรู้ ด้วยการค้นพบด้วยตนเองสามารถใช้ได้ดี แต่วิธีการสอนแบบบรรยายหรือวิธีการสอนอื่น ๆ ในลักษณะนี้ยังมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ได้มากกว่า ออสเบล ได้อธิบายเหตุผลว่าการเรียนรู้ ซึ่งได้รับจากวิธีการสอนแบบบรรยาย เป็นวิธีการที่มีเหตุผล และประหยัดในด้านเวลาสำหรับการเรียนรู้ใหม่

วิธีสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยการรับอย่างมีความหมายของ ออสเบล มีหลักการที่สำคัญ

4 ประการคือ หนึ่ง หลักการสะสมความรู้ สอง การใช้ข้อความสรุปนำ สาม การเรียนรู้ ด้วยการชี้แนะ และ สี่ การเรียนรู้สิ่งกับ องค์ประกอบต่าง ๆ มีรายละเอียด ดังนี้

1. หลักการสะสมความรู้

ออสเบล เห็นสอดคล้องกับ บรูเนอร์ ว่ากระบวนการภูมิปัญญาเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย และได้อธิบายด้วยหลักการเชิงทฤษฎีถึงการสะสม และบูรณาการความรู้ใหม่ของมนุษย์ โดยให้ชื่อหลักการนั้นว่า "principle of subsumtion" ซึ่งใช้ในที่นี้ว่า "หลักการสะสมความรู้" หลักสำคัญของหลักการนี้ก็คือ การอธิบายวิธีการเพิ่ม และจัดระบบความรู้ภายในภูมิปัญญาของแต่ละคน ออสเบล (Ausubel. 1967 : 222) ได้อธิบายว่า ผู้เรียนสามารถจะซึมซับ และจดจำความรู้ใหม่ไว้ได้ก็ต่อเมื่อ ความรู้ใหม่นั้นมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ได้เคยในโครงสร้างภูมิปัญญาของผู้เรียน ซึ่งจะทำหน้าที่เก็บสะสมและเป็นฐานผนวกความรู้ใหม่ นั่นคือมนุษย์เราจะเก็บสะสมความรู้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

โดยการจัดรวมความรู้ใหม่เข้ากับกลุ่มความรู้ หรือสั่งก๊อปปี้ใส่โครงสร้างภูมิปัญญาที่มีอยู่ พร้อมกันนั้น ก็มีการจัดระบบความรู้ให้บูรณาการเข้าด้วยกัน ด้วยกระบวนการนี้ผู้เรียนสามารถจะเรียนรู้ความรู้ใหม่ ๆ ได้ตลอดไป นอกจากนี้กระบวนการสะสม และจัดระบบความรู้ อาจจะไม่เป็นไปอย่างมีตรรกะ ถ้าพิจารณาจากผู้สังเกต แต่ประสิทธิภาพของกระบวนการสะสม และจัดระบบความรู้ นั้นเกิดจาก กระบวนการภูมิปัญญาของผู้เรียนแต่ละคนที่มีอยู่ มิใช่องค์ประกอบภายนอกของผู้เรียน

2. การใช้ข้อความสรุปนำ

ออสเบล ได้แนะนำวิธีการซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของหลักการสอนตามทฤษฎีของการเรียนรู้โดยการรับ คือ การใช้ข้อความสรุปนำโดยมีจุดประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการประมวลสารสนเทศและความสามารถในการจำ ข้อความสรุปนำจึงหมายถึง วิธีการที่ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อม และความมั่นใจในความรู้เดิม เพื่อเตรียมรับความรู้ใหม่ วิธีการนี้อาจกระทำ โดยให้การบรรยาย และการใช้สื่ออื่น ๆ เพื่อเตรียมให้นักเรียนมีความรู้เดิมและโครงสร้างภูมิปัญญาพอเพียงในการที่จะรับและสะสมความรู้ใหม่ ออสเบล ได้อธิบายถึงประโยชน์ของข้อความสรุปนำ ในการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และเก็บรักษาความรู้ได้อย่างมีความหมายไว้ 3 ประการ คือ

หนึ่ง ข้อความสรุปนำ ที่สร้างขึ้นอย่างเหมาะสม จะช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจกับการเรียน และเป็นการเพิ่มความมั่นใจในความรู้และความคิดที่มีอยู่ในโครงสร้างภูมิปัญญาของผู้เรียน กล่าวคือ ข้อความสรุปนำจะช่วยเชื่อมโยงดังกับและกฎเกณฑ์พื้นฐาน ซึ่งได้เรียนไปแล้วในบทเรียนก่อนเข้ากับเนื้อหาของบทเรียนใหม่

สอง ข้อความสรุปนำ จะช่วยทำหน้าที่เป็นกรอบความคิดสำหรับการแยกแยะ และจัดระบบเนื้อหาใหม่ เพื่อทำให้กระบวนการสะสมความรู้ใหม่ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สาม ข้อความสรุปนำ เป็นวิธีการช่วยให้ผู้เรียนหลีกเลี่ยงการท่องจำความรู้อย่างไม่มี ความหมาย เพราะผู้เรียนได้ซึมซับ และเก็บสะสมความรู้ใหม่ที่เชื่อมโยงกับความรู้เดิม และ โครงสร้างภูมิปัญญาของผู้เรียน อันเป็นการสร้างความหมายต่อการนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริง

หลักการใช้อรรถาธิบายของ ออสเบล ได้นำไปปฏิบัติเป็นหลักการสอนอย่างกว้างขวางในลักษณะที่เป็นขั้นตอนการสอนขั้นหนึ่ง เรียกว่า การทบทวน ดังปรากฏชัดเจนในรูปแบบ

การสอน ซึ่งเรียกว่า การสอนแบบชี้แนะ (direct instruction) แนวคิดของ ออสเบล ทั้งหลัก การสะสมความรู้ และหลักการใช้อรรถาธิบาย นำ ได้รับการสนับสนุนจากผลการวิจัยชั้นเรียนใน ทศวรรษที่ 1970 ตลอดมาจนถึงทศวรรษที่ 1980 ว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการภูมิปัญญาที่ใช้ กระบวนการประมวลผลสารสนเทศ ในการเรียนรู้ที่ดี ผู้เรียนต้องได้รับการช่วยเหลือทั้งกระบวนการ เตรียมความพร้อม พื้นความรู้เดิม โครงสร้างสติปัญญา และกระบวนการสะสม และการจัด ระบบความรู้ใหม่

3. การเรียนรู้ด้วยการชี้แนะ

ความคิดเห็นเชิงวิเคราะหวิจารณ์ของ ออสเบล เกี่ยวกับการใช้วิธีการเรียนด้วย การค้นพบด้วยตนเอง ได้สอดคล้องกับจิตวิทยาและนักการศึกษาจำนวนมาก ซึ่งมองเห็นว่าหลักการ สอนที่ดีคือวิธีการเรียนรู้ดังกล่าวมีข้อบกพร่องเป็นจำนวนมาก และมีความคิดว่า หลักการสอนที่ดีจำ เป็นต้องประกอบด้วยวิธีการชี้แนะจากครูและการกำหนดแนวทาง และโครงสร้างของกิจกรรมการ เรียนการสอน กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การเรียนรู้ต้องมีการชี้แนะ และการเสนอแนะแนวทางให้ แก่ผู้เรียน ผู้ที่สนับสนุนแนวคิดนี้ได้แก่ Paul Torrance และ Ralph Ojemann และได้เรียก แนวคิดนี้ว่า การเรียนรู้ด้วยการชี้แนะ

การเรียนรู้ด้วยการชี้แนะ เป็นแนวคิดที่คัดค้านแนวคิดของการเรียนรู้ด้วยการค้นพบ สเนลเบลคเกอร์ (Snelblecker, 1974 : 429-430) ได้ให้ข้อสังเกตว่า ตั้งแต่มีการจัดการ ศึกษาแบบโรงเรียนเป็นต้นมาการเรียนรู้ด้วยการชี้แนะ และการเรียนรู้ด้วยการค้นพบด้วยตนเอง ได้เป็นหัวข้อโต้แย้งตลอดมา โดยเฉพาะในระยทศวรรษแรก ๆ ของศตวรรษที่ 20 นี้ ข้อโต้แย้ง ได้เกิดขึ้นระหว่างผู้สนับสนุนแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีเชื่อมโยง (Connectionism) ของ ธอนไดค์ (Thorndike) ผู้สนับสนุนแนวคิดตามจิตวิทยาเกสตัลท์ (Gestalt Psychology) ในปี ค.ศ. 1965 สภาวิจัยสังคมศาสตร์ (The Social Science Research Council) แห่งประเทศ สหรัฐอเมริกา ได้จัดให้มีการประชุมเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการค้นพบ ผู้เข้าร่วมประชุมได้ วิเคราะห์ความคิดเห็นเชิงวิชาการเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการค้นพบไว้ดังนี้

หนึ่ง ในสภาวะการณ์ของการเรียนการสอนในชั้นเรียน ครูควรให้กฎเกณฑ์ก่อนแล้ว จึงให้ตัวอย่างประกอบ หรือครูควรให้ตัวอย่างจำนวนมากแก่นักเรียนก่อนแล้วให้นักเรียนสรุปเป็นกฎเกณฑ์ คำตอบที่ถูกต้องที่สุดสำหรับคำถามทั้งสองนี้คงไม่มี ครูจะเลือกอย่างหนึ่งอย่างใด ต้องขึ้นอยู่กับบริบทปัจจุบันของการเรียนการสอน ลักษณะเนื้อหาของบทเรียน ภาวะของผู้เรียน และพื้นฐานความรู้เดิม หรือประสบการณ์เดิมของผู้เรียน อย่างไรก็ตามการเรียนรู้ด้วยการค้นพบยังขาดการจำกัดความหมายที่ชัดเจน และไม่มีผลการวิจัยเชิงวิทยาศาสตร์สนับสนุนอย่างเพียงพอ

สอง ในลักษณะที่เกี่ยวกับลำดับการจัดเนื้อหาในหลักสูตร ใครจะเป็นผู้ตัดสินใจว่านักเรียนควรจะเรียนเนื้อหาอะไรในบทเรียนต่อไป ครูหรือนักเรียน เนื่องจากความคลุมเครือของคำจำกัดความของการเรียนรู้ ด้วยการค้นพบ และความสับสนระหว่างจุดประสงค์ของการศึกษา และวิธีการจัดการศึกษา ดังนั้นคำตอบของประเด็นนี้ก็คงไม่มีคำตอบที่ถูกต้องเด็ดขาดเช่นกัน นอกเสียจากว่าจะมีผลการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรอย่างชัดเจน ทั้งนี้เป็นเพราะหลักสูตรได้รับการจำกัดความหมายว่าเป็นการรวม และลำดับของเนื้อหาวิชาอันประกอบด้วยเนื้อหาวิชา วิธีการสอน และกิจกรรมของผู้เรียน ซึ่งองค์ประกอบทั้งสามนี้จะบูรณาการเข้าเป็นหน่วยเดียวกันอย่างมีเอกภาพ

สาม การใช้วิธีการของการเรียนรู้ ด้วยการค้นพบก่อให้เกิดผลที่เป็นผลกระทบถ้อยสงสัยอะไรบ้าง คำตอบของคำถามนี้ก็ยังไม่ชัดเจนเช่นกัน การรายงานผลของการใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยการค้นพบมักตัดสินใจ หรือนิยามจากพื้นฐานด้านอารมณ์ และการอธิบายเหตุผลมากกว่าการใช้ข้อมูล และหลักฐานที่สนับสนุนข้อเท็จจริงได้ตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการค้นพบ ส่วนมากจะศึกษาว่า นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือกระบวนการของการค้นพบหรือไม่ มากกว่าศึกษาด้วยการประเมินผล ผลกระทบระยะยาวที่มีต่อผู้เรียนหลังจากได้มีส่วนร่วมในวิธีการดังกล่าวแล้ว กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือวิธีการของการเรียนรู้ด้วยการค้นพบควรระบุอย่างชัดเจนว่าครูและนักเรียนทำอะไรบ้าง มากกว่าการสรุปรวมอย่างง่าย ๆ ว่า ทั้งหมดที่ครู และนักเรียนกระทำเป็นกระบวนการของการเรียนรู้ด้วยการค้นพบ

นอกจากนี้ สเนลเบลคเกอร์ (Snelblecker. 1974 : 431-432) ได้สรุปรวมคำวิจารณ์ของ ทอร์แรนซ์ (Torrance) เกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการค้นพบด้วยตนเอง ไว้ดังนี้

หนึ่ง การเรียนรู้ด้วยการค้นพบด้วยตนเองได้ประเมินความสามารถของนักเรียนในการนำประสบการณ์เดิมของนักเรียนมาใช้ โดยปราศจากการชี้แนะเกินความเป็นจริง นักเรียนยังต้องการคำชี้แนะ หรือการเสนอแนะแนวทางในกระบวนการของการเรียนรู้ ครูควรตระหนักถึงข้อเท็จจริงว่า เมื่อนักเรียนไม่ได้รับการชี้แนะหรือการบอกแนวทางเลย นักเรียนจะรู้สึกงุนงง สับสน ไม่อยากจะทำต่อไป หรือล้มเลิกความตั้งใจ มนุษย์จำเป็นต้องได้รับข้อชี้แนะบางประการ เพื่อการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ เพราะมนุษย์ต้องอาศัยหลักการและจุดยืนจากความจริงรอบ ๆ ตัว

สอง การเรียนรู้โดยการค้นพบด้วยตนเองมีข้อบกพร่องเช่นเดียวกับการเรียนรู้ที่ใช้วิธีการบังคับ อำนาจข่มขู่ หรือลอกเลียนแบบอย่างเข้มงวดเพียงแต่ว่า การเรียนรู้โดยการค้นพบด้วยตนเองอยู่ที่ขั้วสุดของการเรียนที่มีต้องให้ชี้แนะ และเป็นไปตามสบาย ขาดระเบียบวินัยทิศทางและหลักการ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ขณะที่การเรียนรู้ด้วยการบังคับลอกเลียนแบบอย่างเข้มงวดจะอยู่ที่ขั้วสุดของด้านตรงข้าม

ทอร์แรนซ์ (Torrence. 1966 : 8-9) มีความเห็นว่ารูปแบบการสอนที่ดี ควรยึดแนวคิดกลาง ๆ ระหว่างแนวคิดทั้งสองข้าง แนวคิดนี้ก็คือ การเรียนรู้ด้วยการชี้แนะ โดยได้รับบุคลิกของการสอนซึ่งสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยการชี้แนะไว้ 7 ประการ

หนึ่ง การเรียนรู้ของมนุษย์เป็นกระบวนการที่ต้องปฏิบัติด้วยตนเอง และเป็นการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งต้องอาศัยการชี้แนะและการบอกแนวทาง แต่มิใช่การสั่งด้วยอำนาจ และการบังคับขู่เข็ญ

สอง การเรียนรู้ที่เป็นไปตามธรรมชาติและเหมาะสมกับสุขภาพ เป็นกระบวนการที่ต้องเนื่องซึ่งต้องอาศัยการชี้แนะที่เหมาะสม

สาม สติปัญญาของมนุษย์มิได้ทำหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่ต้องทำหน้าที่หลาย ๆ อย่าง ซึ่งผสมผสาน และสนับสนุนซึ่งกันและกัน อันได้แก่ การจำแนก การสังเกต การจดจำ การใช้เหตุผล การวิเคราะห์ การแยกแยะความคิด การพิจารณาตัดสินหรือประเมินค่า และอื่น ๆ

สี่ ความสามารถทางสติปัญญาต่าง ๆ จะมีการพัฒนาโดยผ่านทางประสบการณ์การเรียนรู้หน้าที่ต่าง ๆ กันในการเรียนแต่ละชนิด หรือในการเรียนชนิดเดียวกัน แต่มีวิธีการเรียนต่างกัน และนอกจากนี้ยังอาจจะพัฒนาด้วยอัตราที่ต่างกันไปสู่ระดับที่แตกต่างกันอีกด้วย

ห้า ผู้เรียนทุกคนต้องการกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งได้รับการกำหนดแนวทางไว้ระดับหนึ่ง ต่อระดับของการกำหนดแนวทางนี้จะแตกต่างกันไปตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

หก การเรียนรู้จะประสบสัมฤทธิ์ผลสูงสุด เมื่อกิจกรรมการเรียนรู้ได้รับการจัดลำดับไว้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับระดับพัฒนาการ วิธีการเรียนและทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน

เจ็ด การชี้แนะแนวทางของการเรียน อาจกระทำได้ทั้งวิธีการทางวาจาและวิธีการที่ไม่ใช่วาจา และจะประสบผลสำเร็จมากกว่า เมื่อใช้การกำหนดแนวทาง และการจัดลำดับขั้นตอนของการเรียนที่ต้องการให้เกิดขึ้น

4. การเรียนรู้สิ่งก้ำ

ออสเบล มีมติฐานว่าถ้าผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งก้ำที่มีความหมายกว้าง สามารถครอบคลุมสิ่งก้ำย่อยหลาย ๆ อย่างโดยที่ผู้เรียนรู้ถึงคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ ของสิ่งก้ำนั้นแล้วผู้เรียนจะสามารถจัดสร้างสิ่งก้ำปรวมจากสิ่งก้ำย่อย ๆ ได้ เช่น สิ่งก้ำ "เครื่องสำอาง" มีคุณลักษณะที่สำคัญคือ ใช้สำหรับทำความสะอาด และปรุงแต่งความสวยงามของร่างกาย มีกลิ่นหอม และสีต่าง ๆ ที่สวยงาม เป็นของแข็ง หรือของเหลวก็ได้ นักเรียนสามารถจัด สบู่ ยาสีฟัน แป้ง น้ำหอม ลิปสติก น้ำยาโกนหนวด น้ำมันใส่ผม ฯลฯ ไว้ในสิ่งก้ำ "เครื่องสำอาง" หลักการสอนสิ่งก้ำของ ออสเบล จึงมีลักษณะเป็นอนุมาน (deductive) หรือเรียนรู้จากคำจำกัดความไปสู่ตัวอย่างย่อย ๆ ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากกฎเกณฑ์สู่ประสบการณ์

สรวงศ์ โค้วตระกูล (2533 : 207) ได้นำเสนอกระบวนการเรียนรู้สิ่งก้ำของ ออสเบล ซึ่งแบ่งไว้ 2 ลักษณะดังนี้

1. การสร้าง (Concept Formation) หมายถึงการเรียนรู้สิ่งก้ำจากประสบการณ์ของการเรียนรู้ โดยการค้นพบหรือวิธีอุปมาน (Inductive) เช่น เด็กที่เรียนรู้สิ่งก้ำ "เครื่องเขียน" เช่น ดินสอ ยางลบ ปากกา ไม้บรรทัด สมุด ฯลฯ เพราะนักเรียนได้รับประสบการณ์เหล่านี้เมื่อเริ่มไปโรงเรียน และได้จัดรวมสิ่งเหล่านี้ไว้เป็นมโนภาพของสิ่งก้ำ

2. การซึมซับสิ่งก้ำ (Concept Assimilation) หมายถึง การเรียนรู้สิ่งก้ำ โดยทราบคำจำกัดความของสิ่งก้ำ พร้อมกับตัวอย่างของสิ่งก้ำ และคุณลักษณะสำคัญของสิ่งก้ำ กระบวนการเรียนรู้มีลักษณะเป็นแบบอนุมาน ผู้ใหญ่และเด็กโตจะใช้กระบวนการเรียนรู้สิ่งก้ำโดยการซึมซับ

หลักการสอนสิ่งก๊ปปของ ออสเบล จึงมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. สอนสิ่งก๊ปปรวมที่มีความหมายกว้างและมีคุณลักษณะที่สำคัญครอบคลุมสิ่งก๊ปปย่อย ๆ ได้
2. บอกให้นักเรียนทราบคุณลักษณะสำคัญของสิ่งก๊ปป
3. จัดกลุ่มสิ่งเร้าซึ่งมีคุณลักษณะสำคัญร่วมกับสิ่งก๊ปปรวม
4. ให้ตัวอย่างของสิ่งเร้า ซึ่งมีคุณลักษณะเหมือนกับสิ่งก๊ปปรวม
5. สรุปคุณลักษณะที่สำคัญของสิ่งก๊ปปย่อย พร้อมกับให้ตัวอย่าง

2. ลักษณะของการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยการรับอย่างมีความหมาย

ตามหลักการของการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยการรับอย่างมีความหมาย ออสเบล ได้เสนอแนะวิธีสอนซึ่งมีครูเป็นศูนย์กลาง โดยครูต้องปฏิบัติตามกิจกรรมการสอนอย่างมีขั้นตอน และเป็นระบบและนักเรียนเป็นผู้รับหรือปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่ครูได้จัดระบบไว้ให้อย่างมีความหมาย วิธีจัดการสอนของ ออสเบล จึงมีลักษณะดัง สรุปรงค์ โค้วตระกูล (2533 : 205-206) ได้รวบรวมไว้ดังนี้

1. ครูต้องรวบรวมและเรียบเรียงสิ่งที่ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้ไว้อย่างมีระบบแบบแผน จัดไว้เป็นหมวดหมู่ มีหัวข้อเรียกเด่นชัดและจัดลำดับไว้อย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย และเรียนรู้อย่างมีความหมาย และผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่ที่จะเรีเรียนรู้กับความรู้เดิมที่ได้เรียนรู้แล้วได้
2. ครูต้องบอกให้นักเรียนทราบถึงวัตถุประสงค์ และหัวข้อเรื่องของบทเรียน และคำจำกัดความของสิ่งก๊ปปที่สำคัญ ๆ เพื่อให้นักเรียนได้ใช้เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ความรู้ใหม่
3. ครูต้องแบ่งบทเรียนออกเป็นขั้นๆ ตามลำดับความยากง่าย และลำดับเชิงตรรกะของเนื้อหา และสอนเนื้อหาแต่ละขั้นจนนักเรียนเข้าใจหรือรอบรู้แล้ว จึงจะสอนเนื้อหาขั้นต่อไป
4. ครูต้องชี้แนะให้นักเรียนเข้าใจถึงความแตกต่าง และความคล้ายคลึงของความรู้ใหม่และความรู้เดิมที่นักเรียนมีอยู่แล้ว เพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความหมายและสามารถจำสิ่งที่เรียนใหม่ได้นาน

5. ครูต้องสรุป และทบทวนโดยเน้นใจความสำคัญของบทเรียนที่ได้เรียนใหม่ เมื่อครูสอนเนื้อหาของบทเรียนใหม่จบแล้ว การสรุปและการทบทวนนี้จะช่วยให้นักเรียนเชื่อมโยงและบูรณาการความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ครูต้องจัดหาแบบฝึกหัดหรือการบ้านให้นักเรียนได้ทำด้วยตนเอง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทบทวนความรู้ที่เรียนรู้อีก และประยุกต์ใช้ความรู้ใหม่นั้นด้วย

3. วิธีสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยการรับอย่างมีความหมาย

การสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยการรับอย่างมีความหมาย เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีครูเป็นศูนย์กลาง ครูต้องเป็นผู้รอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน และจัดเนื้อหาบทเรียนไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย การสอนลักษณะนี้ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ซึ่งเน้นการรับความรู้เชิงทฤษฎีจากครู และการฝึกปฏิบัติของนักเรียน เพื่อถ่ายโยงการเรียนรู้ และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ วิธีสอนต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการรับอย่างมีความหมาย ซึ่งได้เลือกมาเสนอไว้ในที่นี้เพราะ มีผู้ใช้อย่างกว้างขวาง และได้รับการสนับสนุนจากผลการวิจัยว่าเป็นวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพ มีดังนี้

1. วิธีสอนแบบสาธิต (Demonstration Method)
2. วิธีสอนแบบบรรยาย (Lecture Method)
3. วิธีสอนแบบชี้แนะ (Direct Instruction)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจเฉพาะการสอนแบบชี้แนะ

การสอนแบบชี้แนะ

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนได้บ่งชี้อย่างชัดเจนว่า การสอนของครูมีอิทธิพลอย่างมากต่อสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้ของนักเรียน กูด (Good. 1983) ได้กล่าวว่าเป็นการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้และจดจำสิ่งที่เรียนได้มาก

เกย์ (Gage. 1978) ได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนว่า ผลการวิจัยเหล่านั้นได้แสดงถึงข้อค้นพบอันคงที่ว่า ในชั้นเรียน หรือโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอน

แบบเปิด (Open) หรือแบบมนุษยนิยมนั้น สัมฤทธิ์ผลด้านวิชาการของนักเรียนไม่ดี หรือสูงเท่ากับนักเรียนในชั้นเรียน หรือโรงเรียนที่ยังมีการเรียนการสอนแบบเดิม ยิ่งกว่านั้นสัมฤทธิ์ผลด้านเจตคติเกี่ยวกับตนเอง วิชา และโรงเรียนของนักเรียนในชั้นเรียนแบบเปิดก็มีได้สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบเก่าเลย เบอร์ไลเนอร์ (Berliner. 1981) ได้รวบรวมผลการวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับวิธีการสอนที่ก่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการเรียนสูงเหล่านั้น และเสนอเป็นสังกะยของการสอนที่เรียกว่า "การสอนแบบชี้นำ" การสอนอ่านแบบชี้นำได้รับความสนใจจากนักการศึกษา และนักวิจัยในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอย่างมากใน ระยะเริ่มทศวรรษที่ 1970 เป็นต้นมา โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ และวิชาการอ่าน มีงานวิจัย หลายเรื่องเกี่ยวกับการสอนวิชาทั้งสองดังกล่าว โดยการสอนแบบชี้นำ ผลของการวิจัยเหล่านั้นได้ ปรากฏผลที่สอดคล้องกันคือ การสอนแบบชี้นำเป็นวิธีการสอนที่ช่วยเพิ่มสัมฤทธิ์ผลในการเรียนวิชา คณิตศาสตร์ และวิชาการอ่านและภาษาต่างประเทศของนักเรียน

คำจำกัดความของการสอนแบบชี้นำ

โรเซนชาย (มาลี นิสสัยสุข. 2535 ; อ้างอิงมาจาก (Rosenshine. 1979) ได้กล่าวถึงการสอนแบบชี้นำไว้ว่า เป็นการสอนที่เน้นวิชาการ ครูเป็นผู้ออกคำสั่งในชั้นเรียน โดยให้เอกสารการเรียนการสอนที่เรียงลำดับและมีรูปแบบที่กำหนดไว้แน่นอน เป็นการสอนที่มีเป้าหมายชัดเจน พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ มีรูปแบบแน่นอน และครูจะต้องมีเทคนิควิธีป้องกันมิให้นักเรียนกระทำพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นในบรรยากาศที่มีชีวิตชีวา ไม่เงียบเหงาเฉื่อยชา เป้าหมายการสอนคือ การช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ โดยผ่านเอกสารและกิจกรรมการเรียนที่เป็นไปตามลำดับ เอกสารการเรียนของนักเรียนแต่ละคนจะเหมือนกันทั้งชั้นเรียน เนื้อหาของเอกสารจะสอดคล้องกับกิจกรรม และข้อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

ดันฟี และรอชเลอร์ (มาลี นิสสัยสุข. 2535 ; อ้างอิงมาจาก Duffy & Roehler. 1982) ได้ให้คำจำกัดความของการสอนแบบชี้นำไว้ว่า เป็นการสอนที่เน้นวิชาการ มีการลำดับเนื้อหาของบทเรียนไว้อย่างละเอียดและถูกต้อง นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนสูง ครูคอยให้ความช่วยเหลือ แก้ไขข้อผิดพลาด หรือข้อบกพร่องของนักเรียน และให้ผลย้อนกลับต่อคำตอบ หรือผลงานของนักเรียน

บัวมันน์ (มาลี นิสสัยสุข. 2535 ; อ้างอิงมาจาก Baumann. 1983) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับรูปแบบการสอนแบบชี้นำว่า ในการสอนแบบชี้นำ ครูจะต้องสอนโดยวิธีการเผชิญหน้ากับนักเรียน ด้วยลักษณะท่าทีที่เป็นการเป็นงาน ขอกแสดง ทำเป็นตัวอย่าง สาธิต และสอนทักษะที่นักเรียนจำเป็นต้องเรียนรู้ ครูเป็นผู้ออกคำสั่ง ควบคุมกิจกรรมการเรียนการสอนและเป็นผู้นำของบทเรียน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะมีลักษณะตรงข้ามกับการเรียนการสอนที่ใช้แบบฝึกหัด การเล่นเกม ประกอบการเรียนและมีศูนย์การเรียน หรือสมุดทำงาน แต่เป็นสิ่งที่นำทางการเรียนการสอน

เพียร์สัน และแกลแลงเซอร์ (มาลี นิสสัยสุข. 2535 ; อ้างอิงมาจาก Pearson & Gallagher. 1983) ได้สรุปว่า รูปแบบของการสอนแบบชี้นำ ต้องการให้ครูเป็นผู้รับผิดชอบต่อจุดเน้นด้านวิชาการของบทเรียน ลำดับเนื้อหาของบทเรียน การมีส่วนร่วมของนักเรียน การตรวจสอบดูแลและควบคุมการเรียนของนักเรียน พร้อมทั้งการให้ผลย้อนกลับ การแก้ไขข้อบกพร่องในข้อผิดพลาด และการให้คำตอบที่ถูกต้องแก่นักเรียน นอกจากนี้ครูยังต้องคอย ๆ ถ่ายความรับผิดชอบในการเรียนการสอนบทเรียนนั้นไปยังนักเรียนทีละน้อย และเพิ่มมากขึ้นขณะที่บทเรียนได้ก้าวหน้าไป

กูด (มาลี นิสสัยสุข. 2535 ; อ้างอิงมาจาก Good. 1983) ได้รวบรวมผลงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนในช่วงระยะ 10 ปี (ตั้งแต่ ค.ศ. 1970 เป็นต้นมา) มีความเห็นว่าการสอนแบบชี้นำ เป็นการสอนที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลสูง แต่ Good ใช้คำว่า "Active teaching" มากกว่า "Direct Instruction" โดยให้เหตุผลว่า " คำแรกได้สะท้อนถึงสิ่งที่เป็นกว้างมากกว่าคำที่สอง แต่อย่างไรก็ตามคำทั้งสองนี้ก็ได้นำมาใช้แทนซึ่งกันและกัน" ในการสอนแบบชี้นำ หรือ Active teaching นั้น ครูจะต้อง มีวิธีการที่เสนอสิ่งกำของบทเรียนให้แก่ นักเรียน ไม่ว่าจะเป็นวิธีการ Deductive หรือ Inductive ในชั้นสอนนี้ครูจะต้องช่วยให้นักเรียนเข้าใจสิ่งกำอย่างถูกต้อง และสิ่งกำใหม่นี้มีความสัมพันธ์กับสิ่งกำที่เรียนไปแล้วหรือไม่อย่างไร นอกจากนี้ครูยังสามารถตรวจสอบได้ว่า นักเรียนเข้าใจ สิ่งกำได้ถูกต้องหรือไม่ ก่อนที่จะนำสิ่งกำไปใช้ในภาคปฏิบัติ ครูจะต้องแบ่งเวลาสำหรับทำกิจกรรม ที่เป็นแบบฝึกหัดควบคุม ในชั้นสอนนี้ครูจะสามารถวิเคราะห์ผลการสอนของตนได้ว่า นักเรียนเข้าใจสิ่งกำของบทเรียนที่ตนสอนเพียงใด และจำเป็นต้องสอนใหม่ (โดยเปลี่ยนวิธีเสนอสิ่งกำของบทเรียน) หรือไม่

เมื่อครูพบว่านักเรียนเข้าใจสิ่งที่ยกของบทเรียนถูกต้องแล้ว ครูจะให้ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติโดยใช้สิ่งที่เรียนไปแล้ว กึก กล่าวว่า การสอนเช่นนี้ได้ช่วยทำให้นักเรียนได้ใช้ความพยายามของตนเองในการเรียนรู้ ซึ่งก่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้ที่สูง และนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาและการสอนของครู

การวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับการสอนแบบชี้นำนี้มีผู้กระทำไว้มากมาย ผลของการวิจัยส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้พื้นฐานในระดับประถมศึกษา ฟอร์ดแฮน (Fordhan, 1983) ได้กล่าวถึงภูมิหลังของโครงการวิจัย IEA Classroom Environment Study ซึ่งได้รวบรวมงานวิจัยเหล่านั้นไว้เป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้จึงเป็นการพอเพียงที่จะกล่าวในที่นี้ได้ว่า ผลงานวิจัยทั้งหมดเหล่านั้นได้บ่งชี้ว่า การสอนตามหลักสูตรที่กำหนดไว้เป็นแบบแผน จะช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดีกว่า ไม่ว่าจะเป็นการสอนนั้นจะเป็นแบบบรรยาย สาธิตหรือท่องจำ ฝึกซ้ำ ๆ และฝึกปฏิบัติการเรียนรู้จะสัมพันธ์กับเวลาที่ทำกิจกรรมการเรียนการสอน และการมีส่วนร่วมในการเรียนของนักเรียนอย่างจริงจัง ครูที่มีคุณลักษณะการมุ่งงานเป็นหลัก หรือทำการสอนอย่างแข็งขันจะเป็นครูที่มีความสำเร็จมากกว่า และจะใกล้ชิดกับนักเรียนทุกคน ไม่ใช่กับกลุ่มนักเรียน ชั้นเรียนที่มีการจัดการดีจะมีเทคนิควิธีการป้องกันไม่ให้สิ่งที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้น นักเรียนทุกคนมีกิจกรรมการเรียนและมีสภาพแวดล้อมของการเรียนที่ให้ประสิทธิผลสูง

ความเชื่อถือในการสอนแบบชี้นำ ได้รับการส่งเสริมจากการวิจัย ไม่เพียงแต่ในประเทศแถบทวีปอเมริกาเหนือเท่านั้น แต่ยังปรากฏในประเทศอังกฤษอีกด้วย ความจริงแล้วอาจกล่าวได้ว่า งานวิจัยซึ่งดำเนินการในประเทศดังกล่าวไม่ได้บอกผลที่สนับสนุนการสอนแบบอ้อม (Indirect Teaching) หรือแบบเปิดเลย โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาสัมฤทธิ์ผลในการเรียนเนื้อหาวิชาการของนักเรียน (Bennett, 1976) กรมการฝึกหัดครูได้ทำการวิจัยเชิงทดลองร่วมกับสมาคมนานาชาติเพื่อการวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียน (International Association for the Evaluation of Educational Achievement) ผลการวิจัยได้บ่งชี้ว่าชั้นเรียนวิชาคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบชี้นำ จะมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงกว่าชั้นเรียนที่ได้รับการสอนแตกต่างออกไป (effect size = 0.285) (มาลี นิสสัยสุข, 2530)

ถึงแม้ว่าเราจะเห็นพ้องด้วยกับจุดเน้นของพฤติกรรมครู ซึ่งผสมผสานเป็นขั้นตอนของการสอนแบบชี้นำ แต่ก็ยังมีบางท่านซึ่งมีความเห็นว่าเราควรจะพิจารณาตัวแปรด้านอื่น ๆ ประกอบด้วย เช่น ตัวแปรด้านบริบทซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ตัวแปรมหภาค (macro variables) และตัวแปรจุลภาค (micro variables) ตัวแปรมหภาค ได้แก่ ตัวแปรด้านบริบท ซึ่งเป็นตัวประกอบการแปลผลของสถานการณ์เฉพาะแห่งต่าง ๆ ตัวแปรจุลภาค ได้แก่ ตัวแปรพฤติกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ

ตัวแปรมหภาคของบริบท หมายถึง บริบททางสังคมและระบบการศึกษา วิธีการสอนของครู คุณลักษณะและคุณภาพของครู คุณลักษณะของนักเรียน และการจัดแบ่งชั้นเรียน ตัวแปรเหล่านี้จะช่วยให้เราสามารถแปลความหมายของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและผลการเรียนของนักเรียน กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การวิจัยเกี่ยวกับการสอนไม่ควรมีเป้าหมายที่มีการบ่งชี้เพียงแต่ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ครูกระทำกับสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้เท่านั้น แต่จะต้องเสนอความเข้าใจในสถานการณ์ที่ความสัมพันธ์ดังกล่าวเกิดขึ้นด้วย

การยืนยันประสิทธิผลของการสอนแบบชี้นำ ยังไม่เป็นที่ยอมรับของนักการศึกษาทุกคน ฮอร์วิทซ์ (Horwitz, 1979) ได้รวบรวมผลงานวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลกระทบของวิธีการสอนแบบเปิดและแบบดั้งเดิม ผลได้บ่งชี้ถึงการสนับสนุนแบบดั้งเดิม ถ้าพิจารณาผลการเรียนรู้ด้านสติปัญญาของการสอนแล้ว วิธีการสอนแบบเก่าจะให้ผลที่ดีกว่าเมื่อใช้วิธีการประเมินผลจากข้อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ แต่จะได้รับผลที่น้อยกว่า ถ้าประเมินผลโดยใช้ข้อทดสอบที่ต้องการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการแก้ไขหากการสอนแบบเปิดจะให้ผลล้นซึ่งตรงกันข้ามกับการสอนแบบดั้งเดิม นั่นคือ ให้ผลที่ดีกว่าสำหรับการปรับปรุงเจตคติต่อโรงเรียนและต่อครูและการส่งเสริมความเป็นอิสระและความอยากรู้อยากเห็น ถึงแม้ว่าผลที่ได้รับจะน้อยก็ตาม ปีเตอร์สัน (Peterson, 1979) ได้สรุปว่า ถึงแม้ว่าการสอนแบบชี้นำจะมีผลต่อเด็กนักเรียนกลุ่มที่มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจต่ำ และอยู่ในชั้นเรียนต้น ๆ และสำหรับทักษะพื้นฐานก็ตาม การศึกษามีได้มีเป้าหมายดังกล่าวแล้วเท่านั้น ประชาชนมีความสนใจที่จะให้ลูกหลานของตนได้ประสบความสำเร็จในเป้าหมายทางสังคมและมนุษยธรรมที่กว้างขวาง มิใช่สำเร็จแต่เพียงด้านที่เรียกว่าทักษะพื้นฐานเท่านั้น

จากการสังเกตชั้นเรียนระดับประถม จำนวน 60 ชั้นในประเทศอังกฤษ แกลตัน และ ไซมอน (Galton & Simon. 1980) ได้สรุปว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนในลักษณะ ของการทำงานเป็นกลุ่มมิใช่เป็นสิ่งที่แสดงออกของประสิทธิภาพของการสอนแบบอ้อม ดังนั้น แกลตัน และ ไซมอน ได้โต้แย้งข้ออภิปรายของ เบนเนตต์ (Bennett. 1976) ว่า วิธีการที่ก้าวหน้า ต่าง ๆ ซึ่งครูได้นำมาใช้มิได้ให้ผลลัพธ์ที่ดี เพราะสิ่งที่ปฏิบัติกันอยู่ในโรงเรียนมีอยู่อย่างนิคเดียว ที่ก้าวหน้าอย่างแท้จริง (อาจมีบ้างเล็กน้อย แต่ก็มุ่งเน้นเกี่ยวกับเวลาที่เด็กใช้ในการทำงาน) แต่เป็นผลจากการรายงานที่ครูเขียนเกี่ยวกับตน

ชั้นการสอนแบบชี้นำ

บัวมันน์ (มาลี นิสสัยสข. 2535 ; อ้างอิงมาจาก Baumann. 1983) ได้จัดลำดับ ขั้นตอนการสอนแบบชี้นำไว้ 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ชื่นแนะนำ (Introduction)

ในขั้นตอนนี้ครูจะบอกจุดประสงค์และเป้าหมายของบทเรียน ครูจะบอกนักเรียนว่า การเรียนรู้ทักษะนี้จำเป็นอย่างไร เช่น ในบทเรียนที่สอนการอ่านจับใจความสำคัญของบทความใน หนังสือหน้า ครูจะบอกนักเรียนว่า ทักษะการอ่านดังกล่าวมีความสำคัญต่อการอ่าน และช่วยให้นักเรียนเป็นนักอ่านที่ดีได้อย่างไร ขั้นตอนนี้ จะช่วยให้นักเรียนได้ทราบและเข้าใจเป้าหมายของ บทเรียนและเนื้อหาของบทเรียนที่เขาจะต้องเรียนในชั่วโมงนั้น

2. ชื่นการให้ตัวอย่างประกอบ (Example)

หลังจากครูได้กล่าวแนะนำบทเรียนต่อนักเรียนแล้ว ครูจะแสดงการใช้ทักษะการอ่าน เพื่อจับใจความสำคัญของข้อความสั้น ๆ เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจบทเรียนที่เขาจะต้องเรียนได้ดี ยิ่งขึ้น ตัวอย่างดังกล่าวจะมีรายละเอียดของข้อความ ซึ่งประกอบเป็นใจความสำคัญของข้อความ ครูจะต้องแสดงให้นักเรียนเห็นถึงความสัมพันธ์ของรายละเอียดเหล่านั้น และแสดงให้นักเรียน เห็นว่า เขาสามารถเข้าใจถึงความสัมพันธ์ดังกล่าว และจับใจความสำคัญได้อย่างไร

3. ขั้นตอนการสอนเนื้อหาบทเรียนแบบชี้นำ (Direct Instruction)

ขั้นตอนการสอนแบบชี้นำครูจะต้องบอก แสดง สาธิต ทำเป็นตัวอย่าง โดยใช้ทักษะที่นักเรียนจะต้องเรียนรู้ ครูจะเป็นผู้นำในการดำเนินการสอนบทเรียนและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้และพัฒนาทักษะดังกล่าวของนักเรียน นักเรียนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนอย่างจริงจังและครูจะพยายามถ่ายทอดความรับผิดชอบไปยังนักเรียนทีละน้อยตามลำดับขั้นความช่วยเหลือ และการแนะแนวทางจากครู เพื่อให้นักเรียนได้มาซึ่งคำตอบที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากของการสอนแบบชี้นำ วิธีการหรือกระบวนการที่ครูแนะให้แก่ นักเรียนในขั้นตอนการสอนนี้ นักเรียนจำเป็นต้องนำไปใช้ปฏิบัติในขั้นตอนการฝึกทักษะด้วยตนเองในลำดับต่อไป

4. ขั้นตอนการทำแบบฝึกหัดควบคุม (Teacher directed application)

ขั้นตอนนี้ครูเริ่มให้นักเรียนลองทำแบบฝึกหัด โดยมีครูเป็นผู้ช่วยเหลือ และแนะนำอย่างใกล้ชิด ครูเริ่มถ่ายทอดความรับผิดชอบในการพัฒนาทักษะไปยังนักเรียน ในขั้นตอนนี้ครูยังเป็นผู้เริ่มกิจกรรม และนักเรียนต้องเป็นผู้ที่ต้องแก้ปัญหาโดยใช้ทักษะซึ่งตนเองได้รับการสอนมาแล้วอีกนัยหนึ่งก็คือ ครูยังคงเป็นผู้ให้คำแนะนำ และบอกให้นักเรียนได้รู้ผลคำตอบ แต่นักเรียนได้ถูกเร่งรัดให้ใช้ทักษะที่เพิ่งได้เรียนมา การกระทำดังกล่าวสามารถทำให้ครูได้ตรวจสอบความสำเร็จในการเรียน หรือพัฒนาทักษะของนักเรียนได้ทันที และถ้าครูพบว่านักเรียนยังมิได้เรียนรู้หรือมีการพัฒนาทักษะนั้น ครูก็ต้องสอนซ้ำตามขั้นตอนที่สามอีก

5. ขั้นตอนการทำแบบฝึกหัดอิสระ (Independent practice)

ขั้นตอนสุดท้ายของการสอนแบบชี้นำ คือ การให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดอิสระกิจกรรม ในขั้นตอนนี้ จะเป็นการเปลี่ยนถ่ายความรับผิดชอบในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากครูทั้งหมดไปสู่ความรับผิดชอบร่วมกัน ระหว่างครูและนักเรียน และเป็นความรับผิดชอบของนักเรียนทั้งหมด ครูให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกหัด ซึ่งประกอบด้วยโจทย์ปัญหาที่ไม่ได้นำมาใช้ในการสอนมาก่อน นักเรียนต้องนำความรู้ในบทเรียนที่เรียนจบไปแล้วมาประยุกต์ใช้ ดังนั้นแบบฝึกหัดปฏิบัติดังกล่าวนี้ นักเรียนจะต้องทำด้วยตนเองอย่างอิสระ โดยใช้ทักษะที่ได้รับการสอนจากครูมาแล้ว

การปฏิบัติใช้วิธีสอนแบบชี้นำในประเทศไทยและต่างประเทศ

การดำเนินการสอนของวิธีสอนแบบชี้นำต้องประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ๆ ของการดำเนินการสอน การใช้เวลาในแต่ละขั้นตอนอย่างเหมาะสมและบทบาทหน้าที่การจัดชั้นเรียนซึ่งสอดคล้องอยู่ในพฤติกรรมการสอน ในที่นี้ได้นำผลการปฏิบัติใช้วิธีสอนนี้ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ มาเสนอเพื่อเป็นข้อชี้แนะสำหรับการปฏิบัติด้วย

ขั้นตอนการดำเนินการสอนและการใช้เวลา

ขั้นตอนการสอนย่อย ๆ และการกระจายเวลาสำหรับแต่ละชั้นได้เสนอไว้ในตาราง

ตารางขั้นตอนการสอนและการกระจายเวลาในการสอนระยะ 50 - 60 นาที

ขั้นตอนการสอน	คาบละ 50 นาที	คาบละ 60 นาที
1. กิจกรรมเบื้องต้น (15%)		
1.1 กิจกรรมเกี่ยวกับชั้นเรียน	4 - 5 นาที	4 - 5 นาที
- เรียกชื่อ		
- ประกาศทั่วไป		
- แจกคืนการบ้าน เอกสาร		
การเรียนการสอน		
1.2 กิจกรรมเกี่ยวกับการสอน	7 - 8 นาที	9 - 10 นาที
- กระตุ้นสมอง		
- ทบทวนสั้น ๆ และการบอก		
ข้อบกพร่องของการบ้าน		
2. กิจกรรมสำหรับการพัฒนาเนื้อหา (50%)	25 นาที	30 นาที
2.1 บอกจุดประสงค์ของบทเรียนให้		
ชัดเจน		
2.2 สอน อธิบาย สาธิต		
2.3 ตรวจ สอบ ความเข้าใจ		
2.4 สอนซ้ำใหม่		
2.5 ฝึกปฏิบัติโดยมีครูควบคุม		
3. การทำแบบฝึกหัดอิสระ (35%)	15 นาที	17 นาที
4. การให้การบ้าน-สรุป การสอน	2 นาที	3 นาที

ขั้นตอนการดำเนินการสอน

ขั้นตอนของการดำเนินการสอนมีความหมายและรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมเบื้องต้น

1.1 กิจกรรมเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการชั้นเรียน

กิจกรรมนี้หมายถึงการที่ครูตรวจสอบการมาเรียนของนักเรียน เช่น การเรียกชื่อ การประกาศข่าวสั้น ๆ เกี่ยวกับงานของโรงเรียน การให้คำแนะนำ อบรม และการบอกเกี่ยวกับระเบียบวินัยของชั้นเรียนและโรงเรียน นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการแจกสมุดการบ้านคืน หรือการแจกลูกการเรียน เอกสาร และหนังสืออีกด้วย ในกิจกรรมนี้ครูควรใช้เวลาให้น้อยที่สุด แต่อย่างไรก็ตามครูก็ยังจำเป็นต้องใช้เวลาในกิจกรรมเช่นนี้เป็นประจำ เวลาที่ใช้จึงไม่ควรเกินครึ่งละ 4 - 5 นาที ครูควรตระหนักว่า ถ้าครูใช้เวลาเกี่ยวกับกิจกรรมนี้มากเกินไปย่อมก่อให้เกิดผลเชิงลบต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียน

1.2 กิจกรรมเบื้องต้นเกี่ยวกับการสอน

ขั้นตอนนี้ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 2 อย่าง คือ การกระตุ้นสมอง และการทบทวนความรู้เดิมที่นำมาใช้ในบทเรียนใหม่ และการบอกข้อบกพร่องของการบ้าน

1.2.1 การกระตุ้นสมอง

กิจกรรมนี้มาจากกิจกรรมซึ่งใช้ในการสอนแบบชี้นำว่า "Mental alerting" โดยปกติในการสอนวิชาคณิตศาสตร์จะให้การฝึกคิดเลขเร็ว (Mental Computation) ซึ่งเป็นทักษะการบวกเลข คูณ หหาร จำนวนเลขโดยการคิดในใจไม่มีการเขียนเข้ามาแทรก อย่างไรก็ตามกิจกรรมย่อย ๆ นี้ อาจประยุกต์ใช้กับวิธีอื่น ๆ ก็ได้โดยเป็นความรู้หรือทักษะพื้นฐานที่นักเรียนจำเป็นต้องเรียนรู้อย่างแม่นยำ เช่นการอ่านคำยาก อาจใช้เป็นกิจกรรมกระตุ้นสมองสำหรับการเรียนวิชาภาษาไทย การออกเสียงคำในภาษาอังกฤษอาจใช้เป็นกิจกรรมกระตุ้นสมองในการสอนภาษาอังกฤษ เป็นต้น

จุดประสงค์ของกิจกรรมนี้ก็เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความตั้งใจและเกิดสมาธิในการเรียน นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกความจำระยะสั้นได้อีกด้วย

1.2.2 การทบทวนประจำวันและการตรวจสอบการบ้าน

การเริ่มต้นการสอนบทเรียน ด้วยการทบทวนสั้น ๆ มีจุดมุ่งหมาย คือ หนึ่ง เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติเพิ่มเติมและเรียนรู้เนื้อหา บทเรียนที่เรียนผ่านไปแล้วอย่างเข้าใจสอง คือ เพื่อให้โอกาสครูในการแก้ไขข้อผิด หรือสอนเนื้อหาบทเรียนส่วนที่นักเรียนมีปัญหา หรือไม่เข้าใจเพียงพอ การตรวจสอบการบ้านก็เป็นลักษณะหนึ่งของการทบทวนสั้น ๆ มีวิธีการทำได้ดังนี้

- (1) ถามคำถามเกี่ยวกับสิ่งกัป และทักษะ ซึ่งสอนไปแล้วในบทเรียนก่อน
- (2) ทดสอบสั้น ๆ เมื่อเริ่มบทเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาในบทเรียนที่แล้ว หรือเนื้อหา

ที่ทำการบ้าน

- (3) ให้นักเรียนแก้ไขหรือตรวจการบ้าน หรือข้อทดสอบย่อยของเพื่อน
- (4) ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มเล็ก (2 - 4 คน) เพื่อทบทวนการบ้าน
- (5) ให้นักเรียนเตรียมคำถามเกี่ยวกับบทเรียนที่แล้ว หรือการบ้านและครูให้นักเรียนถามคำถามของตนกับเพื่อน หรือครูนำคำถามของนักเรียนมาถามไถ่ชั้นเรียน
- (6) ให้นักเรียนเขียนสรุปเกี่ยวกับบทเรียนที่เรียนไปแล้ว
- (7) ให้นักเรียนถามครูเกี่ยวกับโจทย์ปัญหาของการบ้าน และครูทบทวนสอน

ใหม่ หรือให้นักเรียนปฏิบัติเพิ่มเติม

2. การเสนอเนื้อหา

การเสนอเนื้อหาต้องประกอบด้วยองค์ประกอบซึ่งจัดเป็นหมวดไว้ดังนี้

2.1 ความชัดเจนของเป้าหมาย จุดประสงค์และประโยชน์ของบทเรียน

- (1) บอกเป้าหมาย จุดประสงค์ของการเรียนและประโยชน์ของบทเรียนที่นักเรียนได้รู้และเห็นในชีวิตประจำวัน

- (2) มุ่งเน้นความคิด จุดสำคัญ และคำสั่งครั้งละหนึ่งอย่าง
- (3) หลีกเลี่ยงการพูดอธิบายเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับบทเรียน
- (4) หลีกเลี่ยงการใช้วลี และคำสรรพนามที่คลุมเครือ

2.2 เสนอเนื้อหาตามลำดับที่ละขั้นตอน

- (1) เสนอเนื้อหาบ่อย ๆ ในแต่ละขั้น

(2) จัดรวม และเสนอเนื้อหาที่ละขั้นตอนตามลำดับเพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจขั้นแรกก่อนแล้วจึงเสนอเนื้อหาขั้นต่อไป

(3) ให้คำสิ่งที่ชัดเจนและเรียงตามลำดับขั้นตอน

(4) แสดงลำดับเนื้อหาแก่นักเรียน ถ้าเนื้อหามีความซับซ้อน

2.3 ใช้กระบวนการเฉพาะและเป็นรูปธรรม

(1) แสดงแบบอย่างการใช้ทักษะ หรือกระบวนการอย่างเหมาะสม

(2) ให้คำอธิบายอย่างละเอียดและช้า ๆ เมื่อเนื้อหาจุดนั้น ๆ มีความซับซ้อน

(3) ให้ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมและมีตัวอย่างลักษณะต่าง ๆ กันหลาย ๆ อย่าง

2.4 ตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน

(1) ตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนในจุดแรกของเนื้อหาและมั่นใจว่านักเรียนเข้าใจจริง ๆ แล้วจึงเสนอเนื้อหาจุดต่อไป

(2) ถามคำถามนักเรียนเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาที่ได้นำเสนอไปแล้ว

(3) ให้นักเรียนสรุปย่อจุดสำคัญของเนื้อหาโดยใช้คำพูดของนักเรียนเอง

(4) สอนใหม่หรือสอนซ้ำในส่วนของเนื้อหาที่นำเสนอแล้วนักเรียนยังไม่เข้าใจซึ่งอาจกระทำโดยครูอธิบายซ้ำด้วยตนเองหรือให้นักเรียนที่เข้าใจดีแล้วช่วยอธิบายให้นักเรียนที่มีปัญหา

3. การทำแบบฝึกหัดควบคุม

ผลการวิจัยเชิงทดลองของโครงการวิจัยจำนวนมากได้บ่งชี้ผลที่เหมือนกันว่า การเสนอเนื้อหาบทเรียนที่ตามด้วยการทำแบบฝึกหัดควบคุมซึ่งมีครูเป็นผู้แสดงการปฏิบัติพร้อม ๆ กับนักเรียนได้ส่งผลกระทบให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ แบบฝึกหัดควบคุมมีจุดมุ่งหมายดังนี้

3.1 เพื่อนำทางการฝึกปฏิบัติขั้นแรก

3.2 เพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องในเนื้อหาวิชาการที่ปรากฏในกระบวนการคิดหรือความเข้าใจซึ่งนักเรียนได้แสดงออก

3.3 เพื่อสอนใหม่ถ้าจำเป็น

3.4 เพื่อให้การฝึกปฏิบัติอย่างเพียงพอก่อนที่นักเรียนจะฝึกปฏิบัติด้วยตนเองอย่าง

อิสระ

กิจกรรมของการทำแบบฝึกหัดควบคุมจะมีครูเป็นผู้ดำเนินการโดยกระทำดังนี้

1. ถามคำถามจำนวนหลาย ๆ ข้อเกี่ยวกับบทเรียน ซึ่งนำมาฝึกปฏิบัติ
2. ชี้แนะนักเรียนในการฝึกปฏิบัติเนื้อหาใหม่ของบทเรียน เริ่มแรกครูจะใช้วิธีถามนำนักเรียนเพื่อให้นักเรียนตอบอย่างถูกต้องและลดจำนวนการถามลงเมื่อนักเรียนสามารถตอบได้อย่างถูกต้องแล้ว
3. ตรวจสอบความเข้าใจนักเรียน
4. ให้ผลป้อนกลับเกี่ยวกับคำตอบหรือผลการปฏิบัติของนักเรียนว่าถูกต้องหรือไม่อย่างไร หรือควรปรับปรุงอย่างไร
5. แก้อธิบายของนักเรียนและอธิบายว่าทำไมจึงผิดและคำตอบที่ถูกต้องคืออะไร
6. สอนใหม่ ถ้าจำเป็น
7. ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติซ้ำมาก ๆ หลังจากนักเรียนทำถูกต้องแล้ว

กิจกรรมการทำแบบฝึกหัดควบคุมต้องพิจารณาจากองค์ประกอบ 4 ประเภทดังนี้

1) ความสำคัญของการปฏิบัติซ้ำหรือความถี่ของการฝึกปฏิบัติ

ตัวแปรที่สำคัญอย่างหนึ่งของการทำแบบฝึกหัดควบคุมก็คือ เปอร์เซ็นต์ของคำตอบที่ถูกต้อง เบค (Beck. 1978) พบว่า จำนวนครั้งที่คำปรากฏในโปรแกรมการเรียนอ่านของเด็ก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับอัตราความเร็ว ที่เด็กสามารถบอกความหมายของคำได้ นั่นคือ ถ้านักเรียนได้มีโอกาสฝึกอ่านคำมาก นักเรียนก็จะเรียนคำเหล่านั้นได้ดียิ่งขึ้น นักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำเป็นต้องใช้การฝึกปฏิบัติมาก ตัวแปรที่บ่งชี้การฝึกปฏิบัติลักษณะเช่นนี้ก็คือ การถามคำถามจากครู จำนวนครั้งของคำถามจะบ่งชี้ถึงปริมาณที่เด็กได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติ การถามคำถามก็มีความสำคัญต่อการเรียนของผู้ใหญ่เช่นกัน คูลิก (Kulik. 1979) ได้พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยในชั้นเรียนที่ได้รับการทดสอบย่อยประจำสัปดาห์ จะมีคะแนนทดสอบปลายภาคสูงกว่า นักศึกษาในชั้นเรียนที่มีการทดสอบเพียงภาคเรียนละหนึ่งหรือสองครั้ง คูลิก จึงให้ข้อสังเกตว่า

คะแนนที่อีกกลุ่มหนึ่งได้รับเพิ่มขึ้นอาจเกิดจากการได้รับการฝึกปฏิบัติบ่อย ๆ โดยการทำข้อทดสอบย่อย ผลการวิจัยนี้จึงเป็นสิ่งที่ชี้แนะว่าการฝึกปฏิบัติเพิ่มเติมก็เป็นกิจกรรมการเรียนที่มีประโยชน์ต่อนักศึกษามหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยทั้งการวิจัยสหสัมพันธ์และการวิจัยเชิงทดลองได้บ่งชี้ว่า ปริมาณความถี่ของคำถามที่ครูถามนักเรียนโดยตรง และนักเรียนเป็นผู้ให้คำตอบมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสอนคณิตศาสตร์พื้นฐานและทักษะการอ่านเบื้องต้นในชั้นเรียนของระดับประถมศึกษาต้น ๆ สแตลลิงส์ และ คาสโกวิทส์ (Stallings & Kaskowits. 1974) ได้พบว่าแบบกระสวนของปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนที่มีลักษณะเป็นครูให้คำถามความรู้ข้อเท็จจริง - นักเรียนตอบ - ครูให้ผลป้อนกลับมีผลกระทบต่อการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยที่สนับสนุนการทำแบบฝึกหัดควบคุมโดยใช้กระบวนการซักถามของครูจะพบได้จากงานวิจัยของ สแตลลิงส์ โครี เพียร์เวทเซอร์ และ นีเดล (Stallings, Gory, Fairweather & Needels. 1977) สแตลลิงส์ นีเดล และ สเตย์ร็อค (Stallings, Needels & Stayrook. 1979) ซอร์ (Soar. 1973) โคเกอร์ และ โลเรนซ์ (Coker & Lorentz. 1980) และ มาลี นิลส์สซ (2530)

วิจัยเชิงทดลองของ แอนเดอร์สัน (Anderson) และคณะ (1979) กูด และ โกรว์ (Good & Grouws. 1979) มาลี นิลส์สซ (2530) ได้ใช้แบบฝึกหัดควบคุมเป็นส่วนหนึ่งของตัวแปรของการทดลอง ครูในกลุ่มทดลองได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมให้ดำเนินการสอน โดยให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดควบคุมต่อจากการเสนอเนื้อหาบทเรียนใหม่ การนำแบบฝึกหัดควบคุมการทำแบบฝึกหัดของเด็กที่ละขั้นตอนอย่างใกล้ชิด แอนเดอร์สัน และคณะ (1979) กูด และ โกรว์ (1979) พบว่าครูกลุ่มทดลองถามคำถามมากกว่า และมีการทำแบบฝึกหัดควบคุมมากกว่าครูในกลุ่มควบคุมซึ่งดำเนินการสอนตามปกตินอกจากนี้แล้วยังปรากฏอีกว่านักเรียนในกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมนอกจาก มาลี นิลส์สซ (2530) ก็ได้ทำการวิจัยได้ผลในทำนองคล้ายคลึงกันคือ นักเรียนในกลุ่มทดลองมีระดับคะแนนเฉลี่ยในวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่าในกลุ่มควบคุม

2) มีเปอร์เซ็นต์ของคำตอบที่ถูกสูง

ปริมาณความถี่ของคำถามของครูมีข้อองค์ประกอบที่สำคัญเพียงอย่างเดียว แต่

เปอร์เซ็นต์คำตอบที่ถูกส่งก็มีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จด้วย โรเซนชาส และ สตีเวนส์ (Rosenshine & Stevens, 1986) ได้แสดงความคิดเห็นว่า ผลการวิจัยในปัจจุบัน ได้บ่งชี้ถึงความสำคัญของปริมาณคำตอบที่ถูก และคำตอบที่ตอบอย่างรวดเร็ว และเป็นอัตโนมัติ ถึงแม้ว่ายังขาดแนวทางเชิงวิทยาศาสตร์ที่จะระบุอย่างแน่ชัดลงไปว่า เปอร์เซ็นต์คำตอบถูกควร เป็นเท่าไรก็ตาม อย่างไรก็ตาม โรเซนชาส และ สตีเวนส์ ก็ได้ให้ข้อเสนอแนะตามผลการวิจัย ของ โบรफी (Brophy, 1980) ว่าในการฝึกปฏิบัติการตอบเนื้อหาซึ่งเป็นบทเรียนใหม่ นักเรียนควรมีคำตอบที่ถูก 80% แต่ในการทบทวนเนื้อหาของบทเรียนที่เรียนไปแล้ว เปอร์เซ็นต์ ของคำตอบถูกจะต้องเพิ่มเป็น 95% เป็นอย่างน้อย และการตอบของนักเรียนจะต้องเป็นไปอย่างรวดเร็ว ราบรื่น และมีความเชื่อมั่น หนักแน่น

ประเด็นสำคัญที่สืบเนื่องจากความสำคัญของปริมาณคำตอบที่ถูกก็คือ วิธีการลดจำนวนคำตอบผิดในการทำแบบฝึกหัดของนักเรียน โรเซนชาส และ สตีเวนส์ จึงได้สรุปข้อเสนอแนะ โดยการรวบรวมมาจากผลการวิจัยในปัจจุบันดังต่อไปนี้

1. การแบ่งขั้นตอนการดำเนินการเรียนการสอน ออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ครู ให้คำอธิบาย หรือสาธิตให้นักเรียนดู นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนจนเข้าใจแล้วครูจึงเลื่อน ไปสอนในขั้นตอนต่อไป

2. ครูต้องสาธิตวิธีการใช้ทักษะให้นักเรียนดูอย่างชัดเจนและเป็นระบบ เมื่อมี โอกาสที่กระทำไม่ว่าเวลาใดก็ตาม

3. ครูซักถามนักเรียนตลอดช่วงเวลาของการสาธิต เพื่อรักษาความตั้งใจ เรียนของนักเรียน และเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน

4. ให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกหัดควบคุม ซึ่งมีครูชี้แนะ ซักถามอย่างใกล้ชิด ก่อน ที่จะให้นักเรียนฝึกปฏิบัติแบบฝึกหัดอิสระ ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ครูได้แก้ไขข้อผิดพลาด ขอบกพร่องใน ความเข้าใจเนื้อหาบทเรียน ให้ถูกต้องก่อนที่จะนักเรียนจะจดจำสะสมความรู้ไว้ในระบบความจำ ของตน

5. ถ้าเนื้อหาบทเรียนนั้นมีลักษณะลึกลับยุ่งยากซับซ้อน ครูจำเป็นต้องแนะนำ นักเรียนเกี่ยวกับส่วนของเนื้อหาบทเรียนที่มีลักษณะดังกล่าวก่อน เพื่อเป็นการให้การแก้ไขข้อผิดพลาดก่อนฝึกปฏิบัติ

6. ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติแบบฝึกหัดอิสระอย่างเพียงพอทั้งในจำนวนข้อของแบบฝึกหัด และระยะเวลาที่จัดให้ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะนั้น ๆ จนเข้าใจ ทั้งนี้ครูจำเป็นต้องให้แบบฝึกหัดเพิ่มเติมแก่นักเรียนที่เรียนรู้ได้ช้า

7. สอนเนื้อหาบทเรียนใหม่ถ้าจำเป็น

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า เปอร์เซ็นต์ของคำตอบที่ถูกจึงมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูนำมาปฏิบัติใช้ในชั้นเรียน และนอกจากนี้ยังเป็นสิ่งบ่งชี้ยิ่งกว่า กระบวนการคิดของนักเรียนได้ดำเนินไปในทิศทางที่ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้สูงหรือไม่ ถ้านักเรียนให้คำตอบที่ถูกสูง ก็ย่อมแสดงว่า นักเรียนประสบความสำเร็จในการติดตามเนื้อหาบทเรียน ซึ่งครูได้นำเสนอไป

3) การตรวจสอบความเข้าใจ

กิจกรรมการทำแบบฝึกหัดควบคุม ได้รวมถึงการตรวจสอบความเข้าใจของครูด้วย การตรวจสอบความเข้าใจ หมายถึงการประเมินผลย่อย ๆ ว่า นักเรียนทุกคนเข้าใจเนื้อหาบทเรียนหรือทักษะที่ครูกำลังสอน หรือขั้นตอนที่กำลังดำเนินอยู่ในกระบวนการหรือไม่ อย่างไร เช่น การบวกเศษส่วน

กิจกรรมการตรวจสอบความเข้าใจได้มีการสร้างในคู่มือการฝึกอบรมในโครงการวิจัย "Missouri Mathematics Effectiveness Project" (Good และ Grouws, 1979) โครงการวิจัย "Organizing and Managing the Junior High Classroom" (Emmer และคณะ, 1981) และโครงการวิจัยสภาพแวดล้อมห้องเรียนในประเทศไทย (มาลี นิลสัสสุข, 2530)

ครูตรวจสอบความเข้าใจบ่อย ๆ เพื่อจะได้แก้ไขข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องเกี่ยวกับความเข้าใจในเนื้อหาของบทเรียน หรือสอขใหม่ (ถ้าจำเป็น) อาจกระทำได้ในลักษณะดังนี้

- (1) ครูเตรียมคำถามสำหรับใช้ถามปากเปล่าหลาย ๆ คำถาม
- (2) ครูถามคำถามสั้น ๆ หลาย ๆ คำถามเกี่ยวกับจุดเน้นของบทเรียน รายละเอียดประกอบ และกระบวนการซึ่งกำลังสอน

(3) ครูเรียกนักเรียนที่ไม่ได้ยกมือเหมือนนักเรียนคนอื่น ๆ ซึ่งจะยกมือตอบคำถามตลอดเวลา

(4) ครูให้นักเรียนสรุปกฎเกณฑ์หรือกระบวนการในเนื้อหาบทเรียนเป็นคำพูดของตนเอง

(5) ครูให้นักเรียนเขียนคำตอบลงบนกระดาษ หรือกระดาษคำตอบ ขณะที่ครูเดินดูรอบ ๆ ชั้นเรียน

(6) ครูให้นักเรียนเขียนคำตอบแล้วให้แลกเปลี่ยนตรวจ โดยครูเป็นผู้ให้คำตอบที่ถูก

(7) ในตอนท้ายชั่วโมงของการอธิบายหรืออภิปราย (ให้กับชั้นเรียนเด็กโต)

ครูเขียนจุดเน้นของบทเรียนบนกระดานดำ และให้นักเรียนทำงานกลุ่มเพื่อสรุปจุดเน้นบทเรียนให้เพื่อนในกลุ่มฟังซึ่งกันและกัน

ข้อที่ไม่ควรปฏิบัติและเป็นการปฏิบัติที่ผิดในการตรวจสอบความเข้าใจก็คือ ถามคำถามเพียง 2 - 3 คำถาม เรือนักเรียนที่ยกมือหรืออาสาสมัครตอบเองเพื่อจะได้คำตอบที่ถูก และครูสรุปว่า นักเรียนทุกคนในชั้นเข้าใจบทเรียนดี หรือไม่ก็ได้เรียนรู้แล้วจากคำตอบของนักเรียนที่ตอบถูก การกระทำที่ผิดอีกอย่างก็คือ ครูถามนักเรียนว่า "มีใครจะถามอะไรไหม" และถ้าไม่มีนักเรียนถามคำถาม ครูก็จะสรุปว่านักเรียนทุกคนเข้าใจ ส่วนในชั้นเรียนเด็กโตหรือผู้ใหญ่ ข้อที่ครูกระทำไม่ถูกต้องก็คือ การสรุปว่านักเรียนเข้าใจแล้วโดยไม่ต้องตรวจสอบความเข้าใจเพียงแต่พูดซ้ำหัวข้อในบทเรียนก็เป็นการเพียงพอแล้ว

4) การจัดการและดำเนินการฝึกปฏิบัติ

การจัดการและดำเนินการกิจกรรมที่เป็นแบบฝึกหัดควบคุมได้รับการวิจัยไว้ในหลายโครงการ เช่น การศึกษาเกี่ยวกับการสุ่มเลือกเพื่อเรียกให้ตอบคำถามเปรียบเทียบกับการเรียกให้ตอบตามลำดับที่หนึ่ง การเปรียบเทียบระหว่างการตอบพร้อมกันทั้งชั้น การตอบคำถามโดยครูไม่ได้เรียกให้ตอบกับการเรียกให้นักเรียนตอบทีละคน เป็นต้น ผลการวิจัยได้ให้สาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดการและดำเนินการของการฝึกปฏิบัติอย่างควบคุม สรุปได้ดังนี้

การวิจัยสหสัมพันธ์ของ โบรफी และ เอฟเวอร์สัน (Brophy & Evertson, 1976) และการวิจัยเชิงทดลองของ แอนเดอร์สัน และคณะ พบว่าในการสอนอ่านชั้นเรียนระดับประถมศึกษาต้น ๆ ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านของนักเรียนจะสูงกว่าถ้าครูเรียกชื่อนักเรียนตามลำดับที่หนึ่งในสถานการณ์ของการเรียนคำใหม่และให้นักเรียนอ่านเรื่องดัง ๆ ให้เพื่อนฟัง ผู้เขียนรายงานทั้งสองคณะดังกล่าว

ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า การเรียกนักเรียนตามลำดับที่นั่งก็เพื่อประกันว่าเด็กนักเรียนได้มีโอกาสตอบ และมีส่วนร่วมเป็นการช่วยเรื่องการจัดการชั้นเรียน โดยป้องกันมิให้นักเรียนลุกขึ้นโบกมือหรือพยายามกระทำทุกอย่างเพื่อให้ครูเรียกตนตอบ

แอนเดอร์สัน และคณะ (Anderson. 1982) ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า ถึงแม้ว่า หลักเกณฑ์การเรียกชื่อตามลำดับที่นั่งจะได้ผลในชั้นเรียนที่มีนักเรียนน้อย หรือกิจกรรมกลุ่มเล็ก ๆ แต่วิธีการนี้ก็ยังไม่เหมาะสมกับการสอนชั้นเรียนใหญ่ หรือสอนทั้งชั้นไม่ว่าจะเป็นสภาพการณ์ใดก็ตาม หรือกันนี้ก็ให้ข้อเสนอแนะว่า เมื่อครูต้องสอนทั้งชั้นแล้ว วิธีการเลือกนักเรียนและเรียกให้ตอบ เป็นรายบุคคล หรือเรียกนักเรียนที่ยกมืออาสาสมัครตอบจะได้ผลและเกิดผลดีต่อการเรียนรู้มากกว่า การเรียกนักเรียนตอบตามลำดับที่นั่งหรือรายชื่อหรือเรียกชื่อเรียงลำดับอย่างเป็นระบบที่นักเรียน สามารถรู้ล่วงหน้าได้ว่าใครต้องตอบ

ผลการวิจัยของ โบรนี และ เอฟเวอร์สัน (1976) แอนเดอร์สัน และคณะ (1982) และ มาลี นิสสัยสุข (2530) ได้บ่งชี้ว่า การตอบคำถามพร้อมกันทั้งชั้นมีความสัมพันธ์เชิงลบกับ ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียน โดยเฉพาะกลุ่มที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูง แต่อย่างไรก็ตามในกลุ่ม ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำการตอบพร้อมกันทั้งชั้นก็มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ มาลี นิสสัยสุข (2530) ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า การที่นักเรียนตอบคำถามพร้อมกันทั้งชั้นแสดงว่า คำถามนั้นต้องการคำตอบที่ไม่ต้องใช้ความคิดระดับสูง นักเรียนสามารถตอบได้จากความจำ ธรรมดา ไม่ว่านักเรียนผู้นั้นจะเข้าใจเนื้อหาบทเรียนหรือไม่ก็ตาม ดังนั้นการซักถามของครูเพื่อ ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจึงเป็นเพียงการทบทวนความจำเบื้องต้น ซึ่งมีได้ไปถึงการเรียนรู้เนื้อหา อย่างเข้าใจ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ นักเรียนมิได้ใช้ความคิดในกระบวนการเรียนอันจะนำไปสู่ผล สัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ที่สูงกว่า แนวอนการให้นักเรียนตอบพร้อมกันเท่านั้น ส่อมสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ที่ต่ำ สำหรับ โบรนี และ เอฟเวอร์สัน (1976) ได้สรุปว่า การตอบพร้อมกันทั้งชั้นอาจมีความจำเป็น ในชั้นเรียนที่เด็กเฉื่อยชาไม่กล้าแสดงออก อย่างไรก็ตามข้อสรุปนี้ก็ยังเป็นเพียงการเสนอแนะถึง การกระตุ้นให้นักเรียนไม่กลัวที่จะตอบคำถามเท่านั้น แต่มิได้แสดงว่าเป็นการฝึกปฏิบัติควบคุมที่มี ประสิทธิภาพ โรเซนชอส และ สติเวนส์ (1986) ได้ให้ข้อคิดว่าการตอบพร้อมกันอาจมีผลดี ในการเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งครูสามารถตรวจสอบคำตอบของเด็กแต่ละคนได้ การตรวจสอบ อาจกระทำได้โดยให้เด็กที่เรียนรู้ซ้ำนั่งใกล้ ๆ ครู การตอบพร้อมกันจึงมีประโยชน์ในการสอนเด็ก

เล็ก ๆ ซึ่งต้องการใช้เด็กตอบพร้อม ๆ กันเพื่อเป็นการทบทวนความรู้พื้นฐานที่ต้องอาศัยความจดจำอย่างขึ้นใจ เช่น สูตรคูณ เป็นต้น

4. การทำแบบฝึกหัดอิสระ (Independent Practice)

การทำแบบฝึกหัดอิสระ หรือการฝึกปฏิบัติด้วยตนเองเป็นขั้นตอนของการเรียนการสอนที่จัดไว้หลังจากขั้นตอนการทำแบบฝึกหัดควบคุม กล่าวคือ เมื่อนักเรียนได้แสดงออกซึ่งพฤติกรรมการเรียนรู้สิ่งกัป ทักษะ หรือกระบวนการใหม่ในระดับที่มีความคล่อง ความเข้าใจอย่างแตกฉานแล้ว (นักเรียนให้คำตอบที่ถูกต้องอย่างน้อย 80% ในการทำแบบฝึกหัดควบคุม) ครูก็จะจัดแบบฝึกหัดให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติได้ด้วยตนเอง การทำแบบฝึกหัดอิสระ จึงเป็นการให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเนื้อหาของบทเรียนนั้นซ้ำ ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้

4.1 นักเรียนได้เชื่อมโยงบูรณาการสาระ และทักษะอันเป็นความรู้ใหม่เข้ากับสาระ และทักษะของความรู้เดิม

4.2 นักเรียนได้ฝึกการใช้ทักษะเหล่านั้นจนเป็นอัตโนมัติหรือเข้าใจกระบวนการอย่างถ่องแท้ การเรียนรู้เนื้อหาโดยการสังเกตหรือการปฏิบัติตามคำแนะนำของครู ไม่อาจคงอยู่ได้นาน และอาจลืมได้ในไม่ช้า นักเรียนจะเข้าใจและจำบทเรียนได้ดี ถ้าให้นักเรียนได้มีโอกาสทำแบบฝึกหัดจนกระทั่งเข้าใจ และสามารถใช้อย่างคล่องแคล่วและมั่นใจ

สเมลล์ (Samuels. 1981) กล่าวว่า ในการทำแบบฝึกหัดอิสระนักเรียนต้องผ่านกระบวนการสองขั้นตอน คือ การฝึกใช้ (utilization) และการทำให้เป็นอัตโนมัติ (automaticity) นั้น ในขั้นตอนการฝึกใช้ นักเรียนต้องนำทักษะต่าง ๆ มาใช้ให้สอดคล้องต่อเนื่องกัน และนักเรียนอาจทำผิดพลาดเล็กน้อย แต่นักเรียนก็จะค่อย ๆ ทำและต้องใช้ความพยายามในการทำให้เสร็จสิ้นครบกระบวนการ หลังจากที่นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติได้มากพอเพียงแล้ว นักเรียนก็จะก้าวไปถึงขั้นตอนที่กระทำอย่างเป็นอัตโนมัติ ในขั้นตอนนี้ นักเรียนสามารถกระทำได้อย่างรวดเร็วและไม่จำเป็นต้องคิดทบทวนซ้ำ อีกต่อไป ตัวอย่างเช่น ในการทำโจทย์เรื่องการบวกเศษส่วนที่มีส่วนไม่เท่ากัน เมื่อนักเรียนยังอยู่ในขั้นตอนการฝึกใช้ทักษะ นักเรียนก็จะดำเนินการบวกตามกระบวนการอย่างช้า ๆ โดยแนะนำการทำสองสามข้อแรก เมื่อนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติกระบวนการบวกเศษส่วนที่มีส่วนไม่เท่ากันไปสักระยะหนึ่ง และทำได้อย่างถูกต้อง การบวกก็จะคล่องรวดเร็ว มั่นคง และเป็นอัตโนมัติ

ถ้านักเรียนสามารถฝึกปฏิบัติใช้ทักษะได้ถึงขั้นนี้ก็แสดงว่า นักเรียนได้บรรลุถึงขั้นตอนการกระทำ
 อย่างเป็นอัตโนมัติ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ นักเรียนสามารถตอบสนองได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และ
 มั่นใจ เพราะนักเรียนได้เรียนรู้อย่างรู้แจ้ง

การทำแบบฝึกหัดอิสระจึงนำนักเรียนให้บรรลุถึงการเรียนรู้อย่างรอบรู้ และเป็นอัตโนมัติ
 การเรียนรู้ถึงจุดดังกล่าวก็จะทำให้นักเรียนสามารถจำ รักษาความรู้และทักษะนั้น ๆ ไว้ได้ตลอดไป
 โดยเฉพาะเนื้อหาวิชาที่ต้องการประยุกต์ความรู้และทักษะเดิมไปใช้ในการเรียนรู้ทักษะใหม่ เช่น
 คณิตศาสตร์ การอ่าน ตัวอย่างเช่น การเรียนรู้ทักษะการคำนวณ อย่างเป็นอัตโนมัตินี้ก็จะช่วยให้
 นักเรียนมุ่งความตั้งใจไปสู่การแก้โจทย์ปัญหา โดยมีต้องหน่วงกับการคิดคำนวณเบื้องต้น การอ่าน
 อย่างเป็นอัตโนมัตินี้ก็จะมุ่งสนใจเฉพาะการทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านระดับตีความหมาย วิเคราะห์
 วิวิจารณ์ได้อย่างเต็มที่

การจัดกิจกรรมการทำแบบฝึกหัดอิสระ ให้มีประสิทธิภาพจึงต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ
 ที่สำคัญ คือ

1) การเตรียมนักเรียนให้พร้อมเพื่อการฝึกปฏิบัติอิสระ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ๆ
 ดังนี้

(1) ดำเนินการเสนอเนื้อหาอย่างชัดเจน คือ ครูให้การอธิบาย สาธิต พร้อม
 ทั้งมีการซักถามนักเรียน ให้ผลป้อนกลับ และมีการอภิปราย

(2) จัดให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกหัดควบคุมอย่างพอเพียงก่อนที่จะให้นักเรียนฝึก
 ปฏิบัติอิสระ

(3) ใช้เวลาในการเสนอเนื้อหาและทำแบบฝึกหัดควบคุมอย่างพอเพียงนั้นคือ
 ประมาณ 50% ของเวลาที่จัดไว้สำหรับการสอนบทเรียนนั้น

(4) ตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน จากคำตอบที่ถูกต้องของนักเรียนในการทำ
 แบบฝึกหัดควบคุม นักเรียนควรมีเปอร์เซ็นต์คำตอบถูกไม่น้อยกว่า 80%

การเตรียมนักเรียนให้มีความพร้อมในการฝึกปฏิบัติอิสระมีความสำคัญอย่างยิ่ง
 เพื่อไม่ให้นักเรียนเสียเวลาในการลองผิดลองถูก หรือเรียนรู้ในสิ่งที่เข้าใจผิดมาในระยะเริ่มแรก
 ถ้านักเรียนขาดความพร้อมในการทำแบบฝึกหัดอิสระแล้วการให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดดังกล่าวก็ย่อม

ไม่เกิดผลประโยชน์ต่อนักเรียน ในปัจจุบันนี้ได้มีผลการวิจัยจำนวนมากที่สนับสนุนการเตรียมความพร้อมของนักเรียนเพื่อการทำแบบฝึกหัดอิสระ เอฟเวอร์สัน และคณะ (1980) พบว่า ครูสอนวิชาคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งในชั้นเรียนมีนักเรียนตั้งใจทำแบบฝึกหัดอิสระอย่างสูง ครูได้เตรียมนักเรียนไว้ตั้งแต่ในขั้นตอนการเสนอเนื้อหาและการทำแบบฝึกหัดควบคุม ครูที่มีประสิทธิภาพสูงสุดได้ใช้เวลาในการเสนอเนื้อหาและทำแบบฝึกหัดควบคุม ประมาณ 24 นาที (จากระยะเวลา 50 นาที) ในขณะที่ครูที่มีประสิทธิภาพการสอนต่ำสุดใช้เวลาเพียง 10 นาทีในการทำกิจกรรมอย่างเดียวกัน ฟิชเชอร์ และคณะ (Fisher. 1978) พบว่าครูที่มีการซักถามและการให้ผลป้อนกลับแก่นักเรียนสูงในกิจกรรมการทำแบบฝึกหัดควบคุม ทำให้นักเรียนมีความตั้งใจทำแบบฝึกหัดอิสระสูงกว่า เอ็มเมอร์ และคณะ (Emmer. 1982) พบว่า สำหรับบทเรียนที่ค่อนข้างซับซ้อนและนักเรียนมีความสามารถในการเรียนต่ำ จำเป็นต้องแบ่งเนื้อหาบทเรียนออกเป็นตอนย่อย ๆ สองหรือสามตอน และจัดให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติในแต่ละตอนของเนื้อหา แทนที่จะให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังจากเสนอเนื้อหาจบเป็นตอนเดียว การดำเนินขั้นตอนนี้ทำให้นักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดอิสระได้ดีกว่า

โรเซนชาส และ สตีเวนส์ (1986) ได้สรุปเกี่ยวกับการเตรียมนักเรียนเพื่อให้ทำแบบฝึกหัดอิสระว่า ถึงแม้ว่ากิจกรรมการฝึกปฏิบัติอิสระจะปรากฏในชั้นเรียนทุก ๆ ชั้นเรียน แต่ครูที่มีประสิทธิภาพการสอนสูงจะใช้เวลาในขั้นตอนการอธิบาย สาธิต หรือการเสนอเนื้อหา และชี้แนะนักเรียนในการทำแบบฝึกหัดควบคุมเป็นระยะเวลาสั้นกว่าครูที่มีประสิทธิภาพการสอนต่ำและนักเรียนที่ได้รับการเตรียมพร้อมอย่างเหมาะสมจากการทำแบบฝึกหัดควบคุม ในทางตรงกันข้าม ครูที่มีประสิทธิภาพการสอนต่ำจะใช้นาน้อยในการสาธิต อธิบายเนื้อหา และทำแบบฝึกหัดควบคุม และจะปล่อยให้ นักเรียนทำแบบฝึกหัดไปตามความสามารถของตนโดยใช้แบบฝึกหัดแบบรายบุคคล มาลี นิสสัยสุข (2530) พบว่า ชั้นเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในประเทศไทย ในชั้นเรียนซึ่งนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าครูได้ใช้นาน้อย (ต่ำกว่า 15 นาที) หรือมากเกินไป (สูงกว่า 35 นาที) ในการเสนอเนื้อหาและทำแบบฝึกหัดควบคุมในบทเรียน 50 นาที นอกจากนี้ ครูซึ่งสอนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำมักดำเนินการสอนโดยไม่จัดให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดควบคุมก่อนทำแบบฝึกหัดอิสระและครูกลุ่มนี้อีกเช่นกันซึ่งใช้เวลาทำแบบฝึกหัดควบคุมยาวเกินไปจนนักเรียนไม่มีเวลาทำแบบฝึกหัดอิสระ

2) การจัดการให้นักเรียนมีส่วนร่วม หรือความตั้งใจในการทำแบบฝึกหัดอิสระ

ความตั้งใจฝึกปฏิบัติ หรือทำแบบฝึกหัดอิสระของนักเรียนเป็นตัวแปรที่สำคัญสูงสุดในการทำให้นักเรียนได้บรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้ระดับสูง ดังนั้นการจัดการอันนำมาซึ่งการมีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรมนี้ จึงมีกระบวนการที่ครูต้องปฏิบัติดังนี้

- (1) จัดให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดอิสระต่อเนื่องหลังจากทำแบบฝึกหัดควบคุมแล้ว
- (2) เลือกใช้แบบฝึกหัดที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับเนื้อหา
- (3) ชวนชี้แนะนักเรียน ในการทำโจทย์ข้อแรก ๆ ของแบบฝึกหัดอิสระสักหนึ่ง

หรือสองข้อ

(4) เดินตรวจสอบดูแลนักเรียนระหว่างการทำแบบฝึกหัดอิสระอย่างทั่วถึงทุก ๆ คน พร้อมทั้งให้ผลป้อนกลับต่อคำตอบและให้คำอธิบายสั้น ๆ แก่นักเรียนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มเล็ก ๆ

(5) ใช้เวลากับนักเรียนแต่ละบุคคลอย่างสั้น ๆ (ไม่ควรเกินคนละ 30 วินาที)

(6) เมื่อจำเป็นต้องอธิบายให้นักเรียนกลุ่มเล็ก ๆ หนึ่งขณะที่นักเรียนส่วนใหญ่ของชั้นเรียนนั่งทำแบบฝึกหัดอิสระ ครูต้องจัดที่นั่งให้นักเรียนอยู่ในสายตาศูนย์ที่สามารถมองเห็นนักเรียนทั้งชั้นได้ในเวลาเดียวกัน

(7) สำหรับเนื้อหาบทเรียนที่ซับซ้อนและครูสอนนักเรียนพร้อมกันทั้งชั้น ครูควรแบ่งเนื้อหาออกเป็นตอนย่อย และให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดเกี่ยวกับเนื้อหาแต่ละตอนเป็นช่วง ๆ ตามลำดับ

(8) สร้างข้อปฏิบัติให้เป็นกิจวัตรประจำวันเพื่อใช้ในกิจกรรมการทำแบบฝึกหัดอิสระโดยบอกไว้ชัดเจนว่า นักเรียนต้องทำอะไร มีวิธีการขอความช่วยเหลือได้อย่างไร และจะต้องปฏิบัติอย่างไร เมื่อทำแบบฝึกหัดเสร็จแล้ว ตัวอย่างเช่น นักเรียนต้องตรวจสอบแบบฝึกหัดของนักเรียนกับเพื่อนที่ครูได้เตรียมงานไว้ให้ นักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลืออาจถามนักเรียนที่เรียนดี และครูจัดไว้สำหรับอธิบายเพิ่มเติม โดยต้องถามค่อย ๆ ไม่ส่งเสียงรบกวนผู้อื่น นักเรียนที่ทำแบบฝึกหัดเสร็จแล้วต้องนำไปส่งครูและต้องทำงานอื่นต่อไป เช่น นั่งอ่านหนังสือ หรือทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติมที่ยากขึ้นกว่าเดิม

ผลการวิจัยจำนวนมากได้สนับสนุนข้อเสนอแนะในการทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำแบบฝึกหัดอิสระสูง นิสเซอร์ และคณะ (1978) พบว่า ถ้านักเรียนได้มีโอกาสพูดหรือปรึกษาครู ในระหว่างการทำแบบฝึกหัดอิสระ การมีส่วนร่วมของนักเรียนจะเพิ่มขึ้น 10 % กูด และ โกรว์ (1979) พบว่า เมื่อครูได้เดินตรวจสอบดูแลการทำงานของนักเรียนไปรอบ ๆ ชั้นเรียนและมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนได้มีผลกระทบเชิงบวกต่อการสอนวิชาคณิตศาสตร์ร่วมกันทั้งชั้นสำหรับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-8 เอฟเวอร์สัน และคณะ (1980) พบว่า การที่ครูมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนช่วง ละไม่เกิน 30 วินาที จะทำให้นักเรียนมีความตั้งใจเรียนอย่างทั่วถึงในช่วงการทำแบบฝึกหัดอิสระ ไบรน์ (1983) พบว่า การจัดให้นักเรียนทราบถึงกิจกรรมประจำวันทำให้นักเรียนต้องทำในช่วง กิจกรรมทำแบบฝึกหัดอิสระจะทำให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการทำแบบฝึกหัดอิสระ มาลี นิสส์สซุส (2530) ได้ระบุไว้ในคู่มือการฝึกอบรมครูเพื่อการวิจัยเชิงทดลองว่า ครูจะต้องเดินตรวจสอบดูแล การทำงานของนักเรียนในช่วงกิจกรรมการทำแบบฝึกหัดอิสระ ผลการวิจัยเชิงทดลองนี้ได้บ่งชี้ว่า นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำแบบฝึกหัดอิสระเพิ่มขึ้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า กิจกรรมการทำแบบฝึกหัดอิสระ เป็นส่วนสำคัญของการสอนที่มี ประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัติอิสระในชั้นเรียนจึงต้องการความคิดสร้างสรรค์ของครู เพื่อนำมาใช้ควบคู่กับข้อเสนอแนะเชิงทฤษฎี และผลการวิจัยดังกล่าวแล้วเป็นการพัฒนาการเรียน การสอนให้เกิดประสิทธิผลสูงต่อไป

5. การให้การบ้าน

การบ้านหมายถึงการเรียนเพิ่มเติมนอกชั้นเรียนหลังจากได้เรียนครบตามตารางเรียน ปกติแล้ว ผลการวิจัยในประเทศสหรัฐอเมริกาได้บ่งชี้ว่าเมื่อนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียน ระดับต่ำได้ทำการบ้านประมาณสัปดาห์ละ 1 - 3 ชั่วโมง คะแนนของนักเรียนเหล่านี้จะสูงขึ้นเท่ากับ คะแนนของนักเรียนปานกลาง ซึ่งไม่ได้ทำการบ้านเลย ในทำนองเดียวกัน นักเรียนระดับปานกลาง ซึ่งทำการบ้านประมาณ 3 - 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ นักเรียนกลุ่มนี้สามารถทำคะแนนได้เท่ากับนักเรียน ที่มีความสามารถในการเรียนสูงแต่ไม่ได้ทำการบ้านเลย โดยเฉลี่ยแล้วครูในประเทศสหรัฐอเมริกา จะให้การบ้านซึ่งนักเรียนใช้เวลาทำประมาณ 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ แต่นักเรียนชั้นมัธยมปลายใน ประเทศสหรัฐอเมริกาได้รายงานว่า เขาได้ใช้เวลาประมาณ 4 - 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ในการทำ

การบ้านและนักเรียนกลุ่มนี้ประมาณ 10 % ได้ให้ข้อมูลว่า เขาไม่เคยทำการบ้าน หรือมิได้รับคำสั่งให้ทำการบ้านเลย ในทางตรงกันข้าม นักเรียนในญี่ปุ่นทำการบ้านหรือศึกษาเพิ่มเติมนอกโรงเรียนประมาณ 2 เท่าของนักเรียนในอเมริกา (United States Department of Education, 1986)

คุณภาพของการบ้านเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักเรียนสนใจทำการบ้านครูต้องเลือกแบบฝึกหัดการบ้าน และกำหนดจำนวนข้อให้เหมาะสมกับเวลาแบบฝึกหัดการบ้านที่ต้องการให้นักเรียนใช้ความคิดจะทำให้ให้นักเรียนสนใจมากกว่า และยังช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียนทั้งในและนอกโรงเรียน ในการวิจัยเชิงทดลองเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของครูสอนคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่ง มาลี นิสส์สซุ ได้ดำเนินการวิจัยในปี พ.ศ. 2530 นั้น วิธีให้การบ้านนักเรียนได้รวมอยู่ในเนื้อหาของการฝึกอบรมครูด้วย ข้อเสนอแนะในการเลือกแบบฝึกหัดการบ้าน คือ คำถามระดับความรู้ความจำ 20 % คำถามระดับความเข้าใจ 40 % คำถามระดับประยุกต์ใช้ความรู้ความเข้าใจ 40 % ผู้สังเกตชั้นเรียนในการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (ระยะที่ 1) โครงการวิจัยสถานแวดล้อมห้องเรียนของประเทศไทยได้รายงานว่า ครูสอนวิชาคณิตศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ส่วนมากจะเลือกแบบฝึกหัดการบ้านให้นักเรียนโดยเลือกคำถามข้อคู่ หรือไม่ก็ข้อคี่ การกระทำเช่นนี้ได้สะท้อนความจริงว่า ครูไม่ได้ใช้เวลาวิเคราะห์คำถามในแบบฝึกหัดก่อนให้นักเรียนทำเป็นการบ้าน

United States Department of Education ได้สรุปผลงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนและพิมพ์แจกโรงเรียนทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา หนังสือเล่มนี้ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพของการบ้านว่า แบบฝึกหัดการบ้านต้องสัมพันธ์กับการเรียนในชั้นเรียนและนักเรียนต้องใช้การวิเคราะห์ การเปรียบเทียบ การสร้างความสัมพันธ์และการประยุกต์ใช้ความรู้ความ คิด ครูต้องอธิบายวิธีการทำการบ้านให้นักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจน และครูต้องให้ข้อคิดเห็นข้อวิจารณ์และแก้ไขข้อบกพร่องต่อผลงานของนักเรียนทันทีเมื่อนักเรียนทำเสร็จ

การวัดและประเมินผล

วิธีการสอนแบบชี้นำเหมาะสำหรับใช้สอนบทเรียนที่เน้นความรู้ความจำ ทักษะภูมิปัญญา และทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ซึ่งแสดงออกในรูปของภาษาเขียน วิธีการวัดและประเมินผลที่นิยมใช้เป็นข้อทดสอบข้อเขียนแบบอิงเกณฑ์ อย่างไรก็ตาม ถ้าจุดประสงค์ของการเรียนการสอนเน้นการแสดงทักษะการปฏิบัติและทักษะการเคลื่อนไหว การวัดและประเมินผลก็ต้องเน้นพฤติกรรมแสดงทักษะเหล่านั้นด้วย

บทสรุปของวิธีสอนแบบชี้นำ

การสอนแบบชี้นำ ได้ให้หลักการตามคติฐานว่า การรู้จักวิธีการเรียนมิได้เกิดขึ้นกับนักเรียนทุกคน ตามกระบวนการธรรมชาติ โดยเฉพาะกับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาและนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ การสอนแบบชี้นำจะช่วยให้นักเรียนมองเห็นจุดมุ่งหมายและผลที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอน วิธีสอนเช่นนี้ทำให้นักเรียนเรียนรู้ทั้งเนื้อหาบทเรียนและวิธีการเรียนด้วย

องค์ประกอบพื้นฐานของการสอนแบบชี้นำ มีดังนี้

- 1) ครูกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนให้แก่นักเรียนและต้องมั่นใจว่านักเรียนเข้าใจเป้าหมายเหล่านั้น
- 2) ครูเสนอกิจกรรมที่ได้รับการจัดรวบรวมไว้เป็นลำดับขั้นตอน
- 3) ครูให้คำอธิบายที่ชัดเจนและรัดกุม ครูยกตัวอย่างประกอบเนื้อหาบทเรียน
- 4) ครูซักถามนักเรียนบ่อย ๆ เพื่อตรวจสอบดูว่า นักเรียนเข้าใจเนื้อหาบทเรียนและแบบฝึกหัดที่ต้องปฏิบัติ

5) ครูจัดหาโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติสิ่งที่นักเรียนได้เรียนไปแล้วให้มากที่สุด

การสอนแบบชี้นำมิได้หมายถึง การทำกิจกรรมซ้ำ ๆ แต่หมายถึงการชักนำนักเรียนตามขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอนให้นักเรียนใช้กระบวนการเรียนเป็นทักษะสำหรับเรียนรู้เนื้อหาวิชาอื่น ๆ ให้เกิดความรอบรู้อีกด้วย การสอนแบบชี้นำจะมีประสิทธิภาพสูงเมื่อนำไปสอนวิชาทักษะพื้นฐานแก่นักเรียนระดับประถมศึกษาและนักเรียนที่มีสภาพแวดล้อมในการเรียนเชิงลบ แต่

อย่างไรก็ตาม วิธีการสอนแบบชี้นำก็สามารถนำไปใช้สอนนักเรียนในระดับสูง ๆ ได้ และใช้ได้กับนักเรียนที่มีความสามารถสูง เพื่อช่วยให้นักเรียนเหล่านี้ได้เรียนรู้เนื้อหาวิชาที่ซับซ้อนได้อย่างแตกฉานและแม่นยำ นอกจากนี้ ยังเป็นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอีกด้วย

สรุปคดี หลาบมาลา (2531 : 21-25) แปลและเรียบเรียงไว้ดังนี้

โรงเรียนประถมศึกษาตอนปลาย และมัธยมศึกษาตอนต้น จะเน้นการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจ (reading comprehension) มากขึ้น หลักสูตรและครูผู้สอน จะเน้นการอ่านเพื่อความเข้าใจในท้องเรื่อง การจับใจความสำคัญของเรื่อง การวิเคราะห์เรื่อง เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน นั่นคือการสอนให้นักเรียนมีความสามารถวิเคราะห์เรื่องที่อ่านได้ถูกต้องด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ได้ด้วยการสอนอ่านแบบชี้นำ (Direct Instruction) ผลพลอยได้ก็คือ นักเรียนสามารถเรียนวิชาอื่น ๆ ได้ดีขึ้นด้วย และมีผลการเรียนสูงขึ้น

มหาวิทยาลัยโอเรกอน (University of Oregon) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยการสอนอ่านแบบชี้นำมากกว่า 15 ปี การสังเกตการสอนอ่านในห้องเรียน ประถมปีที่ 3-6 กว่า 600 ชั่วโมง ของคณะผู้วิจัยพบว่า ครูส่วนมากไม่ได้สอนอ่านเพื่อความเข้าใจ แต่ใช้เวลาแทบทั้งชั่วโมงสอนอ่านเพื่อคำตอบอันถูกต้องของนักเรียน ถ้านักเรียนตอบผิดครูจะให้คำตอบที่ถูกต้อง โดยปราศจากการอธิบายว่าทำไมคำตอบจึงถูก หรือวิธีการที่จะได้คำตอบนั้น ๆ มาทำอย่างไร ครูไม่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจจุดสำคัญของเรื่อง หรือกลวิธีที่จะให้ได้มาซึ่งจุดสำคัญของเรื่อง เช่น ครูบอกนักเรียนว่าจะอ่านเรื่องให้ฟัง ให้เด็กตั้งใจฟัง แล้วให้ชื่อเรื่องมา 3 ชื่อ เมื่ออ่านจบแล้วก็ถามนักเรียนว่าชื่อไหนถูกต้อง เมื่อนักเรียนตอบคำตอบที่ถูกก็รับว่าถูกต้อง แล้วอ่านเรื่องต่อไป การสอนแบบชี้นำเป็นการสอนที่ไม่คุ้มค่าเวลาที่เสียไป ครูน่าจะสอนได้ดีกว่านี้

มหาวิทยาลัยโอเรกอน ได้ทำการทดลองการสอนอ่าน เพื่อความเข้าใจโดยวิธีชี้นำ 16 รายการของโครงการ ได้ผลดีทุกรายการ การสอนอ่านเพื่อความเข้าใจ และฝึกทักษะในการคิดโดยวิธีชี้นำ เป็นขั้นตอนนั้นได้ผลดี ทักษะในการอ่านที่ได้รับความสนใจ และใช้ในโรงเรียนของสหรัฐอเมริกา มีดังนี้

1. การอ่านเพื่อความเข้าใจ (General Comprehension) เช่น ฝึกความเข้าใจในเค้าโครงเรื่อง จุดสำคัญของเรื่อง และความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ในเรื่อง เป็นต้น

2. การอ่านเพื่ออ้างอิงข้อความที่ไม่ปรากฏในหัวเรื่อง โดยอาศัยข้อมูลจากท้องเรื่อง (inference) เช่นการอ่านเพื่อวิเคราะห์เรื่อง การอ่านเพื่อสรุปความ และอ่านเพื่อเข้าใจเจตนาารมณ์ของตัวละคร เป็นต้น

3. การอ่านเพื่อฝึกทักษะเฉพาะ (Specific Skills) เช่น ฝึกเข้าใจความหมายศัพท์จากท้องเรื่อง เข้าใจโครงสร้างของประโยค และเข้าใจหลักของไวยากรณ์จากท้องเรื่อง เป็นต้น

4. การอ่านเพื่อความเข้าใจในเนื้อหาวิชา (Comprehension in the Content Areas) เช่น การฝึกอ่านโจทย์เลข การอ่านข้อความตามกฎหมาย และการอ่านเพื่อความเข้าใจแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

5. การอ่านเพื่อความเข้าใจโครงสร้างของเรื่อง (Text Structure).

ขั้นตอนของวิธีการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจ ตามหลักการที่คณะผู้วิจัยมหาวิทยาลัยโอเรกอน ได้ทำไว้มี 7 ขั้นตอนดังนี้

1. ครูตามขั้นตอนที่กำหนดไว้แต่ละขั้นตามลำดับ ถ้าหากไม่สามารถสอนเป็นขั้นได้ ให้ครูทำตัวอย่างให้ดู

2. แต่ละขั้นให้นักเรียนฝึกจนเกิดความชำนาญ

3. แก้อาข้อที่ผิด หรือบกพร่องของนักเรียนทันที

4. พยายามลดบทบาทครูเป็นผู้ชี้แนะ ให้นักเรียนเข้ามามีบทบาทในการเรียนทีละนิต จนสุดท้ายนักเรียนสามารถเรียนได้ตามคำสั่ง

5. ให้มีการฝึกการอ่านหลากหลาย และรูปแบบต่างกันไป และให้มีตัวอย่างมากด้วย

6. ทบทวนบทเรียนย้อนหลังทุกบทและสะสม

7. จุดใดที่คาดว่านักเรียนจะทำผิดหรือบกพร่อง ให้สอนกันไว้ก่อนเพื่อมิให้นักเรียนเกิดการผิดพลาดจนเป็นนิสัย

การสอนขั้นแรก ๆ และขั้นท้าย ๆ 2-3 ขั้น ครูควรจะยึดให้เป็นหลัก ส่วนขั้นกลาง ๆ ครูปรับให้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนที่สอน

ทักษะที่ใช้ฝึกและได้รับความสนใจในการสอนอ่าน เพื่อความเข้าใจแบบชี้แนะในโรงเรียนของอเมริกาทั้ง 5 ทักษะนั้น เป็นทักษะที่ควรให้นักเรียนได้รับการฝึกทุกทักษะ แต่สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกฝึกและทดลองเพียงทักษะเดียว คือทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับเค้าโครงเรื่อง

สรุปคดี หลาบมาลา (2531 : 28) แปลและเรียบเรียงไว้ว่า ความรู้เกี่ยวกับเค้าโครงเรื่อง ภาษาอังกฤษใช้คำว่า story grammar เป็นการสอนให้นักเรียนเข้าใจองค์ประกอบของเรื่องและความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น กรอบในการสอนสามารถสรุปได้เป็นคำถาม 4 ข้อ ดังนี้

1. ใครเป็นตัวละครสำคัญของเรื่อง
2. คนนี้ต้องการจะทำอะไร
3. อะไรเกิดขึ้นเมื่อเขาพยายามจะทำ
4. เรื่องจบลงอย่างไร

การทดลองมีวิธีการ ดังนี้

กลุ่มทดลองเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คัดเฉพาะผู้ที่ทำแบบทดสอบได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 การทดลองอ่านแต่ละครั้งใช้เวลา 20-30 นาที โดยอ่าน 3 เรื่อง ครูเป็นผู้อ่านเรื่องแรกแล้วถามนักเรียนด้วยคำถาม 4 คำถาม ครูให้นักเรียนคนหนึ่งอ่านเรื่องที่สองให้เพื่อนฟัง แล้วครูก็ถามด้วยคำถาม 4 คำถาม ครูจะแก้ไขคำตอบที่ผิดทันที แล้วให้นักเรียนย่อเรื่องที่ผ่านไป แล้วทั้งสองเรื่อง เรื่องที่สามนักเรียนทุกคนอ่านเองเงียบ ๆ และคิดตอบคำถามทั้ง 4 ข้อไปด้วย เมื่อนักเรียนทุกคนอ่านจบแล้วครูจึงถามคำถาม

การทดลองใช้เวลา 10 วัน เสร็จแล้วทดสอบนักเรียนด้วยแบบทดสอบ 2 เรื่องแบบตอบสั้น ๆ พร้อมกับย่อเรื่อง ให้กรรมการที่ไม่ใช่ครูผู้สอนตรวจผลการทดสอบ คณะผู้วิจัยได้ทดสอบความสามารถในการอ่าน เพื่อความเข้าใจในเค้าโครงเรื่อง เมื่อเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์ และ 4 สัปดาห์ เพื่อทดสอบว่านักเรียนสามารถจดจำวิธีการไว้ใช้ได้นานเท่าใด ผลการทดสอบครั้งแรกเฉลี่ยได้ร้อยละ 53 ทดสอบครั้งสุดท้ายได้เฉลี่ยร้อยละ 75 ซึ่งแสดงว่านักเรียนได้รับวิธีการอ่านเพื่อความเข้าใจ เค้าโครงเรื่องไว้แล้วอย่างอัตโนมัติ

วิธีสอนนี้ยึดหลัก 4 ประการ คือ

1. ครูถามนำเพื่อเป็นแบบในการอ่านของนักเรียน
2. ครูแก้ไขข้อบกพร่องหรือคำตอบผิด ๆ ของนักเรียนทันที
3. เปลี่ยนวิธีการจากครูเป็นผู้นำไปสู่ให้นักเรียนเป็นผู้นำ หรือเรียนโดยอิสระในที่สุด
4. ครูดำเนินการสอนต่อไป ในระดับเดิมจนกระทั่งนักเรียนแสดงให้เห็นว่าสามารถใช้

วิธีการได้อย่างอัตโนมัติ

จากการศึกษาทวิวิธีการสอนอ่าน และผลทดลองของการสอนแบบชี้นำแล้ว ผู้วิจัยคาดว่า จะเป็นวิธีหนึ่งที่จะสามารถช่วยให้เด็กเรียนมีความสามารถในการอ่าน จนกระทั่งนักเรียนสามารถอ่านได้เองอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดเจตคติที่ดีต่อการอ่านได้ต่อไป

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการอ่าน

เจตคติเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด การทำให้เด็กเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการอ่านเป็นสิ่งจำเป็น เพราะเจตคติเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคน (วารินทร์ สาธิตอเอื้อ. 2522 : 126) ถ้าเด็กเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน ย่อมจะมองเห็นว่า การเรียนอ่านเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์และจะเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ ให้ความร่วมมือสนับสนุน มีความก้าวหน้าในการเรียน แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าเด็กเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการอ่าน เด็กเรียนก็ย่อมจะไม่สนใจในการเรียน ยิ่งถ้าเจตคติในทางลบสะสมเพิ่มขึ้นจนเป็นความรู้สึกที่ฝังลึก ก็ยากแก่การแก้ไข เด็กเรียนจะไม่ชอบการอ่าน เกิดความเบื่อหน่าย หรือปฏิเสธการเรียน หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน มีความล้มเหลวในการเรียนโดยสิ้นเชิง

ความหมายของเจตคติ

ได้มีผู้ให้ความหมายของเจตคติไว้พอสังเขป ดังนี้

สวสัน จันทรล้อย (2527 : 45) ได้ให้ความหมายของเจตคติว่า คือการแสดงออกทางความรู้สึก ความคิดเห็น และท่าทางของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ในทางบวก คือ เห็นด้วย ชอบ พอใจ หรือในทางลบ คือ ไม่ชอบ ไม่พอใจ และเจตคติที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น สามารถสร้างสมหรือเปลี่ยนแปลงได้

ไพศาล หวังพานิช (2526 : 146) ได้สรุปความหมายของเจตคติไว้ว่า เจตคติเป็นความรู้สึกภายในของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันเป็นผลมาจากประสบการณ์ การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้น และความรู้สึกดังกล่าว จะเป็นตัวกำหนดให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรม หรือแนวโน้มของการตอบสนองต่อสิ่งนั้นในทิศทางใด ทิศทางหนึ่ง อาจเป็นทางสนับสนุน หรือโต้แย้งคัดค้านก็ได้ เจตคติสามารถแยกออกได้ดังนี้

1. เจตคติเป็นพฤติกรรม หรือความรู้สึกทางด้านจิตใจ ที่มีต่อสิ่งเราใดสิ่งเราหนึ่งในทางสังคม
2. เจตคติเป็นความรู้สึกที่เกิดจากการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งเราหรือเกี่ยวกับประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งหมายถึงว่าบุคคลใดจะมีเจตคติอย่างไรต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ได้ บุคคลนั้นจะต้องเคยพบเห็นรู้อยู่ละเอียดเกี่ยวกับสิ่งนั้นมาก่อน
3. การแสดงออกของเจตคติ หรือการตอบสนองสิ่งเราใด ๆ จะเป็นไปในรูปของการสนับสนุนคัดค้าน ซึ่งเรียกว่าเป็นไปในเชิงบวก (Positive) หรือในรูปการโต้แย้งคัดค้าน ซึ่งเรียกว่าเป็นไปในเชิงลบ (Negative) หรืออาจรู้สึกเฉย ๆ (Neutral) ต่อสิ่งเรานั้น

กูด (Good. 1973 : 49) ได้ให้ความหมายของเจตคติไว้ในพจนานุกรมว่า เจตคติคือความเอนเอียง หรือความชอบของบุคคลที่แสดงผลเฉพาะไปสู่วัตถุ สิ่งของ สถานการณ์ หรือคุณค่าตามปกติจะประกอบไปด้วยความรู้สึก และอารมณ์

สรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึก หรือท่าทีของคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นความรู้สึกในทางชอบหรือไม่ชอบ และมีผลทำให้บุคคลพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งเราตามความรู้สึกที่เกิดขึ้นได้ทันที เจตคติที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดสามารถสร้างขึ้น และเปลี่ยนแปลงได้

องค์ประกอบของเจตคติ

ลัดดา กิติวิภาค (2523 : 238) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของเจตคติมีอยู่ 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านความคิด (Cognitive Component) หมายถึง การรับรู้และวินิจฉัยข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับ แสดงออกมาในแนวคิดที่ว่าอะไรถูกอะไรผิด

2. ด้านความรู้สึก (Affective Component) หมายถึง ลักษณะทางอารมณ์ของบุคคลที่สอดคล้องกับความคิด เช่น ถ้าบุคคลมีความคิดในทางที่ไม่ดีต่อสิ่งใดก็จะมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้นด้วย จึงแสดงออกมาในรูปของความรู้สึกไม่ชอบ หรือไม่พอใจ

3. ด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) หมายถึง ความพร้อมที่จะกระทำซึ่งเป็นผลมาจากความคิดและความรู้สึก และจะออกมาในรูปของการยอมรับหรือปฏิเสธ การปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ

ประโยชน์ของเจตคติ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520 : 4) กล่าวว่า เจตคติให้ประโยชน์กับบุคคลดังนี้

1. ช่วยให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว โดยการจัดรูปหรือระบบสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา
2. ช่วยให้ความนิยมนในตัวเอง โดยใช้ให้บุคคลหลีกเลี่ยงสิ่งไม่ดี หรือปกปิดความจริงบางอย่าง ซึ่งนำความไม่พอใจมาสู่เรา
3. ช่วยในการปรับตัวให้กับสิ่งแวดล้อมที่สลับซับซ้อน ซึ่งการมีปฏิกริยาตอบโต้หรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกไปนั้น ส่วนมากจะทำในสิ่งที่นำความพอใจมาให้
4. ช่วยให้บุคคลสามารถแสดงออกถึงค่านิยมของตนเอง ซึ่งแสดงว่าเจตคตินั้นนำความพอใจมาให้บุคคลนั้น

การเปลี่ยนแปลงเจตคติ

ฐิณี อ่อนโคกสูง (2518 : 7) กล่าวว่า เจตคติเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ซึ่งมีสาเหตุมาจากสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. เจตคติเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อได้รับข้อมูลใหม่จากบุคคล หรือสื่อมวลชน
2. เมื่อได้รับประสบการณ์ตรง หรือความสะเทือนใจ
3. เมื่อถูกบังคับให้ต้องปฏิบัติไปนาน ๆ
4. การรักษาทางจิต เพื่อให้เข้าใจเหตุผลที่ถูกต้อง

5. เปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมใหม่
จะเห็นว่า เจตคติของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตามสถานการณ์ต่าง ๆ ไม่ยึดหรือฝังแน่นอยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปตลอด

การสร้างเครื่องมือวัดเจตคติ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธี Summated Ratings ของ เรนีส ลิเคิร์ต (Rensis Likert) ซึ่ง เชิดศักดิ์ โสวาสินธุ์ และ ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520 : 50-56) และ ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520 : 28-32) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นตอนการสร้างไว้ดังนี้

1. พิจารณาว่าต้องการจะวัดเจตคติของใคร ที่มีต่อใคร และให้ความหมายของเจตคติ และสิ่งที่จะวัดให้แน่นอน

2. เมื่อตีความหมายของสิ่งที่จะวัดแน่นอนแล้ว ก็สร้างข้อความในแต่ละหัวข้อ โดยให้คลุมเนื้อหาในหัวข้อเหล่านั้น ข้อความนี้อาจเขียนขึ้นเอง หรือนำมาจากที่อื่น เช่น จากหนังสือพิมพ์ หรือจากผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ ก็ได้ แต่จะต้องมีลักษณะดังนี้

2.1 ต้องเป็นข้อความที่เขียนในแง่ความรู้สึก ความเชื่อ หรือความตั้งใจที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ใช่ข้อเท็จจริง

2.2 ข้อความที่บรรจุลงในสเกล จะต้องประกอบด้วยข้อความที่เป็นบวก และลบ คละกัน

2.3 ข้อความแต่ละข้อความจะต้องสั้น เข้าใจง่าย ชัดเจน ไม่กำกวม

จำนวนข้อความที่สร้างขึ้นในครั้งแรกควรมีประมาณ 30 ข้อความขึ้นไป เพราะจะต้องเลือกข้อความให้เหลือประมาณ 20-25 ข้อความ ในแต่ละหัวข้อของสิ่งที่จะวัด

3. เมื่อได้ข้อความเพียงพอแล้วก็บรรจุลงในสเกล โดยให้มีข้อเลือก 5 ข้อเลือก ดังนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4. การกำหนดน้ำหนักในการตอบข้อเลือกต่าง ๆ แต่ละข้อความ ซึ่งให้การกำหนดน้ำหนักว่าข้อเลือกใดจะให้น้ำหนักเท่าใดนั้น วิธีที่ใช่มากที่สุดคือ การกำหนดให้แต่ละข้อมีน้ำหนักเป็น

5 4 3 2 1 และ 1 2 3 4 5 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดของข้อความว่าจะเป็นบวกหรือลบ

5. นำข้อความที่สร้างขึ้นไปทดสอบกับบุคคลที่มีลักษณะพื้นฐานคล้าย ๆ กับกลุ่มที่จะศึกษา เพื่อการปรับปรุงข้อความ และคัดเลือกข้อความโดยวิธีวิเคราะห์ข้อความ จำนวนบุคคลที่ใช้ทดลอง ทำแบบสอบถามนี้ อาจจะมีประมาณ 80-100 คน เหตุผลที่ต้องทำการวิเคราะห์ข้อความก็เพื่อจะเลือกเอาเฉพาะข้อความที่มีความแตกต่างของคะแนนในกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด กับกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำสุด เพราะถือว่าข้อความเหล่านี้ สามารถจะวัดความรู้สึกที่แตกต่างกันได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

การศึกษาค้นคว้าที่ศึกษาเกี่ยวกับการสอนอ่านภาษาไทย ด้วยการสอนแบบชี้แนะและวัดเจตคติต่อการอ่านยังไม่มีผู้ศึกษาค้นคว้า แต่ได้มีผู้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการสอนและวัดเจตคติไว้ดังนี้

ฉนเกียรติ พรหมประพันธ์ (2522 : 83) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยให้บทเรียนโมเดลกับการสอนตามปกติและศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนโมเดล ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีเจตคติที่ดีต่อบทเรียนโมเดล

สุนดี พูลเวชประชาสุข (2525 : 57-61) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และเจตคติต่อการเขียนสะกดคำ โดยใช้แบบฝึกหัดการเขียนสะกดคำกับการเขียนตามคำบอก ผลปรากฏว่า เจตคติต่อการเขียนสะกดคำของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วาสนี ชุสงค์ (2525 : 52-54) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผลการศึกษาปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติสูงกว่าก่อนทำการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จารุณี ไชคสมัย (2525 : 71) ได้ศึกษาเปรียบเทียบแบบฝึกการอ่าน 2 แบบ ที่ส่งผลต่อสมรรถภาพการอ่านเร็วและเจตคติต่อการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่อการอ่านหลังการให้แบบฝึกสูงกว่าก่อนการให้แบบฝึก

มาลีวิมล รักบ้านเกิด (2526 : 78-79) ได้ทดลองสอนโดยใช้แบบฝึกการเขียนสะกดคำยากในวิชาภาษาไทย กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษพบว่า กลุ่มทดลองมีผล

ลัมฤทธิ์ทางการเขียนคำยากและเจตคติต่อการเรียนสะกดคำสูงขึ้นกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

371.4 อัทธยา สายศิลป์ (2526 : 68) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลลัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกสมรรถภาพการอ่านเร็ว กับการสอนที่ฝึกตามกิจกรรมคู่มือการสอนของกรมวิชาการ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มทดลอง มีเจตคติต่อการอ่านภาษาไทยสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พจนานร เชื้องว่อง (2528 : 56) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลลัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 (ปวช.1) ที่เรียนโดยวิธีการขบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนตามคู่มือครูของกลุ่มวิชาการ ผลการศึกษานพบว่าทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนโดยวิธีการขบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนตามคู่มือครูของ กรมวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทย โดยวิธีการขบวนการกลุ่มสัมพันธ์หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อรุณี หิงรุ่ง (2528 : 52) ได้เปรียบเทียบผลการเตรียมความพร้อมทางการเรียนและทัศนคติต่อการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เกมและแผนการเตรียมความพร้อมตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เตรียมความพร้อม โดยใช้เกมกับแผนการเตรียมความพร้อมตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มานิต เพชรจำรัส (2529 : 61) ได้ศึกษาผลลัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อวิชาภาษาไทยเพื่อกิจธุระ และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการสอนแบบซินดิเคต กับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่อวิชาภาษาไทยเพื่อกิจธุระของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนเจตคติต่อวิชาภาษาไทยเพื่อกิจธุระของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม หลังจากทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รักดี วิศิษฎ์พงษ์ (2529 : 61) ได้ศึกษาความสามารถของการเขียนร้อยแก้วด้วยคำสัญลักษณ์และเจตคติต่อการเขียนร้อยแก้ว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองทั้ง 2 กลุ่ม มีเจตคติต่อการเขียนสูงกว่าก่อนการทดลอง

หะซันน่า พงศ์ยี่หล้า (2530 : 49) ได้ศึกษาผลการใช้สถานการณ์จำลอง ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าเจตคติต่อวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้สถานการณ์จำลอง กับที่เรียนด้วยการสอนตามแนวคู่มือครู แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและนัยสำคัญทางสถิติ เจตคติต่อวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียน โดยใช้สถานการณ์จำลองระหว่างก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วรารภา โปธิสัทธา (2532 : 51) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและเจตคติต่อการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนโดยชุดการเรียนกับสอนตามแผนการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยชุดการเรียน กับสอนตามแผนการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 หลังการทดลอง มีเจตคติต่อการสอน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ทวีศักดิ์ นุชทน (2534 : 54) ได้เปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน และเจตคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้การสอนแบบโครงสร้างระดับสอดคล้องกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่าเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การสอนแบบโครงสร้างระดับสอดคล้องกับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวกับเจตคติที่มีต่อวิชาภาษาไทยแล้วนั้น อาจกล่าวได้ว่านักเรียนจะมีเจตคติที่ดีต่อภาษาไทยนั้น จะต้องได้รับการฝึกฝนด้วยวิธีการสอนและเวลาที่เหมาะสม การสร้างให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน จะทำให้นักเรียนรักการอ่าน ซึ่งเป็นผลดีต่อตนเองต่อการเรียน และช่วยให้ประสบความสำเร็จในชีวิตได้

สมมติฐานทางการวิจัย

1. ความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน ที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำ กับการสอนอ่านตามคู่มือครูแตกต่างกัน
2. เจตคติต่อการอ่านของนักเรียน ที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำ กับการสอนอ่านตามคู่มือครูแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังต่อไปนี้

1. กำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
2. กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง
3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
4. การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาภาษาไทย ท 101 โรงเรียนโคกสำโรงวิทยา อำเภอกอสุริยวง จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2536 จำนวน 10 ห้องเรียน รวมนักเรียน 420 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโคกสำโรงวิทยา อำเภอกอสุริยวง จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2536 ซึ่งได้มาด้วยวิธีการ ดังนี้

2.1 สุ่มห้องเรียนด้วยวิธีจับสลากมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง 2 ห้องเรียน จากประชากร 10 ห้องเรียน

2.2 สุ่มห้องเรียนเพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิธีจับสลากกลุ่มทดลองได้รับการสอนอ่านแบบชี้นำ กลุ่มควบคุมได้รับการสอนอ่านตามคู่มือครู

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่

1. แผนการสอนอ่านแบบขั้นน้ำ
2. แผนการสอนอ่านตามคู่มือครูของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
3. แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน
4. แบบวัดเจตคติต่อการอ่าน

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของแผนการสอนอ่านแบบขั้นน้ำ
 - 1.1 ศึกษาหลักสูตร ขอบข่ายของเนื้อหาวิชาและจุดประสงค์การเรียนรู้ รายวิชา ภาษาไทย ท 101 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533
 - 1.2 ศึกษารายละเอียด วิเคราะห์เนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้ รายวิชา ภาษาไทย ท 101 เพื่อกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
 - 1.3 เลือกเนื้อหาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ จากหนังสือนิทาน หนังสือวารสาร นิตยสารต่าง ๆ เนื้อหาที่คัดมานี้เป็นเนื้อหาที่นักเรียนยังไม่เคยอ่านมาก่อน แล้วนำไปพิจารณาคัดเลือกอีกครั้งหนึ่งกับอาจารย์ผู้ควบคุมปริญาพนธ์ และครูผู้สอนภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อีก 3 คน ซึ่งต้องพิจารณาเลือกเนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลา เหมาะสมกับวัย และสำนวนภาษาที่ใช้ต้องเหมาะสม และสามารถนำมาฝึกทักษะการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นนี้ได้

1.4 สร้างแผนการสอนอ่านแบบขั้นน้ำ

- 1.4.1 ผู้วิจัยศึกษาขั้นตอนการสอนอ่านแบบขั้นน้ำ
- 1.4.2 ผู้วิจัยเขียนแผนการสอนอ่านภาษาไทย
- 1.4.3 นำแผนการสอนไปให้ผู้เชี่ยวชาญสาขาการสอนภาษาไทย

จำนวน 3 คน ตรวจสอบแก้ไข แล้วนำแผนการสอนไปทดลองสอนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโคกสำโรงวิทยา จำนวน 35 คน เป็นนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องของแผน

การสอน ในเรื่องการจัดกิจกรรมในห้องเรียน และในเรื่องความเหมาะสมของเวลา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง ก่อนที่จะนำไปใช้สอนจริง

2. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของแผนการสอนอ่านตามคู่มือครู

2.1 ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ขอบข่ายเนื้อหาวิชาและจุดประสงค์การเรียนรู้ รายวิชาภาษาไทย ท 101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533

2.2 ศึกษารายละเอียดของเนื้อหาวิชาที่จะใช้ในการสอน ซึ่งเป็นเนื้อหาเดียวกับที่ใช้กับกลุ่มทดลอง

2.3 ศึกษาการสร้างแผนการสอน ตามแผนการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เพื่อนำมาสร้างแผนการสอน ตามแนวการสอนอ่านวิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

2.4 สร้างแผนการสอนอ่านตามคู่มือครู โดยยึดรูปแบบการเขียนแผนการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เป็นหลัก แล้วนำแผนการสอนไปให้ผู้เชี่ยวชาญ สาขาการสอนภาษาไทย จำนวน 3 คน ตรวจสอบแก้ไข แล้วนำแผนการสอนไปทดลองสอนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโคกสำโรงวิทยา จำนวน 35 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง ก่อนที่จะนำไปใช้สอนกับกลุ่มควบคุมต่อไป

3. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาไทย

3.1 ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านจากหนังสือเทคนิคการเขียนข้อสอบของ ขวาล แพร่ติกุล (2520 : 1-407) และศึกษาจากแนวการเขียนข้อสอบวิชาภาษาไทย ของ จันทิมา นรพมโชติกุล (2528 : 9-77)

3.2 คัดเลือกเนื้อหาโดยคัดจากบทความ สารคดี ข่าว คำกล่าว บทสนทนา หรือบทร้อยกรองต่าง ๆ คัดมาเพียงตอนใดตอนหนึ่ง ที่ไม่ใช่เนื้อหาในบทเรียน คำนึงถึงความยากง่าย ความสนใจ เหมาะสมกับนักเรียน จากนั้นศึกษารายละเอียดของเนื้อหา แล้วสร้างแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 80 ข้อ โดยยึดตามนิยามศัพท์เฉพาะเป็นสำคัญ

3.3 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทยจำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องของภาษา และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาว่าข้อสอบที่

ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมตามนิยามศัพท์เฉพาะหรือไม่ โดยใช้เกณฑ์การกำหนดคะแนนความคิดเห็น ดังนี้ (บุญเชิด วิทยุโชนันต์พงษ์. 2526 : 88-91)

ให้คะแนน 1 ถ้า ข้อความที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการวัด

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อความนั้น สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการวัด

ให้คะแนน -1 ถ้า ข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการวัด

3.4 นำแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองเพื่อตรวจสอบคุณภาพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโคกสำโรงวิทยา อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 จำนวน 119 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

3.5 นำผลการตรวจให้คะแนนมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายชื่อของแบบทดสอบโดยใช้เทคนิค 27% กลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (ชวาล แพร่ตกุล. 2518 : 295-323) และการอ่านค่าจากตารางของ จุง เท ฟาน (Fan. 1952 : 1-32) จากนั้นคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง .28 - .72 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .21-.69 ไว้ใช้

3.6 นำแบบทดสอบไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโคกสำโรงวิทยา อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 จำนวน 119 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างอีกครั้งหนึ่ง เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร KR-20 (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2524 : 168-169) ได้ค่าความเชื่อมั่น .77

4. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดเจตคติต่อการอ่านภาษาไทย

แบบวัดเจตคติต่อการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ สร้างตามแนวของลิเคิร์ต (Likert) โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

4.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดเจตคติ ตามวิธีของลิเคอร์ท์ จากหนังสือการวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ ของ เชดส์คัลลี โฆวาสินส์ (2520 : 45-70) และหนังสือทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมอนามัยของ ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2526 : 1-6, 45-52)

4.2 สร้างข้อความวัดเจตคติต่อการอ่านภาษาไทย จำนวน 40 ข้อ โดยลักษณะคำตอบเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีเกณฑ์ การให้คะแนน ดังนี้

สำหรับข้อความทางบวก

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน

สำหรับข้อความทางลบ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน

4.3 นำแบบวัดที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย 2 คน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดผล 1 คน พิจารณาข้อความในแบบวัดเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแบบวัดที่กำหนดไว้ ตลอดจนตรวจสอบความชัดเจนของภาษาที่ใช้ด้วย

4.4 นำแบบวัดเจตคติต่อการอ่านที่ได้ตรวจสอบแล้วมาปรับปรุงแก้ไข แล้วคัดเลือกข้อที่ใช้ได้รวบรวมเป็นฉบับ และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโคกสำโรงวิทยา อำเภอกองสำโรง จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 จำนวน 116 คน

4.5 นำคำตอบที่ได้จากกลุ่มมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (ϵ) เป็นรายชื่อโดยใช้เทคนิค 25 % เลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก (ϵ) ตั้งแต่ 2.0 ขึ้นไป คัดเลือกไว้ได้ 20 ข้อ

4.6 นำแบบวัดเจตคติต่อการอ่านที่เลือกไว้ 20 ข้อ หาค่าความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และ อังคนา สายยศ. 2528 : 170-172) ได้ค่าความเชื่อมั่น .67

การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบ Nonrandomized Control Group Pretest Posttest Design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 70) ซึ่งมีแบบแผนการทดลอง ดังนี้

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
E	T_1	X	T_2
C	T_1	$\sim X$	T_2

ความหมายของสัญลักษณ์

- E หมายถึง กลุ่มทดลองซึ่งเรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้หน้า
 C หมายถึง กลุ่มควบคุมซึ่งเรียนโดยการสอนอ่านตามคู่มือครู
 T_1 หมายถึง การทดสอบก่อนการทดลอง
 T_2 หมายถึง การทดสอบหลังการทดลอง
 X หมายถึง การให้การทดลอง ซึ่งในที่นี้คือการสอนอ่านแบบชี้หน้า
 $\sim X$ หมายถึง การไม่ได้รับตัวแปรทดลอง ซึ่งในที่นี้คือการได้รับการสอนอ่านตามคู่มือครู

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามลำดับ ดังนี้

1. การทดลองกระทำในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2536 โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนเอง ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยสอนสัปดาห์ละ 4 คาบ คาบละ 50 นาที รวม 16 คาบ ใช้เนื้อหาเดียวกัน และระยะเวลาสอนเท่ากันทั้ง 2 กลุ่ม

2. จัดปฐมนิเทศ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงวิธีการเรียน บทบาทของผู้เรียน เป้าหมายของการเรียน จุดประสงค์ของการเรียน และวิธีประเมินผลการเรียนรู้

3. ทำการทดสอบก่อนการเรียน (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ด้วยแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน และแบบวัดเจตคติต่อการอ่านภาษาไทย เพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้น

4. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ตามแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ดังนี้

4.1 กลุ่มทดลองจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการอ่านแบบชี้นำ ซึ่งมีลำดับขั้นตอน

ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขึ้นแจ้งจุดประสงค์ ครูบอกให้นักเรียนทราบจุดประสงค์ของการเรียน

การสอน

ขั้นที่ 2 ขึ้นแนะนำ ครูบอกให้นักเรียนทราบว่าครูเตรียมเนื้อเรื่องมา 3 เรื่อง สำหรับให้อ่านพร้อมทั้งบอกวิธีการค้นหาสาระสำคัญของเรื่องว่า ในการอ่านแต่ละเรื่องจะต้องตอบคำถาม 4 ข้อ คือ

1. ใครเป็นตัวละครสำคัญของเรื่อง
2. ตัวละครตัวนั้นทำอะไร
3. ผลที่เกิดขึ้นกับตัวละครตัวนั้นเป็นอย่างไร
4. เรื่องจบลงอย่างไร

ขั้นที่ 3 ขึ้นการให้ตัวอย่างประกอบ ครูยกตัวอย่างเนื้อหาสั้น ๆ ที่มีลักษณะทำนองเดียวกับเรื่องที่เตรียมจะให้นักเรียนอ่าน หรืออาจเป็นเรื่องที่นักเรียนเคยอ่าน แล้วแสดงวิธีการค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง

ขั้นที่ 4 ขั้นการเสนอเนื้อหาบทเรียนแบบชี้นำ ครูจะเป็นผู้ออก สาธิต หรือแสดงวิธีการคิดค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง โดยครูจะเป็นผู้อ่านเรื่องแรก และสนทนาซักถามนักเรียนด้วยคำถาม 4 ข้อ เมื่อเสร็จแล้วให้นักเรียนย่อเรื่องตามแนวการตอบคำถาม

ขั้นที่ 5 ขั้นการทำแบบฝึกหัดหัดควบคุม ครูให้ตัวแทนนักเรียนอ่านเรื่องที่สอง เมื่ออ่านจบแล้ว ครูแบ่งกลุ่มให้นักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง ครูคอยดูแลอย่างใกล้ชิด เมื่อครูพบข้อบกพร่องต้องรีบแก้ไขทันที จากนั้นให้นักเรียนย่อเรื่องเช่นเดียวกับขั้นที่ 4

ขั้นที่ 6 ขั้นการทำแบบฝึกหัดอิสระ ครูให้นักเรียนแต่ละคนอ่านเรื่องที่สาม โดยอ่านในใจ แล้วค้นหาสาระสำคัญของเรื่องด้วยตนเอง และย่อเรื่องหลังจากอ่านจบแล้ว

4.2 กลุ่มควบคุม จัดกิจกรรมการเรียนการสอนการอ่านตามคู่มือครู ซึ่งมีลำดับขั้นตอนการสอนดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ คือการทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในบทเรียน เป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดแก่ผู้เรียน โดยครูอาจใช้วิธีเร้าใจ สนทนา หรือใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อเป็นการนำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นที่ 2 แจ้งจุดประสงค์เพื่อให้ นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายปลายทางของการเรียนการสอน

ขั้นที่ 3 ให้แนวทางการเรียนรู้ เป็นการแนะแนวทางหรือนำทางให้นักเรียนในการอ่านเนื้อเรื่อง โดยสอนวิธีการอ่านเพื่อความเข้าใจ ซึ่งได้แก่ การแปลความ การตีความ การขยายความ การจับใจความ และการสรุปสาระสำคัญของเรื่องให้นักเรียนทราบ

ขั้นที่ 4 ให้เนื้อหาแก่นักเรียน แล้วให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาตามแนวทางการเรียนรู้ที่ครูสอนให้

ขั้นที่ 5 การประเมินผลการอ่านเป็นการประเมินค่าผลการอ่านของนักเรียนว่าได้ผลตรงตามจุดประสงค์ของการเรียนหรือไม่ ทำได้โดยการให้ข้อความจากเรื่องที่อ่าน แล้วครูตรวจว่าผลเป็นอย่างไร หรือให้ทำแบบทดสอบจากการอ่านเนื้อเรื่อง หรือสังเกตพฤติกรรมในขั้นการเรียนการสอน เช่น การแสดงความคิดเห็นในการถาม - ตอบ เป็นต้น

ขั้นที่ 6 ส่งเสริมความมั่นใจ เป็นการสรุปย่อ ทบทวนการเรียนรู้ที่ผ่านมา เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่แน่นขึ้น อาจให้เป็นการบ้านหรืออ่านเรื่องแล้วทำแบบฝึกหัด หรือให้ทำกิจกรรมอื่นที่เหมาะสมเพิ่มเติม เป็นต้น

5. เมื่อสิ้นสุดการทดลอง นำแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน และแบบวัดเจตคติต่อการอ่านภาษาไทย ฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนไปทดสอบหลังเรียน (Posttest) กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม

6. ตรวจสอบคำตอบแล้วนำคะแนนมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน โดยทดสอบความแตกต่างของคะแนนความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านแบบชี้นำ กับการสอนอ่านตามคู่มือครู โดยใช้สถิติ t-test ในรูป Difference Score

2. เปรียบเทียบเจตคติต่อการอ่านภาษาไทย โดยทดสอบความแตกต่างของคะแนนจากผลของแบบวัดเจตคติ ของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านแบบชี้นำ กับการสอนอ่านตามคู่มือครูโดยใช้สถิติ t-test ในรูป Difference Score

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ.

2528 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ หมายถึง คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ หมายถึง คะแนนรวมของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

N หมายถึง จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

1.2 ความแปรปรวนของคะแนนคำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และ
อังคณา สายยศ. 2528 : 63)

$$S^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ S^2 หมายถึง ค่าความแปรปรวนของคะแนน
 $\sum X$ หมายถึง ผลรวมของคะแนน
 $\sum X^2$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 N หมายถึง จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ

2.1 การตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้
 เรียนรู้ในแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน (บุญเชิด วิทยุอนันตพงษ์. 2526 : 88-91)
 ซึ่งมีสูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อทดสอบกับ
 จุดประสงค์การเรียนรู้
 $\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 แต่ละคน
 N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 ตรวจสอบค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ
 วัดความเข้าใจในการอ่านแบบปรนัย โดยการวิเคราะห์ข้อสอบเป็นรายข้อ (Item Analysis)
 ใช้หลักการจัดกลุ่ม 27 % แล้วเปิดตารางสำเร็จรูปของ จุง เทห์ ฟาน (ล้วน สายยศ และ
 อังคณา สายยศ. 2528 : 186-187)

2.3 ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านแบบปรนัย โดยวิธีคูเตอร์ ริชาร์ดสัน 20 (KR-20) (ล้วน สายยศ และ อังคนา สายยศ. 2528 : 168-170) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S^2_c} \right]$$

เมื่อ r_{tt} หมายถึง ค่าความเชื่อมั่น
 n หมายถึง จำนวนข้อของแบบทดสอบ
 P หมายถึง สัดส่วนของผู้ทำได้ในข้อหนึ่ง ๆ = $\frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$

q หมายถึง สัดส่วนของผู้ทำผิดในข้อหนึ่ง ๆ หรือคือ $1-P$

S^2_c หมายถึง คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

2.4 ตรวจสอบค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบวัดเจตคติต่อการอ่านภาษาไทย โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูงกลุ่มต่ำของ เอดเวิร์ด (Edward) และตรวจสอบค่า t ตามวิธีการ t -test (ล้วน สายยศ และ อังคนา สายยศ. 2528 : 185-186) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$t = \frac{X_H - X_L}{\sqrt{\frac{S^2_H}{n_H} + \frac{S^2_L}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	หมายถึง ค่าอำนาจจำแนกของข้อความ
	$\bar{X}_H$	หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	$\bar{X}_L$	หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	S^2_H	หมายถึง คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	S^2_L	หมายถึง คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
	n_H	หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
	n_L	หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

2.5 ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติต่อการอ่านภาษาไทย โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และ อังคนา สายยศ. 2528 : 170-172) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S^2_i}{S^2_t} \right]$$

เมื่อ	α	หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	หมายถึง จำนวนข้อ
	S^2_i	หมายถึง คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S^2_t	หมายถึง คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

2.6 เปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน และเจตคติต่อการอ่านภาษาไทยระหว่าง
กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยวิธีการทางสถิติ t - test Independent ในรูป Difference
Score (Scott. 1966 : 264) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$t = \frac{MD_1 - MD_2}{S_{(MD_1 - MD_2)}}$$

$$S_{(MD_1 - MD_2)} = \sqrt{\frac{S_D^2}{n_1} + \frac{S_D^2}{n_2}}$$

$$เมื่อ S_D^2 = \frac{\sum (D_1 - MD_1)^2 + \sum (D_2 - MD_2)^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ t หมายถึง การแจกแจงแบบที

MD หมายถึง ค่าคะแนนความแตกต่างระหว่างการทดสอบก่อน
การเรียนรู้กับหลังการเรียนรู้

MD_1, MD_2 หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนก่อนและหลัง
การทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตามลำดับ

S_D^2 หมายถึง คะแนนความแปรปรวนของผลต่างของคะแนนก่อน
และหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
ตามลำดับ

n_1, n_2 หมายถึง จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
ตามลำดับ

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- N หมายถึง จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
- X_1 หมายถึง คะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลอง
- X_2 หมายถึง คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลอง
- $S_{(MD1-MD2)}$ หมายถึง ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง
- t หมายถึง ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาของการแจกแจงแบบที
- MD หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนนความแตกต่างระหว่างก่อนกับหลังการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. เปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน ที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำกับการสอนอ่านตามคู่มือครู
2. เปรียบเทียบเจตคติต่อการอ่านของนักเรียน ที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำกับการสอนอ่านตามคู่มือครู

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน ที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำกับการสอนอ่านตามคู่มือครู

ตาราง 2 การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน ที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบ
ชี้นำกับการสอนอ่านตามคู่มือครู

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_1$	$\bar{X}_2$	MD	$S_{(MD1-MD2)}$	t
กลุ่มทดลอง	30	15.97	20.67	4.97	.82	2.439 *
กลุ่มควบคุม	30	15.53	19.43	2.97		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 แสดงว่า ความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำ กับการสอนอ่านตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ ความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำ กับการสอนอ่านตามคู่มือ แตกต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนสูงกว่า

2. การเปรียบเทียบเจตคติต่อการอ่านวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำ กับการสอนอ่านตามคู่มือครู

ตาราง 3 การเปรียบเทียบเจตคติต่อการอ่านวิชาภาษาไทย ของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำ กับการสอนอ่านตามคู่มือครู

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_1$	$\bar{X}_2$	MD	$S_{(MD1-MD2)}$	t
กลุ่มทดลอง	30	74.90	82.73	7.70	1.20	1.975
กลุ่มควบคุม	30	74.67	80.00	5.33		

จากตาราง 3 แสดงว่า เจตคติต่อการอ่านวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำ กับการสอนอ่านตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ เจตคติต่อการอ่านวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำกับการสอนอ่านตามคู่มือครูไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน และเจตคติต่อการอ่าน ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำ กับการสอนอ่านตามคู่มือครู

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำ กับการสอนอ่านตามคู่มือครู
2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำ กับการสอนอ่านตามคู่มือครู

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน ที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำ กับการสอนอ่านตามคู่มือครูแตกต่างกัน
2. เจตคติต่อการอ่านของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำ กับการสอนอ่านตามคู่มือครูแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาภาษาไทย ท 101 โรงเรียนโคกสำโรงวิทยา อำเภโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2536 จำนวน 10 ห้องเรียน รวมนักเรียน 420 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาภาษาไทย ท 101 โรงเรียนโคกสำโรงวิทยา อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2536 ซึ่งได้มาด้วยวิธีการดังนี้

2.1 สุ่มห้องเรียนด้วยวิธีจับสลากมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง 2 ห้องเรียน จากจำนวนประชากร 10 ห้องเรียน

2.2 สุ่มห้องเรียนจากกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีจับสลาก เป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำ เป็นกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน เรียนโดยการสอนอ่านตามคู่มือครู จำนวนนักเรียน ห้องเรียนละ 30 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง มีดังนี้

3.1 แผนการสอนกลุ่มทดลอง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามการเรียนการสอนอ่านแบบชี้นำ จำนวน 16 คาบ ซึ่งผ่านการทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไขแล้ว

3.2 แผนการสอนกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยยึดหลักการสอนอ่านตามคู่มือครูของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา จำนวน 16 คาบ

3.3 แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นข้อสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .77 ค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ .28-.72 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ $\frac{.21}{2-1}$ - .69

3.4 แบบวัดเจตคติต่อการอ่าน ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 20 ข้อ วิเคราะห์หาอำนาจจำแนก (r) โดยใช้เทคนิค 25 % และใช้ t-distribution แต่ละข้อมีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 2.0 ขึ้นไป หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้วยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .67

4. การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยเป็นผู้ทดลองเองกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2536 เป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 คาบ คาบละ 50 นาที รวมเวลาทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 16 คาบ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

4.1 ทดสอบก่อนการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน และตอบแบบวัดเจตคติต่อการอ่าน ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม

4.2 ดำเนินการสอนตามแผนการสอนกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มละ 16 คาบ เท่ากันโดยกลุ่มทดลองสอนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำ กลุ่มควบคุมสอนโดยการสอนอ่านตามคู่มือครู

4.3 ทดสอบหลังการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านและตอบแบบวัดเจตคติต่อการอ่าน ฉบับเดียวกับก่อนการทดลอง ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน
2. เปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง โดยใช้ t-test แบบ Difference Score
3. เปรียบเทียบเจตคติต่อการอ่านวิชาภาษาไทย ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง โดยใช้ t-test แบบ Difference Score

สรุปผลการทดลอง

1. ความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำ สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนอ่านตามคู่มือครู
2. เจตคติต่อการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำ กับการสอนอ่านตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

1. การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำ กับการสอนอ่านตามคู่มือครู พบว่าความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำ

กับนักเรียนที่เรียนโดยการสอนอ่านตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยกลุ่มที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำ มีคะแนนทดสอบหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยการสอนอ่านตามคู่มือครู

การที่ได้ผลการวิจัยดังนี้ อาจเนื่องจากการสอนอ่านแบบชี้นำ เป็นการสอนที่มีระบบ นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีขั้นตอน ทำให้เกิดการรับรู้ที่ต่อเนื่องและสามารถปฏิบัติได้เอง ประเมินจากการเรียนการสอนแล้วพบว่านักเรียนสามารถเข้าใจในเค้าโครงเรื่องที่นำมาให้อ่านได้เป็นอย่างดีหลังจากที่การสอนผ่านไปแล้ว 2 สัปดาห์ คือ นักเรียนสามารถตอบคำถามที่กำหนดให้ทั้ง 4 คำถาม ซึ่งเป็นคำถามที่ใช้สำหรับค้นหาสาระสำคัญของเรื่องได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง ส่วนการสอนอ่านตามคู่มือครูนั้นเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นระบบเช่นเดียวกัน แต่ไม่ได้กำหนดลักษณะของคำถามที่ชัดเจนเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนสามารถใช้คำถามได้กว้างกว่า นักเรียนจึงจับประเด็นสำคัญหรือค้นหาสาระสำคัญของเรื่องได้ช้ากว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำ

นอกจากนี้การสอนอ่านแบบชี้นำยังเป็นการสอนที่ได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการอ่านก่อนทุกครั้งที่จะอ่านเนื้อเรื่อง คือ ก่อนอ่านนั้นนักเรียนจะมีคำถามอยู่ในใจ ขณะที่อ่านจะต้องตั้งใจอ่านและพยายามค้นหาคำตอบจากเรื่องที่อ่านไปด้วย เมื่อได้คำตอบแล้วนักเรียนจะต้องจดบันทึกย่อเรื่องตามแนวการตอบคำถาม ซึ่งการเรียนการสอนในลักษณะนี้จะทำให้นักเรียนจดจำเรื่องได้เป็นอย่างดี และเป็นผลทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านดังที่ เพญศรี รังสิยากุล (2528 : 128) ได้กล่าวว่าการอ่านเพื่อความเข้าใจต้องตั้งจุดมุ่งหมายก่อน ส่วนปริญญ์ เกื้อหนุน (2529 : 33-34) ได้กล่าวว่าเมื่อผู้อ่านไม่สามารถจะเข้าใจเรื่องได้ดี หรือแม้ว่าผู้อ่านสามารถเข้าใจเรื่องได้ก็สมควรจะมีคำถามอยู่ในใจ ขณะที่อ่าน เพราะจะทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจเรื่องได้อย่างชัดเจน และ เบทตี้ (Betty, 1983 : 111 - 112) ยังเสนอให้มีการเขียนเค้าโครงเรื่องหลังการอ่าน โดยครูเป็นผู้คอยช่วยเหลือหรือนำแนะ ด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้วจึงทำให้นักเรียนที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชีนำมีความเข้าใจในเนื้อเรื่องได้ดีและเร็วกว่า ขนาดของย่อความก็มีขนาดสั้นและกระชับกว่า ส่วนการสอนอ่านตามคู่มือครูนั้น นักเรียนก็มีโอกาสในการฝึกทักษะการอ่านได้เช่นเดียวกัน แต่การกำหนดจุดมุ่งหมายก่อนอ่านนั้นไม่ได้มีการกำหนดคำถาม ใช้วิธีการสนทนาซักถามด้วยคำถามที่มีลักษณะเป็นคำถามกว้าง ๆ หลังจากนักเรียนอ่านเนื้อเรื่องจบแล้ว ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักเรียนค้นหาสาระสำคัญของเรื่องได้ช้ากว่า ซึ่งมีผลทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านไม่ดีเท่ากับนักเรียนที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชีนำ

2. การเปรียบเทียบเจตคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำกับการสอนอ่านตามคู่มือครู พบว่าเจตคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำกับการสอนอ่านตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การที่ผลการวิจัยเป็นดังนี้ อาจมีเหตุผลเนื่องมาจากขั้นตอนการสอนการอ่านแบบชี้นำเป็นขั้นตอนที่นักเรียนฝึกอ่านในรูปแบบเดิมตลอดระยะการทดลองซึ่งไม่จำเป็น จากการสังเกตของผู้อยู่วิจัย นักเรียนสามารถจำกระบวนการเรียนการสอนได้เมื่อเวลาผ่านไป 5-6 คาบเรียน ลักษณะของคำถามพื้นฐานที่เน้นเพียงให้นักเรียนจำเพียงอย่างเดียวไม่ได้ส่งเสริมให้ใช้ความคิดในระดับที่สูงกว่าความจำซึ่งเป็นไปตามที่ โรจณี จโนภาษ (2507 : 432) ได้กล่าวว่าลักษณะของคำถามที่ดีนั้นจะต้องส่งเสริมให้ผู้ตอบใช้ความคิดในระดับต่าง ๆ มิใช่ใช้แต่ความจำเพียงอย่างเดียว แต่ลักษณะคำถามของการสอนอ่านแบบชี้นำจะให้ถามซ้ำเหมือนเดิมจึงไม่พัฒนาความคิดและไม่ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้ อารง ขวศรี (2507 : 473) ยังได้กล่าวว่าลักษณะคำถามที่ดีนั้นควรส่งเสริมให้อุบายคิดอยากทำ และช่วยในการเรียนการสอนของนักเรียน อีกประการหนึ่งเจตคติจะเปลี่ยนแปลงได้ต้องอาศัยเวลา ดังที่ ประภา เหนือ สุวรรณ (2526 : 176-177) ได้กล่าวว่าในการเปลี่ยนแปลงเจตคติให้เกิดเจตคติใหม่นั้นบุคคลที่เราจะเข้าถึงต้องอาศัยระยะเวลาเป็นสำคัญ ดังนั้นถ้าขยายเวลาของการทดลองออกไปแนวโน้มของการพัฒนาเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนทั้งสองกลุ่มอาจจะเป็นอย่างแตกต่างที่ชัดเจนได้มากกว่านี้

ข้อเสนอแนะ

1. สำหรับขั้นตอนการสอนอ่านแบบชี้นำที่ครูเป็นผู้แสดงหรือสาธิตให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่างนั้น ครูควรมีบทบาทเพียงระยะคาบต้น ๆ เมื่อพบว่านักเรียนสามารถจดจำกระบวนการเรียนการสอนได้แล้วครูควรลดบทบาทลง เพื่อให้ นักเรียนได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนได้มากขึ้น
2. ลักษณะของคำถามนั้น ควรปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับเรื่องหรือเนื้อหาที่อ่าน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนคิดค้นพัฒนาระบบการคิดและให้เป็นคำถามที่อยู่ในระดับสูงขึ้นไป

3. การฝึกทักษะการอ่านมีความจำเป็นและสำคัญมาก นอกจากวิธีการสอนแล้วเครื่องมือที่ใช้ในการฝึกทักษะก็มีความสำคัญ ควรสร้างเครื่องมือที่ได้มาตรฐานและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน เพื่อให้เกิดผลดีกับการฝึกอ่านต่อไป

4. ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญในเรื่องของเจตคติ พยายามปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการอ่าน พยายามค้นหาหรือปรับปรุงวิธีการสอนรูปแบบอื่นที่จะช่วยทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน ทั้งนี้ เพราะเจตคติที่ดีต่อการอ่านเป็นสิ่งที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น

5. นอกจากศึกษาความเข้าใจในการอ่านแล้ว ควรศึกษาความสามารถในการเขียนด้วย เพราะจากการสังเกตของผู้วิจัยยังพบว่านักเรียนเข้าใจเรื่องที่อ่านแต่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาเขียนที่ดีได้

6. ควรมีการศึกษาตัวแปรตามอื่น ๆ เช่น แรงจูงใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง และ ความรับผิดชอบ เป็นต้น

7. ควรมีการศึกษการสอนแบบชี้แนะกับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ

מדרגות

บรรณานุกรม

- ก่อ สวัสดิทานิช. "แนวการสอนภาษาไทย." คู่มือภาษาไทย. เอกสารการนิเทศการศึกษา
กรมการฝึกหัดครู, 2526.
- ขจรศรี ชาทิกานนท์. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อ
การสอนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอน
ตามคู่มือครูของกรมวิชาการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-
วิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- จันทิมา พรหมโชติกุล. การเขียนข้อสอบวิชาภาษาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา
และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.
- จารุณี โชคสมัย. การเปรียบเทียบการใช้แบบฝึกการอ่าน 2 แบบที่มีผลต่อสมรรถภาพการอ่านเร็ว
และทัศนคติต่อวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดลพบุรี.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.
อัดสำเนา.
- ฉวีลักษณ์ นุชยะกาญจน์. จิตวิทยาการอ่าน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนานานิช, 2524.
_____. แบบเรียนการอ่านและการนิจรรณานังสือ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 2525.
- ชวาล แพร่ติกุล. เทคนิคการวัดผล. กรุงเทพฯ : วัฒนานานิช, 2518.
_____. เทคนิคการเขียนข้อสอบ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,
2520.
- ชาญชัย ยมดิษฐ์. "ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย : ความมีศักยภาพได้แสงสว่างทางการ
ศึกษา," สารพัฒนาหลักสูตร. มกราคม 2532.
- ชุดิมา สัจจามันท์. "การส่งเสริมการอ่านแก่เด็ก," ประชาศึกษา. 34 (2) : 8-15 ;
พฤศจิกายน 2525.
- สุทิน อ่อนโคกสูง. เอกสารประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาการศึกษา. วรุณการพิมพ์, 2518.
- เชิดศักดิ์ โฉวสินธุ์. การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา
และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520

- ทวีศักดิ์ หนูชน. การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน และเจตคติต่อการอ่านของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้การสอนแบบโครงสร้างระดับสอดคล้องกับ
การสอนตามคู่มือครู. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา
- ทวีป อภิสิตธิ์. "การอ่านออกเขียนได้ จุดเริ่มต้นของการพัฒนาคุณภาพชีวิต." วารสารการศึกษา
นอกโรงเรียน. 21 (17) : 53-56 ; ตุลาคม - พฤศจิกายน 2526.
- อัมพร บังศรี. "ศิลปการถาม," วิทยจารย์. 63(6) : 421 - 431 ; สิงหาคม 2507.
- นพรัตน์ สรวรสวรรณ. ศึกษาความสามารถในการอ่านระดับวิจารณ์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตร
วิชาการศึกษาชั้นสูง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2527. อัดสำเนา.
- ณฤนาถ ดวงมลิทธิ. ผลการสอนอ่านภาษาไทยด้วยวิธีการ อาร์ เอส เอ็ม และวิธีสอนแบบปกติ
ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2532. อัดสำเนา.
- บันลือ พุกษะวัน. "ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับการสอนอ่าน," ประชาศึกษา. 36,8 :
4-11 ; พฤษภาคม 2529.
- บุญเชิด วิญญูณันทพงษ์. การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ : แนวคิดและวิธีการ. คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.
- ประภาพันธุ์ กรโกสิยกาจ. เด็กกับวรรณกรรม. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ธันวาคม 2527.
- ปริญญ์ เกื้อพน. การศึกษาเปรียบเทียบการสอนอ่านด้วยวิธีใช้ และไม่ใช้การฟังประกอบ.
ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.
- _____. "การอ่านนวนิยายและเรื่องสั้นภาษาอังกฤษ," วารสารการอ่าน. สมาคม
การอ่านแห่งประเทศไทย, 2529.
- เปลื้อง ณ นคร. "ภาษาภิรมย์," ขัณฑ์. 19 : 12 ; ตุลาคม 2511.

ผาณิต เพชรจำรัส. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อวิชาภาษาไทย เพื่อกิจธุระ และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการสอนแบบ ชินติเคท กับ การสอนตามคู่มือครู. ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

พจนานพร เชื้องว่อง. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และทัศนคติ ต่อวิธีสอนของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 (ปวช.1) ที่เรียนโดยวิธี กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนตามคู่มือครู ของกรมวิชาการ. ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์. สำนักทดสอบทางการ ศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.

เพ็ญนิภา เขาเทียน. การศึกษานวัตกรรมการสอนวิชาภาษาไทยด้านการจูงใจของครู ที่สอนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526. อัดสำเนา.

เพ็ญศรี รังสิยากุล. การอ่านภาษาอังกฤษ 1. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2528.

ไพศาล หวังพานิช. การวัดผลการศึกษา. ไทยวัฒนานานิช, 2526.

พนเทียร พรหมประพันธ์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยให้บทเรียนโมเดล กับการสอนตามปกติ. ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.

มานิต ญูประเสริฐ. "ยุทธวิธีพัฒนาการอ่าน," จันทร์เกษม. 174 : 9, กันยายน-ตุลาคม 2526.

มาลินี นิมเสมอ. "การส่งเสริมการอ่านของเด็ก," ครู. 4 : 26-28 ; มกราคม 2523.

มาลี นิลลัสสุข. รายงานผลการวิจัยโครงการสภาพแวดล้อมห้องเรียน : ระยะทดลอง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2530.

มาลี นิลลัสสุข. "วิธีสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยการรับอย่างมีความหมายและการเรียนรู้โดยการ เลียนแบบ," เอกสารรายวิชาหลักการสอน. คณะวิชาครุศาสตร์ สหวิทยาลัยรัตน-โกสินทร์ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา, กันยายน 2535.

- มาลีวัลย์ รักบ้านเกิด. การทดลองสอนโดยใช้แบบฝึกการเขียนสะกดคำยากในวิชาภาษาไทยกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- ยุพดี พูลเวชประชาสุข. การเปรียบเทียบผลการเขียนสะกดคำ และทัศนคติต่อการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกหัดการเขียนสะกดคำ และการเขียนตามคำบอก. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- รักดี วิศิษฐ์พงษ์. การศึกษาความสามารถการเขียนร้อยแก้วด้วยคำสัญลักษณ์ และเจตคติต่อการเขียนร้อยแก้ว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- รัชนิกา รัชนิลัดดาจิต. การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน และความสามารถในการอ่านเร็ว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้เทคนิค PANORAMA กับการสอนอ่านตามคู่มือครู. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- รัฐจวน อินทรกำแหง. วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : ดวงกมล, 2517.
- โรจน์ จินนาช. "ศิลปการถาม," วิทยาสาร. 6(8) : 432 ; สิงหาคม 2507.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ทวีกิจการพิมพ์, 2524.
- _____. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ศึกษาพร, 2528.
- ลัดดา กิติวิภาค. "นฤติกรรมทางสังคม," จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523.
- วรรณิ์ สุนทรเวช. "ความสนใจ และความต้องการในการอ่านของเด็กอายุ 11-16 ปี," การสัมมนา เรื่องหนังสืออ่านสำหรับเด็กกลุ่มอายุ 11-16 ปี. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2510.

- จรรยา โปธิ์สาธา. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และเจตคติต่อการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนโดยใช้ชุดการเรียน และสอนตามแผนการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1. ปรินญาณินธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- สมนึก พ่วงกลิ่น. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และสมรรถภาพการอ่านเร็วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน กับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญาณินธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- สุรศักดิ์ หลาพมาลา. "การสอนอ่านเพื่อความเข้าใจโดยวิธีชี้นำ," สารพัฒนาดนตรี. 72 : 21-25 ; มีนาคม 2531.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- สุวัฒน์ จันทรลอส. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านความเข้าใจในการอ่านสมรรถภาพการเร็ว และเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากชุดการอ่านที่มีคำถามก่อนการอ่าน ระหว่างการอ่านและหลังการอ่าน. ปรินญาณินธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- หะชันน่า พงศ์ยี่หล้า. การศึกษาผลการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินญาณินธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- อรุณี นิ่งรุ่ง. การเปรียบเทียบผลการเตรียมความพร้อมทางการเรียน และทัศนคติต่อการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เกมและแผนการเตรียมความพร้อมตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. ปรินญาณินธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

อรรถยา สายศิลป์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อภาษาไทยของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยชุดฝึกสมรรถภาพการอ่านเร็วกับการสอนตามกิจกรรม
คู่มือการสอนของกรมวิชาการ. ปริญญาพันธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-
วิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

อุทัย ภิรมย์รัตน์. "การอ่านในทัศนะ... ของคนดี-คนเด่น," จันทร์เกษม. 186 : 23-32,
กันยายน - ตุลาคม 2528.

อุบล เรืองสุวรรณ. วิชาชุดक्रमมัธยมศึกษาตอนต้นที่ 2 หลักการสอนและวิธีสอนเฉพาะ. สมาคมการศึกษา
แห่งประเทศไทย, 2509.

Anderson, L., Evertson, C., and Brophy, J. An experimental study of
effective teaching in first-grade reading groups. Elementary
School Journal, 79, 193-223, 1979.

Anderson, L., Evertson, c., and Brophy, J. Principles of Small Group
Instruction in Elementary Reading. East Lansing, Mich. :
Institute for Research on Teaching, Michigan State University,
1982.

Ausubel, David.P. A cognitive structure theory of school learning. In
L. Siegel (Ed.), Instruction : Some Contemporary View-points.
San Francisco : Chandler, 1967.

Ausubel, David P. In defense of advance organizers : a reply to the
critics. Review of Educational Research, 48, 251-257, 291-292,
405, 1978.

Baumann, J.F. A generic comprehension instructional strategy. Reading
World, 22, 284-294, 1983.

Beck, I.L. Instructional Ingredients for the Development of Beginning
Reading Competence. Pittsburgh, PA : Learning Research and
Development Center, University of Pittsburgh, 1978.

- Bennelt, N. Teaching Styles and Pupil Progress. London : Open Books, 1976.
- Berliner, D.C. Academic learning time and reading achievement. In J.t Guthrie (Ed.), Comprehension and Teadching : Research Reviews. Newark, DE. : International Reading Association, 1981.
- Betty Roe D. Secondary School Reading Instruction. Massachusetts : Houghton Mifflin Company, 1983.
- Bond. Guy L. and Tingker Niles A. Reading Difficulties : Their Disgnosis and Correction. New York : Appleton - Century - Crofts, 1957.
- Brophy, J. Recent Research on Teaching. East Lansing, Mich. : Institute for Research of Teaching, Michigan State University, 1980.
- Brophy, J.E. and Evertson, C.M. Learning from Teaching : A Developmental Perspective. Boston : Allyn & Bacon, 1976.
- Burmeister, Lor E. Reading Strategies for Secondary School Teacher. California : Addisom - Wesley Pub., C, 1974.
- Bush C lefford L. and Huebner. Mildred H. Strategies for Reading in the E lementary School. London : Collier Macmillan Company. 1970.
- Carnine, D.,and D.Kinder. "Teaching Low - Performing Students to Apply Generative and Schema Strategies to Narrative and Expositoy Material," Remedial and Special Education. 6, 1 : 20-30 ; 1985.
- Carrel, Patrecia L. and Joan C. Eisterhold. "Schema theory and LSL Reading Pedagogy," in Methodology in TESOL. edited by Michael H.Long and Jack C.Richards. P.218-232. Newberry House Publishers, 1987.
- Coker, H., Lorentz, C.W., and Coker, J. Teacher behaviors and student outcomes in the Georgia study. Paper Presental to the American Educational Research Association Annual Meeting, Boston, MA, 1980.

- Dillner, Martha H. and Joanne P. Olson. Personalizing Reading Instruction in Middle, Junior and Senior High School. New York : Macmillan Publishing Co., Inc., 1977.
- Dowson, Mildred A. gnes. Eundamental of Basic Reading Instruction. New York : Language Green and Co., 1959.
- Duffy, G.G. and Roehler, L.F. Direct instruction of comprehension : What does it really mean ? Reading Horizons, 23, 35-40, 1982.
- Duffy, G.G., Roehler, L.R., Meloth, M.S. and Vavrus, L.G. Conceptulizing instructional explanation. Teaching and Teacher Education, 2, 197-214, 1986.
- Emmer, E., Evertson, C., Sanford, J. and Clements, B. Improving Classroom Management : An Experimental Study in Junior High Classrooms. Austin, TX : Research and Development Center for Teacher Education, University of Texas, R & D Center for Teacher Education, 1982.
- Evertson, C.M., Emmer, E.T. and Brophy, J.E. Predictors of effective teaching in junior high mathematics classrooms. Journal for Research in Mathematics Education, 11, 167-178, 1980.
- Fan, Chung - Teh. Item Analysis Table. Eduational Testing Service, Princeton, New Jersey, United States of America., 1952.
- Fisher, C., Filby, N., Marliane, R., Cohen, L., Dishaw, M., Moore, J., and Berliner, D. Teaching Behaviors, Academic Learning Time, and Student Achievement. (Phase III-6, Final Report) Beginning Teacher Evaluation Study. San Fran-cisco : Far West Laboratory, 1978.
- Fordham, Adrian M. The Context of Teaching and Learning : ACER Research Monograph No. 21. Hawthorn, Victoria : The Australian Council for Educational Research Limited, 1983.
- Gage, N.L. and Berliner, David C. Educational Psychology, Edition. Boston : Houghton Mifflin Company, 1978.

- Galton, M. and Simon, B. Progress and Performance in the Primary Classroom. Boston : Routledge & Kegan Paul, 1980.
- Good, Carter Victor. Dictionary of Education. 4 ed, ed., New York, McGraw - Hill Book Co., 1973.
- Good, Thomas L. Classroom research : a decade of progress. Educational Psychologist, 18 (3) : 127-144, 1983.
- Good, T.L. and Grouws, D.A. The Missouri Mathematics Effectiveness Project. Journal of Educational Psychology, 71, 355-362, 1979.
- Lapp, Di
- Lapp, Diane and James Flood. Teaching Reading to Every Child. London: Macmillan Publishing Company Inc., 1983.
- Miller, Lyle L. Developing Reading Efficiency. Burgess Pub, 1972.
- Norman, Maxwell H. Successful Reading : Key to our Dynamic Society. New York : Holt Rinehart and Winston Inc., 1968.
- Russell, David H. Children Learn to Read. Boston, Ginn and Company, 1961.
- Scott, William A. and Werthimer Michael. Introduction to Psychological Research : John Wiley and Sons, Inc., 1962.
- Singer, H., and D. Donlan. "Active Comprehension : Problem Solving Schema with Question Generation for Comprehension of Complex Short Stories," Reading Research Quarterly. 2 : 166-186 ; 1982.
- Strang, R. Problem in the Improvement of Reading in High School and College. New York : The Science Press, 1940.
- Strang, Ruth and others. Diagnostic Teaching of Reading. New York : McGraw Hill, 1961.

Tinker, Miles A. Teaching Elementary Reading. New York, Appleton
Century - Croft, 1952.

Walter. Pauk. How to study in College Boston. Houghton Mifflin Company,
1962.

การพิจารณา

ภาคผนวก ก

- ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น
ของแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน
- ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบวัดเจตคติต่อการอ่าน
ภาษาไทย และค่าความเชื่อมั่น

ผลการวิเคราะห์ แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน

ข้อ	P_H	P_L	p	r	Δ
1	.78	.35	.66	.28	11.4
2	.75	.16	.45	.59	13.6
3	.44	.25	.34	.21	14.6
4	.88	.53	.72	.42	10.7
5	.72	.25	.48	.47	13.2
6	.56	.34	.45	.23	13.5
7	.56	.34	.45	.23	13.5
8	.72	.28	.50	.44	13.0
9	.72	.46	.59	.27	12.1
10	.81	.35	.60	.46	12.0
11	.81	.18	.49	.62	13.1
12	.75	.19	.46	.56	13.4
13	.78	.28	.53	.50	12.7
14	.38	.18	.28	.24	15.4
15	.63	.09	.33	.59	14.7
16	.38	.18	.28	.24	15.4
17	.78	.44	.62	.36	11.8
18	.75	.34	.55	.42	12.5
19	.63	.34	.48	.29	13.2
20	.94	.28	.65	.69	11.5

ตาราง (ต่อ)

ข้อ	P_H	P_L	P	r	Δ
21	.79	.19	.49	.59	13.1
22	.94	.28	.65	.69	11.5
23	.75	.16	.45	.59	13.6
24	.72	.25	.48	.47	13.2
25	.81	.35	.59	.47	12.1
26	.81	.37	.60	.46	12.0
27	.44	.19	.31	.29	15.0
28	.69	.06	.34	.67	14.7
29	.85	.19	.53	.65	12.7
30	.44	.25	.34	.21	14.6
31	.63	.38	.51	.25	12.9
32	.44	.19	.31	.29	15.0
33	.41	.22	.31	.22	15.0
34	.91	.40	.68	.57	11.1
35	.78	.28	.53	.50	12.7
36	.78	.56	.67	.25	11.2
37	.38	.18	.28	.24	15.4
38	.66	.13	.38	.55	14.2
39	.75	.25	.50	.50	13.0
40	.56	.34	.45	.23	13.5

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .77

ผลการหาค่าอำนาจจำแนกแบบวัดเจตคติต่อการอ่าน โดยใช้สูตร t-distribution

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
1	4.50
2	3.56
3	2.30
4	4.23
5	4.41
6	3.93
7	6.00
8	3.44
9	6.20
10	3.79
11	7.38
12	2.81
13	4.21
14	4.58
15	6.27
16	4.09
17	3.32
18	4.90
19	2.55
20	4.09

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .67

ภาคผนวก ข

- แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน จำนวน 40 ข้อ
- แบบวัดเจตคติต่อการอ่านภาษาไทย จำนวน 20 ข้อ

แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

คำอธิบายวิธีทำแบบทดสอบ

1. แบบทดสอบนี้มีคำถามทั้งหมด 40 ข้อ ให้เวลาทำ 50 นาที ควรทำให้ครบทุกข้อ
2. คำถามในแบบทดสอบนี้ เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบทั้งสิ้น คือคำถามแต่ละข้อจะให้เลือกตอบที่ถูกต้องที่สุด ดีที่สุด หรือเหมาะสมที่สุด เพียงคำตอบเดียว จาก ก ข ค หรือ ง ที่ให้ไว้ เมื่อเลือกได้คำตอบใด ให้ขีดตอบในช่องสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ ข้างอักษรนั้นในกระดาษคำตอบ ดังตัวอย่างการตอบ ง ดังนี้

ก. ☐ ข. ☐ ค. ☐ ง. ☒

ถ้าขีดตอบแล้วต้องการเปลี่ยนคำตอบใหม่ ก็ให้ขีดกากบาทขยลยเสียก่อนให้ชัดเจนแล้วจึงค่อยขีดคำตอบใหม่ ดังตัวอย่างการเปลี่ยนคำตอบจาก ง ไปเป็น ข ดังนี้

ก. ☐ ข. ☒ ค. ☐ ง. ☒

3. จงระวัง ขีดคำตอบให้ตรงกับคำถามเสมอ
4. ถ้าพบข้อใดยาก จงเว้นข้ามไปทำข้ออื่นต่อไปก่อน เพราะอาจมีข้อง่ายอยู่ตอนหลัง ๆ ก็ได้ เมื่อเวลาเหลือจึงค่อยย้อนกลับมาทำใหม่
5. การเดาไม่ช่วยให้ได้คะแนนดีเลย ควรคิดให้รอบคอบก่อนที่จะตอบจึงจะดี
6. ห้ามขีดเขียนหรือทำเครื่องหมายใด ๆ ในแบบทดสอบ
7. หลังจากทำแบบทดสอบเสร็จเรียบร้อยแล้วให้นำแบบทดสอบส่งคืนกรรมการควบคุมสอบด้วย

คำชี้แจง ใช้ข้อความนี้ ตอบคำถามข้อ 1-3

“ผมไม่ค่อยชอบอ่านข่าวเกี่ยวกับฆาตกรรมในหน้าหนังสือพิมพ์ อ่านแล้วใจคออาจจะหดหู่ เศร้าสลดแต่ความที่ไม่อยากตกข่าวก็เลยต้องอ่านอยู่บ้าง

ประการหนึ่งที่ไม่ค่อยนึกอยากอ่านข่าวทำนองนี้เพราะคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัว คนที่ตาย ๆ ไปในรายงานข่าวนั้นเป็นใคร คนที่ผมไม่รู้จัก ไม่ใช่เพื่อน พี่น้อง หรือคนคุ้นเคย

อันนี้เป็นความคิดที่ผิด เพราะฆาตกรรมที่เกิดขึ้นตามรายงานข่าวนั้น โดยแท้จริงแล้วก็เกี่ยวข้องกับคนไทยทุกคนในสังคมที่รู้สึกว่าการฆาตกรรมนั้นอาจจะใกล้ตัวและถึงตัวเขาเมื่อไรก็ไม่รู้ได้”

1. คำว่า “ตกข่าว” ในข้อความนี้ หมายความว่าอย่างไร

ก. ไม่สนใจข่าว	ข. ไม่เข้าใจข่าว
ค. ไม่ได้รับรู้ข่าว	ง. ไม่เกี่ยวข้องกับข่าว

2. ข้อใดไม่ใช่ข่าวฆาตกรรม

ก. ทูตหัววัยรุ่นสลับเหมือด	ข. แค้นเพื่อนขับลื้อล้อทับร่างเฉย
ค. วางระเบิดเสียใหญ่ตายสองหน้าศาล	
ง. มอมเหล้าชายหนุ่มทิ้งให้รถไฟทับร่างกระจาย	

3. ข้อหน้าสุดท้ายของข้อความนี้ แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนเป็นอย่างไร

ก. ไม่ผูกพันกับคนใกล้ตัว	ข. อ่านข่าวฆาตกรรมอย่างเลิ่ลไม่ได้
ค. เห็นความสำคัญของข่าวฆาตกรรม	ง. เกรงว่าข่าวฆาตกรรมจะเกิดขึ้นกับตน

คำชี้แจง ใช้ข้อความนี้ตอบคำถามข้อ 4-6

“ในโลกวัตถุของเรานี้ ข้าพเจ้ารู้สึกราวกับว่าผู้คนมีแต่ดินรนแสวงหาความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ราวกับผู้คนกำลังต่อสู้กันเอง เพียงเพื่อจะแย่งชิงเอาผลประโยชน์กัน ความจริงแล้วผลประโยชน์นี้ควรจะเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับความสุขของมนุษย์ และเป็นแหล่งกำเนิดของความทุกข์”

4. ผู้เขียนมีความต้องการอย่างไร

ก. ต้องการให้คนมีเศรษฐกิจดี	ข. ต้องการให้คนได้รับผลประโยชน์
ค. ต้องการให้คนแสวงหาความมั่งคั่ง	ง. ต้องการให้คนแสวงหาความสุขที่แท้จริง

5. ข้อความนี้เน้นความสำคัญของอะไร

ก. วัตถุ

ข. ความสุข

ค. ผลประโยชน์

ง. ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

6. ข้อความนี้มีความหมายใกล้เคียงกับสำนวนใดมากที่สุด

ก. น้ำขึ้นให้รีบตัก

ข. ลืมตาอ้าปาก

ค. ทำบุญเอาหน้า

ง. เห็นกงจักรเป็นดอกบัว

คำชี้แจง ใช้ข้อความนี้ตอบคำถาม 7-8

"ที่จริงเราทุกคนอาจจะเป็นคนมีชื่อเสียงได้ ถ้ามีความพากเพียร และความพากเพียรนั้นเป็นสิ่งที่น่าขมनाสูกสนานเพลิดเพลิน ตรงกันข้ามกับความเกียจคร้านซึ่งเต็มไปด้วยความมัวช้า ท้องฟ้าแห่งชีวิตเต็มไปด้วยความขมขื่นมัว"

7. "ท้องฟ้าแห่งชีวิต เต็มไปด้วยความขมขื่นมัว" หมายความว่าชีวิตเป็นอย่างไร

ก. ลื่นหวัง

ข. โดคเดี้ยว

ค. เลื่อนลอย

ง. มีอุปสรรค

8. ผู้เขียนข้อความนี้กล่าวในลักษณะใด

ก. ชี้แนะ

ข. สั่งสอน

ค. ตักเตือน

ง. บอกเล่า

คำชี้แจง ใช้คำประพันธ์นี้ตอบคำถามข้อ 9-13

"ปากใจไม่ตรงกัน ความสัมพันธ์ไม่ยั่งยืน

ใจเกลียดแต่ปากผิน หุดแต่ลิ้นลื่นความหมาย

ปากใจให้ตรงเถิด ผลจักเกิดทั้งต้นปลาย

ผู้พูดใจสบาย ผู้ฟังแล้วเข้าใจตรง"

9. "หุดแต่ลิ้น" มีความหมายตรงกับข้อความ

ก. หุดไม่จริง

ข. หุดสอพลอ

ค. หุดเนื้อใจ

ง. หุดส่อเสียด

10. ความในสี่วรรคแรก แสดงให้เห็นโทษของคนปากไม่ตรงกับใจอย่างไร

ก. ผู้พูดไม่สบายใจ

ข. บั่นทอนมิตรภาพ

ค. ผู้พูดขาดความเชื่อถือ

ง. ทำให้คนอื่นเข้าใจผิดพลาด

16. ข้อความนี้เน้นเรื่องใดน้อยที่สุด

- ก. การทำงานให้เสร็จสิ้น
- ค. การปลูกฝังนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก

- ข. การทำตนให้เป็นประโยชน์
- ง. การทำสิ่งที่ช่วยทำให้เกิดความภาคภูมิใจ

17. "พ่อ" ในข้อความนี้เป็นคนเช่นไร

- ก. ฝึกให้ลูกมีระเบียบ
- ค. ฝึกให้ลูกมีความอดทน

- ข. ฝึกให้ลูกทำงานหนัก
- ง. ฝึกให้ลูกรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น

คำชี้แจง ให้คำประพันธ์นี้ตอบคำถามข้อ 18-19

"หน้าหนาวไอหนาวร้ายเหลือ
ขาดเสื้อผ้าครวหนาวใหญ่
ขาดยาอาหารสะท้อนใจ
เจ็บไข้อย่างสาหัส"

18. ผู้เขียนต้องการบอกอะไรแก่ผู้อ่านมากที่สุด

- ก. ลักษณะนิสัยใจคอของคนจน
- ค. ความต้องการของคนจน

- ข. สภาพความเป็นอยู่ของคนจน
- ง. สุขภาพอนามัยของคนจน

19. "เห็นอยู่แต่ผู้ยากเข็ญ ทุกข์เช่นพวกข้าทุกหน เป็นเพื่อนเหินตามความจน ล้วนคนยากเข็ญเช่นเรา"

ใจความสำคัญของคำประพันธ์นี้ คืออะไร

- ก. คนจนเป็นที่รังเกียจของคนร่ำรวย
- ข. คนจนเท่านั้นที่เห็นใจคนจนด้วยกัน
- ค. มองไปทางไหนก็พบเห็นแต่คนยากจน
- ง. คนจนไม่ได้รับการเหลียวแลจากรัฐบาล

คำชี้แจง ให้ข้อความนี้ตอบคำถามข้อ 20-21

"ในปัจจุบันมีคนมีอบอน ชอบเขียนตัวหนังสือเลอะเทอะบนผนังถ้าเสมอ แต่ที่มีอบอนมากกว่านั้นก็คือ พวกที่หักเหินอกหินฮ้อย คนมีอบอนเหล่านี้ทำลายธรรมชาติที่ได้สร้างไว้เป็นเวลานานนับล้านปีกว่าจะสร้างขึ้นได้ฉะนั้นถ้าคนเรียนได้ไปเที่ยวถ้า นักเรียนไม่ควรทำลายหินงอกหินฮ้อยให้เสียหาย เพื่อเป็นการตอบแทนความอุตสาหะวิริยะของธรรมชาติ ที่สร้างสิ่งสวยงามให้เราชม"

20. ผู้เขียนข้อความนี้ เขียนด้วยความรู้สึกอย่างไร

ก. โกรธ

ข. เสียใจ

ค. เศร้าใจ

ง. เบื่อหน่าย

21. จากข้อความนี้ จะช่วยกันรักษาสรรพชาติได้อย่างไร

ก. เก็บหินที่สรวงงามมารักษาไว้

ข. จับต้องหินงอกหินย้อยแต่เบามือ

ค. คอยเตือนผู้ที่คิดทำลายสรรพชาติ

ด. ไม่ทำลายสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ

คำชี้แจง ใช้ข้อความนี้ตอบคำถามข้อ 22-24

"จับปลาน้ำแห้งต้องรอบคอบงูเห่าชอบลงมากินปลานัก ในปลักอย่างนี้แหละมันชอบอยู่ เพราะ น้ำแห้ง ปลา มารวมกัน ในปลัก งูเห่าก็ลงมากินอยู่กับปลา กินที่ละตัว ๆ จนหมดปลักนั้น แหละ ชนลงไปจับ สุ่ม สุ่ม ห้า ไม่รอบคอบมือเราก็จมูกมันจับต่างเหวี่ยง เคยมีเด็กตายมาแล้วนะแก้ว เพราะงูในปลักน้ำแห้งอย่างนี้แหละ"

22. ข้อความนี้ให้ความรู้เรื่องอะไรแก่เรา

ก. วิธีจับปลาน้ำแห้ง

ข. สาเหตุที่เด็กถูกงูในปลักกัด

ค. สัตว์ที่อาศัยอยู่ในปลักน้ำแห้ง

ง. อันตรายจากการจับปลาน้ำแห้ง

23. ข้อความนี้กล่าวในลักษณะใด

ก. สอน

ข. เตือน

ค. ชี้แจง

ง. แนะนำ

24. คำว่า "สุ่มสุ่มห้า" ไม่ใช่การกระทำในลักษณะใด

ก. รีบร้อน

ข. ไม่ดูหน้าคุณหลัง

ค. ไม่คิดให้รอบคอบ

ง. ขาดความระมัดระวัง

คำชี้แจง ใช้ข้อความนี้ตอบคำถามข้อ 25-26

"เชื่อหรือยังอะไรทั้งหลายในโลกก็ทดแทนความรักความอบอุ่นในครอบครัวที่สมบูรณ์ไม่ได้ ความสมบูรณ์ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย เพราะนั่นเป็นพื้นฐานของสังคมในครัวเรือน ถ้าพื้นฐานเริ่มแรกมันแข็งแรง ประกอบด้วยความรัก ความอบอุ่นเป็นแกนกลาง คนที่จะสร้างประเทศต่อไปก็พร้อมทั้งทางจิตใจ"

ความว่าเด็กเล่นว่าวถูกรถชนตาย เด็กที่เล่นว่าวตามถนนทางอาจถูกรถชนตายอีกก็ได้ เพราะมีว่แต่แห่งมองและกั่วงล่ออยู่กับการบังคับว่าวซึ่งล่ออยู่เบื้องบนอาจเผลอตั้ววิ่งเข้าไปในถนนและถูกรถชนต้งชน"

29. ผู้เขียนเขียนข้อความนี้ด้วยจุดประสงค์อย่างไร

- ก. รายงานข่าวอุบัติเหตุ
- ข. เตือนให้ระวังรถชนต้งชน
- ค. บอกที่มาของอันตรายจากการเล่นว่าว
- ง. เตือนให้ระหว้งอันตรายจากการเล่นว่าว

30. สาเหตุที่เด็กถูกรถชนต้งชนในข้อความนี้คืออะไร

- ก. เล่นว่าวตามถนน
- ข. มีว่แต่แห่งมองว่าว
- ค. มีกั่วงล่อกับการบังคับว่าว
- ง. เผลอตั้ววิ่งว่าวเข้าไปในถนน

คำชี้แจง ใช้ข้อความนี้ตอบคำถามข้อ 31-34

"ผมเป็นคนแก่ขี้บ่นที่ชอบคำเทคโนโลยีสมัยใหม่ว่ามันแอ่อย่างนี้อย่างนั้น ยิ่งกว่านั้นผมชอบให้กันอยู่ใกล้ดิน ไม่ชอบให้อยู่สูงจากดินมากนัก แต่ผมก็ชมเทคโนโลยีการคมนาคมสมัยใหม่ที่ทำให้เราสามารถกินมือเข้าที่กรุงเทเพฯ แล้วไปกินมือเที่ยงที่โคลัมโบไม่ได้แม้จะเล็วไล่เล็ก ๆ น้อย ๆ ตอนขึ้นกับตอนลง"

31. คำว่า "ขี้บ่น" ในข้อความนี้หมายความว่าอย่างไร

- ก. หุดมาก
- ข. หุดเพ้อเจ้อ
- ค. หุดวิพากวิจารณ์
- ง. หุดไม่อยู่กับร่องกับรอย

32. "ผม" ในข้อความนี้เป็นอย่างไร

- ก. ไม่ทันสมัย
- ข. ไม่มีไหวพริบ
- ค. ไม่มีเหตุผล
- ง. ไม่สนใจสิ่งรอบตัว

33. การกระทำของ "ผม" ในข้อความนี้มีความหมายใกล้เคียงกับสำนวนใดมากที่สุด

- ก. ด่านได้อายอด
- ข. ปากว่าตาขยิบ
- ค. ถ่มน้ำลายรดฟ้า
- ง. เกลียดตัวกินไข่

34. "การคมนาคมสมัยใหม่" ในข้อความนี้จะหมายถึงพาหนะใด

ก. เรือ

ข. รถไฟ

ค. รถยนต์

ง. เครื่องบิน

คำชี้แจง ใช้ข้อความนี้ ตอบคำถามข้อ 35-36

"เรายังอาจใช้ชีวิตของเราในสิ่งที่ประเสริฐยิ่งกว่าและมีประโยชน์มากกว่าที่จะเพียงแต่รักษาชีวิตไว้ให้เป็นสุข และให้อยู่นาน"

35. ข้อความนี้เปรียบเทียบการทำงานในลักษณะใด

ก. ทำงานให้เรียบร้อยเมื่อมีคำสั่ง

ข. รีบทำงานให้ทันเวลาเท่านั้น

ค. บำเพ็ญตนเป็นผู้รอบรู้ต่อคนทั่วไป

ง. ทำงานอย่างถูกต้องและน่าพอใจในแต่ละวัน

36. ข้อความนี้มีลักษณะเช่นใด

ก. ชี้แจง

ข. แนะนำ

ค. สั่งสอน

ง. ให้ข้อคิด

37. "พระพุทธเจ้าทรงประกาศไว้ว่า พระองค์ทรงประกาศศาสนาพุทธ เพื่อความมีชื่อเสียงก็หาไม่ เพื่อให้ชาวโลกนับถือก็หาไม่ เพื่อยกตนข่มผู้อื่นก็หาไม่ แต่เพื่อให้ชาวโลกหลุดพ้นจากความทุกข์"

ข้อความนี้กล่าวในลักษณะใด

ก. ปลุกใจ

ข. สั่งสอน

ค. เสนอนะ

ง. โนมน้าวใจ

38. "พระพุทธองค์ทรงสอนว่า อย่าตื่นข่าวเพราะการตื่นเช่นนี้ นำความหายนะมาสู่บ้านเมืองได้ แต่กระนั้นก็ดี ขณะนี้เหตุการณ์รอบบ้านกำลังอยู่ในภาวะไม่น่าไว้วางใจ ฉะนั้นพวกเราทั้งหลายจงตื่นเถิด"

ข้อความนี้หมายความว่าอย่างไร

ก. ให้ระวังตัว

ข. ให้เชื่อข่าวลือ

ค. ให้ติดตามข่าว

ง. ให้เตรียมพร้อม

39. "ร่างกายนี้เป็นของเน่าเปื่อย ไม่สะอาดมีกลิ่นเหม็นฝังไปเป็นของน่ากลัว ร่างกายนี้เป็น
ดุจซากศพอันปฏิกลอย่างยิ่ง ฉาบทาไว้ด้วยเนื้อและเลือดเป็นที่อยู่แห่งหมู่มนุษย์"

ผู้กล่าวข้อความนี้ กล่าวด้วยความรู้สึกอย่างไร

ก. ท้อแท้	ข. ลึ้นหวัง
ค. ปลงตก	ง. หมดอาลัย

40. "คนบางคนในโลกนี้ เป็นคนชอบพูดแต่ไม่ชอบทำเปรียบได้กับน้ำคำราม แต่ฝนไม่ตก ฉันใดก็
ฉันนั้น " ข้อความนี้กล่าวในลักษณะใด

ก. ชี้แจง	ข. อธิบาย
ค. สั่งสอน	ง. ให้ข้อคิด

แบบวัดเจตคติต่อการอ่านภาษาไทย

คำชี้แจง

1. แบบวัดเจตคติฉบับนี้ ต้องการทราบความรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการอ่านภาษาไทย
2. คำตอบนี้ไม่มีการตัดสินว่าถูกหรือผิด และไม่มีผลต่อการเรียนของนักเรียน เพราะเป็นความคิดเห็นส่วนตัว จึงไม่จำเป็นต้องตรงกับคำตอบของคนอื่น ขอให้ตอบตามความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนให้มากที่สุด
3. วิธีตอบให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้ออย่างรอบคอบแล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องใดช่องหนึ่ง ในจำนวน 5 ช่อง ที่กำหนดให้

ตัวอย่าง

ข้อที่	ข้อความ	ความรู้สึก				
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
๐	การอ่านหนังสือเป็นวิชาที่น่าเบื่อหน่าย ข้าพเจ้าคิดว่าการอ่านเป็นวิธีการค้นหา ความรู้ที่ดีที่สุด	✓			✓	
๐๐						

ข้อที่	ข้อความ / ความรู้สึก	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.	ข้าพเจ้าตั้งใจเมื่อได้รับมอบหมายให้อ่านหนังสือ					
2.	การอ่านหนังสือทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกเพลิดเพลิน					
3.	ข้าพเจ้าอ่านหนังสือทันทีเมื่อมีเวลาว่าง					
4.	การอ่านหนังสือเป็นการเพิ่มความเครียดทางสมอง					
5.	การอ่านหนังสือเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมาก					
6.	การอ่านหนังสือมากๆ ทำให้มีความคิดฟุ้งซ่าน					
7.	ปัจจุบันชีวิตไม่ต้องพึ่งการอ่านแล้ว					
8.	การอ่านหนังสือมากๆ ทำให้เป็นคนฉลาด					
9.	การอ่านหนังสือทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
10.	การอ่านหนังสือทำให้เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์					
11.	การอ่านหนังสือเป็นสิ่งที่ฝึกฝนได้ง่าย					
12.	ผลจากการอ่านทำให้เป็นคนเรียนเก่ง					
13.	การอ่านหนังสือเหมาะสำหรับผู้ที่อยู่ในวัยศึกษาเท่านั้น					

ข้อที่	ความรู้สึก ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.	การอ่านหนังสือทำให้ชีวิตที่ความสุข ข้าพเจ้าพอใจกับการหาความรู้ด้วยการอ่าน การอ่านหนังสือไม่ได้ช่วยในการประกอบอาชีพ ข้าพเจ้าอยากให้ทุกคนรักการอ่าน คนอ่านหนังสือเก่งจะเป็นคนก้าวหน้ากว่าคนอื่น ข้าพเจ้าคิดว่าคนที่อ่านหนังสือมาก ๆ ทำให้ขาดเพื่อน ข้าพเจ้าอยากให้มรางวัลสำหรับผู้รักการอ่าน					

ภาคผนวก ค

แผนการสอน

- แผนการสอนอ่านแบบชี้หน้า
- แผนการสอนอ่านตามคู่มือครู

แผนการสอนอ่านแบบชี้นำ คาบที่ 1

กลุ่มทดลอง

วิชาภาษาไทย ท 101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
เรื่อง การอ่าน เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านเกี่ยวกับเค้าโครงเรื่อง แล้วสามารถแปลความ
ตีความ ขยายความ จับใจความ และสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกความหมายของคำ หรือข้อความ จากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนบอกสาระสำคัญของเรื่องได้ โดยบอกได้ว่า
 - ใครเป็นตัวละครสำคัญของเรื่อง
 - ตัวละครนั้นทำอะไร
 - ผลที่เกิดขึ้นกับตัวละครตัวนั้นเป็นอย่างไร
 - เรื่องจบลงอย่างไร
3. นักเรียนย่อความจากเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา

เนื้อเรื่อง 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง

- งูกับกา
- แมวขโมย
- กระจกเงา

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นแจ้งจุดประสงค์ ครูบอกให้นักเรียนทราบจุดประสงค์ของการเรียนการสอน

ขั้นที่ 2 ขั้นแนะนำครูเตรียมเนื้อเรื่องมา 3 เรื่อง และบอกนักเรียนว่ามีเรื่องอะไรบ้าง แต่ละเรื่องน่าสนใจอย่างไร เป็นการนำหรือเร้าความสนใจโดยใช้เวลานั้น ๆ แล้วบอกนักเรียนว่าเมื่อฟังหรืออ่านแล้วนักเรียนจะต้องบอกสาระสำคัญของเรื่องได้ เพราะเป็นวิธีที่จะทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่าน โดยตอบคำถามให้ได้ว่า

1. ใครเป็นตัวละครสำคัญของเรื่อง
2. ตัวละครตัวนั้นทำอะไร
3. ผลที่เกิดขึ้นกับตัวละครตัวนั้นเป็นอย่างไร
4. เรื่องจบลงอย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นการให้ตัวอย่างประกอบ ครูยกตัวอย่างเรื่อง "กระต่ายตื่นตูม" และแสดงวิธีการค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง

ขั้นที่ 4 ขั้นการเสนอเนื้อหาบทเรียนแบบชี้แนะ ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่อง เรื่อง "งูกับกา" และครูเป็นผู้อ่าน เมื่ออ่านจบ ครูแสดงวิธีการคิดค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง ด้วยการสนทนาซักถาม โดยใช้คำถามทั้ง 4 ข้อ แล้วให้นักเรียนย่อเรื่องตามแนวการตอบคำถาม

ขั้นที่ 5 ขั้นการทำแบบฝึกหัดควบคุม ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่อง เรื่อง "แมวขโมย" แล้วให้ตัวแทนนักเรียนอ่านให้เพื่อนฟัง ครูเตือนว่าขณะที่ฟังและอ่านไปนั้น นักเรียนจะต้องคิดหาคำตอบจากเรื่องไปด้วย เมื่ออ่านจบ แบ่งกลุ่มให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ช่วยกันค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง ตามแนวของคำถามทั้ง 4 ข้อ แล้วให้ย่อเรื่อง

ขั้นที่ 6 ขั้นการทำแบบฝึกหัดอิสระ ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่อง เรื่อง "กระเจกเงา" แล้วให้นักเรียนอ่านในใจพร้อมทั้งค้นหาสาระสำคัญของเรื่องด้วยตนเองหลังจากนั้นให้นักเรียนย่อเรื่อง

สื่อการเรียนรู้การสอน

เอกสารเนื้อเรื่อง

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมขณะเรียน และการตอบคำถาม
2. ตรวจข้อความ

แผนการสอนอ่านตามคู่มือครู คาบที่ 1

กลุ่มควบคุม

วิชา ภาษาไทย ท 101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การอ่าน เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านเกี่ยวกับเค้าโครงเรื่อง แล้วสามารถแปลความ
ตีความ ขยายความ จับใจความ และสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกความหมายของคำ หรือข้อความจากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนบอกสาระสำคัญของเรื่องได้
3. นักเรียนย่อความจากเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา

ใช้เนื้อหาเดียวกับกลุ่มทดลอง

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ

ครูบอกให้นักเรียนทราบว่าเรื่องทั้ง 3 เรื่อง ที่นำมาให้อ่านนี้มีลักษณะน่าสนใจ
อย่างไร

ขั้นที่ 2 แจกจุดประสงค์

ครูบอกให้นักเรียนทราบจุดประสงค์ของการฝึกการอ่านเพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับ
เค้าโครงเรื่อง ซึ่งนักเรียนจะต้องทำความเข้าใจและสรุปย่อเรื่องให้ได้

ขั้นที่ 3 ให้แนวทางการเรียนรู้

ครูอธิบายการอ่านเพื่อค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง โดยบอกว่าเมื่ออ่านแล้ว นักเรียนจะต้องบอกให้ได้ว่าในเรื่องนั้นมีใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร

ขั้นที่ 4 ให้เนื้อหาแก่นักเรียน

ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่องทั้ง 3 เรื่อง ให้นักเรียนทุกคน

เรื่องแรกได้แก่ เรื่อง "งูกับกา" ครูอ่านให้นักเรียนฟัง เมื่อจบแล้วครูสนทนาซักถามเกี่ยวกับสาระสำคัญของเรื่อง แล้วให้นักเรียนย่อเรื่อง

เรื่องที่สอง ได้แก่เรื่อง "แมวขโมย" ครูให้ตัวแทนนักเรียนอ่าน เมื่อจบแล้วครูและนักเรียนสนทนาซักถาม และสรุปสาระสำคัญของเรื่อง แล้วให้ย่อเรื่อง

เรื่องที่สาม ได้แก่เรื่อง "กระเจ๊กเงา" ครูให้แต่ละคนอ่านในใจ เมื่ออ่านจบแล้ว ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง แล้วให้นักเรียนย่อเรื่อง

ขั้นที่ 5 การประเมินผลการอ่าน

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียน และการสนทนาซักถาม
2. ตรวจย่อความ

ขั้นที่ 6 ส่งเสริมความมั่นใจ

ให้นักเรียนย่อความจากเรื่องที่อ่าน

สื่อการเรียนการสอน

เอกสารเนื้อเรื่อง

งักกา

มีต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่งเป็นที่อาศัยของกาฝูงหนึ่งซึ่งอาศัยอยู่บนต้นไม้มานานแล้ว และมีจำนวนทวีขึ้นเรื่อย ๆ เพราะมันมีลูกหลาน ไม่มีใครมาเบียดเบียนมัน มันจึงอยู่มาด้วยความผาสุก

อยู่มาวันหนึ่งงูเห่าตัวหนึ่งผ่านมาเห็นฝูงกาอยู่เป็นจำนวนมาก ก็ดีใจนัก

"กาพวกนี้คงจะมีไข่มุกให้เราได้กินเป็นอาหาร ถ้าเราอยู่ที่นี้ เราก็จะได้อาหารกินสบายโดยไม่ต้องไปหากินให้ลำบาก" งูเห่าคิดแล้วก็เลื้อยไปรอบ ๆ เพื่อหาที่อยู่อาศัย ก็พอดีมีโพรงอยู่ที่โคนต้นไม้

"เหมาะดีแท้ โพรงมีรูพอกที่เราจะเข้าไปได้ คราวนี้แหละเราจะได้กินสบายและนอนสบาย" งูรำพึงแล้วเลื้อยเข้าไปขดอยู่ในโพรง รอให้ฝูงกาออกไปหากินมันจะออกจากโพรงแล้วไปกินลูกกาและไข่กาจนอิ่มแล้วก็กลับมาอยู่ในโพรง โดยที่กาไม่รู้ว่าศัตรูมาคอยทำร้าย

ฝูงกากลับจากหากินเห็นลูกของตนและไข่ของตนหายไปก็ตกใจ เทียวค้นหาให้วุ่น แต่ไม่พบ เมื่อถามใครก็ไม่เคยมีใครมารบกวนเลย มาคราวนี้จะต้องมีศัตรูรบกวนแน่ "นั่นสิ ศัตรูนั้นเป็นใคร คนหรือสัตว์"

แต่ไม่มีกาตัวใดชี้ชัดลงอย่างถูกต้อง มีแต่สงสัยไปต่าง ๆ นานา

วันต่อมาก็หายไปอีก ครึ่งแล้วครึ่งเล่าจนกระทั่งกะเวรสามกันเฝ้า ในที่สุดก็รู้ว่างูเห่าตัวใหญ่มากอาศัยอยู่ในโพรงต้นไม้

"เราจะทำอย่างไรดี งูตัวนี้มีพิษมาก ครั้นเราจะสู้กับมันก็คงสู้มันไม่ได้" กาตัวหนึ่งกล่าวอย่างวิตก กาอีกตัวหนึ่งก็แสดงความเห็นออกมาว่า

"เราสู้มันไม่ได้ก็ต้องฮึดมือคนอื่นเข้ามามัน"

"ฮึดมือใคร" กาตัวหนึ่งซัก

"เถอะน่า เค็ชวก็รู้ว่าเราจะฮึดมือใคร"

ตามปกติตอนเย็น ๆ เจ้าชายของผู้ครองนครจะนำบริวารมาอาบน้ำริมแม่น้ำเสมอเป็นประจำ ดังนั้นฝูงกาก็นัดแนะกันไปคอยดูว่าเมื่อใดเจ้าชายกับบริวารจะมาอาบน้ำบ้าง ครั้นได้เวลาเจ้าชายพร้อมทั้งบริวารก็พากันมาอาบน้ำ ถอดเสื้อผ้าและเพชรนิลจินดาทองเอาไว้นั่งก็ลงอาบน้ำอย่างสนุกสนาน มิได้คิดระแวงว่าจะมีอะไรเกิดขึ้น

กาเหล่านั้นเมื่อได้โอกาสก็แอบเข้าไปจิกเสื้อผ้าและเพชรนิลจินดาเอาไปใส่ในโพรง ขณะนั้นงูเห่าไม่อยู่จึงเป็นโอกาสอันดีของกา ครั้นเจ้าชายและบริวารอาบน้ำเสร็จก็ปรากฏว่าเครื่องเพชรนิลจินดาและเครื่องแต่งตัวดี ๆ หายไป จึงเอะอะโวยวายขึ้น

"มันจะหายไปได้ยังไง แถวนี่ไม่เคยมีขโมยเลยนี่นะ ไปค้นหา และจับตัวมาลงโทษให้ได้" เจ้าชายรับสั่งอย่างกริ้ว แล้วบริวารก็พากันค้นหา มีกาตัวหนึ่งร้องกา ๆ กระโดดไปกระโดดมาอยู่แถวนั้น

"สงสัยว่ากาตัวนี้จะรู้เพราะผิดสังเกต เราไปดักดีกว่า" ทหารคนหนึ่งพูด แล้วก็บินเป็นทอด ๆ จนกระทั่งมาหยุดอยู่ที่โคนต้นไม้และกระโดดไปมารอบ ๆ ทหารจึงติดตามไปเป็นกลุ่ม ๆ

"มันไม่บินไปไหน มันกระโดดไปรอบ ต้นไม้ เข้าใจว่าของอาจจะถูกขโมยมาที่นี่"

ทหารผู้ช่างสังเกตให้ความเห็นแล้วก็ชวนกันเดินไปที่นั่น ในขณะนั้นงูเห่าตัวนั้นก็กลับมาเข้าโพรงพอดี ทหารเหล่านั้นจึงเข้าไปใกล้แอบมองดูที่โพรงก็เห็นงูเห่านอนทับเพชรนิลจินดา และเครื่องแต่งกายอันมีค่า

"อยู่นี่เอง งูนอนทับอยู่ เราจะต้องฆ่าให้ได้จึงจะได้ของคืน"

เมื่อรู้ว่าของอยู่ในโพรงและงูเห่านอนทับอยู่ ทหารคนหนึ่งก็ใช้หอกแหลม ๆ ทิ่มเข้าไปในโพรงหลายครั้งถูกงูอย่างจังจนมันเกิดโมโห และโผล่หัวออกมาจากโพรง แล้วทหารเหล่านั้นก็ช่วยกันรุมทุบหัวจนงูตายแล้วก็ลากออกมาและเก็บสิ่งของอันมีค่าออกมาได้ กาทั้งหลายก็ส่งเสียงร้องด้วยความปิติเพราะศัตรูของมันตายไปแล้ว

การเบียดเบียนผู้อื่นโดยที่คิดว่าผู้อื่นทำอะไรไม่ได้นั้น เป็นความเข้าใจผิดเพราะศัตรูย่อมหาโอกาสทำร้ายเป็นการแก้แค้นเราได้

แมวขโมย

ฉันเชื่อว่าแมวขโมยแล้วย่อมจะมีนิสัยจับสัตว์กินเป็นอาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือหนู ผู้ที่คิดเลี้ยงแมวนอกจากรักความสวยงามแล้ว ยังต้องการให้ปราบหนูด้วย

ในกาลครั้งหนึ่ง มีต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่ง มีนกอาศัยอยู่เป็นอันมาก เพราะอยู่ห่างไกลฝูงชน และมีกิ่งก้านสาขาเป็นที่รื่นรมย์ แม้แต่ฝูงแร้งก็มาอาศัยรวมกันกับนกอื่น ๆ ด้วย

มีแร้งแก่ตัวหนึ่งอาศัยอยู่จากสาวจนแก่ หนะนั้นแร้งตัวนี้แก่ชรามาก ไม่สามารถบินไปหาอาหารกินได้ บรรดานกทั้งหลายที่อาศัยอยู่ที่นั่น มีความเมตตาสงสาร จึงแบ่งอาหารที่ได้นำให้แร้งแก่เสมอ

เพื่อเป็นการสมนาคุณของบรรดานกทั้งหลาย แร้งแก่ก็รับอาสาคุ้ยคุนกกและไข่ของนกเหล่านั้น ในขณะที่นกเหล่านั้นไม่อยู่ ทำให้นกทั้งหลายสบายใจที่แร้งแก่ได้คุ้ยคุนกกให้ จึงแบ่งอาหารให้กินเสมอมิได้ขาด

วันหนึ่งมีแมวตัวหนึ่งเดินผ่านมา ได้ยินเสียงลูกนกจำนวนมาก ร้องอยู่บนต้นไม้ก็ตั้งใจ "ลากปากของเรามาแล้ว สงสัยว่าแม่นั้นไม่อยู่ มันจึงร้อง"

แมวคิดในใจแล้วก็บินป่ายขึ้นไป ลูกนกได้ยินเสียงก็ส่งเสียงร้องเสียงดัง แสดงว่ามีศัตรูมารบกวน แร้งชราได้ยินดังนั้น ก็จ้องคว้ามศัตรูอะไรมา ลึกครุ่นหนึ่งก็รู้ว่า ศัตรูที่มานั้นก็คือแมว จึงทวาดเอาไว้ว่า

"นี่เจ้าแมวหัวขโมย เจ้าจะมาขโมยกินลูกนกไข่ใหม่ละ ไม่ได้กินเสียหรอก เพราะฉันยังอยู่ ฉันจะจิกหัวแก่ให้ตายเดี๋ยวนี้"

แมวได้ยินดังนั้นก็ตกใจ เพราะคิดว่าปลอดภัยแล้วจึงบินขึ้นมา เมื่อมาเจอแร้งแก่ดุร้าย เช่นนี้ถึงกับตกตะลึงอยู่ชั่วขณะหนึ่ง ครั้นจะหลบหนีก็หลบไม่ทัน จึงคิดว่าพบแร้งดุร้ายแล้วต้องสู้เพื่อจะเอาชีวิตรอด คิดดังนั้นแล้วก็ค่อย ๆ หมอบเข้าไปหาว่า

"แม่เฒ่ากำลังเข้าใจผิด ฉันไม่ได้มากินลูกนกดังที่ท่านว่า แต่ฉันมาเพราะอยากจะพบแม่เฒ่า กิตติศัพท์ของแม่เฒ่าเลื่องลือไปไกลว่า แม่เฒ่าเป็นผู้มีวิชาความรู้ ความเมตตาการุณา มีวิชาแก่กล้า ฉันจึงมาหาด้วยศรัทธาเพื่อฝากตัวเป็นลูกศิษย์ เพื่อศึกษาวิชาความรู้ด้วยโปรดได้เมตตารับฉันเป็นศิษย์ด้วยเถิด"

"แกโกหก ลันดานแหม่มมันกับโมยชีวิตคนอื่นเขากิน"

ฉันไม่ได้โกหกแม่เฒ่า ที่ฉันพูดมานี้เป็นความจริงทุกประการ อายุของท่านก็มากผ่านโลกมานานย่อมมีวิชาความรู้เหมือนห้องสมุดใหญ่ ฉันได้เห็นแม่เฒ่าในวันนี้ก็นับว่าเป็นบุญของตัว อย่าให้ฉันเสียใจไปตลอดชีวิตเลย"

แหม่มพูดอ่อนหวาน แสร้งตีหน้าเศร้าจนแรงแก่เกิดความสงสาร และคิดว่าตนนั้นมีชื่อเสียงโด่งดัง แม้แต่แหม่มก็ยังเคารพนับถือ ทำให้แสร้งแก่หลงคารมของแหม่ม เพราะคำสรรเสริญเยินยอ

"แกพูดจริงแน่ะ" แสร้งแก่ฮ้าเพื่อความมั่นใจ

"จริงแม่เฒ่า ฉันมาขอเป็นลูกศิษย์ของแม่เฒ่า เพราะแม่เฒ่ามีชื่อเสียงโด่งดังจริง ๆ ใคร ๆ ก็รู้จัก เพื่อนของฉันหลายสิบคน เทียวตามหาแม่เฒ่า อยากจะขอเป็นศิษย์แต่ฉันโชคไม่ดีจึงได้มาพบแม่เฒ่า"

"ถ้าเป็นความจริง ฉันจะขอเชื้อสักทีหนึ่ง จะขอรับเจ้าไว้เป็นศิษย์ ให้อาศัยอยู่ด้วย แต่เจ้าจะทำอันตรายกับลูกนกเหล่านี้มิได้ มิฉะนั้นจะต้องตาย"

"ฉันรอรองแม่เฒ่า"

"ดีแล้ว ต้นไม้ต้นนี้มีโพรงอยู่ข้างล่างพอเจ้าจะอาศัยอยู่ได้อย่างสบาย"

แหม่มดีใจนัก ได้กล่าวเยินยอแสร้งแก่อยู่พักใหญ่จนแสร้งแก่ตายใจแล้วแหม่มก็ไปซ่อนอยู่ที่โพรงไม้ เพราะจวนนกทั้งหลายจะกลับรังแล้ว

ต่อมาลูกนกก็หายไปวันละตัวสองตัว ทำให้นกทั้งหลายแปลกใจ และคิดว่าแม่แสร้งกิน แต่แม่แสร้งก็ปฏิเสธ นกทั้งหลายก็เชื่อ เพราะแสร้งแก่อยู่ด้วยกันมานานจนไว้นิ่งเชื่อใจได้ การที่คิดว่าแสร้งกินนั้น นกทั้งหลายไม่เชื่อ จึงพยายามคอยจับศัตรูที่มาทำร้ายลูกของตน

จนกระทั่งได้เห็นแหม่มโผล่ออกจากโพรงไม้ แหม่มก็คิดว่าปลอดภัยแล้ว เพราะแหม่มก็ได้บินไปหากินนานแล้ว ความจริงนั้น ต่างก็ซ่อนตัวเพื่อจับศัตรูอยู่ห่าง ๆ

"แหม่มตัวนั้น ไม่ต้องสงสัย เราจะต้องจัดการกับมัน"

พูดดังนั้นแล้วก็กรูกันเข้ามาล้อมแหม่มเอาไว้ แหม่มเห็นดังนั้นก็ตกใจ

"นี่พวกเจ้าจะทำอะไรฉัน"

"นี่ละเพราะเจ้าขโมยลูกฉันกินทุกวัน"

แมวปฏิเสธเสียงแข็ง นกตัวหนึ่งก็ไปคุโพรง แล้วพูดว่า

"แกยังจะปฏิเสธอยู่อีกหรื ที่โพรงที่แกอยู่มีกระดุกกลูกนกกองอยู่เยอะแยะ แกต้องกินลูกนั้นแน่"

แมวจมนมอ่อนวอนขอชีวิตไว้ แต่บรรดานกเหล่านั้นไม่ยอม จึงช่วยกันทำร้ายจนแมวถึงแก่ความตาย

แท้จริงเราารู้ความจริง จึงคิดในใจว่า

"เป็นเพราะเราแท้ ๆ เราคิดว่ามันใจซื่อ สันดานขโมยอยู่ที่ไหนก็ขโมยเขากิน เราหลงเชื่อ การไว้ใจทาง การวางใจคน ในที่สุดเราก็จนใจเอง ไม่น่าเลย"

กระจกเงา

มีพ่อค้าคนหนึ่งได้นำสินค้าไปขายยังต่างเมือง ส่วนมากสินค้าที่นำไปก็เป็นผ้าแพร และมีกระจกเงาส่องหน้าอยู่อันหนึ่ง ซึ่งพ่อค้าซื้อจากพ่อค้าอีกคนหนึ่ง เพื่อส่องหน้าตัวเอง เพราะเห็นเป็นของแปลก

ในระหว่างการเดินทาง พ่อค้าเกิดอ่อนเพลียจึงแวะเข้าไ้ร่มไม้เพื่อพักผ่อนหลังจากเอนหลังนั่งต้นไม้เพียงชั่วครู่ก็มอยหลับไป

ขณะนั้นมีลิงตัวหนึ่งอาศัยอยู่บนต้นไม้ ครั้นเห็นพ่อค้าหลับไปก็ย่องลงมา เพื่อจะพบว่ามิอาหารอะไรหลงเหลือพอที่ตนจะกินได้บ้าง

หลังจากมองไปมองมาก็ไม่มีอาหารที่ตนจะกินได้ ครั้นแล้วก็เลื้อยไปเห็นกระจกของพ่อค้าวางอยู่ใกล้ ๆ พ่อค้า ลิงจึงหยิบคุ พลิกไปพลิกมาก็ดกใจที่เห็นใบหน้าของตนอยู่ในกระจกบานเล็กบานนั้นถึงกับโฮงทิ้ง แต่แล้วก็หยิบมาดูใหม่แล้วก็โฮงทิ้งอีก คล้าย ๆ กับว่ากลัวกระจกบานนั้นจะดูดเอาใบหน้าของตนเข้า เมื่อโฮงทิ้งแล้วก็ไปหยิบมาใหม่ครั้งแล้วครั้งเล่า จนในที่สุดลิงเห็นพ่อค้าพลิกตัวเกรงว่าพ่อค้าจะตื่น จึงคว้าเอากระจกเงาติดไปด้วยตามสันดาน เมื่อไม่ได้อย่างใดก็จะเอาอย่างหนึ่งไปแทน

ฝ่ายพ่อค้าตื่นขึ้นและจะออกเดินทางก็พบว่ากระจกของตนหายไป พ่อค้าค้นเท่าใดก็ไม่พบทำให้พ่อค้าเสียศานมาก เพราะหาไม่ได้อีกแล้ว เนื่องจากกระจกเงายังไม่มีแพร่หลาย และถือว่าเป็นของวิเศษ เมื่อหาไม่พบก็ท้อแท้ใจและออกเดินทางอย่างหมดกำลังใจ

มีชายคนหนึ่งเป็นพ่อค้าตัดฟันไปจำหน่ายที่ตลาด เขามีฐานะยากจน บางวันก็ถูกพ่อค้าคนกลางกดราคาจนกระทั่งได้เงินไม่พอจะซื้อขนมปังมาเลี้ยงลูกเลี้ยงเมีย ชีวิตของเขาได้รับความเดือดร้อน ถึงกระนั้นก็ดี เขาก็ไม่เคยเบียดเบียนใคร ไม่เคยขโมยใครกินเขาประพฤติกความดีตลอดมา แต่เหตุใดเขาจึงได้ยากจนเช่นนี้เทพเจ้าจะไม่ปราณีผู้สุจริตเช่นเขาบ้างหรือ

วันหนึ่ง เมื่อเขาตัดฟันได้แล้วก็เข้าไ้ร่มไม้พักผ่อนเพราะแดดร้อนอยู่ ภาว่าหากแดดร่มลมตกก็จะแบกฟันไปขายที่ตลาดเป็นประจำทุกวัน

ในขณะที่เขาหลับไปนั้น เขามั่นว่ามีเทพยดาองค์หนึ่งลงมาบอกเขาว่า เนื่องจากเขาเป็นคนยากจน มีความมานะอดทน ซื่อสัตย์สุจริต ทำแต่ความดี อีกไม่ช้าก็จะร่ำรวยมีเงินมีทองขึ้น พุดแล้วเทวดาก็มอบสิ่งประหลาดอันหนึ่งให้ และบอกว่าให้นำไปขายกับเศรษฐีในเมืองก็จะได้เงินทองมาตั้งเนื้อตั้งตัว สิ่งของวิเศษนั้นเขารับจากเทวดายังไม่ได้คิดว่าเป็นอะไร ก็หนีคืบขึ้น

นึกถึงความฝันเก็บมาปะติดปะต่อกันเข้า

"เราหิวมากอาจจะฝันเลอะเทอะไปได้ได้ คงไม่มีความจริง"

เขาคิดแล้วก็เลิบบนไปเห็นกระจกเงาบนแล้งที่ลึงขมิยมาจากพ่อค้าวางอยู่ เขาจึงเลิบบนไปหยิบมาดู

ที่แรกเขาก็ตกใจเพราะปรากฏว่ามีใบหน้าของตนอยู่ในกระจกนึกว่ามีหลอกก็โยนทิ้งเสีย แต่แล้วก็หยิบมาดูใหม่และส่องดูอีกก็เห็นใบหน้าของตนอีก คิดจะโยนทิ้งก็นึกถึงความฝันว่าเทวดาให้ของวิเศษ

"คงจะเป็นอันนี้กระมังที่เทวดามอบให้แก่เรา เราจะไปขายให้แก่เศรษฐีในเมือง คงจะได้เงินมาก"

คิดดังนั้นก็เอากระจกห่อผ้ามัดติด แล้วออกเดินทางเข้าเมือง ถามหาบ้านคนที่เงินมากที่สุดในเมืองนี้มีคนบอกต่อ ๆ ไปจนกระทั่งพบบ้านของเศรษฐี

ที่ประตูบ้านของเศรษฐีมียามเฝ้าอยู่พ่อค้าพินก็บอกว่าอยากจะพบเศรษฐีมีของดีจะมอบให้ ยามเฝ้าประตูก็พาเข้าพบตามความประสงค์

"แกอยากพบฉันทำไม" เศรษฐีถาม

"เทวดาให้ของวิเศษแก่ฉัน และบอกให้มาขายให้เศรษฐี"

เศรษฐีหัวเราะ เพราะเห็นเป็นเรื่องขบขัน

"แกมันตลกสินดี" เศรษฐีว่า

"คงจะจริงกระมังพ่อ ลองดูของเขาน้อยเถอะค่ะ" ลูกสาวซึ่งนั่งอยู่ที่นั่นพูดขึ้น

"ดูก็ได้ ไหนเอามาให้ลูกสาวข้าดูสิ"

พ่อค้าพินจึงแกะห่อผ้าหยิบกระจกยื่นให้ลูกสาวของเศรษฐี ลูกสาวเศรษฐีหยิบกระจกมาดู ถึงกับตกใจก็เห็นใบหน้าของตนอยู่ในกระจก

พ่อคู้ชิ ของวิเศษจริง ๆ ใบหน้าของลูกอยู่ในของวิเศษนี้ แพลกแท้ ๆ"

"ไหน"

เศรษฐีพูดอย่างไม่เชื่อ แล้วเอากระจกมาส่องดู

"เออ จริงนี้ใบหน้าพ่อนี้หว่า แพลกแท้ แพลกจริง ๆ เกิดมาไม่เคยเห็นเทวดาจะให้เราจริง ๆ ของวิเศษนี้ใครก็ปรากฏว่าเป็นใบหน้าของตน แพลก ๆ นี่เจ้าจะขายเท่าใด"

"ก็สุดแท้แต่ท่านจะให้เถอะ เทวดาท่านมิได้สั่งให้ขายเท่าใด เพียงบอกว่าให้นำมาขายให้ท่าน"

เศรษฐีก็คิดว่า เป็นของเทวดา ครั้นจะให้ขายก็เกรงว่าเทวดาจะโกรธจึงเข้าไปหยิบทองแท่งมาสองแท่งมอบให้ขายตัดฟันไป ทองแท่งสองแท่งนี้ถ้าจะนำไปขายก็จะทำให้ขายตัดฟันร่ำรวย ตั้งหลักตั้งฐานได้ เขารับทองแท่งสองแท่งก็ลาเศรษฐีกลับ และนำทองสองแท่งไปขายที่ร้านทองได้เงินจำนวนหนึ่งพอที่จะทำให้เขามีฐานะดีขึ้น และมีเงินลงทุนค้าขายจนกระทั่งร่ำรวยขึ้นเป็นลำดับ

ส่วนสิ่งที่ขโมยกระจกเงาพ่อค้าก็ยังคงเป็นดังอยู่ต่อไป เพราะได้ของที่มีประโยชน์แต่ไม่รู้จักคุณค่าของมัน

แผนการสอนอ่านแบบชี้นำ คาบที่ 2

กลุ่มทดลอง

วิชา ภาษาไทย ท 101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
เรื่อง การอ่าน เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านเกี่ยวกับเค้าโครงเรื่อง แล้วสามารถ
แปลความ ตีความ ขยายความ จับใจความ และสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกความหมายของคำ หรือข้อความ จากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนบอกสาระสำคัญของเรื่องได้ โดยบอกได้ว่า
 - ใครเป็นตัวละครสำคัญของเรื่อง
 - ตัวละครตัวนั้นทำอะไร
 - ผลที่เกิดขึ้นกับตัวละครตัวนั้นเป็นอย่างไร
 - เรื่องจบลงอย่างไร
3. นักเรียนย่อความจากเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา

เนื้อเรื่อง 3 เรื่อง ได้แก่

- นกสวรรค์
- แงก้นดอกไม้
- ผีน...ของคำทอง

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นแจ้งจุดประสงค์ ครูบอกให้นักเรียนทราบจุดประสงค์ของการเรียนการสอน

ขั้นที่ 2 ขั้นแนะนำ ครูเตรียมเนื้อเรื่องมา 3 เรื่อง แล้วบอกนักเรียนว่ามีเรื่องอะไรบ้าง แต่ละเรื่องน่าสนใจอย่างไร เป็นการนำหรือเร้าความสนใจโดยใช้เวลานั้น ๆ แล้วเตือนนักเรียนว่าเมื่อฟังหรืออ่านแล้ว นักเรียนจะต้องบอกสาระสำคัญของเรื่องได้ เพราะเป็นวิธีที่จะทำให้ นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่าน โดยตอบคำถามให้ได้ว่า

1. ใครเป็นตัวละครสำคัญของเรื่อง
2. ตัวละครตัวนั้นทำอะไร
3. ผลที่เกิดขึ้นกับตัวละครตัวนั้นเป็นอย่างไร
4. เรื่องจบลงอย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นการให้ตัวอย่างประกอบ ครูยกตัวอย่างเรื่อง และแสดงวิธีค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง หรือทบทวนวิธีค้นหาสาระสำคัญของเรื่องเมื่อคาบเรียนก่อน

ขั้นที่ 4 ขั้นการเสนอเนื้อหาบทเรียนแบบชี้แนะ ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่อง เรื่อง "นกสวรรค์" ครูเป็นผู้อ่าน เมื่ออ่านจบ ครูแสดงวิธีการคิดค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง ด้วยการสนทนาซักถามโดยใช้คำถามทั้ง 4 ข้อ แล้วให้นักเรียนย่อเรื่องตามแนวการตอบคำถาม

ขั้นที่ 5 ขั้นการทำแบบฝึกหัดควบคุม ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่อง เรื่อง "แจกันดอกไม้" แล้วให้ตัวแทนนักเรียนอ่านให้เพื่อนฟัง ครูเตือนว่าขณะที่ฟังและอ่านตามไปนั้น นักเรียนจะต้องคิดหาคำตอบจากเรื่องไปด้วย เมื่ออ่านจบแบ่งกลุ่มให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันค้นหาสาระสำคัญของเรื่องตามแนวของคำถามทั้ง 4 ข้อ แล้วให้ย่อเรื่อง

ขั้นที่ 6 ขั้นการทำแบบฝึกหัดอิสระ ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่อง เรื่อง "ฝัน...ของคำปอง" แล้วให้นักเรียนอ่านในใจ พร้อมทั้งค้นหาสาระสำคัญของเรื่องด้วยตนเอง หลังจากนั้นให้นักเรียนย่อเรื่อง

สื่อการเรียนการสอน

เอกสารเนื้อเรื่อง

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมขณะเรียน และการสนทนาซักถาม
2. ตรวจสอบข้อความ

แผนการสอนอ่านแบบชี้นำ คาบที่ 2

กลุ่มควบคุม

วิชา ภาษาไทย ท 101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
เรื่อง การอ่าน เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านเกี่ยวกับเค้าโครงเรื่อง แล้วสามารถ
แปลความ ตีความ ขยายความ จับใจความ และสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกความหมายของคำ หรือข้อความ จากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนบอกสาระสำคัญของเรื่องได้
3. นักเรียนย่อความจากเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา

ใช้เนื้อหาเดียวกับกลุ่มทดลอง

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ

ครูบอกลักษณะของเรื่องที่จะนำมาให้อ่านว่าน่าสนใจอย่างไร

ขั้นที่ 2 แจกจุดประสงค์

ครูบอกให้นักเรียนทราบว่า เป็นการฝึกอ่านเพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับเค้าโครงเรื่อง

ซึ่งนักเรียนจะต้องทำความเข้าใจและสรุปย่อเรื่องให้ได้

ขั้นที่ 3 ให้แนวทางการเรียนรู้

ครูอธิบายและทบทวนการฝึกอ่านเพื่อค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง ซึ่งฝึกอ่านแล้ว
ในคาบก่อน

ขั้นที่ 4 ให้เนื้อหาแก่นักเรียน

ครูแยกเอกสารเนื้อเรื่องทั้ง 3 เรื่อง ให้นักเรียนทุกคน

เรื่องแรก ได้แก่เรื่อง "นกสวรรค์" ครูอ่านให้นักเรียนฟังเมื่อจบแล้วครูจะสนทนา
ซักถามเกี่ยวกับสาระสำคัญของเรื่อง แล้วให้นักเรียนย่อเรื่อง

เรื่องที่สอง ได้แก่เรื่อง "แจกันดอกไม้" ครูให้ตัวแทนนักเรียนอ่านเมื่ออ่านจบครู
และนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง แล้วให้นักเรียนย่อเรื่อง

เรื่องที่สาม ได้แก่เรื่อง "ฝัน...ของคำปอง" ครูให้นักเรียนแต่ละคนอ่านเรื่อง
ในใจ เมื่อจบแล้วครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง แล้วให้นักเรียนย่อเรื่อง

ขั้นที่ 5 การประเมินผลการอ่าน

1. สังเกตพฤติกรรมในขณะเรียน และการสนทนาซักถาม
2. ตรวจย่อความ

ขั้นที่ 6 ส่งเสริมความมั่นใจ

ให้นักเรียนย่อความจากเรื่องที่อ่าน

สื่อการเรียนการสอน

เอกสารเนื้อเรื่อง

นกสวรรค์

อีลวันแล้วที่แม่ไก่แดงตัวหนึ่ง กำลังปักไข่สิบห้าฟองอยู่ในรังข้างลำธาร ซึ่งไหลผ่านทุ่งหญ้าที่เต็มไปด้วยหนองบึง นางคิดถึงอนาคตลูก ๆ ที่จะเกิดมา นางหวังให้ลูกเติบโตเป็นนกสวรรค์ ซึ่งนางก็รู้ว่าเป็นไปไม่ได้ เพราะลูกไก่ก็ยังคงเป็นลูกไก่อยู่นั่นเอง ขณะที่แม่ไก่กำลังคิดอยู่นั้น อสรพิษร้ายตัวหนึ่งเลื้อยเข้ามาแม่ไก่ตายทันที แล้วอสรพิษร้ายก็เริ่มกินไข่ไก่ที่ละฟองจนถึงฟองสุดท้าย นกสวรรค์ตัวหนึ่งก็พุ่งตัวจากท้องฟ้าโดยอสรพิษร้ายขึ้นไป แล้วเหวี่ยงมันกลับลงมาบนพื้นดิน มันได้รับโทษอย่างสาสม

"น่าสงสารเหลือเกิน เรามาเข้าไป" นกสวรรค์ตรวจุไข่ไก่อย่างละเอียดก็รู้ว่ายังมีชีวิตอยู่ภายใน "อีกไม่นานกำรำน้อย ๆ ผู้นำสงสารจะออกจากไข่ ถ้าเราไม่ป้องกันเอาไว้ ชีวิตแก่จะเป็นอันตราย" นกสวรรค์จึงทำหน้าที่เหมือนแม่ไก่ผู้ให้กำเนิด จนกระทั่ง

"แม่.....แม่" ลูกไก่ขุ่นกระเซิงร้องหลังจากออกจากไข่

"โอ ลูกแม่ น่าสงสารจริง" นกสวรรค์อำพันโอบกอดลูกไก่ไว้ พร้อมกับใช้ปากป้อนอาหารหัววันผ่านไป ลูกไก่โตขึ้นและแข็งแรงพอที่จะวิ่ง กระโดดกระพือปีก และหาอาหารเองได้

"ทำไมรูปร่างหน้าตาของผมจึงไม่เหมือนแม่ครับ"

"ก็เพราะลูกเป็นไก่ แม่ของลูกคือ ไก่แดง แต่ท่านถูกอสรพิษร้ายฆ่าตายแล้ว"

"ผมต้องแก้แค้นให้ได้"

"หยุดร้องไห้เด้อ แม่ลงโทษมันแล้ว พวกอสรพิษเลว ๆ และพวกที่ก่อกรรมทำเข็ญมีอยู่ทั่วไปทุกแห่ง มันเป็นศัตรูร้ายของเรา"

ลูกไก่สาบานว่าจะฆ่าพวกนี้ให้หมด ซึ่งนกสวรรค์ยินดีมาก และกล่าวกับลูกไก่ก่อนที่จะจากไปว่า

"แม่ไม่ได้เกิดเป็นนกสวรรค์เป็นเพียงนกธรรมดา ถ้าลูกอยากเป็นต้องได้เป็น นรูงนี้แม่ต้องจากลูกไปแล้ว ยังมิงานให้แม่ต้องทำอีกมาก ลูกต้องดูแลตัวเองนะ"

"ผมจะต้องทำอะไรบ้าง"

"ลูกต้องทำได้ ปิกของลูก ถ้าไม่หัดใช้ มันก็ไม่แข็งแรงพอที่จะบินได้ จะงอยปาก กรงเล็บ ต้องรักษาให้คมและหัดใช้บ่อย ๆ ถ้ามีวอยู่ในรังคอยเกาะแม่ ลูกก็จะได้เป็นนกสวรรค์ ตั้งแต่บัดนี้ลูกต้องเป็นตัวของตัวเอง กล้าเผชิญกับโลกและคอยช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ แม่จะสอนวิธีบินให้ ถ้าลูกบินได้ไกล ๆ ลูกก็จะได้ลูกไปอีกต่อไป

ลูกไก่พยายามหัดบิน แม้ว่าจะได้รับบาดเจ็บหลายครั้ง นกสวรรค์ดีใจมากที่เป็นความตั้งใจจริงของลูกไก่ หลังจากพักชั่วคราวก็สอนวิธีใช้จะงอยปากและกรงเล็บให้ ลูกไก่พยายามฝึกโดยไม่ยอมหยุดแม้ว่าจะหมดแรงก็ตาม

"ทำต่อไป ความสำเร็จจะเป็นของลูก" นกสวรรค์จากไปลูกไก่ปวดร้าวใจ แต่ไม่ยอมร้องไห้ ลูกไก่ฝึกบิน ฝึกใช้จะงอยปากและกรงเล็บต่อไป

เขาเริ่มเรียนจากการบินข้ามต้นไม้เตี้ย ๆ ต่อมาก็บินข้ามป่าเล็ก ๆ และข้ามทะเลสาบ ซึ่งในที่สุดก็สามารถบินข้ามภูเขาสูง ๆ ขางลูกได้ จะงอยปากก็เริ่มแข็งแรงและคมจนหักกิ่งไม้หรือเจาะรูต้นไม้ได้ตลอดจนใช้กรงเล็บบินโฉบเหยื่อ เฉี่ยวก้อนหินหรือสัตว์เล็กได้

เขาตัดสินใจทิ้งรังบินขึ้นสู่ท้องฟ้าอันกว้างตามคำแนะนำของนกสวรรค์ ขณะที่บินอยู่เหนือทะเลสาบ เขาเห็นว่าบนหัวมีหงอนสวยงาม มีขนคอและแก้มสีเขียว ดวงตามีสีแดงแกมม่วง หางก็เหมือนหางไก่ฟ้าพลูอ เขาบินข้ามทะเลสาบ สายตาแหลมคมขึ้น จะงอยปากและกรงเล็บก็มีอานุภาพขึ้นกว่าก่อนมาก

ขณะบินอยู่เหนือหมู่บ้านหนึ่ง เขาเห็นแม่ไก่กับลูก ๆ กำลังหนีภัยจากเหยี่ยว เขาจึงช่วยเหลือและฆ่าเหยี่ยวตายด้วยจะงอยปากและกรงเล็บ

"ขอบคุณค่ะ"

"พอจะทำได้ ผมก็ทำ"

เขาบินต่อไป จนถึงทะเลสาบใกล้ ๆ เขา ก็เกิดหิว แต่เขายังบินต่อไปโดยไม่กลัว เพื่อให้ถึงอีกฟากหนึ่งของทะเล

"ช่วยด้วย"

"ต้องมีใครตกน้ำแน่"

เขามองเห็นนกหัวขวานตัวหนึ่งกำลังจะจมน้ำตาย เขาจึงตรงเข้าช่วยเหยี่ยว

"ขอบคุณครับ ผมกำลังจิกต้นไม้เพื่อกำจัดหนอนให้หมด ก็พอดีลมแรงพัดตกทะเล ถ้าไม่ได้คุณ ผมคงจมน้ำตายแล้ว ผมจะตอบแทนคุณอย่างไรดี"

"ไม่เป็นไรหรอกครับ พอจะทำไหวผมก็ทำ"

นายอ่อนแรงลงแล้ว เขาจึงลานกหัวขวานเพื่อที่จะหาทางช่วยเหลือคนอื่น ๆ อีกเท่าที่เขาจะช่วยให้

เขาพบนกขมิ้นนั่งร้องไห้จึงเข้าไปถาม และได้ทราบว่าลูกสาวของนกขมิ้นหายไปในทางทิศตะวันตกเขาบินติดตามทันที และเมื่อมาถึงป่าแห่งหนึ่ง

"ไฟกำลังไหม้ป่า ไม่ได้ต้องเรียกทุกคนมาช่วย"

"ช่วยด้วย" เขาได้ยินเสียงร้อง จึงเข้าไปในกลุ่มควันก็ได้พบลูกนกขมิ้น เขาจึงอุ้มเธอมาสู่อากาศบริสุทธิ์

"ที่นั่นอันตรายเกินไป แม่ของเธอคอยอยู่ที่ป่า รีบไปเถอะ"

"ขอบคุณค่ะ"

ลูกไก่ส่งสัญญาณภัยปลุกให้นกและสัตว์ต่าง ๆ ช่วยกันเฝ้ากิ่งไม้ ทรายมาดับไฟ ส่วนตัวเขาลงไปแช่น้ำจนเปียกโชก แล้วพยายามสลัดน้ำออกจากขนเพื่อดับไฟ เขาทำเช่นนั้นจนขนและแผงอกถูกไฟลนจนไหม้เกรียม แต่เขายังสละต่อไปด้วยความอดทนจนกระทั่งครั้งสุดท้าย เขารู้สึกหน้ามืดและร่วงลงกองไฟ บรรดานกและสัตว์ทั้งหลายต่างร้องไห้เสียใจ แต่แล้วลูกไก่ซึ่งบัดนี้รูปร่างใหญ่โตกว่าเดิมและมีขนเป็นประกายสีทองทั้งตัว ก็บินขึ้นจากกองไฟ เมื่อเขาเริ่มกระพือปีกกลุ่มควันก็ฟุ้งกระจายบังเกิดพายุฝนกระหน่ำ ทำให้ไฟดับลง ปากกลับเป็นสีเขียวอีกครั้ง บรรดานกและสัตว์ทั้งหลายต่างดีใจ เมื่อเห็นนกสวรรค์บินอยู่บนท้องฟ้า

แจกันดอกไม้

คุณครูวิชาเดินเข้ามาในห้องด้วยใบหน้ายิ้มแย้ม แต่ว่าพอมองเห็นแจกันดอกไม้ที่ว่างเปล่าบนโต๊ะ สีหน้าก็เปลี่ยนเป็นเคร่งขรึมขึ้นมาในทันที

"วันนี้ใครเป็นเวรจัดดอกไม้คะ" คุณครูถาม

นักเรียนทุกคนมองหน้ากันเป็นเชิงถาม อ้อมยกมือขึ้น

"ทำไมไม่จัดแจกัน" บรรยากาศขณะนั้นเงียบไปชั่วขณะ ก่อนที่อ้อมจะตอบเสียงอ่อย ๆ ว่า "ลืมค่ะ"

"ไม่รู้จักรับผิดชอบ ฉันหวังนี้เธอเอาดอกไม้มาจัดนะ เลขที่ถัดไปเลื่อนไปอีกวันหนึ่ง"

ครูสั่ง

แมงโป้งกับเพื่อนที่นั่งติดกันหัวเราะคิกคัก จนคุณครูหันมามอง คนอย่างอ้อมหรือจะมีปัญหาหาดอกไม้มาใส่แจกัน ไม่มีทางหรอก

รุ่งเช้าต่อมา แมงโป้งกำลังเล่าเรื่องลูกหมาหลงทางมาที่บ้านให้เพื่อน ๆ ฟังอยู่ ทุกคนนั่งฟังอย่างตั้งใจ ขณะที่อ้อมเดินเข้ามาถึงพร้อมกับดอกไม้ในมือ "อ้อม เธอเอาดอกไม้อะไรมานะ" จำถามขึ้น ทำให้สายตาทุกคู่ในห้องมองตาม "ดอก...อ้อ ฉันไม่รู้หรอกว่ามันชื่อดอกอะไรแต่มันก็สวยดีไม่ใช่เหรอ"

แมงโป้งจ้องดูดอกไม้ในมืออ้อม "ก็แค่ดอกหญ้าธรรมดา" "นั่นสิ ดอกหญ้าที่เห็นอยู่ตามริมถนนไม่ใช่หรือ เธอเอามาจากไหนนะอ้อม" ก้อยชัก อ้อมอ้าปากจะตอบ แต่แมงโป้งชิงพูดขึ้นก่อนว่า "โอ้! เธอก็ช่างแย่งจริง ๆ รู้ไหมจัดแจกันนะเขาต้องใช้ดอกไม้ดี ๆ อย่างกุหลาบหรือ เธอขี้อาย เราไม่เอาดอกหญ้าไม่มีค่ามาจัดกันหรอก จะบอกให้"

"นั่นนะสิ แต่ช่างเถอะแมงโป้ง เต็มใจคุณครูก็มาว่าเราเองแหละ" มีคนเห็นด้วยกับแมงโป้งตามเคย

ทว่าผิดพลาด "ดอกไม้น่ารักจัง ใครเป็นเป็นคนจัดแจกันคะ" คุณครูภาษาไทยถาม อ้อมยกมือขึ้น คุณครูเลยชมต่อว่า "ดีจังรู้จักเอาดอกหญ้ามาทำให้มีค่าขึ้นด้วยการใส่แจกัน และยังประหยัดเงินด้วย"

แมงโป้งเลยผิดหวัง นึกว่าคุณครูจะดู แต่ยังเข้าข้างตัวเองว่า พวกครูภาษาไทยก็อย่างนี้แหละ ชอบทำเป็นอนุรักษ์ธรรมชาติ ชอบคอกหญ้า อี!.....ไม่เห็นจะเข้าท่า

หลังรับประทานอาหารกลางวัน แมงโป้งชวนเพื่อน ๆ จับกลุ่มเล่นจระเข้ ก็คือเล่นวิ่งไล่จับนั่นแหละ เพียงแต่ว่าคนไล่จับก็เป็นจระเข้ คนถูกจับที่หลือเป็นคนคอยวิ่งหนี ถึงคราวก็อ้อนเป็นจระเข้ก็อ้อนวิ่งตรงมาทางแมงโป้ง แมงโป้งตั้งท่าจะวิ่งหนีไปทางขวา พอดีกับอ้อมที่ยืนอยู่ใกล้ ๆ กันเกิดจะวิ่งไปทางซ้าย สองคนเลยชนกันอย่างจัง หกล้มลงทั้งคู่ แมงโป้งไวกว่าลุกขึ้นก่อนหันไปมองอ้อมที่กำลังปัดดินที่เปื้อนกระโปรงออกอย่างตั้งใจ "เล่นต่อกันเถอะ" ทุกคนวิ่งแตกตื่นหนีจระเข้ไปอีกครึ่ง ยกเว้นอ้อมที่เดินจากบริเวณที่เล่นไป

"จำรูมัย อ้อมเขาเป็นอะไรนะ ท่าทางเขาจะทะนุถนอมเสื้อผ้าเหลือเกิน" แมงโป้งบ่น

"เขอไม่รู้หรือว่าเขามีชุดนักเรียนเพียงชุดเดียว"

"ชุดเดียวใส่ตั้งห้าวันเนี่ยนะ" "ถ้าเป็นแมงโป้งละ มีหวังวันศุกร์คงมอมไปทั้งตัวที่บ้านอ้อม ยากจนขนาดนั้นจริง ๆ เหรอ ไม่น่าเชื่อ"

และแล้ววันรุ่งขึ้น แมงโป้งก็ต้องเชื่อ เพราะรอยเปื้อนบนชายเสื้อของอ้อมฟ้องตัวมันเองอยู่ กระโปรงนั้นสีเข้มมองไม่ค่อยออกเท่าไร แต่เสื้อขาวซี...ว่า ! แสดงว่าอ้อมมีชุดนักเรียนตัวเดียวส่วนเรื่องคอกหญ้าที่นำมาจัดแจกันนั้น ก็คงเป็นเพราะเขาไม่มีเงินซื้อดอกไม้ราคาแพง ๆ... แมงโป้งไม่น่าไปว่าเขาเลยจริงจริง ไม่ใช่ความผิดของอ้อมที่น่าที่ไม่มีเงินซื้อดอกไม้

ตามจริง ! พรุ่งนี้ถึงคราวแมงโป้งจะต้องจัดแจกันบ้างแล้วล่ะสิ ที่บ้านแมงโป้งไม่มีดอกไม้หรือกลั่นตลาดนะก็อยู่ตั้งไกล ทำไงดีล่ะ แมงโป้งนั่งคิดจนปวดหัว พอดีแม่เดินเข้ามาพอดี "แมงโป้ง เดี่ยวเราไปเยี่ยมคุณย่ากันเถอะ แม่ซื้อของไว้แล้วล่ะ" คุณย่าป่วยนอนอยู่โรงพยาบาลหลายวันแล้ว "แมงโป้งช่วยแม่จัดผลไม้ใส่ตะกร้าหน่อย เดี่ยวแม่จะจัดดอกไม้ลงแจกัน" ดอกไม้เหรอ แมงโป้งหุ้มงันทันที รีบถามต่อว่า "ดอกอะไรคะแม่" "ดอกหน้าวัวจ๊ะ แม่ซื้อใบเฟิร์นมาด้วย"

แม่แยมห่อกระดาษหนังสือพิมพ์ให้ดู "ขอแมงโป้งสักหน่อยได้ไหมคะ แมงโป้งจะเอาไปจัดแจกันที่โรงเรียนพรุ่งนี้" แม่ตอบตกลงเพราะซื้อดอกไม้มาเยอะเกินพออยู่แล้ว

ในที่สุด แจกันดอกไม้ที่แมงโป้งจัดเสร็จก็ถูกนำมาวางบนโต๊ะครูอย่างสวยงาม ก่อนเวลาเข้าเรียนดอกหน้าวัวสีแดง สดกับใบเฟิร์นสีเขียว ทำให้บรรยากาศสดใสขึ้น คุณครูเดินเข้ามาเห็น

ก็ถามว่า "โอ้โอ! ดอกไม้สวยจังเลย ใครเอามาเนี่ย" แมงป่องยกมืออย่างภาคภูมิใจ คุณครู
 รีบพูดต่อว่า "ความจริงดอกไม้ที่จัดแจกันเนี่ยไม่จำเป็นต้องดอกไม้ราคาแพงหรอกนะคะ
 อย่างดอกหน้าวัวนี่คงซื้อมาหลายบาท" แมงป่องนึกเถียงอยู่ในใจว่า ก็ไม่ได้ซื้อเองนี่ ขอแม่มาต่าง
 หาก"ครูเพียงแต่ไม่ยากให้แจกันบนโต๊ะครูว่างเปล่า และบรรยากาศในห้องเราเงียบเหงาจนเกิน
 ไปมีดอกไม้ซะหน่อยจะช่วยให้สดชื่น" คุณครูบอก นักเรียนพากันพยักหน้าว่าเข้าใจ

ตอนพักลิบนาท แมงป่องรีบวิ่งไปดักหน้าอ้อม ก่อนที่เธอจะเดินไปไหน ๆ เสียก่อน
 "มีอะไรหรือ แมงป่อง" "คือว่า...คือว่า เราขอโทษที่คุณถูกดอกหน้าของเธอนะไม่มีราคาความจริง
 เราพูดไปอย่างนั้นแหละ มันสวยคือออกเวลาอยู่ในแจกันนะ" แมงป่องหยุดพูดเพื่อจะบอกว่าอ้อมจะตอบ
 อย่างไร "อ้อมไม่โกรธแมงป่องหรอก ช่างมันเถอะ เรื่องแค่นั้นเอง" ทั้งสองเงียบไปชั่วขณะ
 อ้อมถามว่า "วันเสาร์ไปเที่ยวบ้านอ้อมไหม จะพาไปดูทุ่งดอกหน้าเต็มไปหมดเลย เราไปช่วยกัน
 เก็บใจ" แมงป่องแปลกใจ เพราะไม่ได้คิดมาก่อนว่าอ้อมจะชวนยังงั้น "ไปก็ไป ไว้แมงป่องถามแม่
 อีกที แล้วจะบอก" อ้อมผงกหัวรับ ทำท่าจะเดินจากไป "เดี๋ยวชีอ้อม ดอกหน้าวัวนี้แมงป่องยกให้
 อ้อมไปปักแจกันที่บ้าน" อ้อมยิ้มอย่างยินดี "จริงเหรอ ชอบใจมากเลยจ้ะ"
 "ไม่เป็นไร เราเป็นเพื่อนกันนี่" แววตาแห่งความเป็นมิตรปรากฏขึ้น ณ บัดนั้น.

ฝัน...ของคำปอง

"ปองเอ๊ย ! เอานี่ปิ่นโตข้าว เอาไว้กินกลางวันนะ ข้าวกำลังแต่งตัวออกรวง เหลืองอร่ามลูกช่วยไปดูแลไล่นกกาให้ตีละ พ่อกับแม่ต้องไปช่วยงานบ้านลุงมีเขาอีก..."

"ให้ผมเอาน้อยไปด้วยได้ไหมแม่" คำปองหมายถึงน้องสาววัย 8 ขวบ

"อย่าเลยลูก ให้น้อยอยู่เฝ้าบ้านเถอะ เดี่ยวตอนบ่ายพ่อก็กลับมาเฝ้านาแทนลูกเองแหละ"

คำปองรับปิ่นโตข้าวจากแม่แล้วเดินไปตามคันนาที่ลดเลี้ยวสู่ทุ่งนาเบื้องหน้า อากาศปลายฤดูหนาวยังเย็นด้วยสายลมพัดแรง เด็กนักเรียนที่สอบเสร็จแล้วมีเวลาเล่นสนุกกันทั้งวัน แต่สำหรับคำปองนั้น พ่อโรงเรียนปิตุโธมเขาก็ต้องมาช่วยพ่อแม่ที่เถียงนา

เด็กชายวัย 13 นั่งชนเข่า สายตามองออกไปยังท้องนา ในใจก็ครุ่นคิดถึงความไม่ฝันของตนเอง.....

"ปองเอ๊ย ! ลูกเรียนจบ ป.6 แล้วมาช่วยพ่อแม่ทำนาเถอะนะลูก"

พ่อบอกกับเขาในวันที่คำปองยื่นใบประกาศผลสอบไล่ให้ดู

"ครับ...แต่ พี่น้า ๆ ผมเขาบอกว่าจะไปเรียนต่อในตัวอำเภอกันทั้งนั้นเลยครับ"

คำปอง อ้า ๆ อึ้ง ๆ

"พี่น้า ๆ ของลูกนะพ่อแม่เขามีเงินมีทองมากพอที่จะส่งเสียได้นี่ลูก"

สายลมพัดโชยมายังเถียงนา หอบเอากลิ่นไอความสดชื่นแห่งท้องทุ่งมาพรางนรมคำปอง เขาถอนหายใจยาวระบาศความผิดหวังออกไป พลงเอนกายลงนอนเล่นบนแคร่จนเพลอหลับไป เมื่อไหร่ไม่รู้ตัว...

คำปองรู้สึกตัวอีกครั้ง เขาก็ออกเดินไปกลางทุ่งนา ตรงไปยังหุ้नไถ่กาที่น้าทำไว้เมื่อหลายปีมาแล้ว

"เธอเป็นหุ้นไถ่กาที่ดีกว่าฉันนะ ไม่ต้องเดือดเนื้อร้อนใจ ไม่ต้องไปเรียนหนังสือ ไม่ต้องเสียใจจิตใจเหมือนใคร ๆ เขา"

"ทำไมฉันจะไม่เสียใจจิตใจ" เสียงของหุ้นไถ่กาตอบโต้กลับมา

"นี่เธอพูดกับฉันเหรอ" คำปองเงยหน้าคุยกับหุ้นไถ่กาด้วยความประหลาดใจ

"ใช่..." เป็นเสียงรับจากห้องฟางหญ้าสีเหลืองซีดที่มันเป็นรูปร่างคล้ายคน เลื้อยผ้านั้นแล้วก็เอามาจากเศษผ้ากับเลื้อยเก่า ๆ

"ถึงฉันจะเป็นหุ่นไล่กาเกิดจากหญ้าฟาง ฉันก็ต้องมีหน้าที่ดูแลห้องแห่งนี้ มีทุกข์มีสุขเหมือนกันนะ"

"ไม่น่าเชื่อว่าเธอก็มีทุกข์... ไหน่ว่ามาชีว่าเธอมีความสุขอะไร"

"อ้อ ทุกข์ของฉันนั่นก็คือฉันกลัวว่าถ้าฝนฟ้าไม่ตกต้องตามฤดูกาล นาข้าวของนายฉันก็ต้องเสียหาย ฉันจึงเป็นทุกข์ใจ ครั้นนาข้าวออกรวงเหลืองอร่าม ฝนตกต้องตามฤดูกาล ฉันก็สุขใจ แต่พอวันไหนที่มีนกกาบินมาจิกรวงข้าว ฉันเห็นแล้วก็เกิดทุกข์อีก"

"ฉันก็มีความสุขนะ..." คำปองอดไม่ได้ที่จะปรับทุกข์บ้าง

"คือฉันฝันว่าจะได้เรียนต่อสูง ๆ ขึ้นไป ฉันจะได้เลือกอาชีพอย่างที่ต้องการได้..."

หุ่นไล่กาทำหน้าฉงน ถามว่า

"หมายความว่าเธอมีความสุขเพราะไม่ได้เรียนสูง ๆ ใช่มั้ย"

"ถูกแล้ว พ่อฉันยากจน ฉันยังมีน้องอีกคนที่พ่อต้องส่งให้เรียนหนังสือ"

"เออละ...เออละ" หุ่นไล่กาทำเสียงร่าเริง "...อย่าเสียใจและเป็นทุกข์ไปเลย ถ้าปีนี้พ่อเธอเก็บเกี่ยวข้าวได้มาก ๆ พ่อเธอต้องขายข้าวได้ราคาดี มีเงินเก็บพอละส่งเธอเรียนต่อได้"

"เอ้อ!...อย่าพูดเลย ฉันเห็นทุกปีพ่อเธอเอาข้าวไปขายกลับมาก็น่าท้อนาเหนื่อยทั้งปี ไม่คุ้มกับเงินที่ได้มาเลย"

"เอาอย่างนี้สิฉันจะบอกเธอให้นะ ดินในนาทุกแปลงนี้อุดมสมบูรณ์ยิ่งนัก พ่อเธอเอากีฬาวัวเสร็จแล้ว ให้ปล่อยฟางข้าวตายเป็นกองอยู่บนท้องนาให้แห้ง ไม่ต้องไปปรับหน้าดิน ให้หาพันธุ์พืชที่มีอายุสั้น ๆ มาปลูกลงในช่องว่างจากฤดูทำนา รับรองว่าพ่อเธอจะมีรายได้เพิ่มอีกมาก จนสามารถเก็บไว้ใช้เป็นทุนเรียนต่อเลยละ"

"จริงเหรอ..." คำปองไม่แน่ใจ

"ก็จริงนะสิ เธอลองจำคำพูดของฉันไปบอกพ่อแม่เธอนะ ถ้าทำแล้วยังไม่เข้าใจวิธีการปลูกพืชพันธุ์ต่าง ๆ ก็ให้ไปสอบถามตามหน่วยราชการที่เขามีหน้าที่คอยช่วยเหลือเกษตรกร เขาจะแนะนำได้"

คำปองรู้สึกมีความหวังขึ้นมาใหม่อีกครั้งที่จะได้เรียนต่อ เขากระโดดโลดเต้น ปากก็ร้อง ตะโกนออกมาด้วยความดีใจ

"ไฮโย...ฉันจะได้เรียนต่อแล้ว"

โครม !

ร่างของคำปองหล่นวูบตกลงมาจากแคร่ไม้ไปนอนกองอยู่บนเนินดินริมคันนา รู้สึกมึนงง อยู่ชั่วครู่หือล้มตาคืนมาก็เห็นแสงอาทิตย์อยู่กลางศีรษะพอดี

"ตายจริง...นี่เราฝันไปรี๊นแถมยังตกแคร่อีกต่างหาก"

คำปองรีบลุกขึ้นนั่งบนแคร่แล้วแกะปิ่นโตออกกินข้าวกลางวัน เขาไม่ลืมคำพูดของหุ่นไล่กา ในความฝันของเขาเลยแม้สักคำ พอตอนบ่ายของคำปองมาเฝ้านาแทน เขาจึงเล่าเรื่องในฝัน ให้พ่อฟังพ่อขอเวลาปรึกษาแม่ของเขาคุยกันว่าจะปลูกอะไรดี

แล้วอาทิตย์ต่อมา พ่อของคำปองก็ขึ้นรถโดยสารเข้าไปในตัวอำเภอบอกกับคำปองว่า จะไปปรึกษาทางหน่วยเกษตรกรจังหวัด พ่อกลับมาพร้อมกับข่าวดี

"พรุ่งนี้เจ้าหน้าที่เขาจะมาตรวจดูพื้นที่นาเรา ถ้าเขาเห็นว่าสมควรปลูกอะไร เขาก็จะ ขายเมล็ดพันธุ์พืชให้เราราคาถูก ๆ เพื่อให้เราได้ทดลองปลูกกัน"

"ดีจังนะที่มีเจ้าหน้าที่คอยแนะนำอย่างนี้..."

"อย่างนี้ต้องยกความดีทั้งหมดให้กับหุ่นไล่กาในความฝันของผมนะพ่อ" คำปองว่ายิ้ม ๆ

"เอาเถอะ ๆ ทุกคนต่างก็หวังดีด้วยกันทั้งนั้น" แม่สรุป

รุ่งขึ้นอีกวัน เจ้าหน้าที่การเกษตรจากตัวอำเภอก็มาตรวจสอบสภาพดินและแหล่งน้ำ ในที่นาของคำปอง อีกสามวันต่อมาพ่อของคำปองก็ได้รับการติดต่อให้ไปรับพันธุ์พืชมาเตรียมปลูกใน ท้องนาหลังฤดูเก็บเกี่ยวข้าวผ่านไปแล้ว

พ่อของคำปองเริ่มปลูกพืชหมุนเวียนในฤดูร้อน คำปองก็ช่วยพ่อทุกอย่าง จนเวลผ่านไปพืช ที่ปลูกก็เจริญเติบโต เก็บไปขายที่ตลาดได้เงินกำไรมากมาย พ่อดีใจที่มีรายได้เป็นกอบก่ำ จึงนำ ไปสะสมในธนาคารไว้ นอถึงฤดูทำนาใหม่อีกครั้ง พ่อของคำปองมีเงินเก็บในบัญชีมากพอที่จะส่งให้ คำปองเรียนต่อได้

"ปองเอ๊ย...พ่อคิดจะให้ลูกเรียนต่อชั้นมัธยมที่ตัวอำเภอทะเล เพราะเดี๋ยวนี้พ่อมีเงิน
เก็บพอจะส่งลูกเรียนได้แล้ว"

"ไชโย...ผมจะได้เรียนหนังสือต่อแล้ว"

คำปองรู้สึกมีความสุขยิ่งนัก เห็นวันนั้นเขากระโดดโลดเต้น วิ่งถลาออกไปยังท้องทุ่งที่
เหลืองอร่ามไปด้วยข้าวแตกรวง นอมาถึงทุ่งนางพญาตัวเก่าแก่ คำปองก็ยิ้มให้ เขาบอกกับหุ่นไล่กา
ว่า..."ขอขอบคุณนะสำหรับความฝันที่ช่วยจุดแสงสว่างให้ฝันของคำปองเป็นจริง"

แผนการสอนอ่านแบบชี้นำ คาบที่ 3

กลุ่มทดลอง

วิชาภาษาไทย ท 101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การอ่าน เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านเกี่ยวกับเค้าโครงเรื่อง และสามารถแปลความ
ตีความ ขยายความ จับใจความ และสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกความหมายของคำ หรือข้อความ จากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนบอกสาระสำคัญของเรื่องได้ โดยบอกได้ว่า
 - ใครเป็นตัวละครสำคัญของเรื่อง
 - ตัวละครตัวนั้นทำอะไร
 - ผลที่เกิดขึ้นกับตัวละครตัวนั้นเป็นอย่างไร
 - เรื่องจบลงอย่างไร
3. นักเรียนย่อความจากเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา

เนื้อเรื่อง 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง

- หมา-กา-ไก่
- พญานกอินทรี
- ไช้ทองคำ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นแจ้งจุดประสงค์ ครูบอกให้นักเรียนทราบจุดประสงค์ของการเรียนการสอน

ขั้นที่ 2 ขั้นแนะนำครูเตรียมเนื้อเรื่องมา 3 เรื่อง และบอกนักเรียนว่ามีเรื่องอะไรบ้าง แต่ละเรื่องน่าสนใจอย่างไร เป็นการนำหรือเร้าความสนใจโดยใช้เวลานั้น ๆ แล้วเตือนนักเรียนว่าเมื่อฟังหรืออ่านแล้วนักเรียนจะต้องบอกสาระสำคัญของเรื่องได้เพราะเป็นวิธีที่จะทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่าน โดยตอบคำถามให้ได้ว่า

1. ใครเป็นตัวละครสำคัญของเรื่อง
2. ตัวละครตัวนั้นทำอะไร
3. ผลที่เกิดขึ้นกับตัวละครตัวนั้นเป็นอย่างไร
4. เรื่องจบลงอย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นให้ตัวอย่างประกอบ ครูยกตัวอย่างเรื่อง และแสดงวิธีค้นหาสาระสำคัญของเรื่องหรือทบทวนวิธีค้นหาสาระสำคัญของเรื่องเมื่อคาบเรียนก่อน

ขั้นที่ 4 ขั้นการเสนอเนื้อหาบทเรียนแบบชี้นำ ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่อง เรื่อง "หมา-ไก่" ครูเป็นผู้อ่าน เมื่ออ่านจบ ครูแสดงวิธีการค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง ด้วยการสนทนาซักถาม โดยใช้คำถามทั้ง 4 ข้อ แล้วให้นักเรียนย่อเรื่อง ตามแนวการตอบคำถาม

ขั้นที่ 5 ขั้นการทำแบบฝึกหัดควบคุม ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่อง เรื่อง "หนูนานกอินทรี" แล้วให้ตัวแทนนักเรียนอ่านให้เพื่อนฟัง ครูเตือนว่าขณะที่ฟังหรืออ่านไปนั้นนักเรียนจะต้องคิดหาคำตอบจากเรื่องไปด้วย เมื่ออ่านจบ แบ่งกลุ่มให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง ตามแนวของคำถามทั้ง 4 ข้อ แล้วให้ย่อเรื่อง

ขั้นที่ 6 ขั้นการทำแบบฝึกหัดอิสระ ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่อง "ไข่มุกทองคำ" แล้วให้นักเรียนอ่านในใจ พร้อมทั้งค้นหาสาระสำคัญของเรื่องด้วยตนเอง หลังจากนั้นให้นักเรียนย่อเรื่อง

สื่อการเรียนการสอน

เอกสารเนื้อเรื่อง

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียน และการสนทนาซักถาม
2. ตรวจข้อความ

แผนการสอนอ่านตามคู่มือครู คาบที่ 3

กลุ่มควบคุม

วิชาภาษาไทย ท 101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การอ่าน เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านเกี่ยวกับเค้าโครงเรื่อง แล้วสามารถแปลความ
ตีความ ขยายความ จับใจความ และสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกความหมายของคำ หรือข้อความจากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนบอกสาระสำคัญของเรื่องได้
3. นักเรียนย่อความจากเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา

ใช้เนื้อหาเดียวกับกลุ่มทดลอง

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ

ครูบอกลักษณะของเรื่องที่น่าสนใจมาให้อ่านว่าน่าสนใจอย่างไร

ขั้นที่ 2 แจ้งจุดประสงค์

ครูบอกให้นักเรียนทราบว่าเป็นการฝึกอ่านเพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับเค้าโครง
เรื่อง ซึ่งนักเรียนจะต้องทำความเข้าใจและสรุปย่อเรื่องให้ได้

ขั้นที่ 3 ให้แนวทางการเรียนรู้

ครูอธิบายและทบทวนการฝึกอ่านเพื่อค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง ซึ่งฝึกอ่านแล้ว

ในคาบก่อน

ขั้นที่ 4 ให้เนื้อหาแก่นักเรียน

ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่องทั้ง 3 เรื่องให้นักเรียนทุกคน

เรื่องแรก ได้แก่เรื่อง "หมา-กา-ไก่" ครูอ่านให้นักเรียนฟังเมื่อจบแล้วครูจะสนทนากล่าวเกี่ยวกับสาระสำคัญของเรื่อง แล้วให้นักเรียนย่อเรื่อง

เรื่องที่สอง ได้แก่เรื่อง "พญาอินทรี" ครูให้ตัวแทนนักเรียนอ่านเมื่ออ่านจบครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง แล้วให้นักเรียนย่อเรื่อง

เรื่องที่สาม ได้แก่เรื่อง "ไขทองคำ" ครูให้นักเรียนแต่ละคนอ่านเรื่องในใจเมื่อจบแล้ว ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง แล้วให้นักเรียนย่อเรื่อง

ขั้นที่ 5 การประเมินผลการอ่าน

1. สังเกตพฤติกรรมการอ่าน และสนทนากล่าว
2. ตรวจย่อความ

ขั้นที่ 6 ส่งเสริมความมั่นใจ

ให้นักเรียนย่อความจากเรื่องที่อ่าน

สื่อการเรียนการสอน

เอกสารเนื้อเรื่อง

หมา-กา-ไก่

"เอ็กอีเอ็ก เอ็ก ๆ ๆ "

เสียงไก่ขันปลุกให้ชาวบ้านลุกขึ้นหุงข้าวหาลา เตรียมออกไปทำงาน ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นเป็นปกติตลอดมาจนกระทั่งเช้าวันหนึ่ง

"เอ็กอีเอ็ก เอ็ก ๆ ๆ "

"เจ้าร้องทำไมหรือ" สุนัขจึงจอกแปลกหน้าตัวหนึ่งถามไถ่

"ข้าร้องตามปกตินิสัยของข้าแหละ เพราะเมื่อท้องฟ้าจะเปิด แสงเงินแสงทองจะขึ้นนั้น มันสวยงามนัก ข้ามีความสุขมากเมื่อได้ร้องเพลงนี้ปลุกให้ชาวบ้านตื่นขึ้นมา ส่วนเขาจะคุ้ยฝาคูเปิด หรือจะทำภารกิจใด ๆ ก็เรื่องของเขา ขอให้เขารู้เวลานี้จะเข้าแล้วก็ป็นใช้ได้ เอ๊ะ! นี่ข้าพูดมากไปหรือเปล่า"

"โอ๊ยไม่เลย เสียงของเจ้าไพเราะยิ่งนัก และข้าก็ได้ความรู้ไปด้วย" สุนัขจึงจอกรีบตอบเอาใจ

"บางครั้งก็ไม่ใช่ว่าจะเป็นตอนเช้าเสมอไปนะที่ข้าจะร้องเพลงนี้"

"หรือ! ข้าไม่เคยรู้ ตอนไหนล่ะ"

"ก็ตอนเกิดสุริยุปราคา หรือจันทรุปราคา"

ไก่อึ้งพูดไม่จบเจ้าสุนัขจึงจอกก็พูดสอดขึ้นว่า "อ้อ สุริยคราส จันทรคราส นั้นใช่ไหม ที่ชาวบ้านเรียกว่าสุริยเกิดจันทรันะ....ใช่หรือเปล่า"

"ใช่....เวลาที่เกิดจันทรันะพวกข้ามักจะละเลยเสียงบ่อ ๆ แต่ตอนเกิดสุริยนี้ พวกข้าจะตกใจกระโดดกระตักกันใหญ่ โดยพวกตัวเมียจะร้องกะตึก ๆ ๆ อยู่อย่างนั้น จนเมื่อพระอาทิตย์ได้โผล่พ้นความมืดออกมาพวกเราตัวผู้ก็จะร้องเพลงเอ็กอีเอ็ก เอ็ก ๆ กันอีกครั้ง"

"ขอบใจมากจริง ๆ ทำให้ฉันได้ความรู้ เพิ่งรู้ว่าตัวที่ร้องกะตึก ๆ นั้นตัวเมีย เอ๊ะ! ที่จริงฉันก็ได้ยินบ่อนั้นมา เสียงกะตึก ๆ เนี่ย" สุนัขจึงจอกสร้างถามทั้ง ๆ ที่รู้อยู่แล้ว

"ก็พวกตัวเมีย ๆ นั้นแหละ ร้องกันตอนจะออกไข่ล่ะ เขาคงเจ็บเหมือนกันถึงร้องลั่นทุกครึ่ง" ไม่ตอบพลาจ คิดถึงแม่ไก่

"ดี ดี ดี ๆ ๆ ๆ" เจ้าสุนัขจึงจงทำเสียงเล็กน้ยคลอไปในขณะที่เดินหอยองแหง ๆ

"เจ้ากระต๊อโคโลดเต้นทำไมนะ" ไก่ถาม

"ข้าดีใจนะซีที่ได้พบผู้มีน้ำเสียงไพเราะ มีสติปัญญาฉลาดหลักแหลม มีความละเอียดอ่อน..."

เจ้าสุนัขจึงจอกพุดหน้าพรรณาจนไก่อำคาญ จึงพูดตัดบทว่า

"เออละ เจ้าก็ได้รู้คำตอบ ได้ความรู้สิ่งที่เจ้าไม่เคยรู้ไปแล้ว ข้าขอใจในคำชม ข้าขอตัวก่อนนะ"

"อ้อ เดียวสิท่านไก่ ข้ายกย่องท่าน ข้าให้เกียรติท่านเรียกท่านว่าท่านไก่ด้วยความศรัทธาจริง ๆ อย่าหนีไปไหนเลย ขอให้ข้าได้อยู่ใกล้ ๆ ท่านอีกสักครู่เถอะ และถ้าไม่เป็นการอาจเอื้อมเกินไป ข้าขอจุมพิตที่ศีรษะของท่านสักครั้ง เพื่อข้าจะได้มีสติปัญญาเฉียบแหลมเหมือนท่านไก่ ผู้เฉลียวฉลาดท่านนะ" สุนัขจึงจอกพุดนัยนาพุดจาหว่านล้อมไก่อ

"ท่านศรัทธาเรามากจริง ๆ หรือ"

"แน่นอน 100% เลย ข้าไม่เคยศรัทธาใครเท่าท่านไก่อีก่อนเลย เชิญลงมาเถอะท่านไก่ ขอให้ข้าได้จุมพิตท่านสักครั้ง เพื่อข้าจะได้เก็บไว้ภาคภูมิใจก่อนตาย"

ไก่อบินจากหัวเสาออกกระบือ ลงมาที่ไม้ค้ำเสาอย่างระแวงภัย

"โอ! ท่านไก่ ท่านเก่งจริง ๆ นอกจากเป็นปราชญ์ผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ยังบินเก่งอีกด้วย โอ! ศรัทธา ๆ เชิญท่านไก่อบินมาที่พื้นดินตรงหน้าข้านี้เถิด"

"ไม่หรอก ข้าไม่บินไปยืนใกล้เจ้าหรอก"

"โอ้ท่านไก่แต่ไม่เป็นไรดอกท่าน....ถือเสียว่าวาสนาข้าน้อย ชาตินี้ไม่มีโอกาสแม้จะได้จุมพิตศีรษะของท่านผู้แสนฉลาดแม้สักหนึ่งครั้งเดียว....ข้าขอตายเสียดีกว่า เพราะแสดงว่าข้าไม่มีเกียรติอันใดเหลือเลย"

พุดจบสุนัขจึงจอกก็ถลึงเอาศีรษะโขกพื้นดินนั้น ๆ ซึ่งอยู่ตรงหน้าของมัน

"เดี๋ยวข้าก่อน สุนัขจึงจอกอย่าฆ่าตัวตายเลย เราส่งสารเจ้าจริง ๆ เราไม่เคยดูหมิ่นใครเราไม่ได้พูดสักคำว่าเจ้าไม่มีเกียรติ แต่เรากลัวภัยจากเจ้า เกรงว่าพอเราก็มศีรษะให้ท่านจุมพิต ท่านจะจับคอเราเสีย เหมือนในนิทานโบราณที่มีผู้แกล้งแกล้งกันต่างหาก"

"ท่านไถ่ยอดเยี่ยมจริง ๆ สมเป็นผู้รู้ ขนาดนิทานโบราณยังรู้เรื่องเอามาประยุกต์ใช้ได้ นับถือ ๆ แต่..." สุนัขจึงจอกแกล้งทำเสียงเครือ ๆ "แต่ข้ามันอาภัพ ข้าขอตายดีกว่า...อยู่ไปก็ รังเกียจตัวเอง ที่ไร้ศักดิ์ศรี"

หุดจบเจ้าสุนัขจึงจอกเจ้าเล่ห์ก็เอาศีรษะของมันกระแทกพื้นดินนั้น ๆ ที่เดิมอีก

"เอาละ ๆ หุดเกิด หุดทำร้ายตัวเอง เออละ เรายอมให้จุมพิตศีรษะ"

จบคำไถ่ก็บินลงมายืนอยู่หน้าสุนัขจอก

"ขอพระคุณท่านไถ่ผู้มีเมตตา โปรดก้มศีรษะท่านลงต่ำสักนิดเถอะ"

พอไถ่ก้มศีรษะลงได้ระยะ สุนัขจอกเจ้าเล่ห์ก็งับคอไถ่ทันที แม้ไถ่จะดิ้นรนสักเพียงไร ก็ไม่หลุด ข้ายังขาดเจ็บเพิ่มขึ้น ไม่มีโอกาสได้ร้องเอ็ก...มันได้แต่สมน้ำหน้าตัวเอง และรำพึงรำพัน ในใจก่อนตายว่า

"สมน้ำหน้าตัวข้า นี่ขนาดเคยฟังนิทานเรื่องหมาจิ้งจอกงับคอไถ่มาแล้ว ยังเชอะให้มันงับ อีก โธ่ไม่น่าจะล่ำใจเลย"

ฝ่ายสุนัขจอก เมื่อได้ไถ่ตัวโตเป็นอาหารก็แสนจะดีใจ รีบคาบไถ่วิ่งเข้าไปในดงกล้วย กล้วย ๆ บ้านนั่นเอง มันกินจนอิ่ม แต่ก็ยังไม่หมด มันจึงคาบส่วนที่เหลือเข้าป่าที่มันเคยอาศัยอยู่

ในระหว่างทางที่สุนัขจอกวิ่งมานั้น มันพบกาดำตัวหนึ่งร้องทักว่า

"โอ้อโฮ ท่านจะคาบเนื้อไปให้ใครตั้งสองชิ้น เชียว"

มันวิ่งต่อมาอีก ก็ได้พบกาดำตัวเดิมนอนโอดโอยครวญครางกลิ้งเกลือกตัวอย่างบนพื้นดิน แต่สุนัขจอกไม่ทันสังเกตจึงคิดว่าเป็นกาคนละตัวกัน

"โอ้อโฮ! ข้าเป็นอะไรนี่ ใครช่วยที ข้าหมดแรงบินแล้ว ข้าหิวเหลือเกิน อ้อ! ท่านสุนัขจอก ท่านจะคาบเนื้อไปให้ใครตั้งสองชิ้น ข้าขอสักชิ้นเถอะ คิดว่าทำท่านกับข้าเถอะนะ"

เอ...ทำไมกามันจึงว่าข้ามีเนื้อสองชิ้นนะ ก็ข้าคาบมาชิ้นเดียวนี่" สุนัขจอกครุ่นคิดอยู่ในใจ แล้วก็ตอบไปทั้ง ๆ ที่ยังคาบไถ่อยู่ในปาก

"ข้าคาบมาชิ้นเดียวต่างหาก"

"ไม่หรอก ไม่เชื่อกันชะใจกุดในสละทางซ้ายมือนี้ซิ ท่านจะเห็นเนื้อที่ท่านคาบไว้ 2 ชิ้นจริง ๆ "

เจ้าสุนัขจึงจอกรีบไปชะโงกหน้ามองลงไปในสระน้ำ

"ท่านเห็นจริงตามที่ขี้อบอกแล้วใช่ไหมล่ะ ชื่นที่ท่านคาบอยู่นะชั้นเล็ก ส่วนชั้นที่สองอยู่ในสระน้ำใหญ่กว่า ขี้อขี้นเล็กที่อยู่ในปากท่านแล้วกันนะ ท่านสุนัขจึงจอกผู้อารี"

"ก็ได้"

สุนัขจึงจอกคาบไก่ในปากให้กาดำ แล้วมันก็กระโจนลงไปในสระน้ำนั้นเพื่อจะได้ไก่ที่ชั้นโตกว่าแต่มันก็ไม่พบ ทั้ง ๆ ที่คำพูดคำว่ายเสียจนเหนื่อยอ่อน

"เจ้ากาดำ อืม! เจ้าบังอาจหลอกข้า ตายเสียเถอะ" สุนัขจึงจอกคำราม แล้วรีบกระโจนขึ้นมาบนพื้นดิน ทันทีที่มันลุกใจคิดขึ้นได้ว่าคงเป็นแผนการลวงของกา แต่มันก็ไม่พบกาแม้แต่เงา ทั้งไก่ชิ้นนั้นก็หายไปด้วย มันนึกทบทวนเหตุการณ์ตั้งแต่แรก มันหลอกไก่อยู่แล้ว แต่ต้องมาเสียรู้กา ยิ่งคิดมันยิ่งอับอายและคลั่งแค้นจนอกแทบระเบิด

พญานกอินทรี

มีนกแก้วตัวหนึ่งหลังจากเติบโตพ้นจากอ้อมอกแม่แล้ว ก็เที่ยวหากินไปตามลำพังและได้ทำรังอยู่ใกล้ ๆ กับกา นกแก้วและกาต่างก็ยิ่งหมั่นแน่นทั้งคู่ ยังไม่มีตัวเมียตัวใดเข้ามาเกี่ยวข้องกับเลย วันหนึ่งนกแก้วออกบินไปหากินตามลำธารที่มีน้ำใสสะอาด มันมองเห็นตัวเองในน้ำก็นึกครึ้มในที่เห็นรูปร่างของตนเอง

"เราก็เป็นสัตว์ที่สวยงามที่สุด ปากที่มีสีสวยงาม ขนคอแดงลำตัว หางสลัดแดงเหลือง สวยงามมาก สาวตัวใดเห็นเข้าก็คงจะหลงรักเรา เราสวยงามอย่างนี้เราก็ควรจะมีความสุขที่ เหมาะสมเป็นสัตว์ใหญ่ชั้นพญา เป็นลูกสาวพญานกทีเดียว"

มันคิดอย่างภาคภูมิใจในความสวยงามของมัน มันคิดว่าถ้าลูกสาวพญาสัตว์เห็นความงามของมัน เข้าคงจะหลงรักแน่

บรรดาพญาสัตว์ทั้งหลายก็ต้องยกให้พญาอินทรีเป็นยอด นกแก้วคิดถึงลูกสาวพญานกอินทรีทันที

"ถ้าเราได้ลูกสาวพญานกอินทรีคงจะมีเกียรติ บรรดานกทั้งหลายจะต้องเกรงกลัวเรา"

นกแก้วคิดแล้วก็บินกลับสู่รัง หุดเรื่องนี้ให้สหยาผู้เป็นกาฟัง

"แกช่วยฉันหน่อยได้ไหม"

"ช่วยยังไง" กาชัก

"เป็นพ่อสื่อไปขอลูกสาวพญานกอินทรี"

กาได้ยินดังนั้นก็หัวเราะเสียงดัง

"แกหัวเราะทำไม ฉันไม่สวยไม่งามพอที่จะให้ลูกสาวพญานกอินทรีรักฉันหรอก"

"เรื่องความงามนั้นใคร ๆ ก็ชมว่าแกมีความงามยอดเยี่ยม แต่ว่าเมื่อพูดถึงศักดิ์ศรีนี้ พญานกอินทรีเป็นพญานก ส่วนแกเป็นนกต่ำต้อยเหมือนฉัน เกรงว่าพญานกอินทรีจะไม่ยอม"

"ถึงจะยอมหรือไม่ยอมก็ช่วยไปเจรจาให้หน่อยไม่ได้รี"

"ได้ แต่จะสำเร็จหรือไม่เป็นเรื่องพูดยาก"

กาว่า

"ไม่แน่ ถ้าเราพูดจาดี ๆ พญานกอินทรีอาจจะตกลงให้ได้"

ท่านรู้ดีว่าทางจะล่ำเรื่อนั้นยาก แต่เกรงใจเพื่อนฝูงจึงรับคำ เป็นพ่อสื่อให้ นกแก้ว ตีใจกล่าวชมเชยกาซึ่งรับช่วยเหลือในครั้งนี้ แล้วกาก็บินออกจากรังไปสู่ภูเขาสูง ภูเขานกอินทรีทำรัง อยู่บนยอดภูเขาสูงซึ่งมีบริวารแวดล้อมคุ้มกันอย่างเข้มแข็ง กว่ากาจะผ่านเข้าไปได้ก็แสนลำบาก ต้องขออนุญาตจากภูเขานกอินทรีให้ผ่านด่านต่าง ๆ เข้าไปได้ กาก็จึงเข้าไปได้ทำให้กาเกือบจะหมดความพยายาม

ในที่สุดเขาก็ก็นั่งต่อหน้าภูเขานกอินทรี ซึ่งมีปีกสีทองเหลืองอร่าม ภูเขานกอินทรีรูปร่างใหญ่โตเป็นสง่า สมกับเป็นภูเขานก

"แกอยากพบฉัน มีธุระอะไร"

ภูเขานกอินทรีถาม

"อ้อ.....ฉันรับเป็นธุระให้นกแก้วมาขอลูกสาวท่านน่ะ" กากุคออย่างไม่ได้เต็มปากเพราะกลัวภูเขานกอินทรี

"นกแก้วอยากได้ลูกสาวฉัน"

"ใช่ท่านน่ะ"

"ก็นกแก้วอาศัยอยู่ตามต้นไม้เตี้ย ๆ แต่เราอาศัยอยู่บนยอดภูเขา มันจะบินขึ้นไหวรี"

"เขาบอกว่าเขาสามารถบินถึง" กากว่า เรายังงัดคิดว่า พรุ่งนี้ข้าจะไปรื้ออยู่ที่วังรัศมีของพระอาทิตย์ทรงกลม ถ้าเจ้านกแก้วบินไปหาข้าได้ข้าจะยกลูกสาวให้"

การรับคำแล้วก็นั่งลงมา

"โอ้เจ้าเพื่อนยากเอ๋ย แค่อวดภูเขาที่บินจะไม่ข้ามเสียแล้ว ไหงจะเอาลูกสาวภูเขานกอินทรีซึ่งอยู่บนยอดเขา กลัวจะตกลงมาอกหักมากกว่า"

กากับนินทาแล้วตรงไปหานกแก้ว ซึ่งนกแก้วก็คอยฟังข่าวอยู่อย่างกระวนกระวาย พอถามก็รับถามทันที

"เป็นใจสหาย ได้เรื่องไหม"

"ได้ ทำไม่จะไม่ได้"

"ภูเขานกอินทรีว่าไง"

"ให้แกบินไปพบภูเขานกอินทรีที่วังรัศมีพระอาทิตย์ทรงกลม ตอนเที่ยงพรุ่งนี้ ถ้าแกบินไปถึง ภูเขานกอินทรีก็จะยกลูกสาวให้"

นกแก้วตีใจนักมันคิดว่ามันจะต้องบินไปส่วนจะถึงหรือไม่ถึงนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

ตั้งนั้นพอรุ่งเช้า นกแก้วก็บินขึ้นสู่ท้องฟ้า กากก็กล่าวอวยพรให้ประสบผลสำเร็จ แต่ก็อด
สงสัยเพื่อไม่ได้ แค่เลยยอดเขาปีกก็จะหมดแรงบินไม่ไหวแล้วตกลงมาเสียก่อน

นกแก้วบินขึ้นสู่ท้องฟ้า ด้วยความหวังที่จะได้ลูกสาวพญานกอินทรี มันมองเห็นรัศมีวงกลม
ของพระอาทิตย์อยู่ข้างหน้า

"ใกล้แค่บินเดียวก็ถึง" นกแก้วคิดแล้วก็บินต่อไป ยิ่งบินปีกก็เมื่อยล้า มองดูรัศมีวง
กลมของพระอาทิตย์ยังอยู่ที่เดิม ที่มันคิดว่าใกล้แค่บินเดียวก็ถึงแล้ว

ไม่นานนกแก้วก็ปีกอ่อนบินต่อไปไม่ไหว แล้วก็ร่วงลงมากลางทุ่งนา เจ็บปวดครวญไป
หมด แทบจะเอาชีวิตไม่รอด

กาซึ่งคอยดูอยู่เพราะคิดว่าอย่างไรเสียสหายของมันจะต้องกลับมา
ก็เป็นจริงดังที่คาดไว้

นกแก้วตกลงมาอย่างไม่เป็นท่า แต่ก็ไม่ได้ตายเพียงคางเหวี่ยงเท่านั้น

"เป็นใจสหาย บินไปถึงหรือเปล่า"

"เกิดสับสนดิ้นไปดิ้นมา ยิ่งบินก็ยิ่งไกล"

นกแก้วพูดเสียงอ้อ ๆ

"เรามันนกบนที่ราบ ไม่มีทางจะบินเหนือเมฆหรอก เลิกคิดเอาลูกสาวพญานกอินทรีเสีย
เอาแต่สาวกาหรือนกแก้ว นกเอี้ยงก็พอ"

"เห็นจะเป็นยังงั้นมั้ง"

นกแก้วพูดอย่างรู้สึกได้ว่าตัวเองเอื้อมไม่ถึงดอกฟ้ามาถนอม

ไซ่ทองคำ

มีชาวนาซากจนคนหนึ่ง อาศัยอยู่ในกระท่อมหลังเล็กที่โกโรโกโส ความวิตกกังวลเกิดขึ้นในหัวใจ หลางรำพึงว่า

"หน้าหนาวจะมาถึงแล้ว อากาศปีนี้คงหนาวเหน็บ หิมะจะตกหนัก ฉันมีนาซากจนแม้เลื้อกันหนาวสักตัวก็ไม่มี ฉันคงจะหนาวตายแน่"

ชาวনারำพึงถึงความทุกข์ของตัวเอง เพราะฤดูหนาวแต่ละปีทำให้ชาวนาผู้ยากจนลำบากมาก เมื่อหิมะตกหนักจะออกไปทำมาหากินก็ไม่ได้ ต้องกร่ออยู่กับบ้าน จะต้องตุนอาหารไว้กิน แต่เขาไม่มีเงินจะซื้ออาหารสำหรับตน ไม่มีเงินซื้อฟืนมาจุดผิงไฟ เขาคงถูกความหนาวทรมาณตายแน่

ชาวনারำงกอดเขารำพึงอยู่คนเดียว ลมหนาวก็พัดโหมมามีซาด ในขณะที่เขารำพึงทุกข์กับตัวเองในตอนเช้าวันนั้น มีปรากฏว่า มีชายคนหนึ่งมายืนอยู่ต่อหน้าเขา ไม่ทราบว่าเป็นใครทำไมจึงปรากฏตัวขึ้นเฉย ๆ เหมือนเทวดา

ชาวนาตกตะลึงอยู่ชั่วครู่ ก่อนที่จะซักถามว่าเป็นใคร มาจากไหน ชายแปลกหน้าได้พูดขึ้นก่อนว่า

"เจ้าจงเลี้ยงห่านตัวนี้ให้ดี แล้วห่านจะเลี้ยงเจ้า"

พูดแล้วก็ยื่นห่านตัวนั้นให้ ชาวนารีบเอาห่านไว้อย่างงง ๆ แล้วชายแปลกหน้าก็หายไ

"แปลก เป็นใครมาจากไหน ให้เลี้ยงห่านตัวนี้ให้ดีแล้วมันจะเลี้ยงเจ้า"

คำพูดคำนี้ยังก้องหูเขาอยู่เมื่อชายแปลกหน้าไปแล้ว เขาก็อุ้มห่านเข้าไปในบ้านทำให้อยู่ให้มัน และหาอาหารที่ห่านพอจะกินได้ให้มันกิน เพราะเขาไม่มีข้าวโอ๊ต ข้าวโพด แม้ขนมปังก็แทบจะไม่มีจะกินอยู่แล้ว เขาเอาขนมปังเก่า ๆ ให้ห่านกิน หาน้ำให้มันกิน แล้วก็เฝ้าคิดว่าห่านตัวนี้จะให้อะไรแก่เขา

"คน ๆ นั้นจะต้องเป็นเทวดาแน่ เทวดาอาจจะนำห่านมาให้ลาภเราก็ได้" ชาวนาคิดในคืนนั้นเขาก็หลับไปอย่างสบาย เพราะคิดว่าเทวดามาช่วยให้พ้นจากความตายแล้ว

รุ่งเช้า ชาวนาที่ตรงไปดูห่านทันที เห็นมันอยู่เป็นปกติ ยิ่งว่าเรืงแจ่มใสคล้ายคนก็ยังอยู่อย่างเดิมไม่เปลี่ยนแปลง เพราะคิดว่าห่านจะหายเป็นขนทองอย่างเทพนิยายไปก็ได้

ครั้นแล้วก็เลิกลาไปเห็นไผ่ห่าน แต่ไผ่ห่านทำให้เขาประหลาดใจ เพราะสีมันไม่ขาว แต่สีมันเป็นสีเหลือง

"อาจจะเป็นพันธุ์ใหม่ก็ได้" ชาวนาคิดแล้วหยิบไผ่ห่านมาดู ปรากฏว่ามันหนักผิดปกติ ยิ่งดูยิ่งรู้ว่าไม่ใช่ไผ่ธรรมดาเสียแล้ว ต้องเป็นไผ่ทองแน่ เพื่อให้แน่ใจเขาจึงเอาไผ่ทองถักกับเหล็ก ก็กลายเป็นเศษทองออกมา

"ไผ่ทองจริง ๆ เทวดามาช่วยเราแล้ว"

เขาร่ำร้องอย่างพอใจ พร้อมกับกระโดดโลดเต้นด้วยดีใจอย่างลืมหูลืมตา เพราะต่อไปนี้จะจะมีอาหารดี ๆ กิน มีพอสสำหรับตนไว้กินในฤดูหนาว มีเงินซื้อพินมาฝังกันหนาวและก็มีบ้านหลังใหญ่ ๆ มีที่นามาก จนกลายเป็นเศรษฐี

หลังจากตื่นตื่นดีใจในไผ่ทองแล้ว เขาก็นำไผ่ทองไปให้ช่างทองในเมืองช่างทองก็ประหลาดใจ เพราะเกิดมาไม่เคยเห็นไผ่ห่านทองเลย เมื่อรู้ว่าเป็นทองชาวนาก็ยินดีขายให้ เขาก็จ่ายเงินจำนวนหนึ่งให้ชาวนามากพอๆ ชาวนาก็รับนำเงินไปซื้อเสื้อผ้าใหม่ ไปซื้ออาหารดี ๆ รับประทาน และไม่ลืมที่จะซื้อข้าวโพด ข้าวโอ๊ต ไปให้ห่านกินด้วย

เมื่อกลับถึงบ้าน เขาก็ตรงไปยังห่าน เอาอาหารที่ซื้อมาให้ห่านกิน บัดนี้เขามีความสุขขึ้นเพราะมีเงินใช้

รุ่งขึ้นวันที่สอง เขาก็พบไผ่ทองอีก

วันที่ 3-4-5-6 ก็พบไผ่ทองอีก เขาก็นำไปขายทุกวัน และได้เงินมาก แต่ไม่มากพอที่จะมิดีกหลังใหญ่ ๆ ที่มีนากว้างขวางให้คนเรียกว่าเศรษฐีได้

ความโลภเกิดขึ้นในหัวใจ

เขารวยไม่ทันใจ และคิดว่าในท้องของห่านของมีทองเยอะ

"อย่ากระนั้นเลย ถ้าเราผ่าท้องห่านเอาทองคำไปขายคงจะได้เงินมาก พอที่จะเป็นเศรษฐีมิดีกใหญ่ มีที่นามาก ๆ ได้"

ด้วยความอหังการเร็ว เขาจัดแจงหยิบมีดอันคมในครัว แล้วก็ตรงไปยังห่านจับห่านมัดเพื่อมิให้ดิ้นแล้วก็เชือดคอจนห่านตายและผ่าท้องดู

แทนที่เขาจะเห็นทองเต็มท้องห่าน เขากลับเห็นไส้เห็นถุง ดิบไตของห่าน

เขาเริ่มเข้าอ้อนทันที

"เราไม่น่าจะฆ่าเลย ถ้าเราไม่ฆ่าเราจะได้ไขทองทุกวัน แล้วเอาไปขาย ในไม่ช้าก็รวย"

เขาเริ่มรู้สึกตัวว่าเขาผิดไป แต่มันก็สายเกินแก้

"เอาท่านของเรามา เจ้าเป็นคนใจคออำมหิต ทำผิดสัญญา เราบอกว่า เจ้าจงเลี้ยงท่านให้ดี แล้วท่านจะเลี้ยงเจ้า เมื่อเป็นเช่นนี้ ก็อย่าเอาเลยไขท่านทอง"

พูดแล้วก็ดึงเอาท่านตายไปจากมือของชาวนา ชาวนาตกตะลึง ก่อนจะสารภาพผิดชายแปลกหน้าก็หายไปแล้ว

ต่อจากนั้นเขาก็กลายเป็นคนยากจนตามเดิม เพราะความโลภมากและจิตใจอำมหิตนั่นเอง

แผนการสอนอ่านแบบชี้นำ คาบที่ 4

กลุ่มทดลอง

วิชาภาษาไทย ท 101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การอ่าน เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านเกี่ยวกับเค้าโครงเรื่อง และสามารถแปลความ
ตีความ ขยายความ จับใจความ และสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกความหมายของคำ หรือข้อความ จากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนบอกสาระสำคัญของเรื่องได้ โดยบอกได้ว่า
 - ใครเป็นตัวละครสำคัญของเรื่อง
 - ตัวละครตัวนั้นทำอะไร
 - ผลที่เกิดขึ้นกับตัวละครตัวนั้นเป็นอย่างไร
 - เรื่องจบลงอย่างไร
3. นักเรียนย่อความจากเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา

เนื้อเรื่อง 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง

- ผลการสอนเข้าชั้น ม.1
- ทางเดินในป่าช้า
- รับผิดชอบ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นแจ้งจุดประสงค์ ครูบอกให้นักเรียนทราบจุดประสงค์ของการเรียนการสอน

ขั้นที่ 2 ขั้นแนะนำครูเตรียมเนื้อเรื่องมา 3 เรื่อง และบอกนักเรียนว่ามีเรื่องอะไรบ้าง แต่ละเรื่องน่าสนใจอย่างไร เป็นการนำหรือเร้าความสนใจโดยใช้เวลานั้น ๆ แล้วเตือนนักเรียนว่าเมื่อฟังหรืออ่านแล้วนักเรียนจะต้องบอกสาระสำคัญของเรื่องได้เพราะเป็นวิธีที่จะทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่าน โดยตอบคำถามให้ได้ว่า

1. ใครเป็นตัวละครสำคัญของเรื่อง
2. ตัวละครตัวนั้นทำอะไร
3. ผลที่เกิดขึ้นกับตัวละครตัวนั้นเป็นอย่างไร
4. เรื่องจบลงอย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นให้ตัวอย่างประกอบ ครูยกตัวอย่างเรื่อง และแสดงวิธีการค้นหาสาระสำคัญของเรื่องหรือทบทวนวิธีการค้นหาสาระสำคัญของเรื่องเมื่อคาบเรียนก่อน

ขั้นที่ 4 ขั้นการเสนอเนื้อหาบทเรียนแบบชี้นำ ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่อง เรื่อง "ผลการสอบเข้าชั้น ม.1" ครูเป็นผู้อ่าน เมื่ออ่านจบ ครูแสดงวิธีการค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง ด้วยการสนทนาซักถาม โดยใช้คำถามทั้ง 4 ข้อ แล้วให้นักเรียนย่อเรื่อง ตามแนวการตอบคำถาม

ขั้นที่ 5 ขั้นการทำแบบฝึกหัดควบคุม ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่อง เรื่อง "ทางเดินในป่าช้า" แล้วให้ตัวแทนนักเรียนอ่านให้เพื่อนฟัง ครูเตือนว่าขณะที่ฟังหรืออ่านไปนั้นนักเรียนจะต้องคิดหาคำตอบจากเรื่องไปด้วย เมื่ออ่านจบ แบ่งกลุ่มให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง ตามแนวของคำถามทั้ง 4 ข้อ แล้วให้ย่อเรื่อง

ขั้นที่ 6 ขั้นการทำแบบฝึกหัดอิสระ ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่อง "รับผิด" แล้วให้นักเรียนอ่านในใจ พร้อมทั้งค้นหาสาระสำคัญของเรื่องด้วยตนเอง หลังจากนั้นให้นักเรียนย่อเรื่อง

สื่อการเรียนการสอน

เอกสารเนื้อเรื่อง

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียน และการสนทนาซักถาม
2. ตรวจข้อความ

แผนการสอนอ่านตามคู่มือครู คาบที่ 4

กลุ่มควบคุม

วิชาภาษาไทย ท 101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การอ่าน เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านเกี่ยวกับเค้าโครงเรื่อง และสามารถแปลความ
ตีความ ขยายความ จับใจความ และสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกความหมายของคำ หรือข้อความจากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนบอกสาระสำคัญของเรื่องได้
3. นักเรียนย่อความจากเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา

ใช้เนื้อหาเดียวกับกลุ่มทดลอง

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ

ครูบอกลักษณะของเรื่องที่จะนำมาให้อ่านว่าน่าสนใจอย่างไร

ขั้นที่ 2 แจกจุดประสงค์

ครูบอกให้นักเรียนทราบว่าเป็นการฝึกอ่านเพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับเค้าโครง
เรื่อง ซึ่งนักเรียนจะต้องทำความเข้าใจและสรุปย่อเรื่องให้ได้

ขั้นที่ 3 ให้แนวทางการเรียนรู้

ครูอธิบายและทบทวนการฝึกอ่านเพื่อค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง ซึ่งฝึกอ่านแล้ว

ในคาบก่อน

ขั้นที่ 4 ให้เนื้อหาแก่นักเรียน

ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่องทั้ง 3 เรื่องให้นักเรียนทุกคน

เรื่องแรก ได้แก่เรื่อง "ผลการสอบเข้าชั้น ม.1" ครูอ่านให้นักเรียนฟังเมื่อ

จบแล้วครูจะสนทนากล่าวเกี่ยวกับสาระสำคัญของเรื่อง แล้วให้นักเรียนย่อเรื่อง

เรื่องที่สอง ได้แก่เรื่อง "ทางเดินไปป่าช้า" ครูให้ตัวแทนนักเรียนอ่านเมื่ออ่านจบ

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง แล้วให้นักเรียนย่อเรื่อง

เรื่องที่สาม ได้แก่เรื่อง "รับผิดชอบ" ครูให้นักเรียนแต่ละคนอ่านเรื่องในใจ

เมื่อจบแล้ว ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง แล้วให้นักเรียนย่อเรื่อง

ขั้นที่ 5 การประเมินผลการอ่าน

1. สังเกตพฤติกรรมการในขณะเรียน และสนทนากล่าว

2. ตรวจย่อความ

ขั้นที่ 6 ส่งเสริมความแม่นยำ

ให้นักเรียนย่อความจากเรื่องที่อ่าน

สื่อการเรียนการสอน

เอกสารเนื้อเรื่อง

ผลการสอบเข้าชั้น ม. 1

วันมาฆบูชาผ่านไป วันสอบไล่ก็ใกล้เข้ามา ครูเศรษฐาซึ่งเป็นครูประจำชั้น ป. 6 ได้สละเวลาในตอนเย็น ๆ ทบทวนวิชาต่าง ๆ ก่อนสอบให้กับเอกและเพื่อน ๆ นักเรียนส่วนมากก็มีความกระตือรือร้นไม่มีใครอยากเรียนซ้ำชั้น และที่สำคัญคือส่วนมากมุ่งจะไปเรียนต่อ ทุกโรงเรียนของรัฐบาลมีการสอบแข่งขันเพื่อคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาต่อหากใครมีคะแนนเฉลี่ยเฉลี่ยสูงต่อการเรียนก็ต้องผ่านเข้าไปเป็นธรรมดาใครทำกรรมใดเอาไว้ก็จะต้องได้รับกรรมอันนั้น แล้วแต่ว่าจะช้าหรือเร็วเท่านั้นเอง เอกตั้งใจศึกษาเล่าเรียนสม่ำเสมอตลอดปี นี้ออยเป็นคนแนะนำให้เอกทำตารางประจำตัวขึ้น และปฏิบัติตามนั้นโดยแบ่งเวลาทำการบ้าน อ่านหนังสือ ช่วยเหลือพ่อแม่ และเวลาสำหรับพักผ่อนตอนแรกเอกรู้สึกอึดอัดใจ เพราะแม่เป็นคนคอยควบคุมให้ปฏิบัติ แต่ครั้นทำไปนาน ๆ ก็กลายเป็นความเคยชิน เอกรักการอ่านหนังสือของห้องสมุดที่โรงเรียนเอกอ่านเกือบหมดแล้วทุกเล่มเพราะหนังสือมีไม่มากโดยใช้มุมหนึ่งของห้องพักครูเป็นที่จัดตั้ง เพื่อน ๆ ของเอกบางคนรักการอ่าน เมื่อกลับบ้านทุกครั้งนี้ออยจะมีหนังสือสำหรับเด็กมาฝากเสมอ นี้ออยบอกว่าการอ่านทำให้คนเรามีหูตากว้างขวาง ผู้ที่รักจะมีความก้าวหน้าในชีวิตก็ต้องอ่านมาก ๆ

ก่อนวันสอบหนึ่งวันเอกหยุดอ่านหนังสือเรียนทุกเล่ม เพื่อพักผ่อนสมอง พรุ่งนี้จะได้ทำข้อสอบด้วยความปลอดโปร่ง แม่ให้เอกเข้านอนแต่หัวค่ำ ส่วนอิตยังคงนั่งอ่านหนังสือบนโต๊ะตัวเตี้ย ๆ ที่พ่อทำให้สำหรับลูก ๆ ไว้อ่านหนังสือ อิตจะสอบหลังจากเอกสอบเสร็จ นิสิตาก็กำลังขมุกขมัวกับการเตรียมตัวสอบเช่นกัน

การสอบปลายภาคผ่านไป เด็ก ๆ รู้สึกโล่งอกไปตาม ๆ กันและรอคอยฟังผลการสอบด้วยความตื่นเต้น ช่วงนี้ครูแทบไม่มีเวลาเป็นของตัวเองเลยเพราะต้องตรวจข้อสอบ รวมคะแนนและเขียน ต. 2 ก. ครูเองรู้สึกว่าใจเต้นระทึกไปกับลูกศิษย์ที่ทำคะแนนได้น้อย และหายใจอย่างโล่งอกเมื่อปรากฏปีนี้มีนักเรียนคนไหนต้องเรียนซ้ำชั้น ป. 6 เลย ครูประจำชั้นยิ้มกว้างด้วยความภาคภูมิใจ เมื่อก้าวเข้ามาในห้องเรียนซึ่งนักเรียนกำลังรอนั่งผลด้วยความสงบ คนที่ทำข้อสอบไม่ค่อยจะได้ตั้งใจเต้น หน้าซีด มือเย็นเฉียบ หากสอบตกก็หมายถึงการต้องมาเรียนใหม่อีกหนึ่งปี ต้องอับอายรุ่นน้อง เสียเวลา เงินทอง และกำลังใจ เด็กเหล่านี้ก็กำลังนั่งเสียใจกับการกระทำ

ของตนเอง แต่ก็ไม่มีประโยชน์อะไรที่จะมานั่งคร่ำครวญในเมื่อผลการสอบกำลังจะประกาศอยู่
เดี๋ยวนี้

ผลการสอบปรากฏว่าเอกสามารถคว้าที่นั่งได้อีกตามเคย คนที่คิดว่าตัวเองจะสอบตก
ปลาบปลื้มจนน้ำตาไหลเมื่อครูประกาศว่าไม่มีใครสอบตกเลย เหมือนตายแล้วเกิดใหม่พวกที่หวุดหวิด
จากการสอบตกได้ให้คำมั่นสัญญากับตัวเองว่า ต่อไปจะไม่ขี้เกียจอีกแล้ว

"ครุฑีใจมากที่พวกเราทุกคน สามารถเอาชนะการสอบในปีนี้ได้ทุกคน หากเป็นสงคราม
พวกเธอก็ชนะศัตรูอย่างลอยลำ ไม่มีใครเสียชีวิตหรือบาดเจ็บแม้แต่คนเดียวก่อนที่จะพวกเธอจะ
แยกย้ายกันไปตามวิถีทางของแต่ละคน ครูของฝากคติสำหรับพวกเธอทุกคนว่าจงอย่าเป็นคนล้มตัว
พยายามคิดอยู่เสมอว่าขณะนี้เรากำลังทำอะไรอยู่พยายามทำให้ดีที่สุด ครูเปรียบเทียบกับเหมือนคนแจว
เรือเล็กที่พาเธอไปส่งยังเรือลำใหญ่ซึ่งคอยเธออยู่ในน้ำลึก บัดนี้เรามาถึงเรือลำใหญ่นั้น แล้วพวก
เธอทุกคนจงก้าวขึ้นไปด้วยความระมัดระวัง เพื่อออกไปสู่ทะเลและมหาสมุทรเพื่อเรียนรู้โลกอัน
กว้างใหญ่ไพศาล ครุฑีนั้นจะเป็นที่ปรึกษาและรับฟังเรื่องราวของพวกเธอเสมอ ขอให้ทุกคนโชคดี"
ครูประจำชั้นกล่าวจบ นักเรียนทุกคนนั่งกันหน้า พวกผู้หญิงร้องไห้ซิก ๆ เด็กผู้ชายหน้าเศร้า
เรียนที่นั่นมาหกปี วันนี้เป็นวันที่รู้สึกเศร้าสร้อยที่สุด เด็ก ๆ นากันไปกราบลาครูใหญ่ และครูทุกคน
ในโรงเรียน ครูรับไหว้ และอวยพรให้ลูกศิษย์ทุกคนจงโชคดีก่อนออกจากโรงเรียน เด็กพวกนี้
ช่วยกันเดินเก็บขยะนำไปทิ้งในหลุมเป็นการทำความดีครั้งสุดท้ายก่อนออกจากโรงเรียนที่เคยวิ่งเล่น
เรียน เล่นกีฬา และกิจกรรมอื่น ๆ ต่อไปจะมีแต่อดีตที่มีอยู่ในความทรงจำเท่านั้น

พื๋อฮุยจะเป็นคนพาเอกไปสมัครสอบแข่งขันเรียนต่อไปครั้งนี้ ใบสุทธิ สำเนา ทะเบียนบ้าน
รูปถ่ายเตรียมใส่ถุงกระดาษที่พื๋อไปตัดกางเกงและทางร้ายเขาให้มาเรียบร้อยแล้ว เอกและพื๋อฮุย
เตรียมพร้อมที่จะเดินทางในวันพรุ่งนี้

วันที่เอกไปสมัครเป็นวันที่สาม ได้ใบสมัครหมายเลข 600 ยังมีเหลืออีกสี่วันจำนวนผู้
แข่งขันคงเพิ่มขึ้นจนถึงพันแน่ ๆ พื๋อฮุยคาดคะเนให้เอกฟัง พร้อมกับให้กำลังใจว่าไม่ต้องห่วงแรง
ลึงใดทั้งสิ้น เอกเรียนดีและขยันเรียนมาตลอด ความรู้รอบตัวก็สนใจติดตามจากทวารวดี และโทรทัศน์
เป็นประจำ พระคงช่วยเหลือคนที่ทำแต่สิ่งที่ดีงาม

วันที่ทางโรงเรียนประกาศให้ไปห้องสอบ เอกและพี่อ้อยก็ได้ทราบว่าปีนี้มีจำนวนนักเรียนสมัครสอบทั้งหมด 1200 คน แต่ทางโรงเรียนรับได้เพียง 600 กว่า ๆ ในระหว่างรอกสอบนั้น เอกและพี่อ้อยก็พักอยู่กับครอบครัวของลุงและป้าซึ่งเป็นพี่ชายและสะใภ้ของแม่ ลุงและป้าให้การต้อนรับหลานทั้งสองอย่างดี ลูกชายของป้าและลุงที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนซึ่งเอกไปสมัครสอบแข่งขัน ได้กลายเป็นผู้ช่วยชี้แนวข้อสอบเท่าที่ยังจำได้เพราะการสอบเข้าทางสถาบันจะไม่อนุญาตให้ผู้สอบนำข้อสอบออกจากห้องสอบ พี่อ้อยก็พยายามช่วยเหลือน้องชายทางด้านวิชาการที่โรงเรียนกำหนดให้สอบอย่างเต็มที่ วิชาที่สอบก็มี คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ และ สังคมศึกษา เอกเองก็มีความมากขึ้นเมื่อได้ไปเห็นอาคารสถานที่ของโรงเรียน

วันสอบ เอกและพี่อ้อยขึ้นรถไปยังสถานที่สอบตั้งแต่เช้า เพราะจะได้มีเวลาเตรียมตัวเตรียมใจก่อนเข้าห้องสอบ ห้องสอบก็ทราบแล้ว ว่าเป็นห้องไหนเพราะมาคุไว้แล้วตั้งแต่วันก่อน พี่อ้อยนั่งเป็นกำลังใจอยู่ชั้นล่างในขณะที่เอกกำลังทำข้อสอบ เอกทำข้อสอบอย่างระมัดระวัง อ่านคำสั่งจนเข้าใจ และทำเครื่องหมายตามคำสั่ง ข้อไหนยากเว้นไว้ก่อน แล้วค่อยกลับมาทวนใหม่ อีกครั้งหนึ่ง

วันประกาศผลการสอบมาถึง ผู้เข้าสอบทุกคนรู้สึกตื่นเต้น เพราะวันนี้จะเป็นวันตัดสินว่าใครจะเข้าได้มีสิทธิ์เข้าเรียนในโรงเรียนบ้าง ป้ายประกาศหนาแน่นไปด้วยผู้เข้าสอบเข้า เอกและพี่อ้อยแหวกฝูงชนเข้าไป กว่าจะถึงป้ายประกาศใช้เวลาเกือบครึ่งชั่วโมง เอกดูจากคนสุดท้ายขึ้นไปข้างบน พี่อ้อยดูจากคนแรกลงมาข้างล่าง ใจเต้นทั้งนี้ทั้งน้ออ่านชื่อมานานก็ยังไม่เจอจนหมด และทบทวนใหม่อีกครั้ง เป็นไปได้หรือที่เอกสอบไม่ได้เด็กชายรู้สึกใจหาย หน้าซีด พี่อ้อยก็เช่นกัน รู้สึกคอหอยติดขัดความหวังสูญสลายไปหมด

"พี่อ้อย เอกสอบเข้าไม่ได้" เอกพูดเบา ๆ จนเกือบไม่ได้ยิน

"ไม่น่าเชื่อเลยว่าเอกจะสอบเข้าไม่ได้ เอกทำข้อสอบไม่ได้มากใช่ไหม" พี่อ้อยพูดอย่างคนสูญเสียกำลังใจ

"อ๊ะ เอกดูนี่น้อง" รสนากระตักขนมเบื้องขายอย่างตื่นเต้น

"นี่มันผลการสอบเข้าของนักเรียนชั้น ม. 4 นี่" พี่อ้อยอุทานเสียงดัง

"จริงด้วยพี่อ้อย" เอกยิ้มอย่างดีใจ สองคนพี่น้องหัวเราะออกมาได้ อ้อยอ่านข้อความข้างล่างจึงได้ผลการสอบเข้า ม.หนึ่งอยู่อีกตก

"ผลการสอบ ม.หนึ่งอยู่ตึก 3 เรามัวแต่ตื่นเต้นจนไม่ค่อยไรทั้งสิ้น มุ่งแต่รายชื่ออย่างเดียว" รสนาหัวเราะในความสะเพร่าของตัวเองอีกครั้งหนึ่ง สองคนพี่น้องค่อยมีกำลังใจขึ้น

"เอาก็สงสัยเหมือนกันว่าทำไมรายชื่อที่ประกาศมีแต่คำว่า นายและนางสาวนำหน้าเป็นส่วนใหญ่" เอกพูดไป

"จริงด้วยซีพี่ก็ลืมไป"

เมื่อมาถึงตึก 3 เอกและนั้ก็จะต้องใช้เวลาเบียดกับกลุ่มนักเรียนอีกเกือบครึ่งชั่วโมง คราวนี้เริ่มตักตั้งแต่ชื่อเรื่องของประกาศลงมาเรื่อย ๆ

"นี่ใจชื่อเอก" นั้รสนาด้วยความดีใจ มือสั่นน้อย ๆ

"ได้ที่ 80" เอกอ่านชื่อตัวเองบนแผ่นกระดาษพร้อมกับลำดับที่เอกดีใจที่ความหวังสัมฤทธิ์ผล นั้ก็อัสดีใจไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าเอก น่อกับแม่ นั้ ๆ และน้อง ๆ คงตื่นเต้นมาก หากทราบว่าเอกสอบได้ เอกคิดถึงครูประจำชั้นที่เคยเตือนเสมอว่า "ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น" และสภานิตยบทนั้นก็ไม่เคยทำให้ผู้ปฏิบัติอย่างจริงจั่งต้องผิดหวังเลย เอกทราบว่าตัวเองได้ปฏิบัติตามสภานิตยบทนี้ด้วยความตั้งใจจริงตลอดเวลาและเอกคิดว่าหากเด็กไทยทุกคนมีความพยายามที่จะทำความดี ตั้งหน้าศึกษาเล่าเรียนหาความรู้รอบตัว เชื้อนึ่งพ่อแม่ครูบาอาจารย์ มีความรักใคร่สามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันต่อไปชาติไทยของเราจะต้องเจริญกว่านี้มากมายหลายเท่าทัน

ทางเดินในป่าช้า

อิวาน เป็นชายร่างเล็กขี้กลัว ขี้กลัวมากจนชาวบ้านเรียกเขาว่า "นกพิราบ" หรือเฮาะเฮี้ย แดกดันเขาด้วยการขนานนามว่า "อิวานผู้นำเกรงขาม" ทุกคืนอิวานจะแวะที่ร้านขายเหล้าริมป่าช้าของหมู่บ้าน ขากลับเขาไม่เคยเดินผ่านป่าช้าเพื่อจะไปยังกระท่อมอันเดียวตายของเขา ซึ่งอยู่อีกฟากหนึ่งของป่าช้าเลย แม้ทางเดินป่าช้าเส้นนี้จะทำให้เขาร่นเวลาเดินลงได้ครึ่งละหลายนาทีแต่อิวานก็ไม่เคยเดินเส้นทางนี้เลย แม้แต่ในคืนที่พระจันทร์เต็มดวง ส่องแสงสว่างจ้าก็ไม่เคย

ตอนเด็กของคืนหนึ่งในฤดูหนาวขณะลมพัดแรง หิมะกระหน่ำซัดร้านขายเหล้าของหมู่บ้านนั้นเอง บรรดาลูกค้าในร้านเหล้าต่างถวิลวิสาสะเฮาะเฮี้ยอิวานด้วยความเคียดชัง การห้ามปรามตอบโต้ อย่างอ่อนโยนของเขากลับยิ่งเป็นการเติมเชื้อให้พวกนั้นหยั่งหยามมากขึ้น พวกนั้นพากันระเบิดเสียงหัวเราะลั่นร้านเมื่อร้อยโททหารม้าหนุ่มโยนคำทำให้กับเหยื่อของพวกเขา "แกมันไอนกพิราบวะ อิวาน ไอกระต่าย ไอขี้ขลาด ขี้กลัวจนต้องเดินอ้อมป่าช้ากลับบ้านทุกคืน ทั้ง ๆ ที่อากาศหนาวจะตายซักไม่กล้าแม้กระทั่งจะเดินไปตามทางที่ผ่านป่าช้าเหมือนคนอื่น"

"อิวานหันหน้าออกมา" ป่าช้า....ไม่เห็นมีอะไรจะต้องผ่านนั้นะ ผู้หมวด ฉันไม่เห็นต้องกลัวอะไร ป่าช้าไม่ได้มีความหมายอะไร มันก็ไอดินธรรมดานี่เอง"

นายทหารร้องลั่นออกมา "จันเข้าขอท้าแก! คืนนี้ให้แกเดินผ่านป่าช้า ได้ไหมอิวาน เดี่ยวนี้เลย แล้วฉันจะให้แกห้าเหรียญเบิ้ลทอง....ห้าเหรียญเบิ้ลทอง!"

อาจเป็นฤทธิ์ชั่วดึกดำ หรือความเขี้ยวของเงินห้าเหรียญเบิ้ลทอง อิวานเลิสริมฝีปากจนชุ่ม ไม่มีใครรู้ว่าทำไมอิวานจึงโผล่ออกปากรับคำว่า "ตกลงผู้หมวด" ฉันจะเดินผ่านป่าช้าคืนนี้!"

ร้านเหล้ากระหึ่มก้องด้วยเสียงหัวเราะเฮาะ ทุกคนต่างไม่เชื่อว่าอิวานจะทำอย่างที่พูด ผู้หมวดหนุ่มหลั่งตาให้เพื่อน ๆ แล้วปลดดาบออกจากเข็มขัด "เอานี่ไปอิวาน นิสฺจันตัวแกซิ เมื่อแกเดินไปถึงใจกลางป่าช้า ตรงหน้าหลุมศพที่ใหญ่ที่สุด ให้แกปักดาบเล่มนี้ลงกับพื้น ตอนเช้าพวกเราจะไปที่นั่น ถ้าดาบปักอยู่กับพื้น.....ห้าเหรียญเบิ้ลทองเป็นของแก เข้าใจ?"

อิวานรับดาบมาช้า ๆ ชาวบ้านพากันดื่มอวยพร : "สำหรับวีรบุรุษอิวาน! อิวานผู้นำเกรงขาม!" ดื่มเสร็จพวกเขาก็หัวเราะลั่น

เสียงลมกรรโชกหัวไวไม่ขาดระยะ อีวานเปิดประตูร้านเหล้าแล้วเดินออกมา ความหนาวเหน็บขณะนั้นเปรียบเสมือนคมมีดของพ่อค้าเนื้อ เขากลัดกระดุมเสื้อคลุมผืนยาวขณะเดินข้ามถนนสกปรกไปอีกฟาก หนาวเสียงนารถทหารมาดังไล่หลังมา ดังกระหึ่มยิ่งกว่าตอนอยู่ในร้านเสียอีก "ห้าเหรียญ เบิ้ลทอง เจ้านกพิราบ! ห้าเหรียญ เบิ้ลทอง....ถ้ากรอดกลับมาได้!"

อีวานเดินก้าวยาว ๆ ไปที่ประตูป่าช้า รืออยู่พักใหญ่ ในที่สุดก็ตัดสินใจผลักประตูเปิดออก เขาเร่งฝีเท้าก้าวไปข้างหน้า "ผืนดินมันเป็นแค่ผืนดิน....เหมือน ๆ กับดินที่อื่น ๆ นั่นแหละ" แต่ความมืดก็ทำให้เขาเกิดความหวาดผวามากขึ้น "ห้าเหรียญ เบิ้ลทอง..." ลมกรรโชกกราดเกรี้ยว คายในมือของเขาเย็นยะเยือก ไม่ผิดอะไรกับแท่งน้ำแข็ง ร่างของอีวานสั่นสะท้านอยู่ใต้เสื้อคลุมผืนใหญ่ ยาว และหนักหนา เขาเริ่มออกวิ่งกระช่อกระเด้งไปข้างหน้า

เขาจำหลุมศพขนาดใหญ่ขึ้นได้ ไม่มีใครหรอกที่จะไม่รู้จักหลุมศพโหล่ยาวศพหลายแห่งนั้น อีวานสะอื้นกับตัวเอง...แต่เสียงสะอื้นก็จางหายไปกับสายลม ครั้นยืนอยู่ตรงหน้าหลุมศพ เขาคุกเข่าลงกับพื้นช้า ๆ ในใจเลี้ยวขวาวหวาดกลัว เหมือนจะบ้าเสียให้ได้ เขาพยายามปักคายนกลงกับพื้นแข็งเป็ก ไม่ถ่วงน้ำหนักหรอกที่จะทำได้ แต่ด้วยกำปั้นแข็งแกร่งทุบเอาทุบเอา ในที่สุดก็จมมิดค้ำม เรียบร้อย ! ป่าช้า...คำทำทาส....ห้าเหรียญ เบิ้ลทอง...ห้าเหรียญ!

อีวานรู้สึกกระหึ่มใจเมื่อเสร็จธุระ ค่อย ๆ พยุงตัวลุกขึ้น แต่ไม่ว่าพยายามอย่างไร ก็ไม่อาจเคลื่อนไหวได้ มีอะไรบางอย่างอุดเขาเอาไว้! เขาออกแรงเต็มกำลังอีกครั้ง แต่เจ้าสิ่งนั้นก็อุดเขาเอาไว้อย่างแข็งแรง ไม่ยอมแพ้เขาเช่นกัน อีวานสลับออกมาเต็มเสียง ดันร่างลุกขึ้นสุดแรงเกิด ร่างเขลลไปด้านข้าง แต่ยังไม่สามารถลุกขึ้นยืนได้ ความตื่นกลัวเกาะกินเต็มหัวใจ แม้อากาศจะเย็นระเือกอย่างนั้น แต่อีวานเหวี่ยงโชกไปทั้งตัว ร่างสั่นเทิ้ม มีอะไรบางอย่างอุดร่างของเขาไว้ อีวานร้องลั่นด้วยความกลัวสุดขีด ออกแรงสู้กับเจ้าศัตรูผู้มองไม่เห็นตัวสุดแรงเกิดอีกครั้งหนึ่ง แต่กระนั้นมิอาจลุกขึ้นยืนได้

เช้าวันรุ่งขึ้น ชาวบ้านพบอีวานนอนนิ่งอยู่กับพื้นหลุมศพขนาดมหึมานั้น ตรงใจกลางป่าช้า นอนดิ ไบหน้าของเขาชี้ชัดว่ามีไข้ตายเพราะเหน็บหนาว แต่เป็นไบหน้าของคนที่ถูกปลิดชีวิตด้วยฆาตกรเหี้ยมโหด ซึ่งไม่มีใครคาดเดาได้

คายนของนารถทหารปักอยู่กับพื้น.....ชายเสื้อคลุมผืนใหญ่ ยาว หนักหนา และขีตมของเขา ถูกคายนปักตรึงไว้กับพื้น

รับผิดชอบ

ใกล้ค่ำแล้วเอกกับอิตยังไม่กลับบ้าน ตามปกติเด็กสองคนนี้ไม่เคยเผลอเผลอกลับบ้าน โรงเรียนเปิด พ่อโรงเรียนเล็กก็จะรีบเดินกลับบ้าน เปลี่ยนเสื้อผ้าทำงานบ้านที่ได้รับมอบหมาย แล้วก็ออกไปเล่นกับเพื่อน ๆ ในหมู่บ้าน พอเย็นก็จะกลับบ้าน อาบน้ำ ทำการบ้าน และอ่านหนังสือ หากเป็นวันเสาร์อาทิตย์ก็จะซักเสื้อผ้าและรีดเอง แม่สอนให้ลูก ๆ รู้จักช่วยเหลือตัวเองตั้งแต่เด็ก ๆ โตขึ้นจะได้ช่วยเหลือตัวเองได้อย่างเต็มที่

เมื่อต่อไปไม่ไหวเพราะความเป็นห่วง จึงชวนรัตนาลูกสาวคนที่สามออกไปเป็นเพื่อน พ่อไม่กลับบ้านเพราะคืนนี้ต้องอยู่เวรที่สถานีตำรวจภูธรอยู่เวรสัปดาห์ละหนึ่งครั้งเป็นประจำเสาร์ อาทิตย์พ่อก็ไม่ค่อยหยุดพักผ่อน "ตำรวจไม่มีวันหยุดราชการ หน้าที่ของพ่อคือรักษาความปลอดภัยให้กับประชาชนอย่างดีที่สุด" พ่อเคยบอกลูก ๆ

สุคาบิดารับบ้านทันทีที่แม่และรัตนากลับไปตามเอกกับอิตใจคอไม่ค่อยดีเพราะเป็นห่วงน้องทั้งสอง ได้แต่ภาวนาขอให้คนพระคุ้มครองอย่าให้เกิดเหตุการณ์ที่ไม่ดีขึ้นเลย

จุดมุ่งหมายแรกที่แม่มุ่งไปคือบ้านของอุดมซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของเอก และแม่ก็ได้ทราบความจริงว่า เอกกับอิตไปควนเนียงกับนิชิต นิชัย และชายฝาแฝดของลุงพี่ชายพ่อ คืนนี้ควนเนียงมีงานประจำปี แต่นิชิตและนิชัยไม่ได้ตั้งใจไปเที่ยวงานแต่ไปรอรับพี่สาว ซึ่งไปซื้อของที่อำเภอหาดใหญ่ ซึ่งอยู่ห่างจากควนเนียงไปประมาณ 50 กิโลเมตร หาดใหญ่เป็นชุมทางรถไฟ และรถยนต์ เป็นเมืองธุรกิจอันใหญ่ของจังหวัดสงขลา

ด้วยความเป็นห่วงลูกทั้งสองแม่คอยต่อไปไม่ไหว เวลาหนึ่งทุ่มแล้วยังไม่มียี่แววว่าเด็กทั้งสองจะกลับมา แม่จึงไปว่าจ้างรถมอเตอร์ไซด์ ได้คันหนึ่งซึ่งกำลังหาคนโดยสารจากหมู่บ้านไปเที่ยวงาน รัตนาคอยแม่อยู่ที่บ้านของอุดม แม่ไปคนเดียวนี่คือความห่วงใยของพ่อแม่ที่มีต่อลูก

คืนนี้ควนเนียงเต็มไปด้วยผู้คนหนาแน่น มีทั้งแม่ค้าและคนที่มาเที่ยวงานแม่ตรงไปยังบ้านของน้าเตชาซึ่งอยู่ติดกับคิวรถไปสอบถามน้าเตชาน้าเตชาบอกว่าเห็นเด็กทั้งสองเมื่อตอนหัวค่ำ แม่คิดว่าเด็กทั้งสองคงไปเที่ยวในงานแน่แล้ว จึงนั่งรถตรงไปยังสถานที่จัดงาน เสียงเพลงดังลั่นกับแทบไม่ได้ยิน แม่มาหยุดอยู่ที่ประตูทางเข้า ตามที่สอดส่ายไปในกลุ่มคนที่กำลังเดินเข้าไปในงาน แต่ก็ไม่ได้

มีวิญญูว่าจะเจอ แม้จึงขออนุญาตคนเฝ้าประตูงานเข้าไปโดยไม่ต้องซื้อบัตรผ่านประตูเข้างาน เดินวนเวียนอยู่ 2-3 รอบก็ไม่เห็น จึงเดินกลับออกมา เห็นเด็กทั้งสี่คนกำลังพูดกับคนขับรถที่แม่จ้างมา นิชิตนิษัยยืนถือมอเตอร์ไซด์กันคนละคัน แม่ทั้งโกรธทั้งดีใจ

"เอกทำไมลูกมาโดยไม่ขออนุญาตแม่อย่างนี้" แม่ย้ำเสียงหนัก เอกรู้ว่าแม่กำลังโกรธ จึงไม่กล้าสบตาแม่ เอกผิดสมควรที่แม่จะโกรธ

"ผมชวนเอกกับอ๊อดมาเองครับอา และไม่ได้ว่าจะมิดค่าอย่างนี้ ผมรอที่ลิริจนรถยนต์คันสุดท้ายมาถึงก็ไม่เห็น พบเพื่อนของนิสิริจึงได้รู้ว่าคืนนี้ลิรินนอนค้างหาดใหญ่เพราะชื่อของยังไม่เสร็จเพื่อนของนิสิริจึงชวนไปทานขนม และตั้งใจว่าจะกลับ แต่กลัวปากที่สด เพราะรถไม่มีไฟหน้า ผมผ่านทางหน้าบ้านน้ำเคสา น้ำเคสาก็บอกว่าอาตามมา" นิชิตแผ่หน้าแสดงความจริง "พวกเธอไม่ควรรอจนค่ำมิดอย่างนี้รู้ไหมอาเป็นห่วง จนป่านนี้แล้วข้าวปลาก็ยังไม่ได้กินกัน"

"เราสี่คนกินลูกชิ้นเบ๊กับคนละสองไม้แล้วครับ" นิชัยแผ่หน้าหงายขึ้นบ้าง

"รีบกลับกันเถอะ" แม่ตัดบท พลาญให้คนรถเตรียมตัวออก เอกกับอ๊อดขึ้นไปนั่งก่อน แม่นั่งท้ายสุด นิชิตกับนิษัยขับล่วงหน้าไปก่อนคนละคัน เพราะไฟหน้ารถก็ไม่มีถ้าแม่ไม่มาเด็กพวกนี้จะกลับกันอย่างไร คืนนี้เป็นคืนเดือนมืดเสียด้วยเด็ก ๆ มักจะทำอะไรลงไปง่าย ๆ โดยไม่ค่อยคำนึงถึงผลเสียที่จะตามมา ไม่นึกว่าพ่อแม่ผู้ปกครองจะเป็นห่วงแค่ไหน

ทั้งสดาและรัตนดีใจเมื่อเห็นน้องทั้งสองกลับมาถึงบ้านด้วยความปลอดภัยแม่สั่งให้เอกกับอ๊อดไปอาบน้ำมากินข้าวพร้อมกันจึงเรียกไปนั่งลงต่อหน้า แม่พูดสั่งสอนจนเด็กทั้งสองรับปากว่าจะไม่ไปไหนโดยไม่ขออนุญาตพ่อแม่อีกต่อไปแล้ว เอกรู้สึกเสียใจที่ทำให้แม่ตกใจ เสียเวลาและเงินทองว่าจ้างรถไปตาม หนทางก็มีคนกลัว ต่อไปเอกจะไม่ทำอย่างนี้อีกแล้ว ขอให้ครั้งนี้เป็นครั้งแรกและครั้งสุดท้าย เอกกราบพระก่อนนอนและหลับไปด้วยความสำนึกผิด

แผนการสอนอ่านแบบชี้นำ คาบที่ 5

กลุ่มทดลอง

วิชาภาษาไทย ท 101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การอ่าน เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านเกี่ยวกับเค้าโครงเรื่อง และสามารถแปลความ
ตีความ ขยายความ จับใจความ และสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกความหมายของคำ หรือข้อความ จากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนบอกสาระสำคัญของเรื่องได้ โดยบอกได้ว่า
 - ใครเป็นตัวละครสำคัญของเรื่อง
 - ตัวละครตัวนั้นทำอะไร
 - ผลที่เกิดขึ้นกับตัวละครตัวนั้นเป็นอย่างไร
 - เรื่องจบลงอย่างไร
3. นักเรียนย่อความจากเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา

เนื้อเรื่อง 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง

- ลากของคน
- ขี้ลืมบนล้อโลก
- ก็ผมไม่ทราบนี่ขอรับ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นแจ้งจุดประสงค์ ครูบอกให้นักเรียนทราบจุดประสงค์ของการเรียนการสอน

ขั้นที่ 2 ขั้นแนะนำครูเตรียมเนื้อเรื่องมา 3 เรื่อง และบอกนักเรียนว่ามีเรื่องอะไรบ้าง แต่ละเรื่องน่าสนใจอย่างไร เป็นการนำหรือเร้าความสนใจโดยใช้เวลานั้น ๆ แล้วเตือนนักเรียนว่าเมื่อฟังหรืออ่านแล้วนักเรียนจะต้องบอกสาระสำคัญของเรื่องได้เพราะเป็นวิธีที่จะทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่าน โดยตอบคำถามให้ได้ว่า

1. ใครเป็นตัวละครสำคัญของเรื่อง
2. ตัวละครตัวนั้นทำอะไร
3. ผลที่เกิดขึ้นกับตัวละครตัวนั้นเป็นอย่างไร
4. เรื่องจบลงอย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นให้ตัวอย่างประกอบ ครูยกตัวอย่างเรื่อง และแสดงวิธีค้นหาสาระสำคัญของเรื่องหรือทบทวนวิธีค้นหาสาระสำคัญของเรื่องเมื่อคาบเรียนก่อน

ขั้นที่ 4 ขั้นการเสนอเนื้อหาบทเรียนแบบชี้นำ ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่อง เรื่อง "ลากของคน" ครูเป็นผู้อ่าน เมื่ออ่านจบ ครูแสดงวิธีการค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง ด้วยการสนทนาซักถาม โดยใช้คำถามทั้ง 4 ข้อ แล้วให้นักเรียนย่อเรื่อง ตามแนวการตอบคำถาม

ขั้นที่ 5 ขั้นการทำแบบฝึกหัดควบคุม ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่อง เรื่อง "ขี้ลืมบันลือโลก" แล้วให้ตัวแทนนักเรียนอ่านให้เพื่อนฟัง ครูเตือนว่าขณะที่ฟังหรืออ่านไปนั้นนักเรียนจะต้องคิดหาคำตอบจากเรื่องไปด้วย เมื่ออ่านจบ แบ่งกลุ่มให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง ตามแนวของคำถามทั้ง 4 ข้อ แล้วให้ย่อเรื่อง

ขั้นที่ 6 ขั้นการทำแบบฝึกหัดอิสระ ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่อง "กัมมไม่ทราบนี้ขอรับ" แล้วให้นักเรียนอ่านในใจ พร้อมทั้งค้นหาสาระสำคัญของเรื่องด้วยตนเอง หลังจากนั้นให้นักเรียนย่อเรื่อง

สื่อการเรียนการสอน

เอกสารเนื้อเรื่อง

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียน และการสนทนาซักถาม
2. ตรวจข้อความ

แผนการสอนอ่านตามคู่มือครู คาบที่ 5

กลุ่มควบคุม

วิชาภาษาไทย ท 101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การอ่าน เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านเกี่ยวกับเค้าโครงเรื่อง และสามารถแปลความ
ตีความ ขยายความ จับใจความ และสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกความหมายของคำ หรือข้อความจากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนบอกสาระสำคัญของเรื่องได้
3. นักเรียนย่อความจากเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา

ใช้เนื้อหาเดียวกับกลุ่มทดลอง

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ

ครูบอกลักษณะของเรื่องที่น่าสนใจมาให้อ่านว่าน่าสนใจอย่างไร

ขั้นที่ 2 แจ้งจุดประสงค์

ครูบอกให้นักเรียนทราบว่าเป็นการฝึกอ่านเพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับเค้าโครง
เรื่อง ซึ่งนักเรียนจะต้องทำความเข้าใจและสรุปย่อเรื่องให้ได้

ขั้นที่ 3 ให้แนวทางการเรียนรู้

ครูอธิบายและทบทวนการฝึกอ่านเพื่อค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง ซึ่งฝึกอ่านแล้ว

ในคาบก่อน

ขั้นที่ 4 ให้เนื้อหาแก่นักเรียน

ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่องทั้ง 3 เรื่องให้นักเรียนทุกคน

เรื่องแรก ได้แก่เรื่อง "ลามของคน" ครูอ่านให้นักเรียนฟังเมื่อจบแล้วครูจะ
สนทนากลุ่มเกี่ยวกับสาระสำคัญของเรื่อง แล้วให้นักเรียนย่อเรื่อง

เรื่องที่สอง ได้แก่เรื่อง "ขี้สับมันลือโลก" ครูให้ตัวแทนนักเรียนอ่านเมื่ออ่านจบ
ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง แล้วให้นักเรียนย่อเรื่อง

เรื่องที่สาม ได้แก่เรื่อง "ก็ผมไม่ทราบนี่ขอรับ" ครูให้นักเรียนแต่ละคนอ่าน
เรื่องในใจเมื่อจบแล้ว ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง แล้วให้นักเรียนย่อเรื่อง

ขั้นที่ 5 การประเมินผลการอ่าน

1. สังเกตพฤติกรรมการในขณะเรียน และสนทนากลุ่ม
2. ตรวจย่อความ

ขั้นที่ 6 ส่งเสริมความมั่นใจ

ให้นักเรียนย่อความจากเรื่องที่อ่าน

สื่อการเรียนการสอน

เอกสารเนื้อเรื่อง

ลามของคน

สนนำภาคใต้หัวหม เป็ด ไก่ และขนมผลไม้หลายอย่างมานั่งยอง ๆ ยกมือไหว้ท่อมหัว
พิมพ์ของโชคกับ "ท่าน" ซึ่งสนบอกว่า ขอเป็นครั้งสุดท้าย

ท่านของสนคือ ต้นมะขาม ซึ่งมีลำต้นใหญ่นัก แต่มีผ้าแดงผูกรอบโคนต้นเพื่อแสดงให้รู้ว่ามีสิ่ง
ศักดิ์สิทธิ์สถิตอยู่

สนไม่สนใจว่าใครนำผ้าผูกไว้ นอกจาก "ท่าน" ที่ให้ลามเขาสองครั้งติดกัน ลามนั้นคือ
การถูกหวย ซึ่งเป็นความหวังของชาวบ้านธรรมดาที่ต้องการรับเงินมากแต่ลงทุนน้อย สนไม่ซื้อ
ลอตเตอรี่ของรัฐบาลเพราะแพงและได้เงินน้อยกว่าแทงหวย สนไม่กลัวตำรวจเพราะเจ้ามือยังไม่
กลัวเลย

ครั้งแรกที่ถูกหวย สนไม่ได้ตั้งใจไปขอ แต่เพราะหาเลขไม่ได้เมื่อผ่านหน้าบ้านป้ามีจึงไป
ไหว้ต้นมะขามขอเลข เพราะเป็นคนมาขอบ่อย ๆ แต่ไม่มีใครได้ไปสักคน สนเลือกลำต้นแล้วจึงดึง
เปลือกไม้ออกจนเห็นไม้อ่อน เขาพูดไปมา ใจก็คิดว่า "จะมีเลขให้เห็นมั๊ยนะ"

สนไม่เคยเห็นเลยว่าเลขจะขึ้นจากต้นไม้ เคยได้ยินในกลุ่มนักเล่นหวยซึ่งเขาเชื่อครึ่งไม่
เชื่อครึ่งแต่ถ้าไม่จริงจะเอาข่าวมาจากไหน คิดได้อย่างนี้ก็กำลังใจพูดต่อจนเจ็บนิ้ว เกือบ
หมดความพยายามจู้ ๆ เลขห้าก็ปรากฏให้เห็นแล้วเลื่อนหายไป สนดีใจมากจึงพูดต่อไป แล้วก็
สมความตั้งใจ เพราะเลขสามปรากฏ เขาพูดต่อไปเพราะเลขท้ายสามตัว

สนพูดไปยิ้มไปไม่เหนื่อย คิดว่าถึงไม่ได้เลขตัวที่สามก็ยังได้เลขท้ายสองตัว 53 แต่
"ท่าน" ของสนคงศักดิ์สิทธิ์เพราะไม่นานก็เห็นเลขเก้า "539 เลขสวยจริง ๆ " สนดีใจไหว้ขอบคุณ
"ท่าน" ที่ให้ลาม แล้วไปบ้านลุงมูล ซึ่งเป็นคนรับแทงหวยจากชาวบ้านไปให้เจ้ามือในตลาด

"ลุง 539 ห้าสิบบาทนะ ขนล่าง"

"เอ็งได้มาจากไหน"

"เอน้าลุงไม่รู้จะถูกหรือเปล่า"

สนบอกกับลุงมูล เพราะใจหนึ่งเชื่อว่า "ท่าน" ต้องให้ลาม อีกใจหนึ่งไม่มั่นใจนัก จึงไม่
กล้าบอก กลัวไม่มีใครเชื่อ รอให้ถูกค่อยบอก

บ่าววันรุ่งขึ้น สนรอฟผลการออกสลากกินแบ่งรัฐบาล อากรู้แต่เลขท้ายสามตัวเท่านั้น
เมื่อโฆษกประกาศรางวัลเลขท้ายสามตัว สนกระโดดตัวลอย แต่นึกเสียดายว่าน่าจะถูก
ข้างบนจะได้เงินหมื่น แต่ได้เท่านี้ก็ดีแล้ว คนนี้ก็แปลกไม่รู้จักพอ สนเอ็ดตัวเองในใจ

"ไปเอาเลขเด็ดมาจากไหน" เพื่อนบ้านถาม สนบอกความจริงทำให้ป้ามั่น

"เอ็งไม่บอกป้าบ้าง ป้าเห็นเอ็งนั่งซุกแล้ว แต่ใคร ๆ มาซุกก็ไม่ได้ เอ็งนี่โชคดีกว่า
เพื่อนสงสัย "ท่าน" จะชอบเอ็ง งวดหน้าลองใหม่ แล้วอย่าลืมบอกป้านะ" สนยิ้มรับคำป้ามั่น

ใกล้วันหวยออก สนนำอาหารกับผลไม้วางใต้ต้นมะขามเพื่อไหว้ "ท่าน" เป็นการขอพร
คุณและขอเลขอีก "ขออีกครั้งเถอะท่าน แล้วจะถวายหัวหมู เป็ด ไก่" สนบน เพราะคิดว่าเพื่อ
"ท่าน" จะเป็นความดีที่ตอบแทนท่าน ไม่ใช่ขออย่างเดียว สนพูดไม่นานก็ปรากฏเลขสามตัว

"539 อีกหรือ สงสัยงวดนี้จะชวดมั้ง" ป้ามั่นพูด เมื่อสนมาบอก

"โอ้ ป้า อย่าแข่งสีจะลองอีกครั้ง"

"ห้าสิบบาทอย่างเดิมนะลุง ไม่มั่นใจเท่าไร" สนบอกลุงมุล

"มันจะออกอีกหรือ" ลุงแก้วนักเล่นหวยประจำหมู่บ้านพูดให้เสียกำลังใจ

"ไม่รู้สิลุง ท่านให้ก็ลองดู ไม่กล้าเล่นมาก ห้าสิบบาทก็หนักแล้ว"

สนมีอาชีพรับจ้างเหมือนกับชายหนุ่มทั่วไปในหมู่บ้าน เงินห้าสิบบาทจึงเป็นเงินจำนวนมาก
สำหรับสน นอกจากงานก่อสร้างแล้ว สนพยายามหางานประจำทำจะได้โชคคือนายสุข ที่ได้งาน
ขับรถส่งของให้ร้านขายอะไหล่รถยนต์ในตลาด ซึ่งเป็นร้านที่สนใจพี่สาวยอมเป็นภรรยาเจ้า
ของร้าน แม้ว่าจะถูกภรรยาเดิมตามว่าเป็นครั้งแรก แต่สนใจก็มีความสุขไม่ทุกข์ร้อน น้องชายก็
ได้งานทำด้วย

สนรอฟังผลการออกสลากกินแบ่งครั้งนี้อย่างใจจดใจจ่อไม่แพ้ครั้งแรก ถึงจะไม่มั่นใจนัก
แต่ก็ตื่นเต้น

สนกระโดดตัวลอย เพราะเขาถูกรางวัลอีกครั้งอย่างไม่น่าเชื่อ เขาได้เงินด้วยความอื้อ
ใจ "ถ้าถูกรางวัล เพราะชุดต้นมะขามทั้งสองครั้ง ก็ต้องมีครั้งที่สาม ต้นมะขามนี้ศักดิ์สิทธิ์จริง"

"เสียดายจริง ๆ ไม่เชื่อสน ไม่นึกว่าจะแม่นอย่างนี้" ป้ามั่น

"ข้าก็ไม่เชื่อ" ลุงแก้วนั่งบึ้ง

เพื่อนบ้านคุยเรื่องสนทนากุหลาบทำให้สนใจที่ตนเองมีความสำคัญ

"คราวหน้า ถ้าได้จะบอกนะ" ห้ามลิมนะ" หลายคนรีบบอก

ป้ามีเดินกลับบ้านพร้อมสน จึงแนะนำว่า "สนงวดหน้าบวชให้ท่าน ท่านต้องชอบแน่ ๆ แล้วเอ็งอย่าไปบอกใครนะมันไม่ขลัง บอกป้าได้ เพราะเป็นเจ้าของต้นมะขาม ท่านไม่ว่า"

สนเห็นด้วยกับความคิดป้ามี "ท่าน" คงชอบมากกว่าหัวหมู เป็ด ไก่ นันนอน

"ถ้าถูกหอยอีกอาจโชครึ้นกว่านายสน" สนคิดและวางแผนที่จะซื้อของมาขายในหมู่บ้านได้กำไรพอเลี้ยงชีวิตไม่ต้องรองานก่อสร้าง

เย็นวันนี้ สนจึงมานั่งใต้ต้นมะขามเอาหัวหมู เป็ด ไก่ ตามที่บ่นไว้มาถวายและขอเลขครึ่งสุดท้ายเลขขึ้นง่ายกว่าทุกครั้ง สนรีบไปบ้านสูงมูล งวดนี้สนทบทวนตัว เงินถูกหอยสองครั้งก่อนประมาณสองพันกว่าบาท สนเล่นหอยสองพัน เขามั่นใจมาก เพราะชุดง่ายกว่าทุกครั้ง และไม่ช้ากับคราวก่อน คงเป็นเพราะ "ท่าน" ชอบของที่สนถวาย

สนบอกเลขป้ามีคนเดียว เพราะกลัวไม่ขลัง ความจริงสนไม่อยากบอกแต่ป้ามีคอยถามเพื่อนบ้านคนอื่นสนไม่ยอมบอก แต่ให้เล่นตามได้ในที่สุด ทั้งหมู่บ้านก็เล่นหอยตามสนกันหมด บ่ายวันนี้สนนั่งไม่ติด เขาเริ่มกลัว เพราะเล่นหอยมากและเลขท้ายสามตัวข้างบนออกแล้ว ไม่ตรงสักตัวเดียวเขารู้สึกสับสน ทั้งเสียตายและกลัวเพื่อนบ้านจะว่าถ้าไม่ถูก แต่ถ้าถูกจะเอาเงินไปทำอะไรก่อน สนคิดไกลทั้งที่ใจไม่ค่อยดี เหลือรางวัลเลขท้ายสามตัวเนื่องรางวัลเดียวเท่านั้น โอกาสถูกยังมี แต่สนใจไม่ติดเลย

สองยามแล้ว สนนอนก่ายหน้าผากนึกถึงเงินสองพันที่ได้มาเมื่อไม่นาน ตั้งใจเก็บเอาไว้ใช้กลับหาไปในพรบตาอย่างที่เขาพูดกันว่า

"อะไรที่ได้มาง่ายก็จากไปง่าย" สนคิดไปถึงท่าน

"ไม่น่าเลยนะอุส่าห์ตั้งใจจะบวชให้แล้วก็ไม่เอา ไม่รู้ว่าท่านชอบแต่ของกิน สนคิดเรื่อยเปื่อยก่อนที่จะหลับไปพร้อมกับความรู้สึกเสียตายเงินค้างอยู่ในหัวใจ

ขี้ลืมบ้านลือโลก

นายชิตีอยู่ในบ้านใหญ่คนเดียว บ้านนั้นทรุดโทรมเป็นอันมาก เพราะนายชิตีไม่ได้ดูแลมันเท่าไรเลย อะไรที่หักหลุดง่าย นายชิตีก็ปล่อยทิ้งไว้อย่างนั้น ไม่เคยซ่อมและไม่เคยซื้อของมาเปลี่ยนใหม่ ที่ปล่อยปละละเลงก็เพราะนายชิตีเป็นคนขี้ลืมอย่างฉกาจกรรจ์ เมื่อของแตกหักหลุดหายที่นั่น ที่นี้และที่โน่น มากมายหลายแห่งจนเกินที่จะจำไปเสียแล้ว

วันหนึ่งนายวิภลุกพี่ลูกน้องเดินทางมาพักด้วย นายวิภลไม่รู้ว่าบ้านนายชิตีเป็นอย่างไร ถ้ารู้จักคงไม่มาเป็นแน่แท้ เมื่อมาถึงก็เดินตรงมากดกระดิ่งหน้าบ้านนายชิตีอยู่บ้านแต่ก็ไม่ได้เดินมาเปิดประตูเพราะนายชิตีไม่ได้ยินเสียงกระดิ่งเลย

นายวิภลคิดในใจว่า "กระดิ่งคงเสียละกระมัง" นายวิภลก็เลยเคาะประตูดังสนั่น นายชิตีโผล่ศีรษะทางหน้าต่างตะโกนว่า "เปิดประตูเข้าไปไม่ได้ไม่มีลูกบิดนะนี่ ลงมาเปิดให้ผมหน่อย" นายชิตีก็ลงมาเปิดประตูให้ เจ้ากรรมลูกบิดด้านในหลุดติดมือนายชิตีขณะที่ยื่นประจันหน้ากับผู้อื่นั่ง" แอ๊ะ...แอ๊ะ...ขี้ลืมซ่อมประตูนะ ว่าแล้วก็วางลูกบิดลงกับพื้นตรงหน้าประตูนั่นเอง

"เอากระบะเป่าขึ้นไปห้องนอนข้างบนเองเถิดนะไอ้น้องชาย" นายชิตียอกกับนายวิภลอย่างกันเอง" วางกระบะเป่าเสื้อผ้านบนเก้าอี้แล้วก็เอาเสื้อผ่าใส่ลิ้นชักเสีย มันวางทั้งนั้นและ

นายวิภลขึ้นกระโดดไปที่ห้องนอน และวางกระบะเป่าลงบนเก้าอี้แต่แล้วก็ทำไม่ได้ เขาต้องนั่งลงกับพื้นเพื่อเปิดกระบะเป่าเสื้อผ่าของตน

นายวิภลหรือเสื้อผ่าออกจากกระบะเป่า แล้วก็นำไปใส่ลิ้นชักบนสุดของตู้ตามที่พี่ชายสั่ง บัดลเสียงดัง ตับ แผล...ก้มลงมองดูก็เห็นเสื้อผ่ากองอยู่กับพื้นทั้งตั้งเลยที่เดียว....

นายวิภล ยังใจเย็น ก้มลงเก็บเสื้อผ่าแล้วกองไว้บนตู้เสื้อผ่านั่นเอง ก็เดินเข้าไปล้างมือให้ห้องน้ำ แต่ก็ได้ตั้งใจหมายอีก

นายวิภลตะโกนพูดกับพี่ชาย "พี่ครับ ก๊อกน้ำที่อ่างล้างหน้าในห้องนี้ไม่มีที่ปิด"

นายชิตีก็ตอบว่า "เออ...ลืมซ่อมไปเว้ย ล้างมือที่อ่างอาบน้ำไปก่อนจนกว่าพี่จะมีเวลาซ่อมก๊อกน้ำที่อ่างล้างหน้าให้เรียบร้อยได้ไหม? ทนหน่อยนะไอ้น้อง"

นายวิภลก็หล่ออย่างนิกระอาชีวนมาตะหงิด ๆ ก๊อกน้ำที่อ่างอาบน้ำก็ไม่มีที่ปิดเหมือนกัน แต่ก็มีน้ำไหลร่วออกมาพอที่จะล้างมือได้ เสร็จแล้วนายวิภลก็เดินลงไปชั้นล่างที่ห้องนั่งเล่น ตั้งใจว่า

จะอ่านหนังสือสักพัก ปรากฏว่าเก้าอี้ที่มีอยู่ในนั้นอยู่ในสถานที่พอนั่งได้ แม้จะไม่มีพนักก็ตามที่เกิดขึ้น แต่พอเปิดคอมพิวเตอร์ เจ้าประคุณเอ๊ยไฟมันพุ่งปะทะดวงตาจนต้องหลับตาทันที

"พี่ ๆ ผมอ่านหนังสือไม่ได้" นายวิภนโอดโอยกับพี่ชาย "มันไม่มีโปิยะนะพี่"

"โปิยะมันอยู่แถว ๆ นั้น ที่ไหนสักแห่งนะ" นายชิตตอบ "ลืมไปแล้วว่าวางไว้ที่ตรงไหน"

นายวิภนชักไล่ไปอีกเป็นคำรบสอง พิมพ์ว่า "อ่านไม่ได้ก็ไม่ต้องอ่าน" แล้วตะโกนตอบพี่ชายว่า

"ไม่เป็นไร ผมจะเอนหลังหลับเอาแรงสักงีบหนึ่ง" พุดจบพอดีสายตาเหลือบแลเห็นลักษณะเก้าอี้นอนก็โวยวายว่า "พี่..พี่..เก้าอี้นอนนี่นอนไม่ได้แหมง ๆ มันแข็งออกอย่างนี้"

คราวนี้นายชิตแย้งว่า "เอ๊ะ เบาะบนเก้าอี้มันก็นุ่มดีนี่นา"

"พี่จะทำอะไรให้กินนะ" นายชิตพูด เสร็จแล้วเปลี่ยนใจกล่าวว่า "ทำไมไอ้น้องไม่ไปทำอะไรง่าย ๆ กินรองท้องก่อนละ?"

ไอ้น้องชายก็เดินเข้าไปในครัวอย่างว่าง่าย มองเห็นขนมปังกับสังขยาวางอยู่ใกล้กัน เหลือหวามิดหันขนมปังหาพบแล้วปรากฏว่าใช้ไม่ได้ บ่นว่า "ซินใช้ไป มันคงขาดมือ เราแหง ๆ"

นายวิภนก็เลยใช้มือบีบขนมปังจิ้มสังขยากิน ไม่ช้า เสียงพี่ชายตะโกนเรียกลงมา "ขึ้นมาข้างบนเถอะ พี่ซ่อมอะไร ๆ แล้วละ"

ขณะที่นายวิภนเดินผ่านห้องโถงจะขึ้นบันไดไปก็เหยียบอะไรอย่างหนึ่งกลม ๆ กลิ้งได้เลยเสียวหลักฟาดตึงลงมากับพื้น

นายวิภนชักหืดขึ้นคอ เด็ดขึ้นไปข้างบน ตรงเข้าไปในห้องนอน อย่างที่นึกไว้ไม่ผิด เก้าอี้ก๊อกร้ายังอยู่ในสภาพเดิม อัดไม่ได้ก็เข้าญาติผู้พี่ว่า

"เอ๊ะ..พี่ ไหนว่าซ่อมอะไร ๆ แล้วไง?"

"พี่ซ่อมให้แล้ว" นายชิตตอบส่งเดช "นี่พี่เอาเสื้อผ้าเข้าลิ้นชักให้แล้วนะ"

นายวิภนเก็บเสื้อผ้าเข้ากระเป๋าและพูดว่า

"พี่ครับ ผมจะกลับบ้านละครับ แล้วจะกลับมาใหม่เพื่อพี่ซ่อมอะไรต่อมื่ออะไรแล้ว" ว่าแล้วนายวิภนก็เดินตรงไปยังประตูหน้าบ้าน

ก็ผมไม่ทราบนี่ขอรับ

นายภุสเป็นผู้จัดการห้างใหญ่แห่งหนึ่ง มีนายตรงค์เป็นเด็กหนุ่มรับใช้จีปาดะอยู่ใกล้ ๆ ทั้งวันตรงค์ตั้งอกตั้งใจจะทำอะไร ๆ ให้ถูกใจนายภุสอยู่เสมอ แต่ดูเหมือนว่ายิ่งพยายามก็ยิ่งจะไม่สำเร็จมากขึ้น จึงมักจะนั่งทออยู่ในใจหรือแอบปรึกษากับเพื่อนฝูงที่สนิทว่า "ไม่รู้ทำอะไร หุคอะไรสิ่งอะไร เข้าใจยากเหลือกำลัง"

วันหนึ่งนายภุสโยนกองกระดาษทิ้งหนึ่งลงบนโต๊ะของตรงค์แล้วสั่งว่า

"นี่ตรงค์ เอาไอ้ขยะ กองนี้ไปให้พ้นหน้าต่างเสียทีได้ไหม? มันกองเป็นภูเขาเลากามากขึ้นทุกวัน"

ตรงค์หยิบกระดาษกองนั้นออกไปวางไว้บนพื้นห้องหน้าห้องทำงานนั่นเอง

นายภุสเหลือบเห็นเข้าพอดี ตะโกนห้ามเสียงหลงว่า

"เฮ้ย...ตรงค์เอาขยะไปทิ้ง ไม่ใช่ตรงนั้นโว้ย วางตรงนั้นยิ่งจะทำให้ห้องรกใหญ่ วันนี้นายใหญ่จะมาตรวจที่นี่ด้วย"

ตรงค์ยืนทำตาปริบ ๆ พูดว่า "ก็ผมไม่ทราบนี่ขอรับ"

"ก็ถามอ้าวก่อนซิโว้ย" นายภุสพูดอย่างหัวเสีย

"กระผมควรจะทิ้งขยะกองนี้ที่ไหนดีละขอรับ"

"ในถังขยะจะพอคุณ พอมหาจำเริญ" คราวนี้นายภุสตอบเน้นถ้อยเน้นคำชัดเจน

ต่อมานายภุสเรียกตรงค์เข้ามาในห้องทำงานอีก

"นี่ตรงค์ เอาขวดโซดานี้ไปให้หน้าต่างอ้าวหน่อยได้ไหม

พ่อตรงค์คว้าขวดโซดาได้ก็วางแหะไว้บนโต๊ะของตัวเองทันทีทันใดเหมือนกัน

คราวนี้นายภุสโวยวายอีก "ไม่ได้ตรงนั้นโว้ย ไอ้หนู เอาไปทิ้งในที่ ๆ ควรทิ้งซะ"

ตรงค์ทำตาปริบ ๆ ก่อนตอบเสียงอ้อ ๆ ว่า "ก็ผมไม่ทราบนี่ขอรับ"

"ก็ถามซิโว้ย" นายภุสตะโกนอย่างหงุดหงิด

"จะให้ผมเอาขวดโซดาเปล่านี้ไปทิ้งที่ไหนละขอรับ" ตรงค์ถามเสียงซื่อ ๆ เต็มประคำ

"ถังขยะ" ภุสตอบสั้น ๆ แล้วพูดต่อไปว่า "นี่...แล้วไปเปลี่ยนแจกันนี้เสียด้วย ดอกไม้นั้น

เหี่ยวเต็มประดาแล้ว" ตรงคโกลนไปหยิบแจกันใบใหม่มาส่งให้นายภุสสอย่างเร็วทันใจ
นายภุสสตาเขยวืด กระซอกเสียงถามว่า "เอาแจกันใหม่มาให้อี้อทำไม อี้อสั่งให้เอา
แจกันนี้ออกไปต่างหาก"

ตรงคตีหน้าเหยเก ตอบเป็นเสียงเกือบกระซิบว่า "ก็ผมไม่ทราบนี่ขอรับ"

"มีปากก็ถามอี้ออี้อ" นายภุสสเสียงลั่น

"นายครับ จะให้ผมเอาแจกันใบนี้ไปไหนและไปทำอะไรขอรับ"

"ก็เอาไปที่อ่างล้างมือ ทั้งดอกไม้เหี่ยว ๆ นั้นลงถังขยะ เทน้ำออกให้หมดล้างให้สะอาด
ใส่น้ำใหม่ แล้วหาดอกไม้มาเปลี่ยนใหม่" นายภุสสพูดซ้ำ ๆ เบา ๆ แต่ขัดด้วยคำ

"นี่แล้วนายทำอะไรให้อีกอย่าง" นายภุสสตัดสินใจไปอย่างเป็นการเป็นงานว่า "ไปหา
อะไรเหี่ยว ๆ สด ๆ มาแต่งห้องทำงานให้มันดูสดใสกว่านี้สักหน่อยได้ไหม

ตรงคก็ฉล้นออกไปตัดกิ่งสนมาขึ้นให้ท่อนึง

นายภุสสอ้าปากค้าง "เอากิ่งสนมาทำไมวะตรงค ดูซิใบมันร่วงเกลื่อนพื้นไปหมด ห้องยิ่ง
รก ๆ อยู่ด้วย

ตรงคยัยเท้าไปมาอย่างไม่ว่าจะทำอะไรให้ดีไปกว่านั้น ถามเสียงเบาว่า "แล้วจะให้
ผมเอาอะไรเหี่ยว" มาให้ท่านตามสั่งได้ละขอรับ

ภุสสมองหน้าเด็กหนุ่มอย่างแปลกใจตะหงิด ๆ "อ้อ...คราวนี้อ้าปากถามอี้อได้ เก่งขึ้น
เยอะแล้วนี่เรา อี้ออยากได้ต้นไม้ใบสีเขียวสวย ๆ นิชิโอ้ย ไปหามาสักสองสามกระถาง ห้องหับ
มันจะได้สดชื่นขึ้นบ้าง"

"แล้วจะให้วางกระถางต้นไม้ตรงไหนดีละขอรับ"

"ใบหนึ่งวางตรงนี้ อีกใบวางตรงนี้....เข้าใจ"

พอตรงควางกระถางต้นไม้เสร็จเรียบร้อย นายภุสสก็สั่งอีกว่า "นี่ ไปเอากาแฟมาให้อี้อ
หน่อย"

ตรงคกลับเข้ามาพร้อมกาแฟชอคโก

"เอ้ย ! เอามาทำไมทั้งขวดละเว้ย" นายภุสสพูดกลางสายหน้า แววตาแสดงความ
อิศนาระอาใจเต็มที่

"ขอโทษครับ ก็ผมไม่ทราบนี่ขอรับ"

"ก็ถามซิไวย้อ ไอ้..." นายภุสสอแสดงความหัวเสียมิได้

ท่านต้องการกาแฟสักถ้วยละขอรับ"

"ด้วยเดี๋ยวละ" ภุสสอตอบหัวน ๆ

"ใส่นมน้ำตาลหรือไม่ขอรับ"

"อย่างเคยนั่นแหละ นมเค็ม น้ำตาลสองก้อน"

พอตรงเค้เอากาแฟยื่นให้ นานภุสสก็พูดว่า

"นี่รงค์ จะไปไหนก็ไปเถอะ"

ตรงค์ที่มีรีรออยู่คิดหนึ่งก่อนถามว่า

"ท่านจะให้ผมไปไหนเล่าขอรับ"

นายภุสสโบกไม้โบกมือ "กลับบ้านนะซี นายทำงานมากแล้ววันนี้ กลับบ้านเสียที"

แผนการสอนอ่านแบบขั้นนำ คาบที่ 6

กลุ่มทดลอง

วิชาภาษาไทย ท 101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การอ่าน เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านเกี่ยวกับเค้าโครงเรื่อง และสามารถแปลความ
ตีความ ขยายความ จับใจความ และสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกความหมายของคำ หรือข้อความ จากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนบอกสาระสำคัญของเรื่องได้ โดยบอกได้ว่า
 - ใครเป็นตัวละครสำคัญของเรื่อง
 - ตัวละครตัวนั้นทำอะไร
 - ผลที่เกิดขึ้นกับตัวละครตัวนั้นเป็นอย่างไร
 - เรื่องจบลงอย่างไร
3. นักเรียนย่อความจากเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา

เนื้อเรื่อง 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง

- เจ้าหญิงกึ่งกำยำ
- มันท้ากับความมืด
- นอซีซลาด

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นแจ้งจุดประสงค์ ครูบอกให้นักเรียนทราบจุดประสงค์ของการเรียนการสอน

ขั้นที่ 2 ขั้นแนะนำครุเตรียมเนื้อเรื่องมา 3 เรื่อง และบอกนักเรียนว่ามีเรื่องอะไรบ้าง แต่ละเรื่องน่าสนใจอย่างไร เป็นการนำหรือเร้าความสนใจโดยใช้เวลานั้น ๆ แล้วเตือนนักเรียนว่าเมื่อฟังหรืออ่านแล้วนักเรียนจะต้องบอกสาระสำคัญของเรื่องได้ เพราะเป็นวิธีที่จะทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่าน โดยตอบคำถามให้ได้ว่า

1. ใครเป็นตัวละครสำคัญของเรื่อง
2. ตัวละครตัวนั้นทำอะไร
3. ผลที่เกิดขึ้นกับตัวละครตัวนั้นเป็นอย่างไร
4. เรื่องจบลงอย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นการให้ตัวอย่างประกอบ ครูยกตัวอย่างเรื่อง และแสดงวิธีค้นหาสาระสำคัญของเรื่องหรือบททวนวิธีค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง เมื่อครบเรียนก่อน

ขั้นที่ 4 ขั้นการเสนอเนื้อหาบทเรียนแบบชี้แนะ ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่อง เรื่อง "เจ้าหญิงกึ่งกำยำ" ครูเป็นผู้อ่าน เมื่ออ่านจบ ครูแสดงวิธีการค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง ด้วยการสนทนาซักถาม โดยใช้คำถามทั้ง 4 ข้อ แล้วให้นักเรียนย่อเรื่องตามแนวการตอบคำถาม

ขั้นที่ 5 ขั้นการทำแบบฝึกหัดหัดควบคุม ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่อง เรื่อง "มันมากับความมืด" แล้วให้ตัวแทนนักเรียนอ่านให้เพื่อนฟัง ครูเตือนว่าขณะที่ฟังและอ่านตามไปนั้น นักเรียนจะต้องคิดหาคำตอบจากเรื่องไปด้วย เมื่ออ่านจบ แบ่งกลุ่มให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันค้นหาสาระสำคัญของเรื่องตามแนวของคำถามทั้ง 4 ข้อ แล้วให้ย่อเรื่อง

ขั้นที่ 6 ขั้นการทำแบบฝึกหัดอิสระ ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่อง "น่อข้าขาด" แล้วให้นักเรียนอ่านในใจพร้อมทั้งค้นหาสาระของเรื่องด้วยตนเอง หลังจากนั้นให้นักเรียนย่อเรื่อง

สื่อการเรียนรู้การสอน

เอกสารเนื้อเรื่อง

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมขณะเรียน และการสนทนาคำถาม
2. ตรวจข้อความ

แผนการสอนอ่านตามคู่มือครู คาบที่ 6

กลุ่มควบคุม

วิชาภาษาไทย ท 101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การอ่าน เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านเกี่ยวกับเค้าโครงเรื่อง และสามารถแปลความ
ตีความ ขยายความ จับใจความ และสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกความหมายของคำ หรือข้อความจากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนบอกสาระสำคัญของเรื่องได้
3. นักเรียนย่อความจากเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา

ใช้เนื้อหาเดียวกับกลุ่มทดลอง

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ

ครูบอกลักษณะของเรื่องที่น่าสนใจมาให้อ่านว่าน่าสนใจอย่างไร

ขั้นที่ 2 แจกจุดประสงค์

ครูบอกให้นักเรียนทราบว่า เป็นการฝึกอ่านเพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับเค้าโครง
เรื่อง ซึ่งนักเรียนจะต้องทำความเข้าใจและสรุปย่อเรื่องให้ได้

ขั้นที่ 3 ให้นำทางการเรียนรู้

ครูอธิบายและทบทวนการฝึกอ่านเพื่อค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง ซึ่งฝึกอ่านแล้ว

ในคาบก่อน

ขั้นที่ 4 ให้เนื้อหาแก่นักเรียน

ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่องทั้ง 3 เรื่องให้นักเรียนทุกคน

เรื่องแรก ได้แก่เรื่อง "เจ้าหญิงกิ้งก่ายักษ์" ครูอ่านให้นักเรียนฟังเมื่อจบแล้ว

ครูจะสนทนาซักถามเกี่ยวกับสาระสำคัญของเรื่อง แล้วให้นักเรียนย่อเรื่อง

เรื่องที่สอง ได้แก่เรื่อง "มันมากับความมืด" ครูให้ตัวแทนนักเรียนอ่านเมื่ออ่านจบ

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง แล้วให้นักเรียนย่อเรื่อง

เรื่องที่สาม ได้แก่เรื่อง "พ่อขี้ลาด" ครูให้นักเรียนแต่ละคนอ่านเรื่องในใจ

เมื่อจบแล้ว ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง แล้วให้นักเรียนย่อเรื่อง

ขั้นที่ 5 การประเมินผลการอ่าน

1. สังเกตพฤติกรรมการในขณะเรียน และสนทนาซักถาม

2. ตรวจย่อความ

ขั้นที่ 6 ส่งเสริมความมั่นใจ

ให้นักเรียนย่อความจากเรื่องที่อ่าน

สื่อการเรียนการสอน

เอกสารเนื้อเรื่อง

เจ้าหญิงกิ้งก่ายักษ์

กาลครั้งนานแสนนานมาแล้ว มีเจ้าชายองค์หนึ่งรูปโฉมหล่อเหลาราวกับเทพบุตร นามว่า เจ้าชายฟานเซอร์ เป็นราชโอรสของพระราชารุโน และพระราชินีมาทิลดา แห่งเมืองมอร์ดินี เจ้าชายไม่สนใจหญิงใดทั้ง ๆ ที่อาสูอาณามักสมควรที่จะมีงานอภิเษกสมรส เสด็จพ่อเสด็จแม่บังคับให้นายนี้จนบรรทมดิ้นทุกราตรีกาล พยายามอย่างยั้งที่จะจัดงานเลี้ยงใหญ่โตเพื่อเชิญสาวงามในแต่ละเมืองมาร่วมงานแต่งงาน โดยเป้าหมายให้เจ้าชายเลือกหญิงใดสักนางขึ้นมาเป็นเจ้าสาว แต่พระราชารุโนและพระราชินีไม่บรรลุเป้าหมายที่ทรงหวังกันไว้ เพราะเจ้าชายฟานเซอร์ไม่เหลียวแลสาวใด

"โอ้ ! แต่ละคนจิตชิตยังกะน้ำซุบไม่มีชีวิตชีวา จะให้ข้าเลือกผู้หญิงแห่งใดเหล่านี้นมาเข้าพิธีแต่งงานอย่างนั้นหรือ" เจ้าชายบ่นด้วยจิตใจที่ห่อเหี่ยว

"แต่ลูกก็ต้องแต่งงาน.... เพราะเป็นหน้าที่ของเจ้าที่ต้องมีทายาทไว้สืบทอดวงศ์ตระกูลต่อไป..."

พระราชารุโนพยายามทุกวิถีทางที่จะทำให้เจ้าชายได้พบรัก เริ่มตั้งแต่ส่งเจ้าชายไปช่วยเจ้าหญิง " มริเบล มอนด์ เฟอร์ซี" จากปิศาจคางคก เจ้าชายก็เข้าไปช่วยเหลืออย่างซึ้งกะตาย

"โอ้โฮ! น่าเบื่อ" เจ้าชายโวยวายกับคนสนิท

"อย่าเพิ่งเบื่อเลยท่าน เพราะยังมีคิวช่วยเจ้าหญิง อิลิเนอร์ เดอ แช็กกิส จากมังกรร้ายอีก"

แล้วเจ้าชายฟานเซอร์ก็เดินทางไปช่วยฆ่าเจ้ามังกรร้ายจนตายแต่ยังไม่วายบ่นว่า

"มีอะไรสนุก ๆ กว่านี้อีกไหม... ช่างเซ็งเสียเหลือเกิน"

ในที่สุดพระราชารุโนและพระราชินีก็มียอมแพ้ ยอมปล่อยให้เจ้าชายท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ ดังนั้น ทันทีที่เสร็จสิ้นจากภารกิจช่วยเหลือเจ้าหญิง จิลเลียน โอป โจดี จากปิศาจร้ายแห่งท้องทะเล เจ้าชายเก็บอุปกรณ์ปราบปิศาจใส่ย่ามหนัง แล้วออกเดินทางเผชิญโชคที่ใจปรารถนา

วันหนึ่ง ขณะที่เจ้าชายยืนชมทิวทัศน์งดงามอยู่บนหน้าผาริมฝั่งทะเล จู่ ๆ เมฆฝนตั้งเค้าครึ้มไปทั่วท้องฟ้า

"หวังว่าฝนคงจะไม่ตกนะ...." เจ้าชายบนพืชมำกับตัวเอง "ไม่งั้นดาบของฉันท้องเป็นสนิมแน่ ๆ" ...แต่ฝนไม่เชื่อฟังเจ้าชาย ฟ้าแลบแปลบปลาบอยู่เพียงครู่ แล้วเม็ดฝนก็เรียงตัวปурมลงมาจากฟากฟ้า

เจ้าชายฟานเซอร์เหลียวมองไปรอบ ๆ ตัวเพื่อหาที่หลบฝน เจ้าชายเห็นถ้ำขนาดใหญ่อยู่ที่เชิงเขาไม่ไกลนัก จึงรีบวิ่งเข้าไปในถ้ำอย่างรวดเร็ว เป็นถ้ำที่ขอลไปด้วยกลิ่นคาวของปลา กลิ่นเกลือกจากท้องทะเล มีสาหร่ายทะเลแขวนระเกะระกะตรงปากทางเข้าถ้ำ พร้อมทั้งแผ่นหินที่มีตัวอักษรสลักไว้ว่า

"โปรดเคาะ ห้ามน็อค้าเร่ เช็ดเท้าก่อนเข้าถ้ำ"

เจ้าชายจึงเคาะผนังถ้ำด้วยด้ามดาบแรง ๆ สอง-สามครั้ง

"นั่นไครนะ..."

มีเสียงอ่อนโยนตะโกนถามออกมา เป็นเสียงผู้หญิงที่ฟังดูเศร้า ๆ เจ้าชายได้ยินเสียงแกรกกราก คล้ายเสียงของหนัก ๆ ลากไป-มาบนพื้นถ้ำ

"ขอเข้าเข้าไปข้างในได้ไหม ข้างนอกนี้ฝนตกหนัก และลมพายุแรงมาก.... ข้าคือเจ้าชายฟานเซอร์" เจ้าชายตะโกนออก

"โอ! ท่านคือผู้ปราชญ์ปิศาจ ผู้เดินทางปราชญ์ปิศาจไปในที่ต่าง ๆ...." เสียงนั้นคูลวดหล่นจนเจ้าชายแปลกใจ

"ใช่...นั่นคือข้าเอง" เจ้าชายยืนยัน

"งั้น ! ท่านคงเข้ามาในถ้ำนี้ไม่ได้หรอก เพราะข้าคือปิศาจ..."

"ท่านเคยกินเนื้อสาว ๆ ไหม..." เจ้าชายฟานเซอร์พยายามตั้งข้อสังเกต

"ค้ายตาส..." เสียงปิศาจร้องอย่างตกอกตกใจ "ท่านรู้ไหมเจ้าชายฟานเซอร์ ครั้งหนึ่งข้าเคยเป็นสามงามเชิวนะ..."

"ถ้าท่านไม่เคยกินเนื้อใคร ข้าคงไม่ปราชท่านหรอก..." เจ้าชายดีใจที่มีโอกาสรู้จักกับปิศาจใจดี "...แต่ไหนลองเล่าเรื่องที่เคยเป็นสาวงามให้ข้าฟังหน่อยสิ"

"เอื้อ ! เรื่องมันยาว..." มีเสียงทอดถอนใจดังออกมา "ท่านเข้ามาข้างในก่อนดีกว่า ละอองฝนสาดต้องผนังถ้ำจนขึ้น เต็มวตาของท่านจะเป็นสนิม..."

เจ้าชายผ่านเซอร์กั้วเข้าไปในถ้ำข้า ๆ มองไปรอบ ๆ ถ้ำ ชมความงดงามของภาพวาดปลาหลากหลายสีล้นปรากฏอยู่เกือบทุกตารางนิ้วบนฝาผนัง เจ้าชายเดินไปจนได้ยินเสียงคร่ำ ๆ กังวานมาจากหลืบลึกว่า

"ครั้งนั้นข้าเป็นเจ้าหญิงที่เลอโฉม...เจ้าหญิงโฟลเอลล่า...ปราสาทของข้าเป็นสีขาวสะอาด มีสระน้ำ มีสวนสวย มีน้ำพุทองคำ และมีนกยูง แต่ข้าเป็นเจ้าหญิงอวดดี ข้าถูกเลี้ยงดูมาอย่างตามใจ อยากได้อะไรต้องได้ ข้าจะกินแต่ช็อกโกแลตที่ดีที่สุด แต่งกายด้วยชุดที่ตัดจากผ้าไหมประดับประดาเครื่องประดับจากไข่มุกและเพชร ข้าเป็นเจ้าหญิงที่ไม่มีมารยาท นิสัยหยาบคายต่อทุกคน แม้แต่เสด็จพ่อเสด็จแม่ เจ้าชายองค์ไหนขอความรักจากข้า จะต้องถูกปาหน้าด้วยเศษอาหารทุกคน..."

เจ้าหญิงโฟลเอลล่าเล่าเรื่องของตัวเองด้วยน้ำเสียงทุกข์ระทม

"ครั้งหนึ่งข้าทำผิดอย่างใหญ่หลวงในวันเกิดครบ 16 ปี ของข้าเอง เพราะเจ้าชายคอร์ดทแทนเกิดนึกคลั่งขอความรักจากข้าต่อหน้าธารกำนัล ข้าเซ็นอายุเลขหยิบยิบถาดขนมพายบลูเบอร์รี่ปาทองไปแล้วถาดนั้นกลับกระเด็นไปโดนหน้าผู้วิเศษแห่งประสาธ...ผู้วิเศษโกรธมาก ท่านสาปแช่งข้าให้กลายเป็นปิศาจผู้มีร่างกายน่าเกลียดน่ากลัว แล้วเสด็จพ่อสั่งเนรเทศข้าออกจากประสาธในคืนนั้น ข้าเสียใจในความประทุษร้ายชั่วร้ายของตัวเองจริง ๆ..."

เสียงปิศาจกรรมเวรรางสละอัสสะอื่นจากข้างใน ดังแข่งกับเสียงพายุฝนนอกถ้ำ เจ้าชายยืนฟังเรื่องราวจากปิศาจด้วยความสลดหดหู่ใจ ก่อนเอ่ยถามว่า

"ไม่มีทางแก้ไขเลยจริงหรือ..."

"คงไม่มีทางอยู่บ้าง ข้าจะกลับมาเป็นมนุษย์ดังเดิมต่อเมื่อมีเจ้าชายสักองค์ มารักและขอแต่งงานกับข้าในสภาพที่ข้าเป็นอยู่..." เสียงถอนหายใจดังมาครั้งแล้วครั้งเล่าตลอดเวลาที่เล่าเรื่องของตัวเอง ดังขึ้นอีกครั้งหนึ่งเมื่อนึกถึงความโศกเศร้าอันยากที่ใครจะช่วยเหลือ

"เอื้อ ! แต่จะมีเจ้าชายใจบุญที่ไหนจะยอมแต่งงานกับ...กิ้งก่าสกปรกอย่างข้า..." ร่างนั้นเคลื่อนออกจากเงามืด เป็นกิ้งก่าที่มีร่างสูงเท่ามนุษย์ ผิวกายเป็นเกล็ดมันเลื่อมสีน้ำตาลแกมเขียว และเสียงแกรกรากที่เจ้าชายได้ยินในตอนแรกคือเสียงหางของนางที่เคลื่อนไหวไปมากระทบกับพื้นถ้ำ ร่างนั้นพองพุ่มไว้ด้วยชุดราตรีสีขาวชาดวัน มีมงกุฎเล็ก ๆ ประดับด้วยพลอยสีแดงเจิดจรัสครอบอยู่บนศีรษะ

"โฟลเอลล่า... เธอเป็นกิ้งก่าที่งดงามมาก" เจ้าชายฟานเซอร์หลุดปากนิมนต์อย่างลืมหูลืมตา คำพูดของเจ้าชายทำให้เจ้าหญิงยิ้มเห็นฟันซี่เล็ก ๆ สีขาวสะอาดเรียงเป็นระเบียบ "งดงามจนฉันอยากขอเธอแต่งงาน..."

แล้วเจ้าชายฟานเซอร์ก็พาเจ้าหญิงโฟลเอลล่ากลับมายังพระราชวัง

"เสด็จพ่อ... นี่คือเจ้าหญิงโฟลเอลล่า... ข้าต้องการแต่งงานกับเธอ..."

พระราชบุตรในทศตสิงพริ้งเพิลิดไปชั่วขณะ ก่อนรับสั่งว่า

"...ลูกชายที่รักยิ่งของพ่อ เจ้าจะแต่งงานกับกิ้งก่านั้นไม่ได้เป็นอันขาด พระราชินีเป็นลมล้มพับไป 3 ทลบ เรียกหาทนายหลวงประจำราชสำนักมาเปิดกฎหมายแต่ไม่มีกฎหมายใดยุติได้ว่าห้ามผู้สืบทอดราชบัลลังก์อภิเษกสมรสกับกิ้งก่า... ไม่มีใครเชื่อว่าโฟลเอลล่าเป็นเจ้าหญิง คนรับใช้พากันหลีกเลียงที่จะมารับใช้เจ้าหญิงกิ้งก่า เพราะต่างพากันรังเกียจเกลียดสีน้ำตาลแถมเขียว

ส่วนพระราชินีมาทิลดา ก็พาลสนมกำนัลมากระหน่ำกระแหนะเธอทุกวัน

"เนี่ยนะจ๊ะ... หญิงสาวที่ชายผู้มีเชื้อสายกษัตริย์จะเข้าพิธีแต่งงานด้วย... เจ้าหญิงผู้มีเกล็ดเลื่อมพรายเต็มตัวลากหางยาวดั่งแกรกรากไปทั่วท้องพระโรง..."

ถึงตอนนี้โฟลเอลล่าจะรักเจ้าชายจนหมดหัวใจ แต่เธอยังอดโศกเศร้าลึก ๆ ในความโศกเศร้าของเธอไม่ได้ที่ต้องมาแต่งงานกับเจ้าหญิงกิ้งก่าเช่นเธอ เป็นความรังเกียจที่เธอไม่เคยเป็นเพราะใครมาก่อนเลยในชีวิต อะไรมะเกิดขึ้นถ้าหลังแต่งงานแล้วเธอยังเป็นปีศาจกิ้งก่าอยู่อย่างนี้สามีของเธอต้องใช้ชีวิตกับสัตว์เลื้อยคลานอย่างนั้นหรือ เจ้าหญิงโฟลเอลล่าคิดมาก กลุ้มอกกลุ้มใจจนผ่ายผอม แล้ววันหนึ่งเจ้าหญิงตัดสินใจหนีจากเจ้าชายฟานเซอร์

คืนก่อนแต่งงาน โฟลเอลล่าจัดเสื้อผ้าลงกระเป๋ แล้วหลบหนีออกจากพระราชวัง เธอลัดเลาะไปตามรั้ววังจนมาถึงน้ำพุขนาดใหญ่หน้าเมือง แล้วน้ำตาของเจ้าหญิงกิ้งก่าก็หยดแหมะ ๆ ลงมาเมื่อคิดถึงเจ้าชาย ทันทีที่หยาดน้ำตาไหลพรากลงมาเปราะแก้ว เธอได้ยินเสียงเหมือนแก้วแตกดังเปรี๊ยะ ๆ ก้องไปทั้งพระราชอุทยาน เสียงเจ้าชายฟานเซอร์ตะโกนเรียกหาเธอดังไกลเข้ามา

"โฟลเอลล่า เธออยู่ไหน..."

"ข้าแต่งงานกับท่านไม่ได้หรอกนะ ฟานเซอร์ที่รัก ข้ารักท่านเกินกว่าที่จะเห็นท่านต้องมาร่วมชีวิตกับสัตว์เลื้อยคลานน่าเกลียดอย่างข้า..."

แล้วเธอก็ก้มหน้าลงมองพื้น ที่นั่นทำให้เธอตกใจจนแทบลืมหายใจ มีซากกิ่งก้านขนาดใหญ่กองอยู่แทบเท้า เกล็ดเล็ก ๆ ของมันเลื้อยพรายสະท้อนกับแสงจันทร์

"ไม่...อย่าจากฉันไปนะโฟลเอลล่า" ฟานเซอร์ตะโกน และเมื่อเขาเห็นเจ้าหญิงโฟลเอลล่าเต็มตา เขาก็ร้องบอกเธอว่า... "เธอเป็นสาวผู้เลอโฉมเหมือนเดิมแล้ว... ไม่เชื่อเธอลองมองเงาตัวเองในอ่างน้ำนั่นสิ"

เจ้าหญิงโฟลเอลล่าทำตามอย่างงง ๆ เงาสะท้อนในอ่างน้ำ คือ ร่างหมดจดงดงามของหญิงสาวผู้มีผิวเนียนละเอียด จมูกโด่ง ริมฝีปากบาง และดวงตากกลมโต ผมสีดำยาวสลวย ประทับ หากยังคงเหลือสัญลักษณ์แห่งกิ่งก้านทั้งไว้อย่างหนึ่งคือปอยผมสีเขียวสดใสลอดแซมอยู่บริเวณผมดำขลับ โฟลเอลล่าเหล่าน้ำตาด้วยความปิติ

หลังพิธีอภิเษกไม่ว่ากี่ปี เจ้าหญิงโฟลเอลล่าได้กำเนิดโอรสรูปร่างเหมือนเจ้าชายฟานเซอร์ ผู้เป็นพ่อ ผมสีทองขมวดเกลียวอยู่เต็มศีรษะเล็ก ๆ ดวงตากกลมโตดำขลับ...สีเขียวเข้มราวกับมรกต...แต่แลดูเยือกเย็นเหมือนน้ำตาของสัตว์เลื้อยคลานประเภทกิ่งก้า...ไม่มีผิदनัยไปเลยสักนิดเดียว

มันมากับความมืด

ชมพูที่หลังบ้านของจุกสกลปลั่งมาหลายวันแล้ว มองดูขาวส่นร่งเต็มต้น มันข้างคก
เลี้ยจริงห้อยย้อยเต็มต้นทีเดียว ลูกก็อวบใหญ่หวานกรอบ ทุกเช้าที่จุกช่วยแม่เก็บชมพูไปขายที่ตลาด
แม่ก็จะบ่นให้ฟังเสมอ

"ไม่เป็นอันได้ขายกันละ คูนี้อีกที่เดียว" แม่ชี้ให้จุกดูชมพูที่หล่นเกลื่อนอยู่ใต้ต้น

"ลมแรงรีใจอะแม่ มันจึงตกสงมาเกลื่อนอย่างนี้" จุกถาม

"ไม่ใช่ตอกลูก ค้างคาวนะ มันมาตักกันทุกคืนเลย รุ่งเช้าก็เลยเกลื่อน"

"ค้างคาวหรืออะแม่"

"อือม" แม่ว่า "มันมากันเป็นฝูง ๆ ทั้งจิกทั้งตี กว่าจะหมดหน้าชมพูคงอีกหลายแข่ง"

"ค้างคาวอะไรอะ"

"ค้างคาวมึง ตัวมันไม่ใหญ่นักดอก แต่มันร้าย ผลไม้ของชาวบ้านชาวช่องฉิบหาย

วายเป็น เพราะอาศัยสัตว์พวกนี้แหละ"

วันนั้นทั้งวัน จุกเตรียมการที่จะรับมือกับสัตว์ผู้มากับความมืดอย่างเต็มที่

คืนข้างขึ้น 15 ค่ำ พระจันทร์นวลส่องอยู่กลางท้องฟ้า สาดแสงสีอาบใสสว่างไปทั่วทั้งหมู่บ้าน
ดูราวกับเป็นกลางวัน ที่ต้นชมพูหลังบ้าน สามสหายมีจุก จอม และ เบี้ยก นิ่งซุ่มกันอยู่บนแคร่ใต้ต้น
ชมพู ในมือถือหนังสือเตรียมพร้อม กองกระสุนอันมีดินเหนียวปั้นกลม และลูกหินก้อนเล็ก ๆ
อีกกองใหญ่

มีเสียงตบยุงเปาะแปะ และเสียงกระซิบกระซาบแก่กัน

"ซุ่มซุ่มเป็นบ้า ข้าตบจนมือแดงหมดแล้วมันจะมากันรีเปล่าวะคืนนี้ หรือมันรู้ตัวว่า
เพศฆาตคอยอยู่ก็เลยไม่มา หรืออายจุกเอ็งจะหลอกให้เราไปเจอเสียแล้ว"

"ใจเย็น ๆ เอะน่า เดี่ยวก็ได้ตักตอก ยังหัวค้ำอยู่นี่นา"

จันทร์ดวงกลมโตลอยพ้นทิวไม้ขึ้นเรื่อย ๆ หนะเดียวกันน้ำค้างก็เริ่มตกเปาะแปะ เด็ก ๆ

ซุ่มอยู่จนเกือบเหลืออดก็ได้ยินเสียงดัง

"พื๊บ...พื๊บ...พื๊บ"

"แซวก...แซวก"

เสียงนั้นดังผ่านไป พร้อมกับเสียงลูกชมพู่วงกราวลงมาใต้ต้น เด็ก ๆ แหงนมองตามเสียงนั้น

"นั่นละใช่แล้ว" จูกร้องอย่างลึกลับ "โอ้โอ้ มากันเป็นฝูง ๆ เลย"

เด็ก ๆ จ้างหนังสือติดในมือตึงกระสุน หมายร่างดำ ๆ ที่บินว่อนอยู่ในท้องฟ้าและพุ่งเข้า

จิกลูกชมพู

"ผึ้ง...ผึ้ง" เสียงปล่อยกระสุน

"ผัวะ..." กระสุนโค่นค้ำดาวตัวหนึ่งจึงเบื้อเริ่ม มันถลาพลัดหัวที่มลงมา หล่นบนดิน

ดัง ปึก !

จอมกระโดดออกไป ใช้สามนิ้วจับตัวมันขึ้นมา ค้างควาตัวขนาดหัวแม่เท้าสีดำสนิท ดิ้นผงาบ ๆ อ้าปากมองเห็นเขี้ยวและฟันคมขาวที่เคี้ยว มันยังไม่ตาย จอมจับยัดลงไปใต้ถุนพลาสติกที่เตรียมมา เสียงมันร้องอืด...อืดอยู่ในถุ่ พร้อมทั้งดินขลุ่ยลั่น

เด็ก ๆ ยังปล่อยกระสุนกันอย่างสนุกมือ เพราะค้างความีมากเหลือเกิน เหมือนกับมันออกอยากมาจากไหน ต่างพุ่งเข้าจิกตัวลูกชมพูไม่ขาดสาย

"ผึ้ง....ผึ้ง..." ลูกกระสุนออกจากแหล่งพุ่งไปในอากาศ

"ผัวะ...."

บางกระสุนถูกปีกนกขาคี้นลัดตกลงมา เด็ก ๆ วิ่งเข้าตะครุบ จับตัวใส่ถุ่พลาสติกไว้ บางตัวถูกที่ไม่สำคัญก็ร้อง "อืด....อืด" บินหายไป

เด็ก ๆ ยิ่งค้างควาจนเหนื่อย ปล่อยกระสุนกันเป็นว่าเล่น และเป้าก็เหมือนจะมีให้ยิงอย่างไม่จบไม่สิ้น ลูกกระสุนกองโตพร้อมไปจนเห็นได้ชัด ทั้งสามคนได้ค้างควาเกือบ 30 ตัว จนดึกมากแล้ว ค้างควาก็เริ่มชาลงเป็นลำดับ

"เหนื่อย....แต่ก็สนุก" เปี้ยกบอก เหงื่อชุ่มใบหน้า พลางดึงหนังสือติดในมือเล่น

"เรียกว่าได้ซ้อมมือไปในตัว ข้าว่าคงพลาดไปไม่กี่ตัว" จอมคุย

"ที่เหลืคงกลับไปตายรัง คืนพรุ่งนี้นั่นคงแหกกันมาอีก" จุกบอกเพื่อน ๆ

"เอายังไงกันดี" เปี้ยกถาม

"สำเร็จโทษมันเสียเลย ข้ายังไม่่วงตอก" จอมเสนอ

"ทำอะไรกันละลูก.....อ้อ! อ้ายหลานชายด้วย พร้อมหน้ากันดีจริง" พ่อของจุกถาม
ออกมาจากในบ้าน พลาออกมาสมทบกับเด็ก ๆ ที่นครไต้ต้นขมพู

"กำลังคิดจะสำเร็จโทษอ้ายนี้อยู่ละคุณลุง" เบียงบอกพลาซึ่งค้างคาอยู่ที่ดินขลุ่ยลักอยู่ใน
ถุงพลาตักให้ดู

"อ้อ! ค้างคาเราละ....เอาซี คั่วเผ็ดกินก็อร่อยไม่หยอก"

"เดี๋ยวข้าจัดการเอง ขอแม่ให้หุงข้าวสักหม้อ อ้ายนี้คั่วเผ็ดกับข้าวสวยร้อน ๆ คงไม่มี
ใครปฏิเสธไม่ใช่เราละ" จุกถาม

เด็ก ๆ หัวเราะพร้อม ๆ กัน

จุกเอามัดและเชียงออกมา เด็กน้อยยังไม่สั้ดกัด พ่อจึงแสดงให้ดูก่อนเป็นตัวอย่าง

"ตัดหัวมันทิ้งไปเสียก่อน แล้วก็ดึงเอาเส้นสาบมันออกมา เส้นสาบมันอยู่ใต้คางนี้เอง ถ้า
ไม่ดึงเส้นสาบจะทำให้เนื้อเหี้ยนสาบกินไม่ได้" พ่ออธิบาย "เสร็จแล้วก็ลอกหนังออก ควักเครื่องใน
ออก เห็นไหมเนื้อเหมือนเนื้อวัวที่เคี้ยว ที่นี้ก็เชือดเป็นชิ้น ๆ แกงเผ็ดหรือผัดเผ็ด ใส่เครื่องแกง
ให้เผ็ดสักหน่อยก็อร่อยไปเลย บางคนเขาก็ชอบแบบทอด คลุกเกลือพริกไทยกระเทียมเข้า ทอด
แบบหมทอดก็อร่อยเหมือนกัน เนื้อค้างคาหวานอร่อยกว่าเนื้อไก่เสียอีก และมันก็เป็นสัตว์ที่สะอาด
เพราะมันกินผลไม้อย่างเคี้ยว ที่จริงเลือดมันคอกเหล้าก็ชอบเอาผสมเหล้าโรง เขาว่าแก้ปวดแก้
เมื่อยดีนัก"

เด็ก ๆ นั่งฟังเพลิน

"โอ้โฮ!...เหลือตัวเล็กนิดเดียว" เบียงร้อง เมื่อเห็นค้างคาที่ลอกหนังออกเหลือตัว
ขนาดหัวแม่เท้า

"ค้างคาหนูก็ตัวขนาดนี้แหละ" โตกว่านี่หน้อยก็มีค้างคาตัว และที่ใหญ่ที่สุดก็คือค้างคา
แม่ไก่ มันชอบจิกกินลูกกระท้อน เวลามันบินอย่างนี้ เสียงดังพึบ ๆ เหมือนแม่ไก่ไม่มีผิด ปีกของมัน
เป็นแผ่นหนังสีดำ ตัวมีขนสีน้ำตาลปนดำ ค้างคาตัวใหญ่ ๆ นั้นว่ากันว่า น้ำลายมันเหนียวเป็นกาว
ถ้าถูกยิงปีกทะลุมันจะเลื้อยรอซากของปีกด้วยน้ำลาย เหมือนเวลาเรือรื้อขาวเรือคุดยาด้วยชันนั้น
แหละที่มันก็นำหนิไปได้อีก" พ่ออธิบาย

"ไอ้ไอ มันเก่งจริง ค้างคาวตัวใหญ่ ๆ เหมือนค้างคาวแม่ไก่ ต้องยิงด้วยปืนใช้ไหมอะ
คุณลุง"

"อืม...หนังสือถึงมันไม่ลงดอก ต้องยิงด้วยปืนลูกกรด ใช้ไฟฉายส่องตามัน มันจะตา
ฟาง เกาะกิ่งไม้แน่นเราต้องเล็งยิงตรงกลางให้แน่ใจว่า เป็นลำตัวหรือหัวของมัน มันจึงตกลงมา"

ข้าวร้อน ๆ หม้อหนึ่งหมดไปโดยไม่รู้ตัว เด็ก ๆ ชมนกที่คว่เผ็ดค้างคาวฝีมือของจุก
เด็ดจริง ๆ เพราะต่างคนต่างก็น้ำหน้าตาเล็ดไปตาม ๆ กัน ถึงพ่อของจุกเองก็เดชะ สามสหายนึก
หวังกันว่า คินพรวนี้คงได้พบกับสัตว์ผู้มากับความมืดอีก

พ่อขี้ลาด

พ่อมีรูปร่างสูง เรียบร้อยและอ่อนน้อม มีความเอื้อเฟื้อ และกลัวเกรงคนเกินไปจนผมรู้สึกรำคาญโดยเฉพาะญาติทางฝ่ายแม่ ซึ่งผมเห็นว่าพ่อขี้ลาด

พ่อไม่ดูภาพยนตร์ตั้งแต่ผมกับพี่สาวอยู่ชั้นมัธยม ไม่เที่ยวเตร่ ไม่ยุ่งกับใคร นั่งดกกล้วยไม้ อย่างเดียว ด้วยเหตุผลว่า เราไม่มีเงินเดือน ไปเที่ยวแล้วเป็นหนี้ คนจะดูถูก "แต่ตอนนี้ไม่มีคนรับใช้พ่อตั้งแต่เข้าไปซื้อหมูที่ตลาดไม่กลัวคนดูถูก" ผมคิด

ผมต้องการเล่นกับเด็กในตรอก แต่พ่อไม่อนุญาตเพราะกลัวผมถูกรังแก เคยมีคนมาขอยืมเงินพ่อแต่พ่อไม่มีให้ จึงถูกด่า ซึ่งพ่อก็นิ่งฟังเฉย ๆ

"ทำไมพ่อไม่เล่นงานเขาบ้างล่ะ" พ่อยิ้ม แล้วบอกว่า "พ่อสู้เขาไม่ได้"

ผมน้อยใจพ่อ เพราะอยากทำอะไร ไปชวนพ่อ พ่อจะต้องบอกว่า

"พ่อกลัว พ่อเกรงใจเขา"

พ่อยิ่งแก่ง้งเงิบ พ่อเล่นกล้วยไม้ ไปขอยืมเงินจากคุณลุงมาปลูก เพราะไม่กล้าซื้อ เพราะราคามันแพง พ่อกลัวของแพง

กล้วยไม้สามสี่กระถางของพ่อออกดอกแล้ว พ่อชื่นชมนัก เพราะอดสู้อะไรเลยจนเห็นดอก แต่เพียงวันเดียวก็มีเด็กมือบอนมาทิ้งข้อ ผมว่าเด็กนั้นก็ยังไม่ยอมรับ รุ่งขึ้น กล้วยไม้อีกกระถางหนึ่งจะแย้มดอกเด็กคนนั้นมาอีก คราวนี้พ่อจับได้ แทนที่จะทำโทษแรง ๆ พ่อกลับพาเด็กไปบอกแม่ของเด็กว่า "ดู ๆ หน่อชนะ ชักชนะทุกวัน" แม่เด็กจึงด่าและตีลูกประชดพ่อ ผมทนไม่ได้ จะไปทะเลาะกับเขา แต่พ่อห้ามไว้ และยังว่า

"คนพาลเท่านั้นที่จะหาเรื่องกับชาวบ้าน เราต้องล้อมรั้วบ้านด้วยใจ รู้จักหนักเบา มันมันคงดียิ่งกว่ากำแพงเหล็กเสียอีก"

"พ่อไม่ควรมีน้ำใจกับคนพวกนี้ พ่อกลัวเขาต่างหาก"

สมัยพ่อยังรับราชการ เวลาออกสายตรวจ คนอื่นเขานำเงินหมิ่นกลับบ้าน แต่พ่อกลับมาขายสร้อยสองบาท เพราะเงินเดือนต้องแบ่งเป็นสองทาง ให้แม่ไว้ส่งลูกเรียนหนังสือ กับทางพ่อ เวลาออกสายตรวจ ผมเสียดายสร้อยสองบาท เพราะอยากใส่แต่พ่อว่า

"เอามาให้ประดับตัวอยู่ดี วิชาเป็นอาภรณ์งามกว่าสร้อยลักร้อยสาย"

"ผมเชื่อว่าวิชาเป็นประโยชน์ แต่น้อยใจพ่อที่ไม่รู้จักกิน รู้จักฉวยในสิ่งที่ควรจะได้ พ่อกลัวในสิ่งที่ไม่ควรกลัว"

"พ่อแก่จนปานนี้แล้วจะไปหวังอะไรกันมากนัก ไว้รอกินบ้านาณุดอนหลวงท่านเลี้ยงดีกว่า ยั่งยืนกว่าและเย็นใจกว่า"

เมื่อพ่อปลดเกษียณ รับบ้านาณุดอนหลวง พ่อเคยหวังไว้ว่า ตอนพ่อรับบ้านาณุดอนหลวงผมจะเรียนจบแล้ว แต่ผมยังไม่จบ พ่อจึงต้องทำงานที่ธนาคารต่ออีกเพื่อให้มีรายได้จนเจือจรรอบครัว ผมไม่อยากได้เงินของพ่อ เวลาที่แม่ให้เงินเหมือนรับก้อนถ่านแดง ๆ ใส่มือ นี่เหงื่อของพ่อขึ้นมา พ่อควรจะมีเงินได้แล้ว แต่ยังพอกไม่ได้เพราะมีลูกชู้ ๆ อย่างผม

ผมถือตัวว่ากล้าและหนุ่มกว่าพ่อ เรียนหนังสือมากกว่าพ่อ ผมมีเล่ห์เหลี่ยมและโชคดียิ่งเกี่ยวกับการพนัน จนมีเงินไปเที่ยวกลางคืนทุกคืน ผมไม่ต้องการเรียนแล้ว รู้สึกว่าชีวิตเรือก่องให้ผมได้สนุกจนถึงขีดความต้องการ ผมคิดว่าจะต้องสู้อย่างลูกผู้ชาย ให้คุ้มค่าสมกับการเป็นชายชาตรี พ่อไม่ว่านอกจากจะตกเตือนว่า

"ไม่กลัวหรือในอนาคตถ้าอยากเรียนอายุจะมากเกินไป" ผมหมดความกังวล เพราะไม่ต้องการเรียนแล้วและไม่กลัวอะไรอย่างพ่อกลัว

นอกจากพ่อจะกลัวคนแล้ว พ่อยังกลัวเทพเจ้าผิวดำ เพราะเคยเห็นญาติของแม่ทรงเจ้าพ่อก็กราบไหว้อย่างนอบน้อม ทั้งที่พ่อนับถือพุทธ มีพระบูชาเต็มห้อง

"พ่อซี้ตลาด พ่อกลัวเทพเจ้าจะต้องไปกลัวทำไม เราไปทำอะไรให้เขา เราอยู่ของเรา ไหว้พระของเรา สวดมนต์ทุกคืน แม้ก็ฟังเทศน์ทุกวันพระ ทำไมเราต้องไหว้คนลัทธิอื่น เทพเจ้าเหล่านั้นมาจากวรรณคดีอินเดีย ทำไมพ่อต้องไหว้"

"พ่อไม่ได้กลัว ไม่ได้ชื่นชม แต่คนที่เลื่อมใสทางนี้เขาเป็นญาติของลูก เรื่องอะไรจะต้องลุยน้ำตอนกำลังเขียว พ่อเพียงแต่ไหว้ตามเขา ไม่เห็นน่าอายตรงไหน แต่พ่อกลัว เพราะแก่แล้วถ้าพ่อเป็นอะไรไป ลูกยังอยู่ พี่สาวลูกยังอยู่ พ่อไม่อยากให้ญาติพี่น้องเกลียดลูกของพ่อ"

ผมเริ่มเข้าใจ แต่ยังคงคิดว่าเป็นข้อหลีกเลียงของพ่อ

ชีวิตนักพนันของผมไม่ยั่งยืนอะไรเลย ของที่เคยมีหมดไป จะมีแต่เสียงคนดุด่าว่า

"ไม่เอาถ่าน ไม่เป็นโล้เป็นพาย ตีแต่เล่นการพนัน มั่วผู้หญิง คบเพื่อนชั่ว ๆ" ผมกลับ
เข้าบ้านและบอกแม่ว่า

"อยากเรียนหนังสือ จะตกเพราะเรียนไม่รู้เรื่องก็ดีกว่าสอบตกเพราะหนีเรียน"

"ไปบอกพ่อด้วยนะ"

"บอกพ่อ พ่อจะได้ยิ้มเฝ้าให้ถึงไม่แสดงออกก็เถอะ"

"แกมันขี้ขลาดผิดพ่อ" แม่โกรธเพราะเห็นผมผิดเงื่อนไข ผมหรือขี้ขลาด พ่อกลัวอะไร

พ่อนั่งดื่มเหล้าอยู่บ้านเหมือนเคย

"ผมกลัวชีวิตข้างนอกแล้ว มันวุ่นวายและเหน็ดเหนื่อย ผลจะกลับเข้าบ้านจะทำงานเป็น
หลักฐานเสียที"

"แนใจริ" พ่อยิ้มและจ้องผมเขม็ง

"ที่นี้เห็นจะจริง กลัวแต่วันข้างหน้าจะมีอะไรเปลี่ยนแปลงไปบ้างก็ไม่รู้"

"มันไม่ถ่วงนักหรอก คนเราถ้ามีความกลัวจะทำให้เราชนะได้ ไม่ว่าจะเผชิญกับอะไร
แต่หากว่าเราไม่กล้าหรือรู้แน่นว่า เวลาไม่มีโอกาสชนะ ความกลัวจะทำให้เราไม่แพ้ พ่อไม่กล้า
เสี่ยงไม่กล้าคิดไกล ไม่กล้าใช้ชีวิตไม่เพื่อย เพราะกลัวว่าจะทำให้ลูกเดือดร้อนขาดแคลนในอนาคต
ลูกกล้าเกือบทุกอย่าง แต่ไม่กล้าสู้ความจริง พ่อกลัวเกือบทุกอย่าง แต่กล้าสู้กับสภาพความเป็นจริง
ที่พ่อไม่มีอะไรต้องกลัว เพราะเมื่อเด็ก ๆ พ่อเคยอยู่วัดลำบากก็เคย จนก็เคย อดอาหารก็เคย
กว่าจะได้สบายอย่างทุกวันนี้ แต่ลูกสบายตั้งแต่เกิด พ่อจึงกลัวว่าอนาคตลูกจะลำบาก ถ้าหาก
ประพฤติดุร้ายเช่นนี้" ผมมองพ่อทั้งน้ำตา

แผนการสอนอ่านแบบชี้นำ คาบที่ 7

กลุ่มทดลอง

วิชาภาษาไทย ท 101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การอ่าน เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านเกี่ยวกับเค้าโครงเรื่อง แล้วสามารถแปลความ
ตีความ ขยายความ จับใจความ และสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกความหมายของคำ หรือข้อความ จากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนบอกสาระสำคัญของเรื่องได้ โดยบอกได้ว่า
 - ใครเป็นตัวละครสำคัญของเรื่อง
 - ตัวละครตัวนั้นทำอะไร
 - ผลที่เกิดขึ้นกับตัวละครตัวนั้นเป็นอย่างไร
 - เรื่องจบลงอย่างไร
3. นักเรียนย่อความจากเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา

เนื้อเรื่อง 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง

- นิทานของพ่อ
- ขาขี้ดงอก
- ผู้มีกำลังย่อมชนะ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นแจ้งจุดประสงค์ ครูบอกให้นักเรียนทราบจุดประสงค์ของการเรียนการสอน

ขั้นที่ 2 ขั้นแนะนำครุเตรียมเนื้อเรื่องมา 3 เรื่อง และบอกนักเรียนว่ามีเรื่องอะไรบ้าง แต่ละเรื่องน่าสนใจอย่างไร เป็นการนำหรือเร้าความสนใจโดยใช้เวลานั้น ๆ แล้วเตือนนักเรียนว่าเมื่อฟังหรืออ่านแล้วนักเรียนจะต้องบอกสาระสำคัญของเรื่องได้ เพราะเป็นวิธีที่จะทำให้ นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่าน โดยตอบคำถามให้ได้ว่า

1. ใครเป็นตัวละครสำคัญของเรื่อง
2. ตัวละครตัวนั้นทำอะไร
3. ผลที่เกิดขึ้นกับตัวละครตัวนั้นเป็นอย่างไร
4. เรื่องจบลงอย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นการให้ตัวอย่างประกอบ ครูยกตัวอย่างเรื่อง และแสดงวิธีค้นหาสาระสำคัญของเรื่องหรือบททวนวิธีค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง เมื่อคาบเรียนก่อน

ขั้นที่ 4 ขั้นการเสนอเนื้อหาบทเรียนแบบชี้แนะ ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่อง เรื่อง "นิทานของพ่อ" ครูเป็นผู้อ่าน เมื่ออ่านจบ ครูแสดงวิธีการค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง ด้วยการสนทนาซักถาม โดยใช้คำถามทั้ง 4 ข้อ แล้วให้นักเรียนย่อเรื่องตามแนวการตอบคำถาม

ขั้นที่ 5 ขั้นการทำแบบฝึกหัดควบคุม ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่อง เรื่อง "ชายถ่วงอก" แล้วให้ตัวแทนนักเรียนอ่านให้เพื่อนฟัง ครูเตือนว่าขณะที่ฟังและอ่านตามไปนั้น นักเรียนจะต้องคิดหาคำตอบจากเรื่องไปด้วย เมื่ออ่านจบ แบ่งกลุ่มให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันค้นหาสาระสำคัญของเรื่องตามแนวของคำถามทั้ง 4 ข้อ แล้วให้ย่อเรื่อง

ขั้นที่ 6 ขั้นการทำแบบฝึกหัดอิสระ ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่อง "ผู้มีกำลังย่อมชนะ" แล้วให้นักเรียนอ่านในใจพร้อมทั้งค้นหาสาระของเรื่องด้วยตนเอง หลังจากนั้นให้นักเรียนย่อเรื่อง

สื่อการเรียนการสอน

เอกสารเนื้อเรื่อง

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมขณะเรียน และการสนทนาซักถาม
2. ตรวจข้อความ

แผนการสอนอ่านตามคู่มือครู คาบที่ 7

กลุ่มควบคุม

วิชาภาษาไทย ท 101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การอ่าน เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านเกี่ยวกับเค้าโครงเรื่อง แล้วสามารถแปลความ
ตีความ ขยายความ จับใจความ และสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกความหมายของคำ หรือข้อความจากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนบอกสาระสำคัญของเรื่องได้
3. นักเรียนย่อความจากเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา

ใช้เนื้อหาเดียวกับกลุ่มทดลอง

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ

ครูบอกลักษณะของเรื่องที่น่าสนใจมาให้อ่านว่าน่าสนใจอย่างไร

ขั้นที่ 2 แจ้งจุดประสงค์

ครูบอกให้นักเรียนทราบว่าเป็นการฝึกอ่านเพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับเค้าโครง
เรื่อง ซึ่งนักเรียนจะต้องทำความเข้าใจและสรุปย่อเรื่องให้ได้

ขั้นที่ 3 ให้แนวทางการเรียนรู้

ครูอธิบายและทบทวนการฝึกอ่านเพื่อค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง ซึ่งฝึกอ่านแล้ว

ในคาบก่อน

ขั้นที่ 4 ให้อ่านแก่นักเรียน

ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่องทั้ง 3 เรื่องให้นักเรียนทุกคน

เรื่องแรก ได้แก่เรื่อง "นิทานของพ่อ" ครูอ่านให้นักเรียนฟังเมื่อจบแล้ว

ครูจะสนทนาซักถามเกี่ยวกับสาระสำคัญของเรื่อง แล้วให้นักเรียนย่อเรื่อง

เรื่องที่สอง ได้แก่เรื่อง "ชายถ่วงอก" ครูให้ตัวแทนนักเรียนอ่านเมื่ออ่านจบ

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง แล้วให้นักเรียนย่อเรื่อง

เรื่องที่สาม ได้แก่เรื่อง "ผู้มีกำลังย่อมชนะ" ครูให้นักเรียนแต่ละคนอ่านเรื่อง

ในใจเมื่อจบแล้ว ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง แล้วให้นักเรียนย่อเรื่อง

ขั้นที่ 5 การประเมินผลการอ่าน

1. สังเกตพฤติกรรมในขณะเรียน และสนทนาซักถาม

2. ตรวจย่อความ

ขั้นที่ 6 ส่งเสริมความแม่นยำ

ให้นักเรียนย่อความจากเรื่องที่อ่าน

สื่อการเรียนการสอน

เอกสารเนื้อเรื่อง

นิทานของพ่อ

ท้องฟ้าสวยเหลือเกิน มีดวงดาวนับแสนนับล้านดวงพากันกระพริบแสง คินไคที่พระจันทร์
อารมณ์ดี แสงจันทร์อ่อนโยนจะอาบแสงสีเงินไปทั่วอาณาบริเวณ

ช่วงเวลาหัวค่ำแสนสุขบนกระเบื้องบ้านเริ่มขึ้นด้วยนิทานของพ่อ

"วันนี้จอมอยากฟังนิทานเรื่องอะไรละลูก..." พ่อถามอย่างใจดี ถึงตอนนั้นน้องแจ่มน้อง
สาวคนเดียวของจอมจะแย่งตอบเสียงแจ้ว

"นิทานเรื่องสัตว์ใจดีค่ะ... เอาเรื่องที่หนูไปเจอหมี"

"ยายแจ่มยุ่ง... หนูอยากฟังเรื่องหนูไปเจอคนป่าครับ"

เราสองคนมีข้อขัดแย้งเล็ก ๆ น้อย ๆ เสมอ ผู้เป็นกรรมการตัดสินคือแม่

"คินไคเล่าเรื่องที่หนูจอมอยากฟังก่อน... คินไครู้งี้ค่อยเล่าของแจ่มจะ"

จอมหนุ้ตักพ่อ ส่วนแจ่มหนุ้ตักแม่... แต่ไม่ว่าพ่อจะเล่านิทานเรื่องใดก็ตาม สิ่งหนึ่งที่เรา
สองคนจะได้รับคือความสนุกสนานเหมือนได้เดินทางผจญภัยด้วยตนเอง พ่อบอกว่า

เรื่องที่เล่าจากประสบการณ์นั้นมีเสน่ห์และสนุก... นิทานหลายเรื่องมีที่มาจากคนที่ได้พบ
เหตุการณ์จริงแล้วเล่าสืบทอดกันมา...."

ถ้าอย่างนั้นก็เรียกได้ว่านิทานของเราที่มีที่มาจากคุณปู่... คุณปู่เคยใช้ชีวิตอยู่ในจังหวัด
ทางภาคเหนือท่านเป็นเจ้าของที่ป่าไม้ มีหน้าที่ตรวจตราดูแลไม่ให้คนตัดไม้ทำลายป่า แต่พ่อก็อ่าแม่
จะมีเจ้าหน้าที่คอยควบคุม แต่ก็ยังมีคนแอบเข้าไปในป่า แล้วตั้งเป็นโรงเลื่อยย่อม ๆ จัดการ
โค่นต้นไม้ใหญ่ แล้วเลื่อยเป็นท่อน ก่อนจะมียกลำเลียงเข้ามาขายในเมือง

เราเคยถามพ่อว่าทำอย่างนั้นเรียกว่าเป็น "ความผิด" ไหม เพราะไม้ที่ตัดและเลื่อย
แปรรูปก็เพื่อนำมาสร้างบ้านเป็นที่อยู่อาศัย พ่อจึงไปสักครู๋ โอบเราไว้สองแขน บอกว่า

"การจะเรียนการกระทำใด ๆ ว่า "ความผิด" พ่อคิดว่า มันต้องมีคำถามให้ตรวจสอบ
อย่างเช่นว่า การกระทำนั้นเป็นการเห็นแก่ตัวไหม รังแกคนอื่นไหม ทำให้คนส่วนใหญ่เดือดร้อน
ไหม... ถ้าลูกโตกว่านี้จะเข้าใจดีขึ้น ตอนนี้เรามาฟังนิทานดีกว่า"

ใช่แล้ว... เรื่องบางเรื่องก็ยากเกินกว่าเด็ก ๆ อย่างเราจะเข้าใจลึกซึ้ง นิทานของพ่อ
หรือของคุณปู่... น่าสนใจกว่าตั้งเยอะ

นิทานเรื่องหมีจอมตะกละ วันนั้นคุณป่มีธุระต้องเดินทางไปหมู่บ้านในป่าลึก ขณะเดินทางของคุณป่มีพรานชาวบ้านหนึ่งคน เจ้าหน้าที่สองคน และลูกหาบอีกสี่คน ก่อนเดินทางไปหมู่บ้านชาวเขาดังกล่าวก็มีพรานผู้ใหญ่หลายคนห้าม เพราะทางที่จะไปต้องผ่านป่าที่มีหมีดุร้าย แต่คุณป่บอกว่าถึงยังงี้ก็ต้องไป เพราะมีข่าวว่าหมู่บ้านกระเหรี่ยงมีฝูงช้างป่าเกราะคอยรบกวน บางทีอาจมีหนทางป้องกันได้พร้อมกันนั้นจะได้สำรวจสภาพป่าไปด้วย สมัยนั้นยังไม่มีรถ ทางที่คณะคุณป่จะไปต้องเดินเท้าอย่างเดียวพรานแก่เห็นว่าถึงยังงี้คุณป่ก็ต้องไปแน่ ๆ ก่อนที่คณะจะออกเดินทาง พรานแก่ก็ขอพบคุณป่

"ท่านป่าไม้ครับ...ผมมีคาถาป้องกันหมีทำร้าย แต่มีข้อแม้ว่าคาถานี้ต้องท่องในใจเงียบ ๆ ขอให้ท่านบอกกับชาวคณะด้วยนะครับ"

แล้วพรานป่าก็กระซิบบอกคาถาที่หู้ของคุณป่ คุณป่ก็กระซิบบอกผู้ร่วมเดินทางทุกคน

การเดินทางเริ่มขึ้น ทุกคนในคณะกินยา "ควินิน" ป้องกันโรคไข้มาลาเรีย ตรวจตราเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายให้รัดกุม ใส่รองเท้าหุ้มข้อเพื่อป้องกันตัวทาก และเสียบยกรังทั้งหลายจัดใส่เป้หลัง

สองคืนแรกผ่านไปไม่มีอะไรเกิดขึ้น คุณป่ว่าเวลาที่สนุกของการเดินทางคือการหยุดคุย หนะที่นั่งล้อมกองไฟหลังรับประทานอาหาร

วันที่คณะจะกลับหัวหน้าหมู่บ้านกระเหรี่ยงมอกระบอกไม้ไผ่ซึ่งบรรจุของเหลวบางอย่างปิดฝาแน่นเขามอกระบอกดังกล่าวให้ทุกคน

"ถ้าพบหมี ให้นอนนิ่งแล้วเท "ยาวิเศษ" จากกระบอกบนพื้น" นั่นคือคำพูดของหัวหน้ากระเหรี่ยง

ขากลับคุณป่กับคณะก็เจอกับหมีจริง ๆ มันเดินอ้อยอัยตรงเข้ามา ดูเหมือนจะเป็นครอบครัวหมีสามตัว พรานนำทางสถิติ เขาตะโกนให้ทุกคนปีนขึ้นไปหลบซ่อนบนต้นไม้ หรือตามพุ่มไม้ และพยายามทำตัวให้เงียบกริบ โชคร้ายที่คุณป่เกิดลื่นตกลงจากต้นไม้ หมีตัวหนึ่งเดินตรงเข้ามา คุณป่ล้มตัวนอนนิ่ง ก่อนจะตกใจจนหมดสติ คุณป่นึกถึงกระบอก "น้ำยาวิเศษ" ที่หัวหน้ากระเหรี่ยงให้มา จึงเทราดน้ำยาดังกล่าวบนพื้นเป็นบริเวณกว้าง คุณป่ท่องคาถาที่พรานแก่กระซิบก่อนจะหมดสติด้วยความตกใจ

"ผมรอดกรงเล็บหมีเพราะความตะกละของมันมากกว่า" ท่านหันไปยืนกับพรานนำทางที่
พยักหน้าเห็นด้วย ขณะที่เจ้าหน้าที่สองคนกับลูกหาบกำลังงง คุณปู่ก็ให้ทุกคนลองเปิดกระบอกไม้ไผ่
แล้วใช้นิ้วจุ่ม "น้ำยาวิเศษ" มาชิมดู ทุกคนกะโปกออกมาพร้อมกัน

"น้ำผึ้ง"

ใช่แล้ว "น้ำยาวิเศษ" นั่นคือน้ำผึ้งนั่นเอง หมีชอบของหวานและโปรดปรานน้ำผึ้งเป็น
พิเศษ มันจึงสนใจที่จะเลียน้ำผึ้งมากกว่าทำร้ายคน เมื่อคุณปู่กลับถึงบ้านก็มาเล่าให้คุณย่าและพ่อฟัง
ท่านบอกว่า ที่ท่านรอดพ้นอันตรายมาได้เพราะอุปนิสัยของหมีไม่ใช่สัตว์ดุร้าย เมื่อมนุษย์ไม่ทำร้ายมัน
ก่อน มันก็ไม่ทำร้ายมนุษย์เช่นกัน"

"ผมอยากรู้ว่า" คาถา "ที่พรานแก่ให้คุณปู่ท่องนั้นได้ผลไหมครับ หรือเพราะน้ำผึ้งอย่าง
เดียว"

พ่อตอบตัวจอมเบา ๆ "ลูกถามเหมือนที่พ่อเคยถามคุณปู่...อ้า แลสถก็ได้ คุณปู่บอกว่า
คาถาของพรานแก่ก็ช่วยได้ส่วนหนึ่ง คือช่วยให้ควบคุมสติและช่วยให้จิตใจมีที่ยึดเหนี่ยว พอจิตใจมีที่ยึด
ความตื่นเต้นหวาดกลัวก็ลดลง ใจก็สงบลงด้วย คาถาที่พรานแก่ให้ท่องในใจคือ "สัตว์โลกไม่เบียด
เบียนกัน เราไม่เบียดเบียนต่อกัน"

นิทานบางเรื่องที่เราชอบให้พ่อเล่าซ้ำ เช่นเรื่องของชะนี

นิทานเรื่องลูกชะนีกำพร้า เป็นเรื่องเศร้า แต่ก็แปลกที่พ่อชอบเล่า

"มีนายพรานคนหนึ่งนำลูกชะนีมาเลี้ยง เขาเก็บมันได้ในวันที่เกิดไฟป่า สัตว์ทั้งป่าวิ่งหนี
ไปอย่างโกลาหล ชะนีน้อยตัวนี้คงพลัดจากอกแม่ชะนิตกลงมา หวิดถูกไฟคลอกตาย นายพรานทะนุ
ถนอมเลี้ยงลูกชะนีด้วยความสงสาร วันหนึ่ง พรานเข้าไปในเมือง เพื่อนำของป่าพวกน้ำผึ้งและสมุนไพร
ไปขาย พ่อติคนที่รับซื้อน้ำผึ้งเป็นผู้มีอันจะกินในเมือง เขามีลูกชายลูกสาวตัวเล็ก ๆ เอง
เท่ากับจอมกับแจ่งนี่แหละ เด็กสองคนร้องไห้แข่งกันอยากได้ลูกชะนีมาเลี้ยง ผู้มีอันจะกินท่านนั้นจึง
เอ่ยปากขอซื้อลูกชะนีจากนายพราน อ่อนวอนอย่างไรนายพรานก็ไม่ยอมขาย

นายพรานกลับบ้านป่าพร้อมชะนีน้อยอย่างเศร้าใจ

เขาไม่แน่ใจว่าการที่เขานำชะนีเข้าไปในเมืองเป็นความผิดไหม... เพราะนั่นเป็นสาเหตุ
ให้มีการตามล่าลูกชะนีเพื่อนำมาขายแก่ผู้มีอันจะกิน และสิ่งที่นายพรานปวดร้าวใจที่สุดก็คือ "ชีวิต"
ที่ต้องสังเวย "ความปรารถนา" ของมนุษย์

เพราะธรรมชาติของชนชั้นนั้น จะโอบกอดลูกน้อยไว้แนบอกรักเสมอ หากต้องการลูกชนชั้น...
แน่นอน ต้องฆ่าแม่ชนชั้นเสียก่อน!....น่าเศร้าใจนัก"

ช่วงเวลาของนิทานเริ่มระเบียงค่อย ๆ สิ้นลงเมื่อเราสองคนโตขึ้น จากนักเรียนชั้น
ประถมต้น ประถมปลาย และชั้นมัธยมศึกษา นิทานของพ่อก็เปลี่ยนไป นิทานเรื่องที่เรารู้ได้คือ
เรื่อง "ไม้ขีดก้านเดียว"

"นิทานของพ่อเริ่มยากแล้วนะจ๊ะ" แม่ติงเสียงอ้อๆ ตอนนี้เราไม่ทนตักตอกกับแม่แล้ว
แต่เปลี่ยนเป็นนั่งฟังระเบียงมองดูดาว

"ลูกโตแล้วนี่จ๊ะแม่....นิทานก็ควรเปลี่ยนเรื่อง" พ่อบอกเหตุผลก่อนจะเริ่มเรื่อง "ไม้
ขีดไฟก้านเดียว"

"มีชายคนหนึ่งออกเดินทางเพื่อแสวงหาสมบัติ ขณะพักแรมในป่า เขาต้องการจะก่อไฟเพื่อ
หุงต้มอาหาร โชคร้ายที่ไม้ขีดที่พกมาหมดพอดี ชายคนนั้นหันไปมองรอบตัวจึงเกิดความคิด เขาลงมือ
ใช้ขวานโค่นต้นไม้และเหลาไม้ขีดก้านเล็ก ๆ ได้ตั้งใจ

หลังจากก่อกองไฟทำอาหารเสร็จเขาเดินทางต่อไป เผอิญมีลมพัดพาเปลวไฟที่ร้อนระอุ
ลุกลามไหม้ต้นไม้อื่น ขยายวงกว้างออกไปจนกลายเป็นไฟป่าทำลายต้นไม้ราบคาบ"

"โห...ไม่เห็นคุ้มกันเลย ไม้ขีดไฟก้านเดียว ทำลายป่าทั้งป่า" แจงอุทานจอมเองก็ร้อง
ออกมาเหมือนกัน

"ว่า...กว่าต้นไม้จะโตเป็นต้นใหญ่....ไม่คุ้มเลยที่จะโค่นมาทำไม้ขีดก้านเดียว"

พ่อยิ้มกับแม่ บอกว่า

"ไม่เลวแะ...เล่านิทานตั้งแต่เล็กจนโต คิดได้อย่างนี้

ความเปลี่ยนแปลงในครอบครัวของเราเริ่มขึ้นเมื่อน้าชายเข้ามาทำงานกรุงเทพฯ จอมขึ้น
มัธยม 4 ขณะที่แจ่มขึ้นมัธยม 2

"ดีเหมือนกับเปลี่ยนบรรยากาศการเรียนมาอยู่เมืองหลวงมั่ง"

แล้วทุกอย่างก็เปลี่ยนไป...

ไม่มีนิทานเริ่มระเบียง เพราะ "บ้าน" ของเราเป็นตึกแถว ไม่มีระเบียง ไม่มีดวงดาว
อีกต่อไป (เพราะถูกอาคารสูง ๆ บดบัง)

"นิทาน" เรื่องใหม่ที่จอม แฉง พ่อ แม่ ผลัดกันเล่าก็คือ

"โอ้ย...อากาศร้อนเหลือเกิน" นี่คือคำบ่นของแม่

"นั่นแหละ...ฝนไม่ตกตามฤดูกาล...ตัดป่ากันมาก ระบบนิเวศวิทยาถูกทำลายหมด"

นั่นคือคำตอบของพ่อ

"รถติดจังค่ะ...."

"รถมาก ถนนน้อย คนมาก เมืองแคบ" พ่อต่อให้แฉง

"คนอารมณ์เสีย...หน้าไม่ยิ้ม โกรธง่าย" จอมบ่นถึงนิสัยของบรรดาเพื่อน ๆ

"นั่นแหละ...คิดถึงตัวเองมากเกินไป ไม่นึกถึงคนอื่น....เห็นแก่ตัวเหมือน..."

"ชายโค่นต้นไม้ทำไมขี้ดไฟ !" เรา (ซึ่งรวมทั้งแม่ตอบพร้อมกัน)

พ่อพยายามจะเล่านิทานที่คุ้นเคยเล่าให้พ่อฟังอีกครั้ง ตามที่พวกเรา (รวมทั้งแม่) ร้องขอ
พ่อขอเวลาพ่อสักหน่อย เพราะพ่อไม่อยากจะให้เรา...โดยเฉพาะจอมกับแฉงสืมนิทานเหล่านั้น
น่าเสียดาย ถ้าเราจะสืมนิทานเหล่านั้น!

ขายถั่วออก

เอกอยากมีลูกฟุตบอลไว้เป็นของตัวเองสักลูก เพื่อจะเอาไว้เล่นกับเพื่อนฝูงในตอนเย็น ๆ หลังจากทำงานบ้านที่ได้รับมอบหมายจากแม่เสร็จแล้ว ฟุตบอลโรงเรียนก็นำกลับบ้านไม่ได้เพราะครูไม่อนุญาต เอกคิดอยู่หลายวันว่าจะหาเงินมาจากไหนเพื่อซื้อฟุตบอลสักลูกให้ได้ จะเขียนจดหมายไปขอเงินพ่ออ้อย พ่ออ้อยก็คงไม่มีเพราะตอนนี้พ่ออ้อยเองก็ต้องใช้เงินมาก เพราะกำลังเรียนต่อในระดับปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา พ่ออ้อยก็ขอเงินจากพ่อออกบ่อยไปเปิดเทอมคราวนี้พ่อต้องเสียเงินไปเพื่อลูก ๆ มากมายเอกเองเห็นใจและสงสารพ่อกับแม่ทำงานเพื่อส่งเสียให้ลูก ๆ ได้เล่าเรียนโดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย เอกคุณภาพย่นตรจากโทรทัศน์ เด็กผู้ชายคนหนึ่งต้องการมีรถจักรยานเป็นของตัวเอง ทั้ง ๆ ที่เด็กคนนั้นอยู่ในฐานะที่พอจะซื้อได้โดยไม่เดือดร้อน แต่เขาไม่รบกวนทางบ้าน แอบไปทำงานรับจ้างขนของตามสถานีรถไฟ จนสามารถซื้อจักรยานด้วยน้ำพักน้ำแรงของตัวเอง เด็กผู้ชายคนนั้นมีความภูมิใจในตัวเองมาก เอกอยากเอาอย่างเด็กคนนั้นบ้าง และตอนนี้เอกก็โตพอสมควรแล้ว จะหาเงินด้วยวิธีไหนดี ความคิดยังมีดม่นจะไปรับจ้างขนของตามสถานีรถไฟก็ได้ เพราะบ้านอยู่ไกลจากสถานีรถไฟควรเนียงถึงสิบ กิโลเมตร

ตอนสายวันอาทิตย์นี้ แม่ให้เอกนำแกงส้มปลากระบอกไปให้ย่า บ้านเอกกับบ้านย่าอยู่ห่างกันประมาณสี่ห้าคณนา ย่ามีลูกทั้งหมดสี่คน ย่าเล่าว่าปู่ตายเมื่อน้าอายุได้ประมาณแปดปีในบรรดาลูกทั้งสี่ของย่า พ่อเพียงคนเดียวที่มีโอกาสได้เรียนต่อหลังจากจบ ป.4 ลง ป้า และ อา ต้องออกมาช่วยย่าทำนา ตอนนี่น้าแก่แล้ว แต่ไม่ยอมไปอยู่กับลูกคนไหน ย่าให้เหตุผลว่าย่าเหนื่อยมากกับลูก ๆ หลาน ๆ มากพอแล้ว ขอให้ย่าอยู่อย่างสงบ ๆ คนเดียวดีกว่า ซึ่งลูก ๆ ก็ยินยอม แต่ต่างก็หมั่นไปมาเยี่ยมย่าพร้อมทั้งนำของกินของใช้ไปให้ย่ามิได้ขาดแต่มีข้อแม้ว่าทุกคืนจะต้องมีหลานหนึ่งคนมานอนกับย่า เมื่อเอกเดินมาถึง ย่ากำลังปอกมะพร้าวเตรียมไว้ขายที่ตลาดนัดในหมู่บ้านแห่งนี้ ย่าอายุหกสิบปีกว่า ๆ แล้ว แต่ยังคงแข็งแรงกระฉับกระเฉง เพราะทำงานออกกำลังกายอยู่ตลอดเวลา

"ย่าครับแม่ให้เอกเอาแกงปลากระบอกที่ย่าชอบมาให้" เอกพูดออกไปตั้งแต่ยังเดินเข้าไปไม่ถึง

"ลำบากเพราะยากันเปล่า ๆ ลุง ทำไมไม่เก็บไว้กินกันที่บ้านก็มีกันตั้งหลายคนอย่าตัวคนเดียวปากเดียว ไม่ต้องห่วงหรอก"

"แม่อคิดถึงย่า พวกเราทั้งหมดมีย่าคนเดียวที่เป็นร่มโพธิ์ ร่มไทร ถ้าไม่มีย่าเอาก็คงไม่ได้มายืนอยู่อย่างนี้" ย่ายิ้มด้วยความปลื้มใจในคำพูดของหลานชาย ความสุขใจสูงสุดของคนเราสามแก่เฒ่าก็อยู่ที่ลูกหลานรู้จักบุญคุณไม่ทอดทิ้งสามแก่เฒ่า

"เอกรช่วยย่าปอกมะพร้าวเอง" ไม่รอช้าเอกรก็นั่งลงข้างย่า สันมือไปจับขวานจากมือย่า ย่าไม่อยากให้เอกรทำ แต่ก็ขัดใจความตั้งใจของหลานชายไม่สำเร็จ การปอกมะพร้าวต้องตัดจุกข้างบนออกเสียก่อน มะพร้าวจึงจะปอกง่าย ความจริงมะพร้าวสดปอกง่ายกว่ามะพร้าวแห้ง แต่มะพร้าวนี้อ้างำลังห้าวพอดีไม่สดไม่แห้ง ย่าขึ้นไปบนบ้านครู่หนึ่งแล้วลงมาพร้อมกับยี่เก้งซึ่งมีถ่วงอกให้เอกร

"เอกรเอาถ่วงอกไปให้แม่ด้วยนะ ย่าเพาะไว้เมื่อสองสามวันก่อนเพิ่งเก็บเมื่อเช้านี้เอง ตอนเช้าย่าฝักฝักบัง ตักบาตรพระท่านไป"

"ย่าเพาะมากหรือเปล่า" เอกรถามอย่างสนใจ

"ย่าซื้อถั่วเขียวมาตั้งไว้ครึ่งกิโล เพาะได้หลายครั้ง ย่าชอบกินถ่วงอกกินได้ทุกวันไม่รู้จำเบื่อ" ย่าอธิบาย เอกรก็เรียนแล้ว ถ่วงอกเป็นผักที่มีราคาถูกลง แต่ให้คุณค่าทางอาหารสูง คือให้โปรตีนและวิตามินเอ

"เพาะขายก็ได้กำไรดีนะลูก ดูเหมือนว่าจะได้กำไรครึ่งต่อครึ่งกับทุน ป้าของลูกเขาก็เคยเพาะขายอยู่เหมือนกัน แต่ตอนนี้เขาเลิกแล้ว" ย่าหมายถึงป้าละเมียดซึ่งเป็นพี่สาวคนเดียวของพ่อ ตอนนี้ป้าละเมียดหันมารับซื้อของจากชาวสวนในหมู่บ้าน นำไปขายที่อำเภอหาดใหญ่ ของที่รับซื้อมีผัก ผลไม้ โดยนำมารวมกับของที่ปลูกเองในสวน ป้าไปขายสัปดาห์ละสองหน

"ถ่วงอกมีวิธีเพาะอย่างไรครับ" เอกรยังเกิดความคิดอย่างหนึ่งขึ้นในสมอง

"คนจีนเขาเพาะโดยไม่ต้องใส่ทราย แต่ย่าไม่เคยเห็นวิธีการของเขาเลยแต่วิธีของย่าใช้ทราย ต้องหากละเมียดใหญ่ ๆ ที่กันรั้วหรือปื๊ดก็ได้ เจาะหัวและกัน เอาถั่วเขียวแช่น้ำไว้หนึ่งคืน เมื่อครบก็โรยทรายสลับกับถั่วเขียวเป็นชั้น ๆ หนึ่งรดน้ำวันละ 2-3 ครั้ง ภายใน 2-3 วัน เราก็ล้างเอามาทำอาหารหรือขายได้" ย่าอธิบายไปเอกรก็ฟังไปปอกมะพร้าวไปด้วย กว่าจะปอกเสร็จก็เหนื่อยหอบไปเหมือนกัน แต่ตั้งใจที่ได้มีโอกาสช่วยเหลือย่า เอกรลุกขึ้นเดินสำรวจไปรอบ ๆ บ้าน

บ้านย่ามีผักและผลไม้หลายอย่าง มะกรูด ตะไคร้ พริกขี้หนู โหระพา กระเทียม มะขาม ฝรั่ง มะนาว และสะตอ เอ็กเดินมาหยุดใต้ต้นฝรั่ง ผลของมันเต่งตึงและเขียวสดน่ากิน

"เอ็กเก็บไปฝากน้องบ้างนะ" ย่าตะโกนบอก จริงด้วย อีคน้องสาวของเอ็กชอบกินฝรั่งมาก พอ ๆ กับพี่อ้อชอบกินมะม่วง มะม่วงให้วิตามินซี คนที่ขาดวิตามินนี้จะเป็นโรคลึกลับดึกลึกลับเปิดหรือเลือดออกตามไรฟัน เอ็กเดินจากบ้านย่าด้วยสมองที่ปลอดโปร่ง

"แม่ครัวเอ็กจะเพาะถั่วงอกขาย" เอ็กบอกแม่ในตอนเย็นวันนั้น แม่ดูแปลกใจด้วยไม้นึกว่าจะได้ยินเช่นนี้จากปากเด็ก ๆ รุ่นเอ็ก

"เอาสิลูก แม่สนับสนุนที่เด็กรุ่นนี้ มีความคิดจะหาเงินด้วยตนเองแทนที่จะแบมือขอเงินจากพ่อแม่แต่เพียงอย่างเดียว บางคนโตแล้วแม่ยังชักจูงเสื้อผ้าให้ใส่ อะไรทำให้ลูกคิดจะทำอย่างนี้"

"เอ็กอยากหาเงินด้วยตัวเองบ้าง เอ็กอยากได้ฟุตบอล แต่คราวนี้ไม่ขอกรบนพ่อกับแม่ เอ็กจะทดสอบใช้ความสามารถบ้าง" แม่ยิ้มอย่างอ่อนโยนน้ำตาคลอหน่วยเพราะความภูมิใจ

ครบสามวันถั่วงอกที่เอ็กเผารดน้ำเช้าเย็น และรอกคอยด้วยความตื่นเต้นก็แตกหน่อเจริญงอกงามเต็มทัพพร้อมที่จะขายได้ ล้างน้ำเสร็จก็ได้ถั่วงอกที่มีก้านอวบอ้วนสีเขียวอมเหลืองน่าผัดกับหมู หรือเต้าหู้เอ็กเคยกินถั่วงอกที่ซื้อจากตลาด แต่วันนี้เอ็กจะเป็นพ่อค้าเองไปขายแต่เช้าคงไปโรงเรียนทัน จัดการตัดใบตองข้างบ้านมา แม่เย็บกระทงให้ และเอ็กถัวสมาตวงถั่วงอก 1 บาท ได้ทั้งหมด 24 กระทงถ้าขายได้หมดก็หมายถึงได้เงินยี่สิบสี่บาท

ซื้อถัวเชือกโลกิโกรัมละสิบสี่บาท คิดกำไรก็สิบบาท ไม่หักค่าแรง เพราะถือว่าเป็นการออกกำลังกายไปในตัว ร่างกายก็แข็งแรงด้วย เมื่อถั่วงอกทั้งยี่สิบสี่กระทงวางในถาดใบใหญ่เสร็จเรียบร้อย พ่อค้าคนใหม่ก็ออกเดินทันที เอ็กรู้สึกเขินและวูบวาบในใจแต่ก็ต้องฝืนหากต้องการเงิน ไปขายของไม่ใช่ไปขโมยเขามา เดินผ่านบ้านน้าสมนึก

"ขายอะไรจะพ่อค้า" น้าสมนึกช่างตัดเสื้อประจำหมู่บ้านร้องถาม

"ขายถั่วงอกครับ น้าณิกช่วยอุดหนุนบ้างซี" เอ็กได้โอกาสร้องขายเลข น้าณิกซื้อสองบาทจะต่อสามกระทง แต่พ่อค้าไม่ยอมขายโดยอ้างว่าจะขาดทุน พ่อค้าต้องพูดอย่างนี้เองเอ็กเพิ่งเข้าใจเมื่อมาเป็นพ่อค้าเอง ถ้าหากยอมลดราคาให้กับทุกคนที่ขอต่อราคาก็ต้องขาดทุนแน่ ๆ และเอ็กก็ไม่ได้เป็นพ่อค้าหน้าเลือดที่บอกโก่งราคาหนึ่งบาทก็ถูกแล้วผัดกินได้ตั้งสองสามคน เอ็กเริ่มมี

กำลังใจที่ขายได้บ้างแล้วเดินต่อไปคนแก่ ๆ ก็ทยอยเข้าว่าพ่อค้าถ่วงอวกหน้าใหม่มาแล้ว แต่ทุกคนก็ช่วยกันซื้อคนละกระทงสองกระทง เพื่อน ๆ รุ่นเดียวกับเอกลี้นอมยิ้มล้อเลียนเมื่อเอกลี้นผ่านไป ถ่วงอวกหมดถาดแล้ว เอกลี้นเงินในมือแน่นด้วยความดีใจ วันนี้สามารถหาเงินได้ถึงสิบบาท ดีใจ เอกลี้นถือถาดเปล่าอย่างรวดเร็ว เอกลี้นจะเพราะขายเรื่อย ๆ จนกว่าจะได้เงินครบตามราคารับบอล และหากถ่วงอวกยังเป็นที่ยินยอมของเพื่อนบ้าน เอกลี้นจะขายต่อไป เอกลี้นจะเป็นพ่อค้าถ่วงอวกประจำหมู่บ้าน วันนี้พ่อกับแม่ค้าขายก็ขบขันที่ส่งวันละหนึ่งกิโลกรัมเป็นประจำ พ่อกับแม่จะได้ไม่ต้องซื้อมาจากคนอื่น พ่อบอลราคาแพงลงมาในห้วงความคิดของเอกลี้น

ผู้มีกำลังย่อมชนะ

มีสิงโตตัวหนึ่งอยู่ในถ้ำ บรรดาสัตว์ทั้งหลายเกรงกลัว ไม่กล้าจะเข้าไปใกล้ต้องระมัดระวังตัวอยู่เสมอ

ในป่านี้มีกระต่าย กวาง หมาจิ้งจอก อยู่เป็นจำนวนมาก นายของสัตว์เหล่านั้นต่างก็ปรึกษากันว่า "เรารู้ว่าสิงโตเป็นสัตว์ที่มีอำนาจ พวกเราไม่สามารถจะสู้มันได้ เราควรจะยอมรับเป็นมิตรกับมันดีกว่าเพื่อความปลอดภัยของเรา" กระต่ายพูด

"ก็ดีเหมือนกันถ้าเราผูกมิตรกันแล้วความปลอดภัยย่อมจะมีมากขึ้น" กวางคล้อยตาม เมื่อปรึกษารื้อกันแล้ว บรรดาหัวหน้าสัตว์ทั้งสามก็พากันไปยังถ้ำสิงโต สิงโตเห็นสัตว์ทั้งสามมาหา ก็ได้หวาดกลัว เพราะเป็นสัตว์ที่ไม่มีอำนาจ

หลังจากที่แสดงความประหลาดใจอยู่ครู่ใหญ่ ๆ สิงโตจึงว่า

"พวกเจ้ามีธุระอะไรหรือ"

กระต่ายตอบว่า "พวกเราทั้งสามได้ปรึกษารื้อกันว่าเราได้อยู่ร่วมป่ากันมานานแต่ยังมิได้คุ้นเคยกันเลย พวกเราก็กินกันมาเรื่อยมาแต่ไม่เคยผูกมิตรกับท่าน หวังว่าท่านคงจะยินดีเป็นมิตรกับเรา"

สิงโตก็ว่า "เป็นไรมิเล่า เราก็ออยู่ร่วมกันในป่ามานานยังมิได้รู้จักกันเลยถ้าพวกเจ้าอยากจะเป็นมิตรกับเรา เราก็กินติดอนรับ"

"พวกเราอยู่เสมอว่าการอยู่โดดเดี่ยวไม่มีพวกพ้องนั้น ไม่ได้เกิดประโยชน์อะไรเลย เรามาเป็นมิตรกันเช่นนี้ก็นับว่าเป็นการดีทีเดียว"

หมาจิ้งจอกพูด

"ดีแล้วเมื่ออยากเป็นมิตรกับเรา เราไม่ขัดข้อง ว่าแต่มีสัญญาผูกพันอะไรบ้าง" สิงโตถาม

"ควรจะมีสัญญาบ้างเพื่อมิให้บาดหมางกัน เราควรให้สัญญากันว่าเวลาออกหากินด้วยกัน และแบ่งกันคนละส่วนเมื่อได้อาหารแล้ว

"ตกลงเราอินทรีย์รับสัญญานั้น"

เมื่อตกลงผูกมิตรกันแล้วตั้งแต่นั้นมาเวลาออกหากินก็ไปด้วยกัน และทำตามสัญญาที่ได้ตกลงกันได้

เมื่อคบกันมานานเข้าบรรดาลสัตว์ทั้งสามต่างก็รู้สึกว่าการที่สิงโตคบกับตนนั้นก็ปรารถนาจะเอาเป็นบริวาร มิได้คบชนิดที่ดัดเทียมเคียงบ่าเคียงไหล่กันเลย ทำให้ทั้งสามน้อยใจแต่ก็ไม่ได้แสดงออก เพราะกลัวสิงโตผู้มีอำนาจมากกว่า ยิ่งนานวันสิงโตก็ยิ่งแสดงอำนาจมากขึ้น

จนกระทั่งวันหนึ่งทั้งสี่ออกหากินพร้อมกัน และได้โอ้แก้งมาตัวหนึ่งอ้วนพีมาก เมื่อได้มาแล้ว สิงโตก็แสดงกิริยาว่าจะไม่ทำตามสัญญา กระจายก็รู้แกล้งจึงพูดว่า

"โอ้แก้งตัวนี้เราแบ่งกันสี่ส่วน ส่วนละเท่า ๆ กันตามสัญญา"

สิงโตทำตาเขียวพูดว่า "โอ้แก้งตัวนี้ ข้าเป็นผู้ตะครุบได้ ต้องได้หนึ่งส่วน"

"ส่วนที่สองล่ะ"

"ส่วนที่สองพวกเจ้าทั้งสามยืนอยู่เลย ๆ ไม่ได้ออกกำลังเลย ส่วนที่สองก็เป็นของข้า"

"ส่วนที่สามล่ะ" กระจายถาม

"เมื่อพวกเจ้าไม่ได้ทำอะไร พวกเจ้าก็ไม่มีสิทธิ์"

"ส่วนที่สี่ล่ะ" หมาจึงจอกถาม

"ก็เป็นของข้า ถ้าพวกเจ้าทดลองกำลังกับข้า พวกเจ้าชนะ จึงจะได้ส่วนนี้ไป"

"สัตว์ทั้งสามต่างก็สั่นหน้าและก็เลื่องไป เพราะรู้ว่าสิงโตผู้มีอำนาจได้ใช้อำนาจของตนตัดสิน ผู้มีอำนาจเท่านั้นที่จะอยู่ได้ในโลกของการแสวงหาอำนาจนี้"

แผนการสอนอ่านแบบชี้นำ คาบที่ 8

กลุ่มทดลอง

วิชาภาษาไทย ท 101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การอ่าน เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านเกี่ยวกับเค้าโครงเรื่อง และสามารถแปลความ
ตีความ ขยายความ จับใจความ และสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกความหมายของคำ หรือข้อความ จากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนบอกสาระสำคัญของเรื่องได้ โดยบอกได้ว่า
 - ใครเป็นตัวละครสำคัญของเรื่อง
 - ตัวละครตัวนั้นทำอะไร
 - ผลที่เกิดขึ้นกับตัวละครตัวนั้นเป็นอย่างไร
 - เรื่องจบลงอย่างไร
3. นักเรียนย่อความจากเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา

เนื้อเรื่อง 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง

- หัวใจแม่
- วันนี้เป็นของฉัน
- หอมดอกจำปา

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นแจ้งจุดประสงค์ ครูบอกให้นักเรียนทราบจุดประสงค์ของการเรียนการสอน

ขั้นที่ 2 ขั้นแนะนำ ครูเตรียมเนื้อเรื่องมา 3 เรื่อง และบอกนักเรียนว่ามีเรื่องอะไรบ้าง แต่ละเรื่องน่าสนใจอย่างไร เป็นการนำหรือเร้าความสนใจโดยใช้เวลานั้น ๆ แล้วเตือนนักเรียนว่า เมื่อฟังหรืออ่านแล้วนักเรียนจะต้องบอกสาระสำคัญของเรื่องได้ เพราะเป็นวิธีที่จะทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่าน โดยตอบคำถามให้ได้ว่า

1. ใครเป็นตัวละครสำคัญของเรื่อง
2. ตัวละครตัวนั้นทำอะไร
3. ผลที่เกิดขึ้นกับตัวละครตัวนั้นเป็นอย่างไร
4. เรื่องจบลงอย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นการให้ตัวอย่างประกอบ ครูยกตัวอย่างเรื่อง และแสดงวิธีค้นหาสาระสำคัญของเรื่องหรือทบทวนวิธีค้นหาสาระสำคัญของเรื่องเมื่อเคยเรียนก่อน

ขั้นที่ 4 ขั้นการเสนอเนื้อหาบทเรียนแบบชี้นำ ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่อง เรื่อง "หัวใจแม่" ครูเป็นผู้อ่าน เมื่ออ่านจบ ครูแสดงวิธีการค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง ด้วยการสนทนาซักถาม โดยใช้คำถามทั้ง 4 ข้อ แล้วให้นักเรียนย่อเรื่องตามแนวการตอบคำถาม

ขั้นที่ 5 ขั้นการทำแบบฝึกหัดควบคุม ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่อง เรื่อง "วันนี้เป็นของฉัน" แล้วให้ตัวแทนนักเรียนอ่านให้เพื่อนฟัง ครูเตือนว่าขณะที่ฟังหรืออ่านตามไปนั้น นักเรียนจะต้องคิดหาคำตอบจากเรื่องไปด้วย เมื่ออ่านจบ แบ่งกลุ่มให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันค้นหาสาระสำคัญของเรื่องตามแนวของคำถามทั้ง 4 ข้อ แล้วให้ย่อเรื่อง

ขั้นที่ 6 ขั้นการทำแบบฝึกหัดอิสระ ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่อง "หอมดอกจำปา" แล้วให้นักเรียนอ่านในใจ พร้อมทั้งค้นหาสาระสำคัญของเรื่องด้วยตนเอง หลังจากนั้นให้นักเรียนย่อเรื่อง

สื่อการเรียนรู้การสอน

เอกสารเนื้อเรื่อง

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมขณะเรียน และการสนทนาซักถาม
2. ตรวจข้อความ

แผนการสอนอ่านตามคู่มือครู คาบที่ 8

กลุ่มควบคุม

วิชาภาษาไทย ท 101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การอ่าน เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านเกี่ยวกับเค้าโครงเรื่อง และสามารถแปลความ
ตีความ ขยายความ จับใจความ และสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนบอกความหมายของคำ หรือข้อความจากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนบอกสาระสำคัญของเรื่องได้
3. นักเรียนย่อความจากเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา

ใช้เนื้อหาเดียวกับกลุ่มทดลอง

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ

ครูบอกลักษณะของเรื่องที่น่าสนใจมาให้อ่านว่าน่าสนใจอย่างไร

ขั้นที่ 2 แจ้งจุดประสงค์

ครูบอกให้นักเรียนทราบว่า เป็นการฝึกอ่านเพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับเค้าโครง
เรื่อง ซึ่งนักเรียนจะต้องทำความเข้าใจและสรุปย่อเรื่องให้ได้

ขั้นที่ 3 ให้นำแนวทางในการเรียนรู้

ครูอธิบายและทบทวนการฝึกอ่านเพื่อค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง ซึ่งฝึกอ่านแล้ว

ในคาบก่อน

ขั้นที่ 4 ให้อ่านแก่นักเรียน

ครูแจกเอกสารเนื้อเรื่องทั้ง 3 เรื่องให้นักเรียนทุกคน

เรื่องแรก ได้แก่เรื่อง "หัวใจแม่" ครูอ่านให้นักเรียนฟังเมื่อจบแล้วครูจะ

สนทนาซักถามเกี่ยวกับสาระสำคัญของเรื่อง แล้วให้นักเรียนย่อเรื่อง

เรื่องที่สอง ได้แก่เรื่อง "วันนี้เป็นของฉัน" ครูให้ตัวแทนนักเรียนอ่านเมื่ออ่านจบ

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง แล้วให้นักเรียนย่อเรื่อง

เรื่องที่สาม ได้แก่เรื่อง "หอมดอกจำปา" ครูให้นักเรียนแต่ละคนอ่านเรื่องในใจ

เมื่อจบแล้ว ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง แล้วให้นักเรียนย่อเรื่อง

ขั้นที่ 5 การประเมินผลการอ่าน

1. สังเกตพฤติกรรมในขณะเรียน และสนทนาซักถาม

2. ตรวจย่อความ

ขั้นที่ 6 ส่งเสริมความมั่นใจ

ให้นักเรียนย่อความจากเรื่องที่อ่าน

สื่อการเรียนการสอน

เอกสารเนื้อเรื่อง

หัวใจแม่

หนูตอบไม่ถูกหรือว่าคิดถึงพ่อมัย... เพราะตั้งแต่จำความได้ หนูเคยเห็นหน้าพ่อไม่กี่ครั้ง และที่สำคัญหนูไม่เคยรู้หรือว่าอ้อมกอดของพ่อเน้อ อันไคไไหน

"แม่" หนูเรียกเท่าไร ก็ไม่สามารถทำให้แม่ลืมตามองหนูได้ หนูร้องไห้ละอีกสัปดาห์ทำทุกอย่างจะให้แม่บอกหนูให้ได้ว่า... แม่รักหนู... แต่แม่ก็นอนเฉย

หนูอายุเก้าขวบ ใคร ๆ ที่รู้จักหนูมักจะพูดกันว่า หนูตัวเล็กและผอม หนูเองก็รู้สึกอย่างนั้น แขนหนูเล็กนิดเดียว ขาแข้งก็แลดูยาวเก้งก้าง

บางทีหนูอาจจะเหมือนแม่ เพราะแม่ของหนูก็มีรูปร่างผอม ๆ เล็ก ๆ แต่อ้อมกอดของแม่นั้นอุ่นนัก

ทุกคืนเวลานอนด้วยกัน แม่จะกอดหนูไว้ตลอด ออกแม่อุ่น หนูชอบชุกอยู่ตรงนั้น

บางครั้งหนูได้ยินเสียงหัวใจแม่เต้นตึก ๆ หนูถามแม่ว่าทำไมหัวใจแม่เต้นอย่างนี้ แม่จะตอบหนูด้วยเสียงที่เพราะที่สุดในโลกว่า ก็เพราะแม่รักหนูใจ หัวใจแม่ถึงเต้นอย่างนี้ ถ้าหนูฟังให้ดี ๆ หนูจะได้ยินเสียงหัวใจแม่พูดว่า

"แม่รักหนู... แม่รักหนู"

บางครั้งกลางดึกหนูฝันร้ายจนสะดุ้งตกใจตื่น อยากจะปลุกเรียกแม่ แต่หนูก็สงสาร แม่นอนหลับสนิท เพราะกลางวัน แม่ต้องทำงานหนักตลอด หนูจึงแนบหน้าไปก้มอกแม่ ฟังเสียงหัวใจของแม่พูดแทน

แค่นี้หนูก็หายกลัว

ใคร ๆ หลายคนชอบถามหนูบ่อย ๆ ว่าหนูคิดถึงพ่อมัย หนูตอบไม่ถูกว่าตัวเองคิดถึงพ่อมัย เพราะตั้งแต่จำความได้ หนูเคยเห็นหน้าพ่อไม่กี่ครั้ง และที่สำคัญคือหนูไม่เคยรู้หรือว่าอ้อมกอดของพ่อนั้นอุ่นไคไไหน จะเหมือนอ้อมกอดของแม่ไหม

แต่บางทีเมื่อหนูเห็นเด็กคนอื่น ๆ มีพ่อ หนูก็มักอิจฉามีบ้าง เมื่อนอนด้วยกันกลางดึก หนูจะถามแม่ว่าพ่อไปไหน แม่จะไม่ตอบ และบางทีคำตอบที่หนูได้รับก็จะกลายเป็นน้ำตาของแม่

ตั้งแต่นั้นมา หนูจึงเลิกถามถึงพ่อ

เราอยู่กันสองคนแม่ลูกมาตลอด แม่ไม่มีอาชีพอะไรเลย

หนูจำได้ว่า ชีวิตของเราแม่ลูกลำบากกันมาก บางวันหนูต้องกินข้าวเปล่า ๆ กระทั่งคุณตา
คุณยายใจดีคนหนึ่งซึ่งอยู่บ้านหลังใหญ่ใกล้บ้านเช่าที่หนูอยู่กับแม่ มาชวนแม่ไปอยู่ด้วย

แม่พาหนูไปอยู่ บ้านคุณตาคุณยายมีข้าวของเครื่องใช้ครบครัน อาหารขนมมากมาย และ
คุณตาคุณยายก็ใจดี

นาน ๆ ที ลูกหลานของคุณตาคุณยายก็จะมาเยี่ยม พวกเขามีเสื้อผ้าสวย ๆ มีของเล่น
แปลก ๆ พวกเขารับหนูไปเล่นด้วย แต่หนูไม่อยากเล่น หนูอยากอยู่ใกล้ ๆ แม่ ไม่ว่าแม่จะทำ
งานหรือทำอะไร หนูจะช่วยแม่ตลอด

ตื่นเช้า แม่จะลุกไปหุงข้าว ท้องฟ้ายังมีต้อยเลยเมื่อแม่ค่อย ๆ ย่องออกไป

แม่กลัวหนูจะตื่น

บางครั้งหนูก็รู้ว่าแม่ลุกออกไปจากห้อง หนูแกล้งทำเป็นหลับตา

หนูเคยถามแม่ว่า ทำไมไม่ต้องตื่นขึ้นมาหุงข้าวทำกับข้าวแต่เช้าทุกวัน ตื่นสาย ๆ นอนกับ
หนูก่อนไม่ได้หรือ

แม้ว่าไม่ได้ แม่ต้องรีบทำข้าวและอาหารเตรียมไว้ให้คุณตาคุณยาย เพราะทุกเช้าคุณตา
คุณยายจะตักบาตรทุกวัน

"งั้นเราทำไมไม่ทำบุญข้างคะแม่" หนูลถาม

และนึกถึงที่คุณยายเคยบอกว่า ถ้าทำบุญมาก ๆ ชาตินี้มาเกิดใหม่จะได้สบาย

"เพื่อชาตินี้เราเกิดใหม่ เราจะได้ไม่ลำบากอย่างนี้ใจคะแม่"

"ก็นี่ไง เราก็ได้บุญแล้วละลูก"

ระยะหลัง ๆ หนูจึงแอบติดตามแม่ออกมาหุงข้าว และขณะที่แม่จัดข้าวและกับเตรียมไว้ให้
คุณตาคุณยายเจ้าของบ้าน หนูจะแอบอธิษฐานในใจเสมอว่า

ขอให้พ่อกลับมา

เพราะใคร ๆ ก็บอกว่า ถ้าพ่อไม่ทิ้งแม่กับหนูไป เราสองคนก็ไม่ลำบากอย่างนี้ เพราะ
แต่ก่อนตอนที่พ่อกับแม่ เขาว่าพ่อหาเงินเก่ง พ่อทำงานได้ทุกอย่าง หนูสงสัยแม่ ไม่อยากให้
แม่ลำบาก

แม่ทำงานบ้านให้คนตาคนยาย บ้านหลังใหญ่ กว่าแม่จะปักกวาดเช็ดถูเสร็จก็เกือบครึ่งวัน
แม่ยังทำกับข้าวอีก และแม่ของหนูก็ผอม...ผอมมาก แม่บอกว่าแม่เป็นโรคกระเพาะ

บางวันแม่จะปวดท้อง...หนูรู้ว่าแม่เจ็บ เพราะแม่จะนอนน้ำตาไหลพราก ๆ ซึ่งเมื่อแม่
ปวดท้องขึ้นมาเมื่อไหร่ หนูจะไปนั่งเฝ้าอยู่ใกล้ ๆ ไม่ยอมไปไหน แม้ว่าคนยายจะชวนออกมาดู
โทรทัศน์รายการที่หนูชอบ หนูก็จะไม่ยอมห่างแม่เหมือนหนูเวลาหนูไม่สบาย หนูก็อยากให้แม่มานั่งเฝ้า
อยู่ใกล้หนูไว้ตลอด

ทุกวัน หนูจะไปโรงเรียน ครูบอกว่า ต้องตั้งใจเรียน เมื่อตั้งใจเรียนแล้วก็จะเรียนเก่ง
คนเรียนเก่ง ๆ จะมีเงินมาก ๆ เพราะเลือกงานอะไรก็ได้

หนูพยายามตั้งใจเรียน ซึ่งครูก็ชมหนูเสมอว่าหนูเรียนดี แม่จะยิ้มทุกครั้งที่เห็นผล
การสอบของหนู

"หนูอยากให้แม่สบาย" หนูจะกอดแม่ไว้และบอกอย่างนี้

"วันหน้า ถ้าหนูเรียนจบเราต้องมีสตางค์เยอะ ๆ นะแม่...ครูบอกว่าให้แม่ส่งหนูเรียน
สูง ๆ หนูจะได้มีงานดี ๆ ทำ"

"หนูอยากทำงานอะไรละจ๊ะ" แม่ถาม

"ครู" หนูตอบพร้อมกับในใจนั้นก็คิดถึงครูที่โรงเรียน

ครูของหนูสวย บ้านครูก็น่ารัก พอถึงวันสิ้นเดือน คุณครูก็จะได้เงินเดือน หนูเคยเห็นทั้ง
แบงก์ห้าร้อยและแบงก์ร้อยเยอะแยะไปหมด

เออ...เอาไว้ให้หนูได้เป็นครู หนูจะให้เงินเดือนกับแม่ทั้งหมดเลย หนูจะไม่ให้แม่ทำ
งานอีกแล้ว คนผอม ๆ อย่างแม่น่าจะหนักอ่อนแอ ๆ

บางครั้งเมื่อนอนกลางคืน หนูจะฝันถึงวันเก่า ๆ ที่บ้านเก่า หนูมักจะเห็นเจ้าของบ้านเขา
มาด่าว่าแม่ที่แม่ค้างค่าเช่า หนูกลัว หน้าตาเขา ดูตัวใหญ่อ้วน เขาด่าว่าแม่หลาย ๆ คำส

"แม่" หนูปลุกแม่กลางดึก

ทั้ง ๆ ที่ตามปกติแล้วหนูจะปล่อยให้แม่หลับ แต่ครั้งนี้หนูอยากรู้ อยากรู้ว่าต่อไปในวันข้างหน้า
เราจะเป็นอย่างไกันต่อไป

"เราจะอยู่บ้านคนตาคนยายนี้ตลอดไปรีเปล่าจ๊ะแม่" หนูถามพลางเขย่าไหล่แม่เบา ๆ

"ถามทำไม" แม่ปรีดาตอบ

"หนูอยากรู้ หนูกลัว หนูฝันว่าเรากลับไปอยู่บ้านเช่า แล้วเจ้าของบ้านมันมาเก็บเงินแม่ แม่ไม่มีมันค่ามันไล่เรากออกจากบ้าน"

"ไม่หอรอกลูก เราคงไม่ไปอยู่บ้านเช่านั้นอีกแล้ว" แม่ลูบผมหนูเบา ๆ

แต่หนูยังกลัว เพราะเท่าที่จำได้ เราย้ายกันบ่อยมาก แม่พาหนูไปอยู่หลายที่หลายแห่ง เราจะอยู่ที่นั่นตลอดไปงั้นหรือคะ หนูถามอีก

"ก็ยังไม่รู้เลย บางทีเราอาจจะต้องไป แม่บอกเสียงแผ่วเบา

หนูนิ่งเงียบ ไม่ถามอีก แต่ในใจหนูกำลังคิดถึงตัวเอง ทำไมหนูถึงโตช้านัก

"แม่...มีมียี่คนที่คนเราเกิดมาแล้วก็โตเลย ทำงานได้เลย"

"ไม่มีหอรอก" แม้ว่าแล้วตัดบท "นอนเถอะ นีมันติสองนะลูก พรุ่งนี้หนูต้องไปโรงเรียน"

"หนูไม่ง่วง หนูอยากโต หนูจะได้ทำงานเลย แม่จะไม่ได้ต้องพาหนูย้ายไปไหนอีก ทำไมเราจะมีบ้านแบบไม่ต้องย้ายไปไหนไม่ได้หรือใจจะแม่...เหมือนคนอื่น ๆ..บ้านเขาอยู่ที่ไหนก็ที่นั่น"

"แม่ก็อยากมี"

"เราก็เก็บเงินสิแม่..."

"แม่ก็เก็บใจ คุนยายเขาให้เงินแม่ทุกเดือนเก็บไว้ทั้งหมด เก็บไว้ให้หนูเรียนด้วย"

"แม่รอหนูนะ...หนูเรียนจบ หนูทำงานได้ หนูจะให้เงินแม่ทั้งหมดเลย แล้วเราจะมีบ้าน เราจะได้ไม่ต้องย้ายไปไหนกันอีก"

"ได้" แม่กอดหนูแน่นเข้าไปอีก

และหนูก็รู้สึกถึงรสชาติน้ำอะไรร้อน ๆ หยดลงมาจากผมของหนู

"แม่ร้องไห้หรือจ๊ะ..."

"เปล่า นอนเถอะ" เสียงแม่อื้อ

"ถ้าหนูอยากมีบ้าน หนูต้องนอนเร็ว ๆ พรุ่งนี้จะได้ไปโรงเรียนงั้น"

หนูรีบปิดเปลือกตา

ให้...พรุ่งจะต้องไปโรงเรียน

วันรุ่งขึ้น แม่เดินไปส่งหนู โรงเรียนไม่ไกลจากบ้านนัก แม่จะไปส่งหนูบ่อย ๆ แต่วันนี้แม่จูงมือหนูไปตลอดทาง ทั้ง ๆ ที่หนูเองเดินเองก็ได้แล้ว

ถึงโรงเรียน แม่ยังยืนมองจนหนูเข้าห้องเรียน...หนูไม่คิดหรอกว่า นั่นจะเป็น
ภาพสุดท้ายที่หนูจะได้เห็นแม่

บ่ายเศษ ๆ หลังรับประทานอาหารกลางวันเสร็จ ครูเรียกให้หนูกลับบ้าน
เมื่อหนูไปถึง หนูเห็นแม่นอนยาวเหยียดอยู่ในห้อง หน้าแม่ขาวซีด เนื้อตัวแม่ขาว ๆ
เหลือง ๆ และตัวเย็นเฉียบ

"แม่" หนูเรียกพร้อมกับทรุดลงไปนั่งข้าง ๆ หลางเข่าเรียก
แม่ไม่หันตอบ แม้ว่าหนูจะเรียกแม่เท่าไร หนูก็ไม่สามารถทำให้แม่ลืมตามองหนูได้
หนูไม่รู้จักความตาย หนูไม่เข้าใจว่าทำไมแม่จึงไม่พูดกับหนู ไม่กอดหนู
"แม่" หนูก้มลงไปแนบหน้ากับอกของแม่
ไม่เป็นไรหรอก...ถ้าแม่่วงหนูไม่ปลุกแม่ก็ได้ หนูจะให้แม่หลับ แต่หนูขอฟังเสียงหัวใจ
ของแม่ที่เคยเต้นบอกกับหนูว่าแม่รักหนู...แม่รักหนู

"ไม่ไม่รักหนู...แม่ไม่รักหนูแล้ว"

หนูร้องตะโกนอย่างผิดหวังและเสียใจ เพราะหนูไม่ได้ยินเสียงหัวใจแม่เต้น เป็นไปไม่
ได้ที่แม่ไม่รักหนู

"แม่รักหนู...แม่รักหนู"

หนูร้องไห้สะอึกสะอื้น ทำทุกอย่างที่จะให้แม่บอกหนูให้ได้ว่าแม่รักหนู แต่แม่ก็นอนเฉย

-00000-

ถึงวันนี้...หนูอายุสี่สิบแปด หนูรู้แล้วว่าจริง ๆ แล้วแม่รักหนู แม่รักหนูคนเดียวเท่านั้น
แม่จะ...หลังจากที่แม่จากหนูไปแล้ว คุณตาคุณยายเจ้าของบ้านให้หนูอยู่บ้านนั้นตลอดไป
หนูบอกกับแม่ไว้แล้วว่าหนูอยากเป็นครู ถึงวันนี้หนูได้เป็นครูอย่างที่ตั้งใจแล้ว....
ทุกครั้งที่หนูได้รับเงินเดือน หนูคิดถึงแม่ หนูเคยบอกไว้ว่าหนูจะให้แม่ แต่แม่ก็ไม่อยู่ให้หนู
ให้ได้...

ทำไมแม่รีบจากหนูไปเร็วนัก

แม่จ๊ะ...หนูกำลังจะมีบ้าน...น่าเสียดายที่แม่ไม่ได้รออยู่จนเห็นบ้านของหนู หนูกำลังจะแต่งงานค่ะแม่...เขาเป็นคนดี ช่วยเหลือหนูมาตลอด และเขารู้เรื่องของหนู เขาให้สัญญาว่าเขาจะไม่เป็นเหมือนพ่อ...เรากำลังปลูกบ้าน เราช่วยกัน

แม่จ๊ะ...ไว้เมื่อไหร่ที่หนูมีลูก หนูจะบอกลูกหนูว่าแม่ของหนูเป็นแม่ที่รักหนูมากที่สุดในโลก หนูจะสอนให้ลูกของหนูอนึ่งเสียงหัวใจของหนูเต้น และหัวใจของหนูก็จะเต้นว่า แม่รักหนู...แม่รักหนู...แม่รักลูก...แม่รักลูก เหมือนที่หัวใจของแม่เคยเต้นอย่างนี้

วันนี้เป็นของฉัน

เสียงฝนตกเปาะแปะลงบนทางดินแดง เดิมทีทางสายนี้มักจะมีฝนแดงคลุ้งเมื่อมีรถหรือแม้แต่เกวียนผ่านมา แต่วันนี้เมื่อฝนช่วยกลบฝนแดงนี้เสียสิ้น แต่ก็ทำเอาทางเฉอะแฉะ มันเป็นฝนหลงฤดูแท้ ๆ

ฉันอำเท้าลงไปตามทาง รู้สึกได้ถึงน้ำฝนที่ซอซไปตามร่างกายเหมือนหนอนตัวเล็ก ๆ เลื้อยผ่านตามร่างกายของฉัน รองเท้าที่ย่ำลงไปทำเอาดินเป็นรอยเพราะน้ำหนักตัว

ฉันหยุดพักกลางทาง มีเกาอี้ไม้สองตัววางไว้หน้าบ้านหลังหนึ่ง เสมือนจะไว้คอยรองรับผู้ที่จะผ่านไปมา ต้นโพธิ์แผ่กิ่งก้านสูงใหญ่ ใบและรากของมันห้อยย้อยแทบจะมาปรกที่หน้าของฉัน ฉันดึงใบของมันลงมาเล่น

ฝนเริ่มซาลง ที่นี้เงียบสงบเหมือนกับวันเวลาไม่เคยผ่านมา มีเพียงเสียงฝนเบา ๆ เท่านั้นฉันหยิบผ้าซับออกจากกระเป๋าสะพาย มันชื้นบ้าง แต่ก็พอใช้ได้ ฉันเช็ดผมจนหมด เริ่มจะมีลมพัดบ้างแล้ว ฉันบิดน้ำที่ชายเสื้อและสะบัดเบา ๆ ปล่อยให้ลมช่วยโกรกให้มันแห้งลง

ฉันลุกเดินต่อ ชายแก่คนหนึ่งถือคันเบ็ดและข้องเดินผ่านมา เขาเหลียวมองมาทางฉันหน่อยหนึ่งเขาคงจะไปตกปลา หลังฝนตกปลามักจะชุก

ฉันเดินมองพื้นดินเหนียว เห็นแม้กระทั่งรอยเกวียน แต่ไม่มีรอยเท้าของควายแล้ว มันคงถูกฝนกลบไปเสียหมด

รวงข้าวสีเหลืองทองขึ้นอยู่ตรงหน้า มันถูกปลูกเป็นแนวอย่างมีระเบียบ อีกไม่นานชาวบ้านก็จะพากันมาเกี่ยวข้าว ต้นสนสูงลิบลับถูกปลูกเป็นแนวยาวเช่นกัน เหมือนกับจะบอกถึงเขตแดนที่ทำกิน

ฉันนั่งลงใต้ต้นสนต้นหนึ่ง มองออกไปยังท้องนา เห็นปลากระโดดอยู่ในร่องน้ำ ฉันหยิบเอาสมุดกับดินสอออกมา บรรจงวาดรูปที่เห็นอยู่ตรงหน้า ผืนนากว้างสุดลูกหูลูกตา เห็นบ้านของชาวนาเป็นหย่อม ๆ ควายตัวหนึ่งกำลังเคี้ยวหญ้าอยู่ มันทำท่าเหมือนกระดิกหู

ฉันไม่มีสีที่จะใช้ระบาย ฉันเพียงร่างเส้นดินสอคร่าว ๆ เท่านั้น ปล่อยให้ตรงที่เป็นท้องฟ้าให้เป็นสีขาว แรเงาตรงพื้นดินให้ดูเหมือนมีสีสิ้น

หญิงช้วนาวอ้อมลูกเดินมา นางทักทายฉัน ถามว่ามาจากไหน ฉันบอกว่ามาจากเมืองหลวง ฉันถามนางไปว่าเมื่อไรจะเกี่ยวข้าวได้ นางบอกว่าอีกสักอาทิตย์หนึ่งถึงจะมาช่วยกันลงแขก ลูกในอ้อมแขนนางชุกชน เอามือสะเปะสะปะไปตามใบหน้าของแม่ นางจับมือลูกไว้พลางบอกว่าไปก่อนนะ

ฉันลุกขึ้นบ้าง เดินไปยังกระท่อมที่อยู่ใกล้ที่สุด กองฟางสูงท่วมหัว มีเด็ก ๆ หลายคนเมื่อเห็นฉันเดินมาก็พากันหยุดเล่นและจ้องมองมา บางคนหันรีหันขวางมองคนอื่น ๆ ฉันบอกพวกเขาว่าขอน้ำกินหน่อยเด็กคนหนึ่งถามฉันว่าเป็นนักข่าวหรือเปล่า ฉันบอกไม่ใช่ ฉันเป็นนักท่องเที่ยว

เด็กอีกคนหนึ่งถือขันน้ำมาให้ ถามว่ามีอะไรอยู่ในกระเป๋าคือของฉันหรือ ฉันบอกว่ามีแต่สมุดหนังสือ และดินสอ พวกเขาทำสีหน้าเหมือนไม่เชื่อ ฉันหยิบหนังสือเล่มหนึ่งออกมา หน้าปกเป็นภาพวาดสีสวย ข้างในก็เช่นกัน ฉันถามพวกเขาว่าอ่านหนังสือออกไหม พวกเขาบอกว่าอ่านได้บ้าง หลางท่อง ก.ไก่ ข.ไข่ ข.ขวด ให้ฟัง ฉันถามเขาว่าวันนี้ไม่ไปเรียนหรือ พวกเขาบอกว่าวันนี้พี่กับน้องของเราไปเรียน พวกเขาจึงต้องหยุดให้พี่กับน้องไปเรียนบ้าง

ฉันให้หนังสือเล่มนั้นแก่พวกเขาไปแบ่งกันอ่าน ดูพวกเขาจะดีใจกันมากที่ได้เห็นหนังสือสีสวยอย่างนี้ ฉันนึกไปถึงหนังสือแบบเรียนเล่มเก่า ๆ ของพวกเขา

ฉันเดินห่างจากกระท่อมนั้นออกมา เห็นควายตัวเก่า เมื่อมามองใกล้ ๆ หนึ่งของมันเป็นสีดำมันอย่างมาก เขาข้างหนึ่งบิดไม่เป็นรูป มันทำปากขมขมิบเหมือนกับจะพูดกับฉัน ตาของมันก็สีดำ ขนตาลันเต่อ มันอ้าเท้าลงไปในน้ำ เด็กผมแกละคนหนึ่งวิ่งมา เขาชี้ชี้ควายอวดฉัน พลางหัวเราะเห็นหน้าซีโตบ้าง หลอบบ้าง แกล้งถามฉันว่าเคยขี่ควายไหม ฉันบอกว่าไม่เคยหรอก บ้านฉันไม่มีควายให้ขี่ควายแก่บอกว่าฉันคงขี่แต่รถเก๋งสินะ ฉันบอกว่ารถเก๋งฉันก็ไม่มีอีกนะแหละ เด็กชายทำหน้าอึ้งมัวลือเลือนฉันเดินจากแกลมา

ฉันเดินเลียบไปตามแนวของต้นสน แดดตอนเที่ยงร้อนระอุ ฉันแยกแขนเสื้อขึ้นเช็ดที่ใบหน้า ต่างจากเมื่อเช้านี้โดยสิ้นเชิง เหมือนกับฝนไม่ได้ตกมาก่อน พื้นดินที่เฉอะแฉะก็ดูแห้งลงจนเกือบเหมือนเก่าฉันเพิ่งเห็นรถมอเตอร์ไซด์เก่า ๆ ผ่านไปคันเดียวเอง

ฉันเดินกลับมายังทางดินแดงเหมือนเก่า เหนือเม็ดโตเกาะตามใบหน้า กางเกงของฉันยังขึ้นฝอยอยู่ แต่เสื้อที่แห้งแล้วก็ดูจะชื้นขึ้นขึ้นมาอีกเพราะเหงื่อ แสงแดดระยิบระยับใกล้ตาฉันเอง

ฉันได้ยินเสียงเกวียนแว่วมาข้างหลัง เมื่อฉันหันไปมองก็เห็นชายวัยกลางคนคนหนึ่ง กับควายของเขา ฉันหยุดเดิน ดูเหมือนเขาก็กำลังมองมาทางฉันอยู่เช่นกัน หมวกปีกกว้างของเขาทำให้ฉันเห็นใบหน้าเขาไม่ชัดเจน แขนใหญ่และแข็งแรงของเขาที่ถือเชือกซึ่งคล้องไปยังจมุกของควายนั่นกระตุกเป็นจังหวะ

ฉันถามว่าเขาจะออกไปทางถนนใหญ่หรือไม่ เขาบอกว่าไปลิ้นเฒ่าเลขห่อหุ้ม เมื่อฉันได้ยินเสียงของเขาแล้วก็รู้สึกว่าเขากว่าที่ฉันคิด ฉันคิดอย่างนั้นก็เพียงเพราะเสียงที่ฟังดูต่ำของเขา นี่เองแต่ท่าทางของเขาก็ดูกระฉับกระเฉงแข็งแรงเหมือนกับคนหนุ่ม ๆ นั่นเอง

บนเกวียนบรรทุกกล้วยและมะพร้าวจนเต็ม ฉันขยับขยายทางให้ตัวเองได้พอมิตินึงข้าง เขาจึงเริ่มออกเกวียนต่อ ฉันถามเขาว่าจะเอาผลไม้พวกนี้ไปขายหรือ เขาบอกว่าใช่ ไปขายส่งให้ตลาดในเมืองแต่ฉันจะแบ่งไปกินก็ได้นะ ฉันบอกว่าไม่หรอก ฉันยังไม่หิว เขาถามฉันว่าเป็นคนเมืองหลวงใช่ไหม มาทำอะไรแถวนี้ ฉันบอกว่าใช่แล้ว ฉันมาท่องเที่ยว เขาบอกว่าที่นี่มีอะไรเที่ยวหรือพ่อนุ่ม มีแต่เรือกลสวนไร่นา แล้วก็ชาวนาจน ๆ ถนนก็ยังไม่มีดี ฉันบอกว่าฉันไปเรื่อย ๆ

เขาไม่ได้ถามอะไรฉันอีก ฉันนั่งเงียบ ๆ ไปเรื่อย ๆ นึกอยากจะเปลี่ยนที่เกวียนแทนเขาเหมือนกัน พอถึงทางแยกออกถนนใหญ่ ฉันก็บอกขอลงและร่ำลาเขา เขาโบกมือให้

ฉันเดินไปตามถนน ตามองรถที่นาน ๆ จะผ่านมาก็หนึ่ง สองข้างทางก็ยังคงเป็นต้นไม้ นานาชนิดมันยังไม่ถูกความเจริญเข้ามาทำลาย โคนล้มมันทิ้ง แล้วก็เอาดิน หิน ทราช กลบทับสร้างเป็นตักสี่เหลี่ยมขึ้นแทน

ไม่กี่วันก็มาถึงป่าจรด ฉันคิดว่าคงจะรอไม่นาน ที่นี้ไม่มีคน บ้านเรือนปลูกห่างกันออกไปนาน ๆ ถึงจะมีรถผ่านมาสักคันแล้วคนบนรถก็จะเหลืสมาดฉัน

ฉันได้ยินเสียงแตรรถดังมาแต่ไกล ฉันกระชับกระเป๋ายนไหล่และโบกรถ

คนบนรถไม่มากนัก เนื่องจากที่นี่ไม่ใช่เมืองที่พลุกพล่าน ฉันเลือกที่นั่งทางตอนหน้ารถ รถกระชากออกไปโดยแรง สัญญาณแห่งความเร่งรีบหรือเหล่านี้

ลมเย็นพัดลอดมาจากหน้าต่าง ความเร็วของรถทำให้ลมนั้นแรงยิ่งขึ้น มนต์เอาจนหน้าของฉันแทบชา กระเป๋าเดินทางเข้ามาเก็บเงิน ฉันนึกถึงบุตรนักศึกษาซึ่งจะทำให้ค่ารถถูกลง แต่ฉันก็ไม่เคยพนมมือเสียที

เสียงกระซอกเหล็กในมือเด็กหนุ่มดังกุกกัก เขาฉีกตัวมาให้ ฉันเริ่มหลับตาลงอีกสักพักก็จะถึงเมืองใหญ่

ฉันหลับไปจริง ๆ จัง ๆ มารู้สึกตัวอีกทีก็เหมือนกับเป็นสัปดาห์มาแล้วที่มาช่วยปลูก รถมติอยู่ในเมืองแล้ว เสียงจอนแจขึ้นพร้อมกับควันจากท่อไอเสียที่ประดังกันโชนมาติดจมูก ฉันกลืนลมหายใจไปพักหนึ่งแล้วจึงถอนหายใจออกมา

รถเข้าไปจอดยังสถานีขนส่ง ฉันลงจากรถแล้วจึงเดินออกมาต่อรถอีกที่ที่ป้ายรถเมล์

รถเมล์แน่นจนหายใจแทบไม่ออก แต่ฉันก็ทนมาจนถึงที่ ฉันก้าวลงจากรถเมล์ เดินเข้าไปยังร่วมหาวิทยาลัย รู้สึกว่าหน้าของตัวเองมันเิ้ม เพื่อนหลายคนมองมาทางฉัน ก็ยักหน้าให้

เพื่อนของฉันที่ซื้อฉิ่งเดินมาหา เขามองคิ้วถามฉันว่าทำไมถึงเพิ่งมาเอาตอนนี้ อาจารย์เช็คชื่อเข้าเรียนทวิชาตั้งแต่เช้าทีเดียว

ฉันถามเขาว่าแล้วจะได้มากแค่ไหน เขายกมืออะไรกัน แค่นี้ไปนั่งให้อาจารย์เช็คชื่อเท่านั้นเอง ส่วนเรื่องวิชาเรียนนั้นไว้ค่อยถ่ายเอกสารเอาทีหลัง ฉันผงกหัวรับ ฉันถามเขาอีกว่ามีวิชาเรียนอีกไหม ถ้าไม่มีฉันจะชวนเขาไปตุนั่ง เขายกมือไม่มีหรอก แต่เขาอยากจะทำที่มหาวิทยาลัย จนเีจ ฉันแปลกใจว่าเขาจะอยู่ทำอะไรจนเย็น เขาก็อยู่ไปอย่างนั้นแหละ ไม่มีอะไรทำ อาจจะนั่งมองคนเดินไปเดินมาก็ได้

เขาใช้เวลาให้หมดไปอย่างง่าย มหาวิทยาลัยให้อะไรแก่พวกเรา สำหรับฉันมันคือความว่างเปล่า แต่ดูเหมือนว่าจะมีคนอีกมากมายที่มันดีจะเดินเข้ามาหาความว่างเปล่านี้

ฉันเดินออกจากร่วมหาวิทยาลัย เขาตะโกนถามไล่หลังมาว่า กลับแล้วหรือเพิ่งเข้ามาเอง ฉันตะโกนตอบไปว่าฉันจะไปเที่ยว

หอมดอกจำปา

ค่อนข้างแล้ว เดือนยังค้างฟ้า ทั่วทุกหนแห่งในหมู่บ้านคูสว่างไสวเหมือนเวลากลางวัน ไกลออกไปทิวเขาด้านตะวันออกคุดทะมันอยู่เป็นทิศ น้ำค้างตกเปาะแปะลงบนพื้น เสียงไก่ขันกระชั้นมาจากท้ายบ้าน เสียงมันรั้งกันเป็นทอด ๆ จากบ้านโน้นไปบ้านนี้ จนสามสหายอดเงี่ยหูฟังไม่ได้

"นานแล้วที่ข้าไม่ได้ยินเสียงไก่ขัน" เปียกเปรยขึ้นก่อน

"เพราะเอ็งมัวหลับอยู่จนตะวันโด่งฟ้าโชโหมวะ" จอมตักคอ

"ถึงว่าซี คินนี่ก็เหมือนกัน ถ้าอาสจกไม่ไปเรียกข้าก็คงหลับลืมไปจนสาธอีก และก็คงไม่ได้ออกมากับพวกเอ็ง"

"นั่นนะซี ตะโกนกันคอยแทบแตกกว่าจะหลุดออกมาได้" จุกว่า

ลมใกล้รุ่งโรยมา เด็ก ๆ ห่อตัวกันด้วยความหนาว ต่างนึกถึงที่นอนอันแสนอบอุ่นที่บ้าน แต่เมื่อนึกถึงสิ่งที่จะได้ เปรียบเทียบกับการนอนตุนอยู่กับที่นอนแล้ว เด็ก ๆ ก็ฮัมให้แกกันและรีบออกเดินทางไปตามถนนลูกรังสีแดง

มีเสียงหมาเห่ากันเกรียวเมื่อเด็ก ๆ ผ่านหน้าบ้านบางบ้าน เดินกันหาหาหนทางทั้งหมดก็เลี้ยวข้ามรั้วเข้าสู่สวนรกแห่งหนึ่ง มันเป็นส่วนผลไม้ของตาเอียง ซึ่งเจ้าของสวนเลิกสนใจไปนานแล้วเพราะหันไปประกอบอาชีพอื่น ที่กลางสวนมีต้นจำปาสูงใหญ่ แม้กิ่งก้านสาขาออกไปทั้งสี่ทิศ ร่มเงาของใบร่มครึ้มที่เขียว และในหน้านั้นกำลังออกดอกขาวโพลนไปทั้งต้น สามเมื่อลมพัดมาก็พาเอากลิ่นหอมตลบไปทั่วหัวบ้านท้ายบ้าน

เด็ก ๆ เดินคุ่มกันมาถึงใต้ต้นจำปา อากาศเย็นยะเยือกจนชวนให้ขนลุก และต่างพากันนึกถึงเรื่องผี ๆ ลาง ๆ ที่ใครต่อใครว่ากันว่า มักมีคนมาผูกคอตาสที่ใต้ต้นจำปา ทั้งสามแกล้งส่งเสียงร้องเพลงปลอบใจตัวเอง แล้วก็ล้วงเอาถุงพลาสติกออกมา รีบปีนขึ้นไปบนต้นจำปา แยกย้ายออกไปตามแต่ละกิ่ง เพื่อเก็บดอกของมัน

เด็ก ๆ ระมัดระวังตัวกันมาก เพราะต้นจำปาทั้งสูงและใหญ่ เวลาปีนขึ้นบนปลายกิ่งของมันและหากลมกรรโชกมา มันก็โอนเอนเสียจนเด็ก ๆ ต้องหลับตากอดกิ่งจำปาแน่น เหมือนกับมันจะแกลังไกวสะบัดให้เราตกลงมาอย่างนั้น จุกเคยคิด

จนรุ่งสาง ถูยงนวลสติกที่ต่างเตรียมกันมาคนละถุงก็อัดแน่นไปด้วยดอกจำปาสีขาว กลิ่นหอมกรุ่น ทั้งสามรีบชวนกันกลับบ้าน และรีบตรงไปที่บ้านของน้าลำควน เพื่อฝากดอกจำปาให้น้าลำควนไปขายที่ตลาด เพราะเวลาเช้าตรู่ น้าลำควนจะออกไปซื้อข้าวของต่าง ๆ ที่ตลาดในตัวอำเภอเสมอ

เข้านั้นทั้งจุก จอม และเปี้ยกเก็บดอกจำปาได้คนละร้อยกว่าดอก นั้นมันหมายถึงเงินคนละ 7-8 บาทเป็นอย่างน้อย เด็ก ๆ ต่างรีบกินข้าวเช้าและนอสาय ๆ ก็ชวนกันกลับไปที่ดินจำปาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเก็บดอกจำปาที่โรยและหล่นเกลื่อนอยู่ใต้ต้น เด็ก ๆ เก็บเอาดอกจำปาเหล่านั้นมาตากแดดและเมื่อแห้งดีแล้วก็เอาไปซังกิโยขายชาวจีนในตลาดซึ่งรับซื้อไปทำยา

คืนนี้ก็เหมือนคืนก่อน

อากาศหนาวยะเยือกเหมือนเช่นหลายคืนที่ผ่านมา น้ำค้างหยดเปาะแปะและเกาะพราวอยู่บนต้นหญ้า ใสสะอาดและคุแฉวาวเหมือนอัญมณีมีค่าเมื่อต้องแสงจันทร์ เสียงหมาเห่าหอนคุโหยหวิววังเวง เด็ก ๆ เดินคุยกันมา มุ่งตรงไปยังสวนตาเอียง

"อ้อ เมื่อวานข้าเจ้อ้ายแสงเพื่อนของเรา มันบอกว่ามันจะมากหาดอกจำปาไปขายด้วย" เปี้ยกบอกเพื่อน ๆ

"มันก็พูดไปอย่างนั้นแหละ ป่านนี้ข้าว่ามันคงนอนหลังยาวสบายใจจนสาย" จอมออกความเห็น

"ถ้ามันจะไปหาด้วยก็น่าจะออกมาแล้ว แต่อ้ายแสงมันเป็นคนพูดจริงทำจริง มันน่าจะออกมาแล้ว จะได้ไปพร้อม ๆ กัน" จุกว่า

"ข้าว่าอย่าคอยมันเลย ยิ่งมันไปด้วยเราก็งได้น้อยลงไปอีก ข้ากะว่าคืนนี้จะต้องเก็บให้ได้สักสองร้อย เมื่อวานข้าหมายตาดอกพูดไว้เยอะ" เปี้ยกพูด

"ตามสบาย" จอมว่า "แต่กึ่งที่ข้าป็นเมื่อคืนก่อน คืนนี้ข้าต้องจองอีก"

เด็ก ๆ เดินตามกันไปบนถนนลูกรัง มุ่งตรงไปยังสวนตาเอียงเหมือนทุกคืน ยิ่งใกล้เข้าไปกลิ่นหอมกรุ่นของดอกจำปาก็ลอยเข้าจมูกมากยิ่งขึ้น เด็ก ๆ เร่งฝีเท้าเร็วขึ้นไปอีก

เสียงหมาเห่าหอนรับกันเป็นทอด ๆ เด็ก ๆ หาว ๆ เหยิน ๆ ไปตาม ๆ กัน

"มันเห่าอะไรของมันวะ" เสียงใครคนหนึ่งบ่นขึ้น

"เห็นคนเฝ้าคนแก่เขาว่า มันเห่าเสียงเหิน ๆ แบบนี้ก็เพราะมันเห็นผีนะ"

"พูดบ้า ๆ " เสียงคุ ๆ ของใครคนหนึ่งดังขึ้นอย่างเหลืออด

"อากาศเย็น มันเลยเห่า เพราะไม่รู้จะทำอะไร"

เด็ก ๆ เลี้ยวเข้าสวนผลไม้ เงาตะคุ่ม ๆ ของต้นไม้ใบไม้ผสมกับเสียงอันเย็นเยือกของสุนัข ยิ่งทำให้แต่ละคนยิ่งใจคอไม่ดีขึ้นไปอีก ยิ่งเมื่อจันทร์ที่กระจ่างนำหลบเข้ากลีบเมฆคราวใด เด็ก ๆ ก็แทบจะเดินกอดกันเสียวทีเดียว แต่เมื่อนึกถึงเงินที่ได้จากการขายดอกจำปา ทุกคนก็ใจขึ้น

ถึงโคนต้นจำปาแล้ว ทั้งสามล้วงเอาถุงพลาสติกออกมาจากกระเป๋า สุนัขโหยหวนขึ้นอีกครั้ง เสียงมันจับใจหัวใจ ทั้งสามแยกย้ายกันขึ้นป็นตามกิ่งที่ตนหมายตาเอาไว้

เปี้ยกเงยหน้าขึ้นมองไปตามความสูงลิ่วของต้นจำปา และท่ามกลางแสงจันทร์มัวชวบนกิ่งนั้นมีอะไรอย่างหนึ่งห้อยต่องแต่งอยู่เหมือนศพไม่มีผิด

"คนผูกคอตาย!" เด็กน้อยร้องออกมาอย่างตกตะลึงครึ่งเพริด

เด็ก ๆ เหมือนหัวใจจะหยุดเต้นไปตาม ๆ กัน แล้วก็พากันแผ่นอ้าวออกจากบริเวณนั้นอย่างไม่เหลียวหลัง

เข้าอัสสไลนั้น...

แสงเพ็ญสนิทของจุก จอม และเปี้ยก มีดอกจำปาสีขาวสะอาดผากน้ำลำควนไปขายที่ตลาด 400 กว่าดอก

และในสายวันนั้น เมื่อจุก จอม และเปี้ยกทำใจดีสู้เสือกลับไปที่ต้นจำปาอีกครั้งหนึ่งทั้งหมดก็เห็น "โรปแนวนก" หรือ หุ่นไล่กา ฝีมือของแสงห้อยต่องแต่งอยู่บนกิ่งจำปาอย่างน่าเกลียดน่ากลัว

สามสหายสรุปว่า การเป็นคนขี้ขลาดทำอะไรหรือตัดสินใจอะไร โดยปราศจากการไตร่ตรองให้รอบคอบนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดี

"เรื่องนี้จึงจบแบบคมเฉือนคมจนได้" แสงบอกสามสหายในสายวันนั้น พลางหัวเราะแหะ ๆ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวจรรย์ ปิ่นทองน้อย

เกิดวันที่ 26 พฤศจิกายน

สถานที่เกิด

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

พุทธศักราช 2501

อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

บ้านเลขที่ 6 หมู่ที่ 3 ตำบลชนนสารเดช

กิ่งอำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี 15170

โทร. (036) 431461

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

อาจารย์ 1 ระดับ 5

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

โรงเรียนโคกสำโรงวิทยา อำเภอโคกสำโรง

จังหวัดลพบุรี 15120 โทร. (036) 441641

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2519

มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนโคกสำโรงวิทยา

พ.ศ. 2521

มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนนิลวิทย์วิทยาลัย

พ.ศ. 2523

ป.ศ.สูง (วิชาเอกภาษาไทย วิชาโทภาษาอังกฤษ)

จากวิทยาลัยครูเทพสตรี

พ.ศ. 2528

ศษ.บ. (วิชาเอกภาษาไทย)

จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2536

กศ.ม. (วิชาเอกการมัธยมศึกษา สาขาการสอนภาษาไทย)

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน และเจตคติต่อการอ่านภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ที่เรียนโดยการสอนอ่าน
แบบชี้นำ กับการสอนอ่านตามคู่มือครู

บทคัดย่อ
ของ
จรรย์ ปิ่นทองน้อย

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา

ตุลาคม 2536

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและเจตคติต่อการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำกับการสอนอ่านตามคู่มือครู

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนโคกสำโรงวิทยา อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 30 คน เวลาในการทดลอง มีจำนวน 16 คาบ คาบละ 50 นาที ใช้แผนการทดลองแบบ Nonrandomized Control Group Pretest Posttest Design กลุ่มทดลองเรียนโดยการสอนอ่านแบบชี้นำ กลุ่มควบคุมเรียนโดยการสอนอ่านตามคู่มือครู

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน จำนวน 40 ข้อ และแบบวัดเจตคติต่อการอ่านภาษาไทย จำนวน 20 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ t-test

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. ความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. เจตคติต่อการอ่านภาษาไทยของกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

A COMPARISON OF MATHAYOM SUKSA I STUDENT'S THAT READING COMPREHENSION
AND ATTITUDES TOWARDS READING THROUGH THE DIRECT INSTRUCTION
METHOD AND METHOD IN THE TEACHER'S MANUAL

AN ABSTRACT

AN ABSTRACT

BY

JARNAI PINTHONGNOY

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Secondary Education
at Srinakharinwirot University

October 1993

The purpose of this study was to compare the reading comprehension and attitudes towards reading in Thai language , Through the Direct Instruction method and the method in the teacher's manual of Mathayom Suksa I students.

The sample were 60 Mathayom Suksa I students at Koksumrong Wittaya School, Amper Koksumrong, Lopburi during the first semester of the academic year 1993. The sample was divided into two groups, each group contained 30 students. It took 16 periods each (1 period = 50 minutes) to study the same contents. The research design of this study was the nonrandomized control group pretest-posttest Design. The experimental group was taught through the Direct Instruction method and the control group was taught through the method in the teacher's manual.

40 multiple choices item-test on the reading comprehension test and 20 item-test on the Thai reading attitude questionnaire were the instrument for collecting data toward Thai subject. The t-test was used to analyze the data

The results indicated that :

1. The reading comprehension of the experimental group and the control group was significantly different at the .05 level.
2. The Thai reading attitude of the experimental group and the control group was no significantly different.